

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק ט'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלוֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוּרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' וַיִּשָּׁב דף קצ עד זוהר פ' וַיְחִי דף ריז

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפְלַת הוֹדִיָּה
לְבוּרָא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלֵל – לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכַן נְסִיִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילוּלַת הַרְשָׁב"

יּוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

עם קדוש לנחלתו וחלקו, ועל כן נותן להם עצה
בכל. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, כשהצד הרע הזה יורד ומשוטט
בעולם ורואה את מעשי בני האדם, שהם
כלם סוטים דרכיהם בעולם, הוא עולה ומשטין
עליהם, ואלמלא שהקדוש ברוך הוא חס על
מעשי ידיו, הם לא היו נשארים בעולם.

מה כתוב? ויהי כדברה אל יוסף יום יום.
כדברה – שעולה ומעלה בכל יום ויום,
ואומר לפני הקדוש ברוך הוא כמה רעות, כמה
מלשינות, כדי לכלות בני אדם.

מה כתוב? ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות
עמה. ולא שמע אליה – משום שהיא חס על
העולם. לשכב אצלה, מהו לשכב אצלה? כדי
לקחת שלטון לשלט על העולם, והשלטון לא
שולט עד שנתנת לו רשות.

דבר אחר לשכב אצלה – כמו שנאמר (ויקרא טו)
ולאיש אשר ישכב עם טמאה. להיות עמה
– לתת לה גדלות וברכות וסיוע, שאלמלא הייתה
לה סיוע מלמעלה, לא נשאר בעולם אפלו אחד,
אבל משום שהקדוש ברוך הוא חס על העולם,
נשאר העולם בקיומו.

רבי אבא אמר, הכל הוא דרך אחת, אבל יצר הרע הוא שהולך ומפתה את בני האדם כדי להסטות את דרכיהם ולהדבק בהם בכל יום ויום, ובכל עֶדן ועֶדן. מסטה את האדם מדרך האמת כדי לדחותו מדרך החיים, למשך אותו לגיהנם.

אשריו מי שעושה ושומר [אשרי מי שעושה, שומר] דרכיו ושביליו כדי שלא ידבק בו, הינו מה שכתוב ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה, כמו [במה] שהיא אומרת לו בכל יום. שהרי רוח הטמאה, יצר הרע, מפתה את האדם בכל יום לשכב אצלה, בתוך הגיהנם, ולהדון שם, להיות עמה.

בא ראה, כשאדם נדבק לאותו הצד, נמשך אחריה, ונטמא עמה בעולם הזה ונטמא עמה בעולם האחר. בא ראה, צד הטמאה הזה הוא מנוול, הוא מלכלך, ככתוב (ישעיה ל) צא תאמר לו, צואה ממש, ובו נדון מי שמסטה דרכו מהתורה, ובו נדונים אותם הרשעים של העולם שאין להם אמונה בקדוש ברוך הוא.

מה כתוב? ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית.

וַיְהִי כִּהְיוֹם הַזֶּה – הַיּוֹם שֶׁיֵּצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם
 וַיּוֹרֵד לְהַשְׁטִין לְבַנֵּי הָאָדָם. מָתַי? הַיּוֹם שֶׁבָּא
 אָדָם לָשׁוּב בְּתִשְׁבָּה עַל חַטָּאוֹ, אוֹ לְהַשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, וְאִזּוֹ יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ
 הַזֶּמֶן כְּדֵי לְהַשְׁטִין לְבַנֵּי הָאָדָם.

וַיְבֵא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ, כְּדֵי לְהַשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא
 מְלֹאכְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִיּוֹן שֶׁעֲבוֹדַת
 הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא עֲבוֹדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, צָרִיךְ לְאָדָם לִהְיוֹת תַּקִּיף כְּאַרְיֵה בְּכָל צְדָדָיו
 כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו הַצַּד הָאַחֵר וְלֹא יוּכַל
 לְפַתּוֹת אוֹתוֹ. מַה כָּתוּב? וְאִין אִישׁ, אִין גְּבַר
 שֶׁיַּעֲמֵד לְפָנַי הַיֵּצֵר הָרַע וַיִּלָּחֶם בּוֹ קָרֵב כְּרֹאֵי.

מַה דְּרַכּוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע? כִּיּוֹן שֶׁרוֹאֶה שְׂאִין
 הָאָדָם עוֹמֵד כְּנֹגְדוֹ וַיּוֹצֵא לְקָרֵב אֹתוֹ, מִיָּד
 – וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ לְאֹמֵר שְׂכַבְה עִמִּי. וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ
 בְּבִגְדוֹ, מִשׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט עַל
 הָאָדָם, מִתְּקִין אוֹתוֹ וּמְקַשֵּׁט לוֹ אֶת לְבוּשׁוֹ,
 מְסַלֵּסל בְּשַׁעֲרוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתִּתְּפֹשֶׁהוּ בְּבִגְדוֹ
 לְאֹמֵר שְׂכַבְה עִמִּי, הִדְבֵּק עִמִּי.

מִי שֶׁהוּא צָדִיק, מִתְּגַבֵּר כְּנֹגְדוֹ וְנִלָּחֵם בּוֹ קָרֵב. מַה
 כָּתוּב? וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס וַיִּצֵּא הַחוּצָה.

יַעֲזֹב אוֹתוֹ וַיִּתְגַּבֵּר כְּנִגְדּוֹ [וַיִּלְחַם בּוֹ קָרֵב] וַיִּכְרַח
מִמֶּנּוּ כִּדֵי לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ, וְלֹא יִשְׁלַט עָלָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הֵם הַצְּדִיקִים לְרֵאוֹת
אֶת יֵצֵר הָרַע כְּמוֹ הַר גְּדוֹל, וַיִּתְמָהוּ
וַיֹּאמְרוּ, אֵיךְ יִכְלְנוּ לְהִכְנִיעַ אֶת הַהָר הַגְּדוֹל
הָעֵלְיוֹן הַזֶּה?! וְעֲתִידִים הָרְשָׁעִים לְרֵאוֹת אֶת
הַיֵּצֵר הָרַע דַּקִּיק כְּמוֹ חוּט שֶׁל שַׁעֲרָה, וַיִּתְמָהוּ
וַיֹּאמְרוּ, אֵיךְ לֹא יִכְלְנוּ לְהִכְנִיעַ אֶת חוּט הַשַּׁעֲרָה
כְּזֶה דַּקִּיק?! אֵלּוּ יִבְכוּ וְאֵלּוּ יִבְכוּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִבְעַר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם וַיִּשְׁחַט אוֹתוֹ
לְעֵינֵיהֶם, וְלֹא יִשְׁלַט עוֹד בְּעוֹלָם, וַיִּרְאוּ הַצְּדִיקִים
וַיִּשְׁמְחוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ
לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךְ.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מִשְׁקָה מֶלֶךְ
מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (עמוס ג)
הַיִּשָּׂאג אַרְיָה בֵּיעַר וְטָרַף אֵינן לוֹ הֵיתָן כְּפִיר קוֹלוֹ
מִמְּעוֹנָתוֹ בְּלִתִּי אִם לְכַד. הַיִּשָּׂאג אַרְיָה בֵּיעַר.

בֵּא רְאֵה כְּמָה יֵשׁ לְאֲנָשִׁים לְהַשְׁגִּיחַ בְּעִבּוּדַת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
בַּתּוֹרָה וּבְעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פְּחָדוֹ
וַיִּרְאָתוֹ הֵם עַל הַכֹּל, שֶׁהָרִי כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא אֶת הָעוֹלָם, עֲשֵׂה אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדַמּוֹתוֹ כְּרֹאֵי לוֹ, וְאַחַר כֵּךְ בְּרֹא
אֶת הָאָדָם בְּדַמּוֹת עֲלִיוֹנָה, וְהַשְׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל־
בְּדַמּוֹת הַזֶּה.

שָׁבַל זָמַן שֶׁאָדָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם
הַבְּרִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם זוֹקְפִים רֹאשׁ
וּמִסְתַּכְלִים בְּדַמּוֹת הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הָאָדָם, אֲזַי כָּל־
פּוֹחָדִים וְזַעִים מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב)
וּמוֹרָאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל
עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגו'. וְהַדְּבָרִים הַלְלוּ, כְּשֶׁמִּסְתַּכְלִים
וְרוֹאִים אוֹתוֹ, הַדַּמּוֹת הַזֶּה, וְהַנְּשָׂמָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף עַל גַּב שֶׁאֵין בּוֹ נְשָׂמָה,
הַצְּדִיקִים לֹא מִשְׁתַּנִּים מִכְּמוֹ שֶׁהִיְתָה
דַּמּוֹתָם בְּהַתְּחִלָּה, וְכִשְׁאָדָם לֹא הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי
הַתּוֹרָה, הַדַּמּוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה מִתְּחַלֶּפֶת לוֹ, וְאֲזַי
חַיַּת הַבֶּרֶךְ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם יְכוּלִים לְשַׁלֵּט עָלָיו,
מִשּׁוּם שֶׁהַדַּמּוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה הִתְּחַלְּפָה לוֹ,
הִתְּחַלְּפָה לוֹ הַדַּמּוֹת הַזֶּה שֶׁל בֶּן אָדָם.

וְבֵא וְרֹאֵה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִחֲלִיף הַמַּעֲשִׂים
שֶׁלְמַעֲלָה וּמִטָּה כְּדֵי לְהַחֲזִיר הַדְּבָרִים
לְמְקוֹמָם, וְשִׁמְצָא רְצוֹנוֹ בְּכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם.

הַדְּמוּת שֶׁל דְּנִיָּאל לֹא הִשְׁתַּנְּתָה כְּשֶׁהִפִּילוּ אוֹתוֹ
 לְגַב הָאָרְיוֹת, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ נִצּוֹל. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה,
 אִם כֶּךָ, הִנֵּה כְּתוּב (דְּנִיָּאל ו') אֱלֹהֵי שְׁלַח אֶת מְלָאָכוּ
 וְסָגַר אֶת פִּי הָאָרְיוֹת וְלֹא חִבְּלוּ אוֹתִי. מִשְׁמַע
 שְׁמִשּׁוֹם הַמְּלָאָךְ שֶׁסָּגַר אֶת פִּיהֶם, לֹא נִזּוֹק.

אָמַר לוֹ, מִשּׁוֹם זֶה לֹא נִזּוֹק, שֶׁהָרִי אוֹתָהּ דְּמוּת
 הָאָדָם הַצַּדִּיק הִיא הַמְּלָאָךְ מִמֶּשׁ, שֶׁסּוֹגֵר
 אֶת הַפֶּה וְקוֹשֵׁר אוֹתָם לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ שְׁלֹא יִזְיָקוּ
 לוֹ, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלָאָכָה, אוֹתוֹ שְׁכַל
 הַדְּמִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהוּא הַחֲזִיק בִּי אֶת
 דְּמוּתִי וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט בִּי, וְסָגַר אֶת פִּיהֶם. וְעַל
 זֶה שְׁלַח וְדָאֵי אֶת מְלָאָכוּ.

וְהַמְּלָאָךְ הַזֶּה, אוֹתוֹ שְׁכַל הַדְּמִיּוֹת חֲקוּקוֹת בּוֹ,
 שְׁכַתּוּב (תהלים קי) יָדִין בְּגוֹיִם מָלֵא
 גְּיוֹת, הוּא שְׁלֹא מִשְׁתַּנֵּה לְפָנָיו כָּל דְּמִיּוֹת
 הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְשֹׁמֵר דְּרָכָיו
 וּשְׁבִילָיו כִּדֵּי שְׁלֹא יִחַטֵּא לְפָנָיו רְבוּנוּ, וַיִּתְקַיֵּם
 בְּדְמוּת שֶׁל אָדָם.

בֵּא רְאֵה, יַחְזַקְאֵל שָׁמַר אֶת פִּיו מִמַּאֲכָלוֹת
 אֲסוּרִים, שְׁכַתּוּב (יחזקאל ד') וְלֹא בָא בְּפִי בֶּשֶׂר
 פְּגוּל, זָכָה וְנִקְרָא בֶּן אָדָם. מַה כְּתוּב בְּדְנִיָּאל?

וַיֵּשֶׁם דְּנִיָּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶתַח
 בַּג הַמֶּלֶךְ וּבַיּוֹן מִשְׁתִּיּוֹ, זָכָה הוּא וְהִתְקַיֵּם בְּדַמוֹת
 שֶׁל אָדָם. מִשׁוֹם שֶׁכָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, כָּלֵם
 מִפְּחָדִים מִלְּפָנָי דְּמוֹתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא שְׁלִיט עַל
 כָּלֵם וְהוּא הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּל.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, מִשׁוֹם זֶה צָרִיף לְאָדָם לְהִשְׁמַר
 מִחֻטָּאֵיו וְלֹא יִסְטָה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, וְעַם
 כָּל זֶה צָרִיף לְאָדָם לְבַדֵּק בְּחֻטָּאֵיו בְּכָל יוֹם וְיוֹם,
 שֶׁהָרִי כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד מִמִּטָּתוֹ, שְׁנֵי עֵדִים עוֹמְדִים
 לְפָנָיו וְהוֹלְכִים עִמּוֹ כָּל הַיּוֹם.

רוֹצֵה הָאָדָם לָקוּם – אוֹתָם הָעֵדִים אוֹמְרִים לוֹ
 בְּשַׁעֲה שְׁפוֹתַח עֵינָיו: (משלי ד) עֵינֶיךָ לִנְכַח
 יְבִיטוּ וְעַפְעָפִיךָ יִישִׁירוּ נִגְדֶךָ. קָם וּמְסֻדָּר רַגְלָיו
 לְלַכֵּת – אוֹתָם הָעֵדִים אוֹמְרִים לוֹ: (שם) פִּלְס מִעַגְל
 רַגְלֶךָ וְגו'. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהוֹלֵךְ הָאָדָם בְּכָל יוֹם,
 צָרִיף לוֹ לְהִשְׁמַר מִחֻטָּאֵיו.

בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כְּשֶׁבֹא הַלַּיְלָה, צָרִיף לְהִתְבּוֹנֵן
 וְלְבַדֵּק בְּכָל מָה שֶׁעָשָׂה כָּל הַיּוֹם הַהוּא כְּדֵי
 שְׁיָשׁוּב מֵהֶם וְיִסְתַּכַּל בָּהֶם תָּמִיד, כְּדֵי שְׁיָשׁוּב
 לְפָנָי רְבוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים נא) וַחֲטָאתִי נִגְדֵי
 תָּמִיד, כְּדֵי שְׁיָשׁוּב מֵהֶם.

ובא וראה, בזמן שישראל היו בארץ הקדושה, לא נמצא בידיהם חטא, כמו שבארנוהו, משום שאותם הקרבנות שהיו מקריבים בכל יום היו מכפרים עליהם. עכשו שישראל גלו מן הארץ ואין מי שמכפר עליהם, התורה מכפרת עליהם ומעשים כשרים, משום שהשכינה עמהם בגלות, ומי שאינו מסתכל בדרכי הקדוש ברוך הוא, גורם לשכינה להפנע בתוך העפר, כמו שנאמר (ישעיה כו) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגו'. **אמר** רבי יצחק, וכן מי שמשתדל בתורה ובמעשים כשרים, גורם לכנסת ישראל להרים ראש בתוך הגלות. אשרי חלקם של אותם שמשתדלים בתורה ימים ולילות.

בא ראה, גלגל הקדוש ברוך הוא גלגולים בעולם כדי להרים את ראש הצדיקים, שהרי כדי שיוסף ירים את ראשו בעולם על שנמצא צדיק לפניו, הרגיו את האדון על עבדיו, כמו שנאמר חטאו משקה מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים, והכל כדי להרים את ראשו של יוסף הצדיק. ובא וראה, על ידי החלום נכנע מעם אֲחִיו, ועל ידי החלום התגדל על אֲחִיו, והתגדל על כל העולם.

וַיִּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלָמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד
 אִישׁ כְּפִתְרוֹן וְגו'. בֹּא רֵאֵה שְׁהֵנָּה נֹאמֵר
 שְׁכָל הַחֲלוֹמוֹת הַחֲלוֹמִים אַחֲרֵי הַפֶּה. כַּאֲשֶׁר יוֹסֵף
 פָּתַר לָהֶם אֶת הַחֲלוֹם, לָמָּה לָזֶה פָּתַח פִּתְרוֹן
 טוֹב, וְלָזֶה פִּתְרוֹן רַע? אֲלֵא שְׁאוֹתֶם הַחֲלוֹמוֹת
 הָיוּ עַל יוֹסֵף, וּמִשּׁוֹם שֶׁיִּדַע הַדְּבָר עַל עֲקָרוֹ
 וְשָׂרְשׁוֹ, מִשּׁוֹם כִּי פָתַר לָהֶם הַחֲלוֹם כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ,
 לְכָל אֶחָד וְאֶחָד פָּתַר לָהֶם פִּתְרוֹן לְהַחֲזִיר הַדְּבָר
 עַל מְקוֹמוֹ.

מַה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לְאֱלֹהִים
 פִּתְרָנִים סִפְרוּ נָא לִי. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
 שֶׁכִּי צָרִיךְ לוֹ לְפָתֹר הַחֲלוֹם – לְהַפְקִיד אֶת
 הַפִּתְרוֹן לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁשֵּׁם הוּא
 הַקִּיּוֹם שֶׁל הַכֹּל וּבּוֹ עוֹמֵד הַפִּתְרוֹן.

בֹּא רֵאֵה, הֲרֵי נֹאמֵר שֶׁדְּרָגַת הַחֲלוֹם לְמַטָּה הִיא,
 וְהִיא הַדְּרָגָה הַשְּׁשִׁית, מִשּׁוֹם שֶׁהֲרֵי מִמְּקוֹם
 הַנְּבוּאָה הִיא שׁוֹרָה, עַד הַדְּרָגָה הַזֹּאת שֶׁל הַחֲלוֹם,
 שֶׁשׁ דְּרָגוֹת הֵן, וְעוֹלָה הַפִּתְרוֹן מִדְּרָגַת הַחֲלוֹם
 לְדְרָגָה אַחֲרֵת. הַחֲלוֹם הוּא הַדְּרָגָה שְׁלֹמֶטָה,
 וְהַפִּתְרוֹן עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְהַפִּתְרוֹן עוֹמֵד בְּדַבּוּר,
 וְעַל כֵּן בְּדַבּוּר עוֹמֵד הַדְּבָר, שֶׁכְּתוּב הֲלוֹא
 לְאֱלֹהִים פִּתְרָנִים. הֲלוֹא לְאֱלֹהִים וְדַאי.

בא רָאָה מָה כְּתוּב. וַיִּסְפֹּר שׁוֹר הַמְּשָׁקִים אֶת
חֲלוּמוֹ לְיוֹסֵף וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר,
(מלכים-ב ב) וַיְהִי כְּעֵבְרָם וְאֵלֵיהוּ אָמַר אֶל אֱלִישָׁע
שָׂאל מָה אַעֲשֶׂה לָךְ בְּטָרָם אֶלְקַח מֵעִמְךָ וַיֹּאמֶר
אֱלִישָׁע וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ אֵלַי. כָּאֵן יֵשׁ
לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא תְּמִיּהָה. וְאֵלֵיהוּ
אָמַר אֶל אֱלִישָׁע שָׂאל מָה אַעֲשֶׂה לָךְ, וְכִי בְּרִשׁוֹתוֹ
זֶה עוֹמֵד? וְהָרִי הוּא בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא! וְעוֹד, שֶׁאֱלִישָׁע גַּם כֵּן הָיָה יוֹדֵעַ, מָה הַטַּעַם
שֶׁאָמַר וַיְהִי נָא פִי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ אֵלַי?

אָמַר וַדַּאי, מִי שֶׁאוֹחֵז בַּשָּׁמַיִם וְאֶרֶץ וְכָל
הָעוֹלָמוֹת, אֵיךְ זֶה לֹא יֵהִי בְּרִשׁוֹתוֹ?
וַדַּאי שֶׁאֵלֵיהוּ וּשְׂאֵר הַצְּדִיקִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה תְּמִיד אֶת רְצוֹנָם, שֶׁכְּתוּב (תהלים קמה) רְצוֹן
יִרְאוּ יַעֲשֶׂה, וְכָל שְׂכֵן שְׁאוֹתָהּ רוּחַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁעָלִיו
הוֹרִישׁ לְאֱלִישָׁע הַצְּדִיק, שֶׁהָיָה הַשָּׁמַשׁ שְׁלוֹ,
וְהֵנָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (מלכים-א יט) וְאֵת
אֱלִישָׁע בֶּן שַׁפְט מֵאֲבֵל מְחוּלָה תִּמְשַׁח לְנָבִיא
תַּחְתֶּיךָ, וְעַל כֵּן הָיָה לְאֱלִישָׁע לְרֶשֶׁת אוֹתוֹ.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ, מָה זֶה פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחֶךָ אֵלַי?
וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁעַל אֶחָד בְּקֶשׁ שְׁנַיִם?
וּמָה שְׁלֹא הָיָה בְּרִשׁוֹתוֹ אֵיךְ בְּקֶשׁ מִמֶּנּוּ? אֶלֶּא

הוא לא בקש רוח על כל אחד שנים, אלא
 [הוא] כך בקש ממנו - באותה הרוח שהיתה לו,
 שיעשה שתי הנהגות בעולם באותה הרוח.

מה כתוב? ויאמר הקשית לשאול אם תראה
 אתי לקח מאתך? יהי לך כן ואם אין לא
 יהיה. מה הטעם אם תראה אתי? אלא אמר לו,
 אם תוכל לעמד על עקר הרוח שהשארתי לך
 בשעה שאלקח ממך - יהיה לך כזה, שהרי כל
 אותו העקר של הרוח בשעה שיתבונן בו, כאשר
 יראה את אליהו, תהיה דבקות בו פראוי.

בא ראה, מי שמסתכל במה שלומד מרבו ורואה
 אותו באותה החכמה, יכול להתוסף יותר
 באותה הרוח. בא ראה, שהרי יוסף בכל מה
 שעשה היה רואה ברוח של החכמה את אותה
 הדמות של אביו. היה מתבונן, ומשום כך היה
 הדבר מסתייע לו, ונוספה לו רוח אחרת באור
 יותר עליון.

בשעה שאמר לו אותו הרשע והנה גפן לפני,
 הזדעזע יוסף, שלא היה יודע על מה
 יבא הדבר. כיון שאמר ובגפן שלשה שריגם,
 מיד התעוררה רוחו ונוסף באור, והסתכל בדמות
 אביו, ואז האירה רוחו וידע את הדבר.

מה כתוב? ובגפן שלשה שריגם. אמר יוסף, הנה ודאי בשורה של שמחה בשלמות היא. מה הטעם? משום שהגפן הזו נראית על כנסת ישראל, והתבשר יוסף על זה. ובגפן שלשה שריגם – אלו הם שלש דרגות עליונות שיוצאות מן הגפן הזו, כהנים לזים וישראלים.

והיא כפרחת עלתה נצה, שהרי בגללם עולה כנסת ישראל ומתברכת מעם המלך העליון. הבשילו אשפלתיה ענבים – אלו הצדיקים של העולם, שהם כמו ענבים מבשלים כראוי. דבר אחר הבשילו אשפלתיה ענבים – זהו היין המשמר בענביו מששת ימי בראשית. עד כאן התבשר יוסף בחלומו, מכאן והלאה החלום הוא שלו, משום שיש לו חלומות ולאחרים. ואקח את הענבים, שהוא לו, לעצמו. שנינו, מי שרואה ענבים לבנים בחלום, סימן יפה לו. שחורים – לא. מה הטעם? משום שהוא הסוד של שתי דרגות ידועות, אותם שחורים ולבנים. זה הוא טוב, וזה הוא לא טוב, וכל הענבים תלויים בסוד האמונה, ועל כן נפרדים בחכמה, הן לטוב הן לרע. אלו צריכים רחמים, ואלו השגחה של רחמים.

בא ראה, אדם הראשון, אשתו סחטה לו ענבים וגרמה לו מות ולכל ישראל ולכל העולם. נח בא לענבים הללו, ולא נשמר כראוי, מה כתוב? (בראשית ט) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, בה"א. בני אהרן שתו יין מהם, והקריבו קרבן באותו היין ומתו, והרי נתבאר. ומשום כך כתוב (דברים לב) ענבמו ענבי רוש אשכלת מורת למו, משום שאותם הענבים גרמו את זה.

ראה ענבים שהם טובים באותו הכרם שמעלים נחת וריח בדרגות שלמות כראוי. ועל זה יוסף ידע את הדבר והסתכל בעקר ופתר החלום על בריו, משום שהתבשר באותו החלום כראוי, ומשום כך פתר הפתרון לטוב וכך התקיים.

מה כתוב? וירא שר האפים כי טוב פתח ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי. בא ראה, ארורים הם הרשעים, שכל מעשיהם כלם לרע, וכל אותם הדברים שהם אומרים, כלם לרע ולהרע.

כיון שפתח את פיו באף, מיד פחד יוסף, וידע שכל דבריו הם להרע ובשורה של רע בפיו. והנה שלשה סלי חרי על ראשי. אז ידע

יוסף שֶהִתְבַּשֵּׁר עַל חֶרֶבַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וַיִּשְׂרָאֵל
בְּגָלוֹת, שְׁיִגְלוּ מִן הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

רֵאָה מֵה כְּתוּב, וּבִסֵּל הָעֲלִיּוֹן מְכַל מְאֹכֵל פְּרָעָה
מַעֲשֵׂה אָפָה וְהָעוֹף אֲכַל אֶתְּם מִן הַסֵּל
מֵעַל רֵאָשֵׁי. אֵלוֹ הֵם שָׂאֵר הָעַמִּים שְׂמֵת־כִּנְסִים עַל
יִשְׂרָאֵל וְהוֹרְגִים אוֹתָם וּמְחַרְיְבִים בֵּיתָם וּמְפַזְרִים
אוֹתָם לְאַרְבַּעַת צְדֵי הָעוֹלָם. וְהַכֹּל הַסֵּתֶכֶל יוֹסֵף,
וַיֵּדַע שְׂאוֹתוֹ הַחֲלוּם עַל יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיְהִי בְּחִיּוֹב
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. מִיַּד פָּתַר לוֹ פְּתָרוֹן לְרַע, וְהִתְקַיֵּם בּוֹ.

וּבֵא וּרְאָה, שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שְׂרָאָה זֶה וּרְאָה
זֶה – זֶה רָאָה כְּשֶׁעוֹלָה וְשׁוֹלֵטֶת הַדְּרָגָה
הָעֲלִיּוֹנָה וּמְאִירָה הַלְּבָנָה, וְזֶה רָאָה שְׂנַחֲשָׁף
וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַנְּחָשׁ הָרַע, וּמִשׁוּם כֶּף הַסֵּתֶכֶל
יוֹסֵף בְּחֲלוּם הַהוּא, וּפָתַר אוֹתוֹ פְּתָרוֹן לְרַע. וְעַל
כֵּן הַכֹּל עוֹמֵד בְּפְתָרוֹן, וְזֶה וְזֶה רָאוּ, בְּשְׁתֵּי
הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ, שְׂשׁוֹלֵט זֶה וְשׁוֹלֵט זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים נא) לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי
אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי. אֵת הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאַרְוֵהוּ, אָבֵל לֵב טָהוֹר, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (מלכים-א
א) וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ וְגו', וְכָתוּב (משלי טו) וְטוֹב
לֵב מְשֻׁתָּה תָמִיד, וּמִשׁוּם כֶּף לֵב טָהוֹר וְדָאי.

וְרוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ בְּקַרְבִּי – זֶהוּ רוּחַ נְכוּן וְדַאי,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
 עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְהִתְעוֹרְרוּ, זוּ רוּחוֹ שֶׁל הַמְּשִׁיחַ,
 וְהִתְעוֹרְרוּ (יחזקאל יא) וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתֶן בְּקַרְבְּכֶם.
 וְדוֹד הַתְּפִלָּה, אוֹתוֹ רוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ בְּקַרְבִּי.

מִשּׁוּם שֵׁישׁ מֵהֶצֶד הָאֲחֵר לֵב טָמֵא וְרוּחַ עוֹעִים
 שֶׁמְסַטָּה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזוּ הִיא רוּחַ
 טָמְאָה שֶׁנִּקְרָאת רוּחַ עוֹעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יט)
 ה' מָסַךְ בְּקַרְבָּהּ רוּחַ עוֹעִים, וְעַל כֵּן וְרוּחַ נְכוּן
 חֲדָשׁ בְּקַרְבִּי. מֵה זֶה חֲדָשׁ? זֶה חֲדוּשׁ הַלְּבָנָה.
 בְּשַׁעֲה שֶׁמִּתְחַדָּשֶׁת הַלְּבָנָה, דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֵי
 וְקַיִם, וּמִשּׁוּם כֶּן חֲדָשׁ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה שְׁכָתוֹב (מלכים-א כב)
 וַיֵּצֵא הַרוּחַ וַיַּעֲמֵד לְפָנָי ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתָּנוּ
 וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו בְּמָה. וַיֹּאמֶר אֶצֵּא וְהֵייתִי רוּחַ
 שְׁקֵר בְּפִי כָּל נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תִּפְתָּהּ וְגַם תּוּכַל צֵא
 וַעֲשֵׂה כֵן. וְשָׁנִינוּ שֶׁהֵיטָה רוּחַ נְכוּן הַיְזָרְעָא לִי.
 וְכִי הַנְּשָׁמוֹת, כִּיּוֹן שְׁעוֹלוֹת וְעוֹמְדוֹת לְמַעְלָה, הֵן
 יְכוּלוֹת לָשׁוּב לְעוֹלָם הַזֶּה? וְהַדְּבָר תְּמוּהָ שֶׁאָמַר,
 אֶצֵּא וְהֵייתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי וְגו'.

וְעוֹד, מָה הַטַּעַם נַעֲנֵשׁ עָלָיו אַחֲאָב? שֶׁהָרִי דִין
 הַתּוֹרָה שָׁשָׂם שְׂמוֹאֵל לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל כִּךְ
 הוּא, שְׂפָתוֹב (שְׂמוֹאֵל-א ח) אֶת שְׂדוּתֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם
 וְזִיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח, וְאִם אַחֲאָב נָטַל אוֹתָהּ
 כָּרֶם בְּנָבוֹת, דִּין הָיָה! וְעוֹד, שֶׁהִיָּתָה לוֹ כָּרֶם
 אַחֲרָת, אוֹ זָהָב, וְלֹא רָצָה!

אָמַר לוֹ, יָפָה שְׂאֵלָתָּ. בֵּא רְאֵה, הָרוּחַ הַזֶּה
 שֶׁאָמְרוּ שֶׁהִיא רוּחַ שֶׁל נְבוֹת, כָּאֵן יֵשׁ
 לְהַסְתַּכֵּל – וְכִי הָרוּחַ שֶׁל נְבוֹת יְכוּלָה לַעֲלוֹת
 וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַקֵּשׁ שְׂקָר,
 שְׂפָתוֹב וַיֵּצֵא הָרוּחַ? וְאִם הוּא צְדִיק, אֵיךְ יִבְקֹשׁ
 שְׂקָר בְּעוֹלָם הַהוּא, שֶׁהוּא עוֹלָם שֶׁל אֱמֶת? וּמָה
 בְּעוֹלָם הַזֶּה לֹא צָרִיךְ צְדִיק שְׂקָר, בְּעוֹלָם הַהוּא
 לֹא כָּל שָׁפֵן? וְאִם אֵינוֹ צְדִיק, אֵיךְ יְכוּל לַעֲמֹד
 לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָמַר וְדַאי נְבוֹת לֹא הָיָה כָּל כִּךְ צְדִיק לַעֲמֹד לִפְנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֹא רוּחַ אַחֲרָת הִיָּתָה
 שֶׁשְׁלָטָה בְּעוֹלָם, שְׁזוּהִי רוּחַ שֶׁתָּמִיד עוֹמֶדֶת
 וְעוֹלָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזוּהִי שֶׁמְסָטָה אֶת
 בְּנֵי הָעוֹלָם לְשָׂקָר, וּמִי שֶׁהוּא רְגִיל בְּשָׂקָר,
 מִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד בְּשָׂקָר, וְעַל זֶה אָמַר אֲצַא וְהִיָּתִי
 רוּחַ שְׂקָר וְגו', וְעַל כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ

צֵא וְעֵשֶׂה כֵּן. צֵא מִכָּאן, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוֹהוּ שְׁכַתוֹב
(תהלים קא) דִּבְרַ שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִנְגַד עֵינַי, וּמִשׁוֹם
זֶה הִיא רוּחַ שְׁקֵר וְדַאי.

וְעוֹד, עַל מֵה שֶׁהֲרֵג אֶת נְבוֹת וְנָטַל אֶת כְּרֵמוֹ,
לָמָּה הֲרֵג אוֹתוֹ הֲרֵג? אֲלֵא שֶׁהֲרֵג אוֹתוֹ
בְּלִי דִין נֶעְנֵשׁ. הֲרֵג אוֹתוֹ בְּלִי דִין וְנָטַל אֶת כְּרֵמוֹ,
וּמִשׁוֹם כֵּן כָּתוּב (מלכים א כא) הֲרַצְחָתָּ וְגַם יִרְשָׁתָּ,
וְעַל כֵּן נֶעְנֵשׁ. וּבֹא וּרְאֵה כִּמָּה הֵם בְּנֵי אָדָם
בְּעוֹלָם שְׁרוּחַ הַשְּׁקֵר הַזֶּה מְסַטָּה אוֹתָם בְּשִׁקְרָה,
וְהוּא שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם בְּכִמָּה צְדָדִים וּבְכִמָּה
מַעֲשִׂים, וְהִנֵּה בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

וְעַל כֵּן דוֹד הַמֶּלֶךְ בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמֵר מִמֶּנּוּ וּרְצָה
לְצֵאת מִתּוֹךְ הַטְּמָאָה, שְׁכַתוֹב (תהלים נא) לֵב
טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חִדַּשׁ בְּקִרְבִּי. זֶה
הִיא רוּחַ נָכוֹן, וְהָאֲחֵר הוּא רוּחַ שְׁקֵר. וְעַל כֵּן
שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, אַחַת קְדוּשָׁה וְאַחַת טְמָאָה.

פְּתַח וְאָמַר, (יואל ב) וְה' נָתַן קוֹלוֹ לִפְנֵי חִילוֹ כִּי
רַב מְאֹד מִחְנֶהוּ כִּי עֲצוֹם עֲשֵׂה דְבָרוֹ וְגו'.
אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרוֹהוּ. אֲבָל וְה', בְּכָל מְקוֹם
הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. נָתַן קוֹלוֹ – זֶהוּ הַקּוֹל שְׁכַתוֹב
(דברים ד) קוֹל דְּבָרִים. וְכַתוּב שָׁם (שמות ד) לֹא אִישׁ

דְּבָרִים. מִי אִישׁ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג)
אִישׁ הָאֱלֹהִים. לְפָנַי חִילוּ – אֵלֹהֵם יִשְׂרָאֵל.

כִּי רַב מְאֹד מִחֲנֵהוּ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כה) הֲיִשׁ
מִסֶּפֶר לַגְּדֻדָיו. שְׁכֵמָה מִמְּנִים וּשְׁלוּחִים יִשׁ
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם עֹמְדִים לְהִשְׁטִין עַל
יִשְׂרָאֵל [ז"ח כְּדֵי לְטַמֵּא אוֹתָם], וְעַל כֵּן הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזַדְּמֵן לְפָנַי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְשָׁמֵר אוֹתָם,
וְלֹא יוּכְלוּ לְקַטְּרֵג לָהֶם.

כִּי עֲצוּם עֲשֵׂה דְבָרוֹ, מִי עֲצוּם? זֶהוּ הַצַּדִּיק,
אוֹתוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יוֹמָם
וְלַיְלָה. דְּבַר אַחֵר כִּי עֲצוּם – זֶה הַמְּקַטְּרֵג שֶׁנִּמְצָא
לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא חָזַק כְּבָרְזֵל, קָשָׁה
כִּסְלֵעַ. עֲשֵׂה דְבָרוֹ – שְׁנוּטֵל רְשׁוֹת מִלְּמַעְלָה,
וְנוּטֵל אֶת הַנְּשֻׁמָּה מִלְּמַטָּה.

כִּי גָדוֹל יוֹם ה' וְנוֹרָא מְאֹד וּמִי יְכִילֵנוּ – שֶׁהוּא
שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל וְעֲלִיוֹן וְתַקִּיף עַל כָּלָם,
וְכֻלָּם תַּחַת שְׁלִטוֹנוֹ. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בָּהֶם תָּמִיד לְזָכוֹת אוֹתָם
לְעוֹלָם הַבָּא וּלְשִׂמְחַת אוֹתָם בְּשִׂמְחַת הַצַּדִּיקִים
שֶׁעֲתִידִים לְשִׂמְחַת עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב
(תהלים ה) וַיִּשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי בְךָ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְתִסְדֹּף

עֲלִימוּ וַיַּעֲלֶצּוּ בְּךָ אֱהִי שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ הוֹי לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁתַּי מִקֶּץ

(דף קצ"ב ע"ב - דף רד' ע"ב)

וַיְהִי מִקֶּץ. רַבֵּי חֲזִיָּא פְּתַח וְאָמַר, (איוב כח) קֶץ שָׁם
לְחֻשָּׁךְ וְלִכְלָ תְּכַלֵּת הוּא חוֹקֵר אָבֵן אֶפֶל
וְצִלְמוֹת. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְּבָאֵר, קֶץ שָׁם לְחֻשָּׁךְ -
זֶהוּ הַקֶּץ שֶׁל הַשְּׁמַאל, שֶׁהוּא מְשׁוּטֵט בְּעוֹלָם
וּמְשׁוּטֵט לְמַעְלָה, וְעוֹמֵד לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּמִסְטִין וּמִקְטָרְג עַל הָעוֹלָם, וְהָרִי נִתְּבָאֵר. וְלִכְלָ
תְּכַלִּית הוּא חוֹקֵר - שְׁהָרִי כָּל מַעֲשָׂיו אֵינָם לְטוֹב,
אֵלָא תָּמִיד לְכָלוֹת וְלַעֲשׂוֹת כְּלָיָה בְּעוֹלָם.

אָבֵן אֶפֶל וְצִלְמוֹת - זו אָבֵן נֶגְף שְׁבָה נִכְשָׁלִים
הַרְשָׁעִים, וְעוֹמֵד בְּזֶה שְׁנִקְרָאת (שם) אֶרֶץ
עֲפָתָה כְּמוֹ אֶפֶל. בֵּא רָאָה, יֵשׁ אֶרֶץ חַיִּים לְמַעְלָה,
וְזוֹ הִיא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. [וַיֵּשׁ אֶרֶץ לְמַטָּה, וְנִקְרָאת]
אֶפֶל וְצִלְמוֹת. אֶפֶל שִׁיִּצְאָה מֵאֶרֶץ עֲפָתָה. מֵהוּ
אֶפֶל וְצִלְמוֹת? זֶהוּ הַקֶּץ, שֶׁהוּא מֵצֵד שֶׁל הַחֻשָּׁךְ,
זֶהֱמַת הַזֶּהָב, וְהֵנָּה נִתְּבָאֵר

בֵּא רָאָה כְּמָה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם לְהִתְבוֹנֵן בְּעִבּוּדַת
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים
וְלִילוֹת כְּדִי שִׁיִּדְעוּ וַיִּסְתַּכְּלוּ בְּעִבּוּדָתוֹ, שְׁהָרִי

הַתּוֹרָה מְכַרִּיזָה בְּכָל יוֹם לִפְנֵי הָאָדָם וְאוֹמְרָת: (משלי ט) מִי פָתִי יִסֵּר הִנֵּה חֹסֵר לֵב וְאֹמְרָה לוֹ, וְהָרִי בְּאָרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

וּבְשֵׁאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְנִדְבֵק בָּהּ, זוֹכֵה לְהִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים, שְׁכַתוֹב (שם

a) עֵץ חַיִּים וְגו'. וְבֹא וּרְאֵה, כְּשֵׁאָדָם מִחֲזִיק בְּעֵץ הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מִחֲזִיק בּוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁהָרִי כְּמוֹ הַנְּשָׁמוֹת יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּף מְתַקְנוֹת לָהֶן דְּרָגוֹת לְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רְאֵה, עֵץ הַחַיִּים הוּא בְּכַמָּה דְּרָגוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, וְכֻלָּם אֶחָד. שְׁהָרִי בְּעֵץ הַחַיִּים יֵשׁ דְּרָגוֹת אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי עֲנָפִים וְעָלִים, קְלָפוֹת, וְגוֹף הָאֵילָן, שְׁרָשִׁים, וְהַכֹּל הוּא הָאֵילָן. כְּמוֹ כֵּן כָּל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, הוּא נִתְקַן וּמִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים.

וְכָל בְּנֵי הָאָמוּנָה, יִשְׂרָאֵל, כָּלֵם מִתְגַּבְּרִים בְּעֵץ הַחַיִּים, כָּלֵם אֲחוּזִים בְּעֵץ מִמֶּשׁ, מֵהֶם בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף שָׁבוּ, מֵהֶם אֲחוּזִים בְּעֲנָפִים, מֵהֶם בְּעָלִים, מֵהֶם בְּשְׁרָשִׁים. נִמְצְאוּ שְׁכָלֵם אֲחוּזִים בְּעֵץ הַחַיִּים. וְאוֹתָם שֶׁמְשַׁתְּדֵלִים בַּתּוֹרָה, כָּלֵם אֲחוּזִים בְּגוֹף הָאֵילָן. וּמִשׁוּם כִּף מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, הוּא אֲחוּז בְּכָל, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

וַיְהִי מִקֵּץ, מַה זֶה מִקֵּץ? רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
 הַמָּקוֹם שָׁאִין בּו זְכוּרָה, וְזֶהוּ קֶץ
 הַשְּׂמַאל. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁפָתוֹב (בראשית מ)
 כִּי אִם זְכוּרְתַנִּי אֲתָךְ כַּאֲשֶׁר יֵיטֵב לָךְ. וְכִי כָךְ
 רָאוּי לְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁהוּא אָמַר כִּי אִם זְכוּרְתַנִּי
 אֲתָךְ? אֶלֶּא כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכַּל יוֹסֵף בַּחֲלוּמוֹ, אָמַר,
 וַדַּאי חֲלוֹם שֶׁל זְכוּרָה הוּא, וְהוּא טָעָה בְּזֶה,
 שֶׁהָרִי הַכֹּל הִיָּה בַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַעֲלֵ בֵן הַמָּקוֹם שֶׁהִיָּתָה בּו שְׂכָחָה, עָמַד לְפָנָיו.
 מַה כָּתוּב? וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף
 וַיִּשְׁכַּחְהוּ. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר וְלֹא זָכַר שֶׁר הַמַּשְׁקִים,
 מַה זֶה וַיִּשְׁכַּחְהוּ? אֶלֶּא וַיִּשְׁכַּחְהוּ, הַמָּקוֹם שִׁישׁ
 בּו שְׂכָחָה, וְזֶהוּ הַקֶּץ שֶׁל צַד הַחֲשֵׁךְ. שְׁנַתִּים
 יָמִים, מַה זֶה שְׁנַתִּים? שֶׁשְׂבָחָה הַדְרָגָה לַדְרָגָה
 שִׁישׁ בָּה זְכוּרָה.

וּפְרָעָה חֲלָם וְהֵנָּה עָמַד עַל הַיָּאָר. זֶה הִיָּה
 הַחֲלוֹם שֶׁל יוֹסֵף, מִשּׁוֹם שְׁכָל נָהָר הוּא
 שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, וְזֶהוּ הַסּוּד שְׁמִי שְׁרוּאָה נָהָר
 בַּחֲלוֹם רוּאָה שְׁלוֹם, שְׁפָתוֹב (ישעיה 10) הַנְּנִי נְטָה
 אֶלֶיָּה כְּנָהָר שְׁלוֹם.

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים. רַבִּי חֲזִיא פָתַח וְאָמַר, (משלי כט)
 מִלֶּךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת

יְהִרְסָנָה. בֹּא רֵאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הַתְּקִין הַכֹּל כְּרָאוּי, וְהוֹצִיא
אוֹרוֹת עֲלִיוְנִים מְאִירִים לְכֹל הַצְּדָדִים, וְהַכֹּל הוּא
אַחַד. וּבָרָא שָׁמַיִם שְׁלֹמֶעֱלָה, וְאָרֶץ שְׁלֹמֶעֱלָה,
לְתַקֵּן כָּל־מַעֲלָתָם שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים.

בֹּא רֵאֵה, מִלֶּךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ, מִי הַמֶּלֶךְ?
זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּמִשְׁפָּט – זֶה יַעֲקֹב,
שֶׁהוּא הַקִּיּוֹם שֶׁל הָאָרֶץ, וְעַל כֵּן ו' נְזוּנִית מֵה'
הָעֲלִיּוֹנָה, ה' הַתַּחְתּוֹנָה נְזוּנִית מִן ו', שְׁקִיּוֹם
הָאָרֶץ הוּא בְּמִשְׁפָּט, שֶׁהָרִי הַמִּשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ
בְּכֹל תְּקוּנֶיהָ וְזֶן אוֹתָהּ.

דְּבַר אַחֵר, מִלֶּךְ – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
בְּמִשְׁפָּט – זֶה יוֹסֵף. יַעֲמִיד אֶרֶץ – שְׁכַתּוֹב
(בראשית מא) וְכֹל הָאָרֶץ בְּאוֹ מִצְרִימָה לְשֹׁבֵר אֶל
יוֹסֵף. וּמִשׁוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה
בְּיַעֲקֹב, עָשָׂה אֶת יוֹסֵף שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִלֶּךְ – זֶה יוֹסֵף. בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד
אֶרֶץ – זֶה יַעֲקֹב. שֶׁהָרִי עַד שֶׁלֹּא בֹא יַעֲקֹב
לְמִצְרַיִם, לֹא הָיָה קִיּוֹם בְּאֶרֶץ מִתּוֹךְ הָרָעַב. כִּיּוֹן
שָׁבָא יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם, בְּזִכְרוֹתוֹ הַסְּתַלֵּק הָרָעַב
וְהַתְּקִימָה הָאָרֶץ.

דְּבַר אַחַר, מְלֶךְ בְּמִשְׁפֵּט יַעֲמִיד אֶרֶץ – זֶה דָּוִד
הַמֶּלֶךְ, שְׁכָתוֹב (שמואל-ב ח) וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה
מִשְׁפֵּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ, וְהוּא קָיָם אֶת הָאָרֶץ,
וּבְזֻכוֹתָו עֲמְדָה לְאַחַר מִכֵּן. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת
יְהִרְסֶנָּה – זֶה רַחֲבֵעַם.

בֵּא רֵא, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּשִׁבִיל הַצְדִּיקִים,
אֵף עַל גַּב שְׁפָרְעָנוֹת נִגְזְרָה עַל הָעוֹלָם, הִיא
מִתְעַפְּכֶת בְּגִלְלָם וְלֹא שׁוֹלֵטת עַל הָעוֹלָם. כָּל יָמֵי
דָּוִד הַמֶּלֶךְ הִתְקַיְמָה הָאָרֶץ בְּגִלְלוֹ. לְאַחַר שְׁמֵת,
הִתְקַיְמָה בְּזֻכוֹתָו, שְׁכָתוֹב (מלכים-ב כ) וַגִּנּוֹתֵי עַל
הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָה לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי.
כְּמוֹ כֵּן כָּל יָמֵי יַעֲקֹב וְכָל יָמֵי יוֹסֵף לֹא שָׁלְטָה
הַפְּרָעָנוֹת בְּעוֹלָם.

בֵּא רֵא, מְלֶךְ בְּמִשְׁפֵּט יַעֲמִיד אֶרֶץ – זֶה יוֹסֵף.
וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יְהִרְסֶנָּה – זֶה פְּרָעָה, שְׁהָרִי
מִשׁוּם שֶׁהִקְשָׁה אֶת לְבוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הִחָרִיב אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם. וּבְרֵאשׁוֹנָה עַל יְדֵי יוֹסֵף
הִתְקַיְמָה הָאָרֶץ, בְּאוֹתוֹ הַחֲלוּם שְׁחָלָם, שְׁכָתוֹב
וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וָגו'.

וַיְהִי מִקֵּץ וָגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים יח)
חִי ה' וּבְרוּךְ צוּרֵי וַיְרוּם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

אָלוּהֵי כְּתוּב בְּיָ"ו. הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ,
 חִי ה' – זֶה חִי, צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם, שֶׁנִּקְרָא חִי
 הָעוֹלָמִים. וּבְרוּךְ צוּרֵי – זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם קמד) בְּרוּךְ
 ה' צוּרֵי, וְזֶה הָעוֹלָם שֶׁמִּתְקַיֵּם עַל הַצְּדִיק הַזֶּה.
 וַיְרוּם אָלוּהֵי יִשְׁעֵי. וַיְרוּם – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.
 אָלוּהֵי בּוֹא"ו זֶה שְׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קטז)
 הַשְּׁמַיִם שְׁמַיִם לֵה'.

בא רָאָה, [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר] (שם סח) בְּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם
 יוֹם יַעֲמֹס לָנוּ. בְּרוּךְ אֲדֹנָי, בְּאֶל"ף דָּל"ת
 נוּ"ן יו"ד, וְהַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הַחֲכָמָה. יוֹם
 יוֹם – אֵלּוּ שְׁנַתִּים יָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי מִקֵּץ
 שְׁנַתִּים יָמִים. וּפְרָעָה חָלַם וְהִנֵּה עֶמֶד עַל הַיָּאֵר –
 סוּד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, זֶה יוֹסֵף, שֶׁנֶּהָר [שְׁכַל
 הַנֶּהָר] הַזֶּה הוּא יוֹסֵף הַצְּדִיק.

וְהִנֵּה מִן הַיָּאֵר עֲלֵת שְׁבַע פְּרוֹת יְפוֹת מֵרָאָה
 וּבְרִיאַת בֶּשֶׂר וַתִּרְעִינָה בְּאָחוּ. וְהִנֵּה מִן
 הַיָּאֵר, שֶׁהָרִי מֵהַנֶּהָר הַזֶּה מִתְבָּרְכוֹת כָּל אוֹתָן
 הַדְּרָגוֹת שֶׁלְמִטָּה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ נִהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ
 וַיּוֹצֵא הוּא מִשְׁקָה וְזָן אֶת הַכֹּל, וַיּוֹסֵף הוּא נִהָר
 שֶׁתִּתְבָּרֵךְ כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְלֹו.

ובא רָאָה, אוֹתוֹ הַנֶּהָר, שְׁבַע דְּרָגוֹת נִשְׁקוֹת
 וּמִתְבָּרְכוֹת מִמֶּנּוּ, וְאֵלּוּ הֵם יְפוֹת מֵרָאָה

וּבְרִיאַת בְּשָׂר. וְתִרְעֵינָהּ בְּאָחוּ, בְּחִבּוּר וְאַחֲוָה,
 שְׂאִין נִמְצָא בָּהֶם פְּרוּד וְכֻלָּם לְשִׁבַח עוֹמְדִים.
 שֶׁהֵנָּה כָּל שְׁבַע הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שְׂאֵמָרְנוּ הוּא סוּד,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) וְאֵת שְׁבַע הַנְּעוּרוֹת הָרְאִיֹּת
 לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְעַל כֵּן שְׁבַע פְּרוּת
 יְפוּת מֵרְאָה, וְכִנְגֵד זֶה כְּתוּב שְׁבַעַת הַסְּרִיסִים
 הַמְּשֻׁרְתִים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שְׁבַע הַפְּרוּת הַטּוֹבוֹת הֵם דְּרָגוֹת
 עֲלִיוֹנוֹת עַל הָאַחֲרוֹת, וְשְׁבַע הַפְּרוּת הָרְעוֹת
 – הַדְּרָגוֹת הָאַחֲרוֹת שְׁלֵמָטָה. אֵלּוּ מִצַּד הַקְּדוּשָׁה,
 וְאֵלּוּ מִצַּד הַטְּמָאָה.

שְׁבַע הַשְּׁבָלִים – רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלּוּ
 הֵרְאֵשׁוֹנוֹת הֵן טוֹבוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵן
 מִצַּד הַיְמִין שְׁכָתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, וְאֵלּוּ הָרְעִים
 הֵם לְמִטָּה מֵהֶם. שְׁבַע הַשְּׁבָלִים הֵן מִצַּד
 הַטְּהָרָה, וְאֵלּוּ מִצַּד הַטְּמָאָה, וְכֻלָּ הַדְּרָגוֹת
 עוֹמְדוֹת אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְאֵלּוּ כִּנְגֵד אֵלּוּ, וְאֵת
 כֻּלָּם רָאָה פְּרָעָה בְּחִלּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וְכִי לְאוֹתוֹ פְּרָעָה הִרְשַׁע הָרְאוּ
 לוֹ אֶת כָּל אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה,
 כְּמוֹתָם רָאָה, שְׁכַמָּה דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת אֵלּוּ

כְּנִגְדֵי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי עַל אֱלֹהֵי, וְהוּא רָאָה בְּאוֹתָן
הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמֶטָה.

וְהִנֵּה שְׁנֵינוּ, שְׁהָרִי כְּמוֹ שֶׁהוּא הָאָדָם, כִּף מְרָאִים
לוֹ בְּחִלּוּמוֹ, וְכִף רוּאָה, וְכִף הַנְּשָׁמָה עוֹלָה
לְהַכִּיר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דְרָגָתוֹ כְּרָאוֹי לוֹ,
וּמִשּׁוֹם כִּף פְּרָעָה רָאָה כְּרָאוֹי לוֹ, וְלֹא יוֹתֵר.

סדר הלימוד ליום ג כסלו [יום 62 בשנה]

וַיְהִי מִקֵּץ וְגו'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָתַח וְאָמַר, (קהלת ג)
לְכָל זְמַן וְעֵת לְכָל חִפְץֵי תַחַת הַשָּׁמַיִם. בֹּא
רָאָה, כָּל מֵה שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֶטָה,
לְכָל שָׁם עֵת וְזְמַן קְצוּב. שָׁם זְמַן לְאוֹר וְלַחֲשֶׁךְ,
שָׁם זְמַן לְאוֹר שֶׁל שָׁאֵר הָעַמִּים, שֶׁהֵם שׂוֹלְטִים
עַכְשָׁיו עַל הָעוֹלָם, וְזְמַן שָׁם לַחֲשֶׁכָה, שֶׁהִיא
הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלֵטוֹנִים. זְמַן שָׁם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל, וּמִשּׁוֹם כִּף לְכָל זְמַן וְעֵת
לְכָל חִפְץֵי. מֵה זֶה וְעֵת לְכָל חִפְץֵי? זְמַן וְעֵדֶן הוּא
לְכָל, לְכָל אוֹתוֹ הַרְצוֹן שֶׁנִּמְצָא לְמֶטָה.

דְּבַר אַחֵר וְעֵת לְכָל חִפְץֵי – מֵה זֶה עֵת? כְּכַתּוּב
(תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לֵה' הַפְּרוֹ תוֹרָתְךָ.
וְכַתּוּב (ויקרא יז) וְאֵל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ.
וְהִיא הַדְּרָגָה הַמְּמַנָּה, וְהִנֵּה פְּרִשׁוּתָהּ. וּמִשּׁוֹם כִּף

עת הוא הממנה לכל חפץ תחת השמים. ויהי מקץ שנתים ימים, מהצד של אותו קץ החשך ראה פרעה בחלומו, ומשם ידע והתגלה לו אותו החלום.

ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה וגו'. ותפעם רוחו, מה זה ותפעם? רבי יוסי אמר, הנה פרשוה שבפרעה כתוב ותפעם, ובבוכדנצר כתוב (דניאל ב) ותתפעם, ובארוה שהנה בפרעה כתוב ותפעם משום שהיה יודע את החלום, והפתרון לא היה יודע, אבל נבוכדנצר ראה החלום וראה הפתרון, והכל נשכח ממנו.

אבל בא ראה, ותפעם רוחו, כמו שנאמר (שופטים יג) לפעמו, שהיתה הרוח באה והולכת ובאה והולכת ולא היתה מתישבת עמו עדין כראוי, ועל כן כתוב (שם) ותחל רוח ה' לפעמו, שאז היתה הראשית. אף כאן רוחו התעוררה בו, והלך והתעורר, ולא היתה מישבת עמו לדעת. נבוכדנצר ותתפעם רוחו, בהתעוררות היתה מתעורר על כל אחד פעמים, שבים והולכים ושבים. וזהו כמו שנאמר (במדבר כד) כפעם בפעם, פעם בזה ופעם בזה, ולא מתישבת דעתו ורוחו.

וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת כָּל חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם – אֵלֹה
 הַמְּכַשְּׁפִים. וְאֵת כָּל חַכְמֵיהָ – אֵלֹה
 חֲכָמֵי הַמְּזֹלוֹת. וְכֻלָּם הָיוּ מְסִתְּכָלִים לְדַעַת וְלֹא
 יָכְלוּ לְהִשְׁיֵג.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵף עַל גֵּב שֶׁנֶּאֱמַר שָׁאִין מְרֹאִים
 לְאָדָם אֲלֵא בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁלוֹ – שׁוֹנָה
 אֶצֶל הַמַּלְכִים, שֶׁמְרֹאִים לָהֶם דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים
 וּמְשֻׁנִּים מִבְּנֵי אָדָם אַחֲרִים. כְּמוֹ שֶׁמֶלֶךְ דְּרָגָתוֹ
 עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאֵר הָאֲחֵרִים, כֵּן גַּם מְרֹאִים לוֹ
 בְּדְרָגָה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל שְׂאֵר הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הִרְאָה אֶת פְּרָעָה,
 אֲבָל לְשְׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם אֵין מְגַלֶּה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֵת מַה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, פָּרַט לְנַבִּיאִים אוֹ
 לְחֲסִידִים אוֹ לְחֲכָמֵי הַדּוֹר, וְהִנֵּה פְּרִשׁוּהָ.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב אֵתִי הִשִּׁיב עַל כְּנֵי וְאֵתוֹ תִּלֶּה.
 מִכָּאֵן שֶׁהַחֲלוּם הוֹלֵךְ אַחֵר הַפְּתָרוֹן. מִי
 הִשִּׁיב עַל כְּנֵי? אֲלֵא זֶה יוֹסֵף. וְאֵתוֹ תִּלֶּה – בְּאוֹתוֹ
 הַפְּתָרוֹן שֶׁפֶתַר לוֹ, וְכְתוּב וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָנוּ
 כֵּן הָיָה.

וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר
 וַיֹּגֵד. רַבִּי אַבְא פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קמו)

רוֹצֵה ה' אֶת יִרְאָיו אֶת הַמֵּיחָלִים לְחֶסֶדוֹ. כְּמֵה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְצֵה בְּצַדִּיקִים, מְשׁוּם
שֶׁהַצַּדִּיקִים הֵם עוֹשִׂים [שְׁלוֹם וְעוֹשִׂים] שְׁלוֹם
לְמַעַלְהָ וְעוֹשִׂים שְׁלוֹם לְמַטָּה, וּמְכַנְיָסִים כֻּלָּה
לְבַעֲלָהּ, וּמְשׁוּם כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרְצֵה
בָּהֶם בְּאוֹתָם שִׁירָאִים מִמֶּנּוּ וְעוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ.

לְמֵיחָלִים לְחֶסֶדוֹ, מִי הֵם הַמֵּיחָלִים לְחֶסֶדוֹ?
הִנֵּה אוֹמֵר, אוֹתָם שֶׁמְשַׁתְּדָלִים
בַּתּוֹרָה בְּלִילָה וּמְשַׁתְּפִים עִם הַשְּׂכִינָה. וּכְשֶׁבֹא
הַבְּקָר, הֵם מְצַפִּים לְחֶסֶדוֹ, וְהָרִי בְּאֲרוּהָ, בְּזִמְן
שֶׁאָדָם מְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה בְּלִילָה, חוּט שֶׁל חֶסֶד
נִמְשָׁךְ עָלָיו בַּיּוֹם, כְּכַתוּב (שם מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה'
חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי. מָה הַטַּעַם יוֹמָם יִצְוֶה
ה' חֶסֶדוֹ? מְשׁוּם שֶׁבְּלִילָה שִׁירָה עִמִּי. וּמְשׁוּם כֶּךָ
כְּתוּב רוֹצֵה ה' אֶת יִרְאָיו, וְלֹא בִירְאָיו. כְּמִי
שֶׁרוֹצֵה בְּרְצוֹנוֹ אֶת הָאֲחֵר וּמְתַרְצֵה לוֹ לְהַתְּפִיֵס
עִמוֹ, וּמְשׁוּם כֶּךָ רוֹצֵה ה' אֶת יִרְאָיו וְלֹא בִירְאָיו.

כְּמוֹ כֵּן יוֹסֵף הָיָה עֲצוּב בְּעֲצָב הָרוּחַ וּבְעֲצָב
הַלֵּב, שֶׁהָיָה אָסוּר שָׁם. כִּיּוֹן שֶׁפָּרְעָה שָׁלַח
בְּשָׂבִילוֹ, מָה כְּתוּב? וַיְרִיצֶהוּ. הַתְּפִיֵסוֹ לוֹ
וְהַחֲזִירוֹ לוֹ דְּבָרֵי שְׂמֵחָה, דְּבָרִים לְשִׂמְחָה אֶת הַלֵּב,

מִשׁוּם שֶׁהִיא עֲצוּב מִן הַבּוֹר. בֵּא רְאָה, בְּרֵאשׁוֹנָה
 נִפְל בְּבוֹר, וּבְבוֹר הִתְעַלָּה אַחַר כָּף.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּטָרַם אֲרַע לְיוֹסֵף אוֹתוֹ
 הַמַּעֲשֵׂה, לֹא נִקְרָא צַדִּיק. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַר
 אוֹתָהּ בְּרִית הַמִּלָּה, נִקְרָא צַדִּיק, וְאוֹתָהּ הִדְרָגָה
 שֶׁל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הִתְעַטְרָה עִמּוֹ, וְמֵה שֶׁהִיא
 [עוֹשֶׂה] בְּבוֹר בְּרֵאשׁוֹנָה, הִתְעַלָּה עִמּוֹ. וְכַתּוּב
 וַיִּרְצֶהוּ מִן הַבּוֹר. הִתְעַלָּה מִזֶּה וְהִתְעַטַּר בְּבֵאֵר
 מִיָּם חַיִּים.

וַיִּשְׁלַח פָּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף, הִיָּה צְרִיף לֵהיוֹת
 לְקָרָא לְיוֹסֵף! אֱלֹא, וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף –
 זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב (שם קה) עַד עַת בֵּא
 דְּבָרוּ אִמְרַת ה' צְרַפְתָּהּ. עַד עַת בֵּא דְּבָרוּ, זֶהוּ
 שֶׁכְּתוּב וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף. כְּתוּב כָּאֵן וַיִּקְרָא אֶת
 יוֹסֵף, וְכַתּוּב שֵׁם וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַיִּגְלַח וַיַּחְלֵף
 שְׁמֹלְתָיו, בְּשָׁבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהֵנָּה פְּרִשׁוּהָ.
 רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (תהלים קה) וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
 וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. בֵּא רְאָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְגַלְגֵּל גְּלָגוּלִים בְּעוֹלָם, וּמְקִיִּם נְדָרִים
 וּשְׁבוּעוֹת כְּדֵי לְקַיֵּם שְׁבוּעָה וּגְזֵרָה שֶׁהוּא גּוֹזֵר.
 שְׁהֲרִי שְׁנִינוּ, אִם לֹא שֶׁחֲבִיבוֹת וְאֶהְבָּה שְׁאֶהֱב
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאֲבוֹת, הִיָּה רְאוּי

לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם בְּכַבָּלִים שֶׁל בְּרִזָּל.
 וּבֹאֵהֶבְתּוּ אוֹתָם הַמְּלִיךְ לְיוֹסֵף בְּנוֹ, וְעָשָׂה אוֹתוֹ
 מֶלֶךְ שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל הָאָרֶץ, וְיָרְדוּ כָל הַשְּׂבָטִים
 בְּכַבּוּד, וַיַּעֲקֹב כְּמֶלֶךְ.

בא רֵאֵה מָה כְּתוּב? (שם) וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
 וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם. כִּיּוֹן שְׁפָתוֹב וַיָּבֵא
 יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, לֹא יִדְעֵנוּ שְׁיַעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם?
 לָמָּה צָרִיךְ אֶת זֶה? אֵלָּא, וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם –
 זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם – זֶה
 יַעֲקֹב. שְׁהָרִי בְּשָׁבִיל יַעֲקֹב וּבְנָיו בָּאָה הַשְּׂכִינָה
 לְמִצְרַיִם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִלְגַּל גִּלְגּוּלִים
 וְהוֹרִיד אֶת יוֹסֵף בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁבִזְכוּתוֹ הַתְּקִימָה
 הַבְּרִית עִמּוֹ, וְהַשְּׁלִיט אוֹתוֹ עַל כָּל הָאָרֶץ.

מָה כְּתוּב? שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהוּ מִשַּׁל עַמִּים
 וַיִּפְתַּחְהוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּתוּב (תהלים קמו)
 ה' מִתִּיר אֲסוּרִים וְגו', וְכֵאן כְּתוּב שְׁלַח מֶלֶךְ
 וַיִּתִּירָהוּ, לָמָּה מִשַּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ? אֵלָּא שְׁלַח
 מֶלֶךְ – זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִשַּׁל עַמִּים – זֶה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁלַח מֶלֶךְ – הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן
 שְׁלַח וַיִּתִּירָהוּ. וּמִי הוּא שְׁשַׁלַּח לוֹ? זֶה הַמֶּלֶךְ
 הַגּוֹאֵל, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַמִּים, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל
 הַתַּחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הוּא מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיְרִיצֵהוּ – חָסַר וְאִ"ו, וּמִי הוּא? זֶה הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם שְׂאִין מִי שְׂאוּסַר
 וּפּוֹתַח, רַק הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוּב (איוב יב)
 יִסְגֹר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח, וְכָתוּב (שם לד) וְהוּא
 יִשְׁקִיט וּמִי יִרְשִׁיעַ וַיִּסְתֵּר פָּנָיו וּמִי יִשׁוּרְנוּ וְעַל
 גּוֹי וְעַל אָדָם יָחַד, שְׁהָרִי הַכֹּל בּוֹ, וְכָתוּב (דניאל ד)
 וְכַרְצוֹנוֹ עוֹשֶׂה בְּצַבָּא הַשָּׁמַיִם וְדִירֵי הָאָרֶץ, וְאִין
 מִי שְׂיַמְחֶה בִּידוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה עָשִׂיתָ. וּמְשׁוּם כֶּף
 כְּתוּב וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר וְגו'.

מָה זֶה וַיְרִיצֵהוּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לג) יַעֲתֵר אֶל
 אֱלֹהֵי וַיְרִיצֵהוּ. כְּמוֹ כֵן וַיְרִיצֵהוּ מִן הַבּוֹר,
 וְאַחַר כֶּף וַיִּבֹא אֶל פְּרָעָה. דְּבַר אַחַר וַיְרִיצֵהוּ,
 שְׁהַמְשִׁיךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד לְתַת לוֹ חֵן לְפָנָיו
 פְּרָעָה. אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרָעָה, כְּדִי
 לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם וּלְפַתַּח בְּשְׁלוֹם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בֵּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ פְּרָעָה הִרְשָׁע,
 שֶׁהוּא אָמַר (שמות ד) לֹא יִדְעֵתִי אֶת ה', וּפְרָעָה
 הָיָה חָכֵם מִכֹּשְׁפָיו, אֶלֶּא וְדַאי הַשֵּׁם שֶׁל
 אֱלֹהִים הָיָה יוֹדֵעַ, שְׁהָרִי כְּתוּב הַנִּמְצָא כְּזֶה אִישׁ
 אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ. וּמְשׁוּם שְׁמִשָּׂה לֹא בָּא אֵלָיו
 אֶלֶּא בְּשֵׁם שֶׁל ה', וְלֹא בְּשֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים, וְזֶה הָיָה
 קִשָּׁה לְפָנָיו מִן הַכֹּל, שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ שְׁהָרִי הַשֵּׁם

שֶׁל אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בְּאֶרֶץ, וּבִשְׁם שֶׁל ה' לֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְעַל כֵּן קָשָׁה לְפָנָיו הַשֵּׁם הַזֶּה.

וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (שם ט) וַיִּחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה. שְׁדָבַר זֶה הָיָה מְחֻזַּק אֶת לְבוֹ וּמְקַשָּׁה אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן מָשָׂה לֹא הוֹדִיעַ לוֹ דְבַר שֶׁל שֵׁם אַחֵר, אֶלֶּא הַשֵּׁם שֶׁל ה' לְבָדוֹ, וּפְרָשׁוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ הַמְגַבִּיחַ לְשֹׁבֵת וְגו'. מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ הַמְגַבִּיחַ לְשֹׁבֵת - שֶׁהִתְעַלָּה מֵעַל כֹּסֵא כְבוֹדוֹ, [עַל כֹּסֵא כְבוֹדוֹ לְמַעְלָה] וְלֹא הִתְגַּלָּה לְמַטָּה. בְּשַׁעַת שְׁאִין נִמְצְאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם, הֵרִי הוּא מְסַתֵּלֵק מֵהֶם וְלֹא מִתְגַּלָּה לָהֶם. הַמְשַׁפִּילִי לְרֵאוֹת - בְּשַׁעַת שְׁהִצְדִיקִים הֵם נִמְצְאִים בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד בְּדַרְגוֹתָיו כְּנֶגֶד הַתַּחְתּוֹנִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם, לְהֵיטִיב לָהֶם.

שְׁהֵרִי כְּשְׁאִין נִמְצְאִים הַצְדִיקִים בְּעוֹלָם, הוּא מְסַתֵּלֵק וּמְסַתִּיר מֵהֶם פָּנִים וְלֹא מְשַׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, מִשּׁוֹם שֶׁהַצְדִיקִים הֵם הַיְסוּד וְהַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (משלי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם.

וְעַל כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא גָלָה אֶת שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ, רַק לְיִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, שֶׁהֵם חֵלֶק

גורלו ונחלתו, ואת העולם חלק הקדוש ברוך הוא לממנים מגנים, והנה נתבאר, שכתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים וגו', וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי חייא, תמהני על זה שאמר שלמה, כל הדברים [המלים] סתומים ולא נודעים, שהרי קהלת סתום [המלים] הסתומים.

פתח ואמר, (קהלת א) כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא תמלא אזן משמע. כל הדברים יגעים, וכי כל הדברים יגעים הם לדבור שאמר לא יוכל איש לדבר? ולא תשבע עין לראות ולא תמלא אזן משמע, מה הטעם אלו? אלא משום ששנים מהם, והם העינים והאזנים, לא עומדים ברשותו של האדם, והפה הוא ברשותו, וכל [מה] שלשת הללו לא יכולים להשלים את הכל ולהשיג את הכל.

אמר רבי חייא, כך זה, שדבור של אדם לא יכול לדבר, והעינים לראות והאזנים לשמע, ואין כל חדש תחת השמש. ובא ראה, אפלו

בְּרִיּוֹת וְרוּחוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תַחַת
הַשָּׁמַשׁ לֹא יְכוּלִים לְדַבֵּר כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, וְהָעֵין
לֹא יְכוּלָה לְשַׁלֵּט וְלִרְאוֹת וְהָאָזֶן לְשָׁמַע. וּמִשּׁוּם
כֵּן שְׁלֵמָה שְׁהִיָּה יוֹדַע כָּל דְּבָר הִיָּה אוֹמֵר אֵת זֶה.

וּבֵא וּרְאֵה, כָּל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם תְּלוּיִים בְּכַמָּה
רוּחוֹת, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא
מִשְׁגִּיחִים עַל מָה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם, וְאֶפְלוּ שְׁלֵמָה
הַמְּלִךְ, שְׁהִיָּה חָכֵם מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לֹא יֵכֵל
לְעִמּוֹד בָּהֶם.

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ג) אֵת הַכֹּל עָשָׂה יְפֵה בְּעֵתוֹ גַּם
אֵת הָעֵלֶם נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלֵי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצֵא
הָאָדָם אֵת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. בֵּא
רְאֵה, אֲשֶׁרֵי אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיוֹדְעִים
לְהִסְתַּכֵּל בְּרוּחַ [בְּסוּד] שֶׁל הַחֲכָמָה.

אֵת הַכֹּל עָשָׂה יְפֵה בְּעֵתוֹ - בְּכָל הַמַּעֲשִׂים
שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, בְּכָל
מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה יֵשׁ דְּרָגָה מְמַנָּה עַל אוֹתוֹ
הַמַּעֲשֵׂה בְּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע. מֵהֶם דְּרָגוֹת
לְיָמִין, וּמֵהֶם דְּרָגוֹת לְשְׂמָאל. הוֹלֵךְ הָאָדָם
לְיָמִין, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שֶׁעָשָׂה, אוֹתָהּ הַדְּרָגָה
הַמְּמַנָּה [שֶׁל יָמִין] לְצַד הַהוּא וְעוֹשָׂה לוֹ סִיּוּעַ,

וְכַמָּה הֵם שְׁמֹסִיעִים לוֹ. הוֹלֵךְ אָדָם לְשִׂמְאֵל
וְעוֹשֶׂה מַעֲשָׂיו, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה, הוּא
[דְרָגַת הַשְּׂמֵאל] הַמִּמְנָה לְצַד הַהוּא, וּמִקְטָרְג לּוֹ
וּמוֹבִיל אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד וּמִסְטָה אוֹתוֹ.

וּמִשׁוּם כֵּן, אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה כְּרְאוּי,
אוֹתוֹ הַמִּמְנָה שֶׁל צַד הַיְיָמִין מְסִיעֵ לּוֹ.
זוֹה הוּא בְּעֵתוֹ, יְפָה בְּעֵתוֹ, שְׂאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה
מִתְקַשֵּׁר בְּעֵתוֹ כְּרְאוּי לוֹ.

גַּם אֵת הָעוֹלָם נִתֵּן בְּלִבָּם – כָּל הָעוֹלָם וְכָל מַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם אֵינָם אֶלָּא בְּרִצּוֹן הַלֵּב, כְּשֶׁעוֹלָה
בְּרִצּוֹן [הַלֵּב, וּכְשֶׁעוֹלָה בְּרִצּוֹן] הָאָדָם. אֲשֶׁרִי
הַצְּדִיקִים שְׂמוֹשְׁכִים מַעֲשִׂים טוֹבִים לְהִיטִיב לָהֶם
וּלְכָל הָעוֹלָם, וְהֵם יוֹדְעִים לְהִתְדַבֵּק בְּעֵת שְׁלוֹם,
וּבְכַח הַצְּדִיקָה שֶׁעוֹשִׂים לְמִטָּה הֵם מוֹשְׁכִים אוֹתָהּ
הַדְרָגָה שֶׁנִּקְרָאת כֹּל, לְהָאִיר בְּעֵתוֹ.

אִי לְרִשְׁעִים שְׂאִין יוֹדְעִים הָעֵת שֶׁל אוֹתוֹ
מַעֲשֶׂה וְלֹא מִשְׁגִּיחִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂיהֶם
בְּעוֹלָם עַל הַתְּקוּן שֶׁצָּרִיךְ לְעוֹלָם וּלְתִקּוֹן הַמַּעֲשֶׂה
בְּאוֹתָהּ הַדְרָגָה שְׂרְאוּיָהּ לוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם
שֶׁלֹּא יוֹדְעִים.

יַעַל כֵּן נִתֵּן הַכֹּל בְּרִצּוֹנָם שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, שְׁכַתּוֹב
מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא הָאָדָם אֵת הַמַּעֲשֶׂה

אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֵאשׁ וְעַד סוּף. וּמִשׁוּם כֶּךָ
שְׂאוֹתֶם הַמַּעֲשִׂים לֹא נַעֲשׂוּ לְתַקֵּן בְּדַרְגָּתֶם כְּרֵאוּי
שִׁיכָלֵל הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה בְּדַרְגָּה הַזֹּאת שְׁלֹא כְּתַקוּן,
אֲלֵא כְּפִי רְצוֹן הָאָדָם.

מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? יִדְעָתִי כִּי אֵין טוֹב בְּסִי אֵין
לְשִׁמוּחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. יִדְעָתִי כִּי אֵין
טוֹב בְּסִי, בְּאוֹתֶם הַמַּעֲשִׂים שְׁלֹא נַעֲשׂוּ כְּרֵאוּי. כִּי
אִם לְשִׁמוּחַ, בְּכֹל מַה שְׁיִכָּא עָלָיו וְלִתַּת הוֹדָאָה
לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיָּיו. שְׁהָרִי אִם
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה גוֹרֵם לוֹ רַע, מִשׁוּם אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה
שְׁמַמְנָה עָלָיו, יֵשׁ לוֹ לְשִׁמּוּחַ בּוֹ וְלֵהוֹדוֹת עָלָיו,
שֶׁהוּא גָרַם לְעַצְמוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ בְּלִי יְדִיעָה כְּצַפּוֹר
הַזֶּה בְּתוֹךְ מַלְכָּת.

וְכֵן זֶה מַנִּין לָנוּ? שְׁכַתּוּב (שם ט) כִּי גַם לֹא יִדַע
הָאָדָם אֵת עֵתוֹ כְּדָגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בְּמַצוּדָה
רָעָה וְכַצְּפָרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפֶחַ כְּהֵם יוֹקָשִׁים בְּנֵי
הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתְּפוּל עָלֵיהֶם פְּתָאוּם. כִּי גַם
לֹא יִדַע הָאָדָם אֵת עֵתוֹ, מַה זֶה עֵתוֹ? עֵתוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה שְׁעוֹשָׂה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֵת הַכֹּל
עָשָׂה יָפָה בְּעֵתוֹ. וּמִשׁוּם כֶּךָ הֵם כְּצַצְפָּרִים הָאֲחֻזוֹת
בְּפֶחַ. וּמִשׁוּם כֶּךָ אֲשֶׁרִי אוֹתֶם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים

בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים דְּרַכֵּי וּשְׁבִילֵי הַתּוֹרָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ
הַעֲלִיזוֹן לְלַכֵּת בָּהּ בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת.

וּבֵא רָאָה, לְעוֹלָם אֵל יִפְתַּח אָדָם אֶת פִּי לְרַעָה,
שֶׁהוּא לֹא יוֹדֵעַ מִי נוֹטֵל אוֹתוֹ הַדָּבָר,
וּכְשֶׁלֹּא יוֹדֵעַ אָדָם, נִכְשָׁל בָּהּ. וְכֹאֲשֶׁר הַצְּדִיקִים
פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם, כָּלֵם שָׁלוֹם.

בֵּא רָאָה, כְּשִׁיוֹסֵף הִתְחִיל לְדַבֵּר עִם פְּרַעֲה, מֵה
כְּתוּב? אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת שָׁלוֹם פְּרַעֲה. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, הִנֵּה נִתְבָּאָר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס
עַל שָׁלוֹם הַמַּלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּצְוֶם אֵל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֵל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וּבִאֲרוּהוּ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, פְּרַעֲה רָצָה לְנַסּוֹת אֶת יוֹסֵף,
וְהַחֲלִיף לוֹ אֶת הַחֲלוֹם, וּמִשּׁוֹם שִׁיוֹסֵף יָדַע
אֶת הַדְּרָגוֹת, הִסְתַּכֵּל בְּכָל דָּבָר וְדָבָר וְאָמַר כֶּף
רְאִיתִי, כָּל דָּבָר וְדָבָר כָּרְאוּ לּוֹ.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב: וַיֹּאמֶר פְּרַעֲה אֵל יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ
אֱלֹהִים אוֹתוֹךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נִבּוֹן וְחָכָם
כְּמוֹךָ. אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים, אַחֲרֵי הָיְתָה בְּשַׁעֲה
הַהִיא שֶׁחֲלַמְתִּי אֶת הַחֲלוֹם, שֵׁם הָיְתָה מְצוּי.
וּמִשּׁוֹם כֶּף אָמַר [אֱמֶת אֶת כָּל זֹאת יָדַעְתָּ, וְאֵיךְ
יָדַעְתָּ פְתָרוֹנוֹ] אֶת כָּל זֹאת, יָדַעְתָּ אֶת הַחֲלוֹם אֵיךְ
הָיָה וַיִּדַּעְתָּ פְתָרוֹנוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּךָ, יוֹסֵף אָמַר הַכֹּל, הַחֲלוּם וּפְתָרוֹנוֹ, כְּמוֹ דְנִיָּאל שֶׁאָמַר אֶת הַחֲלוּם וְאֶת פְּתָרוֹנוֹ! אָמַר לוֹ, לֹא זֶה כְּמוֹ זֶה. [שְׁהַרִי] יוֹסֵף הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דְבוּרוֹ שֶׁל פְּרָעָה, שְׁהִיָּה אוֹמֵר בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת, וְרָאָה אוֹתוֹ שֶׁטָּעָה, וְאָמַר לוֹ לֹא כֶּךָ, אֲלֵא כֶּךָ זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַדַּרְגוֹת בָּאוּת כְּסִדְרָן. אֲבָל דְנִיָּאל לֹא הִסְתַּכֵּל מִתּוֹךְ דְבוּרוֹ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר כָּלוּם, [שְׁלֵא] וְהַכֹּל אָמַר לוֹ, אֶת הַחֲלוּם וּפְתָרוֹנוֹ. מַה כָּתוּב בְּדְנִיָּאל? (דְנִיָּאל ב) אִזְ לְדְנִיָּאל בְּחִזְיוֹן הַלְיָלָה סוּד גְּלָה. בְּחִזְיוֹן הַלְיָלָה, מִי חִזְיוֹן הַלְיָלָה? זֶה גְבַרְיָאל, שֶׁהוּא חִזְיוֹן, מְרָאָה מִן מְרָאָה.

בֵּא רָאָה מַה כָּתוּב, (יחזקאל מג) וְהִנֵּה כְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ הַקְּדִים וְקוּלוֹ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ הָאִירָה מִכְבָּדוֹ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וְכַמְרָאָה הַמְרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבֹאֵי לְשַׁחַת אֶת הָעִיר וּמְרָאוֹת כַּמְרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל נְהַר כְּבָר וְאָפֵל אֶל פָּנָי. כָּל הַמְרָאוֹת הַלְלוּ הֵן שֵׁשׁ. שְׁאוֹתֵן הַמְרָאוֹת, וּמְרָאָה שֶׁל הַחִזְיוֹן, מְרָאָה יֵשׁ לוֹ, שִׁירָאוֹ בּוֹ הַגּוֹנִים שְׁלֹמְעֵלָה, וְנִרְאִים בְּמְרָאָה הַהוּא. וַיֵּשׁ מְרָאָה לְמְרָאָה, וּמְרָאָה לְמְרָאָה זֶה עַל זֶה, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּדַרְגוֹת יְדוּעוֹת

וְשׁוֹלְטִים, וְנִקְרָאִים מִרְאָה הַלַּיְלָה, וּבָקָהּ
מִתְפָּרְשִׁים כָּל הַחֲלוּמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְאֵלוּ הֵם
כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה, עֲלֵיהֶם.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ דְנִיֵּאל בְּחִזְיוֹן הַלַּיְלָה גָּלָה סוּד. לֹא
כְּתוּב הַתְּגָלָה, אֲלָא סוּד גָּלָה, אַחַת
מֵאלוּ הַדְּרָגוֹת, גָּלָה לוֹ אוֹתוֹ חֲלוֹם וּפְתָרוֹנוֹ. אֲבָל
יוֹסֵף מִתּוֹךְ דְּבָרֵי פְרָעָה הִסְתַּכַּל בַּדְּרָגוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת וְאָמַר.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ מָנָה אוֹתוֹ עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם, מִשּׁוּם
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְיוֹסֵף מִשְׁלוֹ.
עַל הַפֶּה שֶׁלֹּא נִשְׁק לְעֵבֶרָה, כְּתוּב וְעַל פִּיךָ יִשְׁק
כָּל עַמִּי. הַיָּד שֶׁלֹּא קָרְבָה לְעֵבֶרָה, כְּתוּב וַיִּתֵּן
אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף. הַצְּנֹאֵר שֶׁלֹּא קָרַב לְעֵבֶרָה,
כְּתוּב וַיִּשֶׂם רֶכֶד הַזֶּהָב עַל צְנֹאָרוֹ. הַגּוֹף שֶׁלֹּא
קָרַב לְעֵבֶרָה – וַיִּלְבֹּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. הַרְגֵל שֶׁל
רִכְבָּה לְעֵבֶרָה, כְּתוּב וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת
הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ. הַמַּחְשָׁבָה שֶׁלֹּא חָשַׁב – נִקְרָא
נְבוֹן וְחָכָם. הַלֵּב שֶׁלֹּא הִרְהַר – וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו
אֲבָרָה. וְהַכֹּל מִשְׁלוֹ הוּא נֹטֵל.

מָה כְּתוּב? וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלְּפָנֵי פְרָעָה וַיַּעֲבֹר בְּכָל
אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָהּ, מָה הַטַּעַם

וַיַּעֲבֹר בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם? כְּדֵי לְשַׁלֵּט, שְׁכַף
מִכְרִיזִים לְפָנָיו, וְכֵדֵי לְכַנֵּס הַתְּבוּאָה בְּכָל מְקוֹם
וּמְקוֹם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כַּיֵּס יוֹסֵף תְּבוּאָה בְּכָל
מְקוֹם כְּדֵי שְׁלֹא תִרְקַב.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מֵה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עָשָׂה, הַכֹּל הוּא לְגַלְגַּל גְּלִגּוּלִים, מִשׁוּם
שְׂרָצָה לְקַיֵּם הַגְּזֵרָה. בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֵבִיא כָּל מֵה שְׂצָרִיף
הָעוֹלָם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן הֵבִיא אֶת הָאָדָם
לְעוֹלָם וּמִצָּא מְזוּן.

[בֵּא רְאֵה] כְּמוֹ כֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְאַבְרָהָם, (בראשית טו) יִדְעַ תִּדְעַ כִּי גֵר יִהְיֶה
זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו', וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ
בְּרַכְשׁ גָּדוֹל. כְּשֶׁבֵּא יוֹסֵף לְאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא
מִצָּא בָּהּ רְכוּשׁ גָּדוֹל. גְּלִגְל גְּלִגּוּלִים, וְהֵבִיא
רָעַב עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם הָיוּ מִבִּיאִים כְּסָף
וְזָהָב לְמִצְרַיִם, וְהִתְמַלְּאָה כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם כְּסָף
וְזָהָב. לְאַחַר שֶׁהַכֹּל נִתְקַן רְכוּשׁ גָּדוֹל, הֵבִיא אֶת
יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם.

שְׁכַף דְּרַכֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – בְּרֵאשׁוֹנָה בּוֹרָא
[מְקַדֵּים] רְפוּאָה, וְאַחַר כֵּן מַכֵּה. כֵּן

בְּרֵאשׁוֹנָה הַתְּקִין רְכוּשׁ גְּדוֹל, וְאַחַר כֵּן הִבִּיא
 אוֹתָם לַגְּלוּת, וְעַל כֵּן גִּלְגַּל גִּלְגּוּלִים וְהִבִּיא רָעַב
 עַל [כָּל] הָעוֹלָם, כְּדֵי שִׁיְהִיו מְבִיאִים כֶּסֶף וְזָהָב
 כָּל הָעוֹלָם לְמִצְרַיִם.

בא רָאָה, מְשׁוּם יוֹסֵף שֶׁהוּא צָדִיק, הוּא גֵרִם
 עֶשֶׂר שָׁל כֶּסֶף וְזָהָב שִׁיטְלוּ יִשְׂרָאֵל, כִּפְתּוּב
 (תהלים קה) וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וַאֲיִן בְּשִׁבְטֵי כּוֹשֵׁל.
 וּמִיָּדוֹ שֶׁל הַצָּדִיק זֶה בָּא לְיִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל לְזִכּוֹת
 אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
 אָהַבְתָּ וְגו'. בָּא רָאָה, הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא
 בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וּבְאֲרוֹהוּ. רָאָה חַיִּים – אֵלוֹ חַיִּי
 הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁאֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שְׂזוּכָה לוֹ כְּרֵאוּי.

עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ – זוֹ כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם
 שֶׁבָּה כְּתוּב אָהַבָה, שְׁפָתוּב (ירמיה לא) וְאָהַבְתָּ
 עוֹלָם אָהַבְתִּיךָ. מִתִּי? בְּשַׁעָה שֶׁצַּד הַיְמִין אוֹחַז
 אוֹתָהּ, שְׁפָתוּב (שם) עַל כֵּן מְשַׁכְּתִיךָ חֶסֶד.

כִּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלָךְ, מְשׁוּם שֶׁהִיא נִקְשְׂרֶת בְּחַיִּים,
 וְהִיא הָעוֹלָם שֶׁשׁוֹרִים בָּהּ חַיִּים. שֶׁהָרִי
 הָעוֹלָם הַזֶּה לֹא שׁוֹרִים בּוֹ חַיִּים, מְשׁוּם שֶׁהֵם
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, וְלֹא מְגִיעִים לְכֹאֵן אוֹתָם הָאוֹרוֹת

שֶׁל אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ, וְהִסְתַּלְקוּ מִהָעוֹלָם מִיּוֹם
שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכְּתוּב (ישעיה יג) חֲשׂוּ
הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ וְגו'. מֵה זֶה חֲשׂוּ הַשֶּׁמֶשׁ? שֶׁסִּלַּק
אֶת אוֹרוֹ וְלֹא מֵאִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) הִצַּדִּיק
אָבַד וְגו'.

כִּי הוּא חִלְקָהּ בְּחַיִּים – זֶהוּ הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה.
וְצָרִיכִים לְהִכְנִיס הַלְּבָנָה בַּשֶּׁמֶשׁ וְהַשֶּׁמֶשׁ
בַּלְּבָנָה שְׁלֹא לְהַפְרִידֵם, וְזֶה הוּא חִלְקָהּ הָאָדָם
לְהִכְנִיס עִמָּם לְעוֹלָם הַבָּא.

מֵה כְּתוּב אַחֲרָיו? (קהלת ט) כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֲשָׁבוֹן
וְדַעַת וְחֻכְמָה בְּשֵׂאוֹל אֲשֶׁר אֶתָּה הַלֵּךְ שָׁמָּה.
הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ. כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ
לַעֲשׂוֹת, וְכִי הִתְרָה הַרְצוּעָה שְׂאָדָם יַעֲשֶׂה כָּל מֵה
שְׂיָכוֹל? אֵלֹא כְּתוּב לַעֲשׂוֹת בְּכַחֲךָ. מֵה זֶה בְּכַחֲךָ?
זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהִיא הַכַּחַשׁ שֶׁל הָאָדָם,
לְזִכּוֹת בָּהּ לְעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא.

דָּבָר אַחֵר בְּכַחֲךָ – זוֹ הָאִשָּׁה שְׂאֻמְרָנוּ, שֶׁהִיא
הַכַּחַשׁ לְהִתְחַזֵּק בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא. וְצָרִיךְ בֶּן אָדָם לְזִכּוֹת בָּהּ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּכַחַשׁ
זֶה, כְּדֵי שְׂיִתְגַּבֵּר בָּהּ לְעוֹלָם הַהוּא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׂאֵחַר שְׂיִצָּא הָאָדָם מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵין בּוֹ כַח לַעֲשׂוֹת דְּבָר
וְלוֹמַר, עֲכָשׁוּ מִכָּאן וְהִלָּאָה אַעֲשֶׂה מַעֲשִׂים
טוֹבִים. שְׂוֹדָאֵי שְׂאֵין מַעֲשֶׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת
וְחֻכְמָה בְּשָׂאוֹל אֲשֶׁר וְגו'. אִם לֹא זֹכֶה אָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא יִזְכֶּה בּוֹ אַחַר כֶּף לְעוֹלָם הַהוּא.
וּבְאַרְוֵה, מִי שְׂלֹא מִתְקִין צִידָה לְלַכֵּת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, לֹא יֵאכֹל בְּעוֹלָם הַהוּא. וַיֵּשׁ מַעֲשִׂים טוֹבִים
שְׂעוֹשֶׂה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׂיֵאכֹל מֵהֶם כָּאן,
וְהַכֹּל נִשְׂאָר לְעוֹלָם הַבָּא וְלַהֲזוֹן מֵהֶם.

בֵּא רֵאָה, יוֹסֵף זָכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה בְּעוֹלָם
הַבָּא, מִשּׁוֹם שְׂרָצָה לְהֵאָחֵז בְּאַשָּׁה יִרְאֵת ה',
כְּמוֹ שְׂנֵאָמַר (בראשית לט) וְחֻטְאֵתִי לְאֱלֹהִים. וּמִשּׁוֹם
כֶּף זָכָה לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזָכָה אֶת יִשְׂרָאֵל.

מָה כְּתוּב? (שם מז) וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף, וְכֶף
רֵאוּי. שְׂהָרִי אוֹתוֹ נָהַר שְׂשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא, הוּא
לוֹקֵט הַכֹּל, וְכָל הָעֶשֶׂר עוֹמֵד בּוֹ. וְזֶה סוּד הַכְּתוּב
(שם א) וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְהַכֹּל הוּא
כְּרֵאוּי, וְדָאֵי יוֹסֵף צָרִיף לְשֵׁלֵט עַל הַמְּלָכוֹת.

וּבֵא רֵאָה, כְּתוּב וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַת הַמִּשְׁנָה.
מִי מִרְכַּבַת הַמִּשְׁנָה? הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

עֲשֵׂה אֶת הַצְּדִיק שְׁלִיט, מִשּׁוּם שֶׁהֵנָּה מְמַנּוּ נְדוּן
הָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לְהִזּוֹן, וְלִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ
מִרְכָּבָה עֲלִיוֹנָה, וַיֵּשׁ לוֹ מִרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה.
הַמִּרְכָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה הִיא מִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה, וַיּוֹסֶף
נִקְרָא צְדִיק, וְלוֹ רְאוּי לְהִיּוֹת רוֹכֵב עַל מִרְכָּבַת
הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ, לִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל הוּא
בְּסוּד עֲלִיוֹן שְׂיֵהִיָּה כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה.

בא ראה. וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם, מִה זֶה אַבְרָהָם?
הַקָּשֶׁר שֶׁנִּקְשְׁרִים הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה, וְהַכֹּל
כּוֹרְעִים כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם הַזֶּה. וְנִתּוֹן אוֹתוֹ עַל כָּל
הָעוֹלָם, וְכֹלָם מוֹדִים אֵלָיו, מִשּׁוּם זֶה הַכֹּל הוּא
בְּסוּד עֲלִיוֹן.

בא ראה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה אֶת מַלְכוּת
הָאָרֶץ כְּעֵין מַלְכוּת הָרִקִיעַ, וְהַכֹּל זֶה כְּמוֹ
זֶה. וְכֹל מִה שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּאָרֶץ, עוֹמֵד לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה.

בא ראה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה לֹא קִבְּלָה מַלְכוּת
שְׁלָמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם הָאָבוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה אוֹתָהּ הַמַּלְכוּת
הָעֲלִיוֹנָה שֶׁתֹּאִיר מְסוּד הָאָבוֹת.

וּבְשִׁיּוֹסֶף הַצְּדִיק יֵרֵד לְמִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, הוּא
מִשָּׁךְ אַחֵר כֶּךָ עִמּוֹ אֶת הַשְּׂכִינָה,

שְׁהָרֵי אֵין שְׂכִינָה הוֹלְכֵת אֶלָּא אַחַר הַצְּדִיק,
וּמִשּׁוּם כֶּךָ נִמְשָׁךְ יוֹסֵף לְמִצְרַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִטַּל
אֶת כָּל עֵשֶׂר הָעוֹלָם כְּרֵאוּי, וְאַחַר כֶּךָ יֵרְדֶה
שְׂכִינָה לְמִצְרַיִם וְכָל הַשְּׂבָטִים עִמָּה.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ יוֹסֵף, שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית, זָכָה
לְהִתְעַטֵּר בְּמִקְוָמוֹ, וְזָכָה לְמַלְכוּת
שְׁלֵמָה וְלְמַלְכוּת שְׁלֵמָה. וְעַל כֵּן, כָּל מִי
שֶׁשׁוֹמֵר בְּרִית הַקֹּדֶשׁ כְּאֵלוֹ קַיִם כָּל הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה כְּלָה, שְׁהָרֵי הַבְּרִית שְׁקוּלָה כְּכָל הַתּוֹרָה.

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
לְבָנָיו וְגו'. רַבִּי חֵיִיא פִּתַּח וְאָמַר, (זְכוּרִיה יב)
מִשָּׂא דְבַר ה' עַל יִשְׂרָאֵל נָאִם ה' נָטָה שָׁמַיִם וַיִּסַּד
אָרֶץ וַיִּצַר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ
לְהִתְבּוֹנֵן. מִשָּׂא דְבַר ה'. בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה
שֶׁאָמַר מִשָּׂא, לְמָה מִשָּׂא? אֶלָּא בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא
עַל הַדִּין שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים וְאָמַר מִשָּׂא – זֶה
לְטוֹב. בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל יִשְׂרָאֵל וְאָמַר מִשָּׂא
– זֶה לְרַע.

בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא עַל הַדִּין שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים
לְטוֹב, מִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׂא הוּא מִעֲמָסָה,
כְּבִיכּוֹל זֶה מִעֲמָסָה עַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשְּׁלוֹם

שֶׁל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וּכְשֶׁנִּגְזַר הַדִּין עֲלֵיהֶם, עוֹבְרֵת מִמֶּנּוּ הַמַּעֲמָסָה הַזֹּאת שֶׁהוּא סוֹבֵל עֲלֵיהֶם. בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּגְזַר דִּין עַל יִשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר מִשָּׂא, כְּבִיכּוֹל מַעֲמָסָה הִיא עַל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, וּמִשׁוּם כֵּן מִשָּׂא מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה, זֶה מִשָּׂא.

כִּיּוֹן שֶׁאָמַר נִטָּה שָׁמַיִם וְיִסַּד אֶרֶץ, לָמָּה צָרִיךְ וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ? וְכִי לֹא הֵינּוּ יוֹדְעִים שֶׁהוּא יֵצֵר רוּחַ אָדָם? אֵלָּא לְהִרְאוֹת דַּרְגָּה יְדוּעָה, שֶׁכָּל הַרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה.

רַבִּי שֶׁמְעוֹן אָמַר, הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה. אִם אָמַר וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם וְלֹא יוֹתֵר – יָפָה. אָבֵל מָה זֶה בְּקִרְבּוֹ? אֵלָּא זֶה סוּד בְּשָׁנֵי צְדָדִים, שֶׁהָרִי מֵהִנָּהָר הַהוּא שְׂשׂוּפֵעַ וְיוֹצֵא, מִשָּׁם יוֹצְאוֹת וּפּוֹרְחוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת וּמִתְכַּנְּסוֹת לְמְקוֹם אֶחָד, וְאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה הִיא יֵצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ. וְזֶה כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבְּרֵת מִן הַזָּכָר, וְאוֹתוֹ הוֹלֵד מְצִינָת לָהּ בְּמַעֲיָהּ, עַד שֶׁהַכֹּל מְצִטִּיר בְּצִיּוֹר מִשָּׁלֵם בְּמַעֲיָהּ. כֵּן וַיֵּצֵר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבּוֹ, בְּקִרְבּוֹ זֶה עוֹמֵד, עַד שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם בְּעוֹלָם וְנוֹתֵן לוֹ.

דְּבַר אַחַר וַיִּצַר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ - בְּקִרְבוֹ שֶׁל אָדָם מִמֶּשׁ. מִשּׁוּם שְׂכָאֲשֶׁר נִבְרָא הָאָדָם וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ וַיּוֹצֵא לְאֹוִיר שֶׁל הָעוֹלָם, אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁבְּתוֹכוֹ לֹא מוֹצֵאת גּוּף לְהִתְפַּשֵּׁט בְּתוֹכוֹ, וְעוֹמֶדֶת בְּצַד אֶחָד בְּתוֹכוֹ.

וּכְשֶׁאָדָם מִתְפַּשֵּׁט גּוּפוֹ, אוֹתָהּ הָרוּחַ מִתְפַּשֵּׁטת וְנוֹתֶנֶת בּוֹ כַח. וְכֵן כְּמוֹ שֶׁהַגּוּף מִתְגַּדֵּל, כֵּךְ הָרוּחַ נוֹתֶנֶת בּוֹ כַח שִׁיתְחַזֵּק הָאָדָם עִמָּה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ יִצַר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ מִמֶּשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, יִצַר רוּחַ אָדָם מֵה זֶה? מִשּׁוּם שֶׁהָרוּחַ הֵיא צְרִיכָה כַח שֶׁלְמַעֲלָה יוֹתֵר לְהִסְתַּיֵּעַ עִמָּה, וְעַל כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא יִצַר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ סִיוַע לְאָדָם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ צְרִיכָה סִיוַע - כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹתוֹ הָאָדָם וְכְמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַגּוּף נִתְקַן, כֵּךְ גַּם מִתְקַנֵּים לוֹ אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ וּמוֹסִיפִים לוֹ רוּחַ לְהִתְתַּקֵּן, וְזֶה הוּא יִצַר רוּחַ אָדָם בְּקִרְבוֹ.

וּבֵא רְאֵה, כִּיּוֹן שֶׁאֲבָד יוֹסֵף מֵאֲבִיו, יַעֲקֹב אֲבָד אוֹתָהּ תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ שֶׁהִיְתָה בּוֹ, וְהִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. אַחַר כֵּךְ מֵה כָּתוּב? (בְּרֵאשִׁית מֵה)

וְתַחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אַבְיָהֶם. וְכִי עַד עַכְשָׁו הָיָה מֵת?
 אֲלָא אוֹתָהּ תּוֹסַפֵּת הָרוּחַ הַסְּתַלְקָה מִמֶּנּוּ
 הַשְּׂכִינָה וְלֹא הָיְתָה בְּתוֹכוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָעֶצֶב שֶׁהָיָה
 בּוֹ גָרַם לוֹ, [וְאִם גָּרְמָה לוֹ לְזֶה] שֶׁלֹּא הָיְתָה רוּחַ
 בְּקִיּוּמָהּ, וּמִשּׁוּם כֵּן וְתַחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אַבְיָהֶם.
 וְכֵאֵן כְּתוּב וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שֶׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִתְבַּשֵּׁר.
 מִנֵּיִן הָיָה יוֹדֵעַ? אֲלָא וַיֵּרָא יַעֲקֹב, שֶׁרָאָה אֶת כָּל
 דִּירֵי הָאָרֶץ שֶׁהוֹלְכִים לְמִצְרַיִם וּמִבְּיָאִים תְּבוּאָה.
 זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא יַעֲקֹב.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בֵּא רְאֵה, דְּוֹד הַמֶּלֶךְ זָכָה
 לְהִתְחַבֵּר עִם הָאֲבוֹת, וַיֵּרֶשׁ אֶת מְקוֹמוֹ
 בְּתוֹכָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אַבְנֵי מַאֲסוֹ הַבוֹנִים הָיְתָה
 לְרֹאשׁ פְּנֵה.

סדר הלימוד ליום ד כסלו [יום 63 בשנה]

**רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים מְקַפּוֹטְקִיא
 לְלוּד, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדֵי אֶחָד שֶׁמִּחְזִיק נוֹד
 שֶׁל יֵינן. בְּעוֹדֵם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי
 חִזְקִיָּה, פְּתַח פִּיךָ וְאָמַר דְּבַר אֶחָד מֵאוֹתָם
 הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁאֵתָהּ אוֹמֵר כָּל
 יוֹם לְפָנָי הַמְּאֹר הַקָּדוֹשׁ.**

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) **דְּרָכֶיָהּ דְרָכֶי נְעָם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם. דְּרָכֶיָהּ דְרָכֶי נְעָם – אֵלוּ דְרָכֶי הַתּוֹרָה. שְׁמִי שֶׁהוּלָךְ בְּדְרָכֶי הַתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְה עָלָיו אֶת נְעִימוֹת הַשְׂכִּינָה שֶׁלֹּא תִזְוֶז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם – שֶׁכָּל נְתִיבוֹת הַתּוֹרָה כָּלֶם שָׁלוֹם. שָׁלוֹם לוֹ לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שָׁלוֹם לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, שָׁלוֹם לוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא.**

אָמַר הִיְהוּדֵי הַהוּא, כְּמוֹ מְטַבֵּעַ בְּכִיס נִמְצָא בְּפִסּוּק הַזֶּה. אָמְרוּ לוֹ, מִנֵּיִן לָךְ? אָמַר לָהֶם, שְׁמַעְתִּי מֵאָבָא, וְלִמְדַתִּי כִּאֵן דְּבַר [טוֹב] בְּפִסּוּק הַזֶּה. פְּתַח וְאָמַר, הַפִּסּוּק הַזֶּה הוּא בְּשָׁנֵי גִּוְנִים וּבְשָׁנֵי צְדָדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְרָכִים וְקוֹרְאִים בּוֹ נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נְעָם, וְקוֹרְאִים בּוֹ שָׁלוֹם. מִי הַדְרָכִים וּמִי הַנְּתִיבוֹת? מִי הַנְּעָם וּמִי הַשָּׁלוֹם?

אָלְפָא דְרָכֶיָהּ דְרָכֶי נְעָם, הֵינּוּ שְׂכַתוֹב (ישעיה מג) הַנוֹתֵן בֵּינֵם דְרָךְ. שֶׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בַּתּוֹרָה דְרָךְ, זֶה דְרָךְ פְּתוּחָה לְכָל. כְּדֶרֶךְ הַזֶּה שֶׁפְּתוּחָה לְכָל אָדָם, כִּי דְרָכֶיָהּ דְרָכֶי נְעָם. אֵלוּ הַדְרָכִים שֶׁפְּתוּחִים מִן הָאֲבוֹת, שֶׁכָּרוּ בֵּינֵם הַגְּדוֹל, וְנִכְנָסִים לְתוֹכוֹ, וּמֵאוֹתָם הַדְרָכִים נִפְתָּחִים לְכָל עֶבֶר וּלְכָל צְדָדֵי הָעוֹלָם.

וְהַנְּעִים הַזֶּה הִיא נְעִימוֹת שְׂיֹצְאָת מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא מֵאִירִים כָּל הַמְּאֹרוֹת וְנִפְרָדִים לְכָל עֵבֶר, וְאוֹתוֹ הַטּוֹב וְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׂיֹנְקִים [שְׂיֹרְשִׁים] הָאֲבוֹת נִקְרָא נְעִים. דְּבַר אַחֵר – הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא נְעִים, וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַבָּא, כָּל הַשְּׂמִיחָה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים, וּמִשׁוּם כֵּן נִקְרָא נְעִים.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הִרְשָׁעִים שֶׁל הַגִּיהֵנִם, בְּשָׁעָה שְׂנַכְנַסְתָּ הַשַּׁבָּת, כָּלֵם גַּחִים, וַיֵּשׁ לָהֶם חֲרוֹת וּמְנוּחָה. בְּשָׁעָה שְׂיֹצְאָת הַשַּׁבָּת, יֵשׁ לָנוּ לְעוֹרֵר שְׂמִיחָה עָלֵינוּהָ עָלֵינוּ שְׂנַנְצָל מֵאוֹתוֹ הָעֲנָשׁ שֶׁל הִרְשָׁעִים שְׂנַדוֹנוּ [שְׂחֲזָרוּ] מִן הַשָּׁעָה הַהִיא וְהִלָּאָה. וַיֵּשׁ לָנוּ לְהַתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים ז) וַיְהִי נְעִים אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. זֶהוּ הַנְּעִים הָעֲלִיּוֹן, שְׂמִיחַת [חֲרוֹת] הַכֹּל, וְעַל כֵּן דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נְעִים.

וְכֵן נְתִיבְתֶיהָ שְׁלוֹם, מִי זֶה נְתִיבְתֶיהָ? אֵלֹהִים הֵם הַשְּׂבִילִים שְׂיֹצְאִים מִלְּמַעְלָה, וְאֵת כָּלֵם לּוֹקַח הַבְּרִית הַיְחִידִי שְׂנַקְרָא שְׁלוֹם, שְׁלוֹם הַבַּיִת, וּמְכַנֵּס אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל כְּשֶׁהוּא בְּגִבּוֹרָתוֹ, וְאִזּוֹ נּוֹתֵן לוֹ שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב וְכָל נְתִיבְתֶיהָ שְׁלוֹם. בֹּא רְאֵה, יוֹסֵף הָיָה בְּרִית שְׁלוֹם, וְהָיָה מֶלֶךְ

בְּמִצְרַיִם וְשָׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוּם
שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ.

וְעַם כָּל זֶה, לַיַּעֲקֹב הָיָה שֹׁכֵר, כְּדֵי לְקַנּוֹת תְּבוּאָה
בְּמִצְרַיִם, וְרָאָה שֶׁהוּא שׁוֹכֵר עַל שֹׁכֵר, שִׁירְדוּ
בְּנָיו לְמִצְרַיִם, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לְמָה תִּתְרָאוּ,
כְּדֵי שֶׁלֹּא תִרְאוּ עֲצָמְכֶם אֲלָא כְּמוֹ רַעֲבִים, כְּמוֹ
אֲנָשִׁים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁבְעַ.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, וְדַאי סוּד יֵשׁ כָּאֵן, שֶׁהָרִי בְּכָל
זְמַן שֶׁהוּא צֵעֵר בְּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ הָאָדָם
לְהִרְאוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּשׁוֹק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְפַּס
בְּחֻטְאָיו, וְעַל כֵּן אָמַר לְמָה תִּתְרָאוּ, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

דִּבֶּר אַחֵר וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שׁוֹכֵר בְּמִצְרַיִם –
תְּבוּאָה מִמֶּשׁ, שֶׁהָרִי עַל כֵּן שֶׁלַח הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רָעַב לְעוֹלָם, כְּדֵי לְהוֹרִיד אֶת יַעֲקֹב
וְאֶת בְּנָיו לְשֵׁם, וְעַל זֶה רָאָה אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ שֶׁהֵיוּ
מְבִיאִים מִשֵּׁם תְּבוּאָה.

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שׁוֹכֵר בְּמִצְרַיִם. בְּשַׁעַת שְׁמַת
יִצְחָק, בָּאוּ יַעֲקֹב וְעֵשָׂו לְחַלֵּק, וְעֵשָׂו יִצָּא
מִחֻלְקוֹ שֶׁל הָאָרֶץ וּמֵהַכֹּל, וַיַּעֲקֹב שִׁסְבֵּל אֶת
הַגָּלוֹת יִטַּל הַכֹּל. וְעַל זֶה רָאָה אוֹתוֹ הַשֹּׁכֵר שֶׁהָיָה
לוֹ בְּמִצְרַיִם הוּא וּבְנָיו לְסִבֵּל אֶת הַגָּלוֹת, וְעַל זֶה

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְּרָאוּ, מִלִּפְנֵי הַדִּין
 שְׁלַמְעֵלָה, שְׁלֹא יִמָּצֵא עֲלֵיכֶם מְקַטְרֵג. וַיֹּאמֶר
 הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמִצְרַיִם רְדוֹ שָׁמָּה. הֲרֵי
 פְּרִשׁוּהָ רְד"ו, כַּחֲשֹׁבוֹן הַזֶּה הִיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם.
 וַיְיֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי יִיסָא
 פָּתַח וְאָמַר, (תהלים כז) וְעַתָּה יְרוּם רֹאשִׁי עַל
 אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָהּ בְּאַהֲלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה
 אֲשִׁירָה וְאֶזְמְרָה לָהּ.

בא רָאָה, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֵּה
 מִהָאָדָם, הוּא זוֹקֵף אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי
 הָעוֹלָם וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וְכָל
 שׁוֹנְאָיו נִכְנָעִים תַּחְתָּיו.

את דְּוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁנֶּאֱמַר אַחֲיו, דָּחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם –
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָרִים אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי
 הָעוֹלָם. בָּא חֲמִיו – בָּרַח מִלִּפְנֵי, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הָרִים אוֹתוֹ עַל כָּל מַלְכוּתוֹ, וְכֹלָם הִיוּ
 כּוֹרְעִים וְסוֹגְדִים לִפְנָיו. וְאֵת יוֹסֵף דָּחוּ אַחֲיו,
 אַחַר כֵּן כָּלָם כָּרְעוּ וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִפְנָיו, זֶהוּ שְׁכַתּוּב
 וַיָּבֵאוּ אַחֲיו יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ אַפְּיִם אֶרְצָה.

דבר אַחַר וְעַתָּה יְרוּם רֹאשִׁי – מַה זֶה וְעַתָּה?
 כְּמוֹ וְאֵתָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הִנֵּה נִתְבָּאֵר,

עַתָּה שְׁהִיא הַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה. וּמִי הִיא אוֹתָהּ הָעֵת?
זוֹ הִיא, וְנִקְרָאת עֵתָהּ. וְעֵתָהּ – זֶה הוּא וּבֵית דִּינוֹ.

יְרוּם רֵאשִׁי – לְהָרִים אוֹתָהּ בְּכָבוֹד וּמְלָכוּת.
עַל אִיבֵי סְבִיבוֹתַי – אֱלוֹ שְׁאָר מַלְכֵי
הָאָרֶץ. וְאֶזְבְּחָהּ בְּאֵהָלוֹ – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. בְּאֵהָלוֹ
– זֶה אֵהָל מוֹעֵד. זְבַחַי תְּרוּעָה – שִׁישְׁמַע כָּל
הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה וְאֶזְמְרָה – מֵאוֹתוֹ צֵד שְׁהִיא
הַתְּרוּעָה. שְׁהִרֵי מִשָּׁם, מֵהַצֵּד שֶׁל הַתְּרוּעָה, בְּאֵה
הַשִּׁירָה וְהַתְּשַׁבַּחַת.

דְּבַר אַחַר וְעֵתָהּ יְרוּם רֵאשִׁי – זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.
עַל אִיבֵי סְבִיבוֹתַי – זֶה עֲשׂוֹ וְכָל הַשָּׁרִים
שָׁלוֹ. וְאֶזְבְּחָהּ בְּאֵהָלוֹ – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל. זְבַחֵי
תְּרוּעָה – שְׁכָתוֹב (שם נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה,
כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הַדִּין מִן הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה
וְאֶזְמְרָה – לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבַּח לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְלֹא הַפְסֵק לְעוֹלָם.

דְּבַר אַחַר וְעֵתָהּ יְרוּם רֵאשִׁי – בְּכָל, יִצַר טוֹב עַל
יִצַר רָע, שְׁכָתוֹב עַל אִיבֵי סְבִיבוֹתַי, זֶה
הַיִּצָר הָרָע שֶׁהוּא סְבִיב הָאָדָם, וְהוּא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ
בְּכָל. וְאֶזְבְּחָהּ בְּאֵהָלוֹ זְבַחֵי תְּרוּעָה – זוֹ הַתּוֹרָה
שֶׁנִּתְּנָה מִצֵּד הָאֵשׁ, כְּכָתוֹב (דְּבָרִים לג) מִיְמִינוֹ אֵשׁ דָּת

לְמוֹ. שְׁהָרִי בְּשָׁבִיל הַתּוֹרָה יְרוּם רֵאוּשׁוֹ [שֶׁל
הָאָדָם] וְנִשְׁבָּרִים כָּל שׁוֹנְאָיו לְפָנָיו, כִּפְתּוּב (תהלים
יח) תִּכְרִיעַ קָמִי תַחְתָּי.

דְּבַר אַחַר וְעַתָּה יְרוּם רֵאוּשִׁי – לְהַפְלִיל עִם
הָאָבוֹת, שְׁהָרִי דְּוֹד הַמֶּלֶךְ יֵשׁ לוֹ לְהַדְבִּיק
עִם הָאָבוֹת, וְאִזּוֹ יִתְרוּמֶם וַיַּעֲלֶה לְמַעְלָה, וְהוּא
בְּקֶשֶׁר אֶחָד עִמָּם. עַל אִיבֵי סְבִיבוֹתַי – אֵלוֹ
הֵם שֶׁבְּצַד הַשָּׁמַיִל, כָּלֵם בְּעֲלֵי הַדִּינִים
שֶׁמִּתְכַּוְּנִים לְחַבֵּל, וְאִזּוֹ הַשָּׁמַשׁ מִתְחַבֵּר לְלִבְנָה,
וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב וַיּוֹסֶף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ. זֶה
הַשָּׁמַשׁ שֶׁשׁוֹלֵט בְּלִבְנָה וּמֵאִיר לָהּ וְזֶן אוֹתָהּ.
הוּא הַמִּשְׁבִּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ, שְׁהָרִי אוֹתוֹ נָהַר
שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא, מִמֶּנּוּ כָּלֵם נְזוּנִים וּמִשָּׁם פּוֹרְחוֹת
הַנְּשָׁמוֹת לְכָל, וּמִשׁוּם כֶּף כָּלֵם מִשְׁתַּחֲוִים אֶל
אוֹתוֹ הַמְּקוֹם, שְׁהָרִי אֵינן לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא
תְּלוּי בְּמִזֵּל, וּבְאֵרוֹהוּ.

וַיִּכַּר יוֹסֵף אֶת אָחָיו וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ. רַבִּי אֶלְעָזָר
פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מט) לָמָּה אֵירָע בִּימֵי רָע
עוֹן עַקְבֵי יְסוּבְנֵי. בֵּא רֵאָה, שֶׁלֶּשָׁה הֵם שְׁפוֹחָדִים
וְלֹא יוֹדְעִים מִמָּה הֵם פּוֹחָדִים, וּבְאֵרוֹהוּ. אֲבָל מִי

שפּוֹחַד וְלֹא יוֹדֵעַ מִמָּה הוּא פּוֹחַד – מְשׁוּם אוֹתָם
הַחֲטָאִים שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ שֶׁהֵם חֲטָאִים, וְלֹא מְשַׁגֵּחַ
בָּהֶם, וְהוּא פּוֹחַד מִימֵי רָע.

מִי הֵם יְמֵי רָע? אֵלּוּ הֵם הַיָּמִים שֶׁהֵם מְזַדְּמָנִים
בְּאוֹתוֹ רָע, וּמִי הֵם? זֶה [הוּא] יֵצֵר הָרָע,
שֶׁהוּא נִקְרָא רָע, וַיֵּשׁ לוֹ יָמִים יְדוּעִים שֶׁנִּתְּנָת לּוֹ
רְשׁוּת בְּעוֹלָם לְהִסְטִין לְכָל אוֹתָם שְׂמֻטָּמָאִים אֶת
דְּרֻכֵיהֶם. שְׂמֵי שְׂבָא לְהִטָּמֵא – מְטָמָאִים אוֹתוֹ,
וְאַלֶּה הֵם שְׁנִקְרָאִים יְמֵי רָע, וְאֵלּוּ מְמַנִּים עַל
אוֹתָם חֲטָאִים שְׂדָשִׁים אוֹתָם בְּנֵי אָדָם בְּעַקְבֵיהֶם.
בֵּא רְאֵה, כָּל אוֹתָם שְׂמֻטָּמָאִים אֶת דְּרֻכֵיהֶם,
כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל מְזִיקִים מְזַדְּמָנִים אֶצְלָם
וּמְטָמָאִים אוֹתָם. בְּדֶרֶךְ שְׂאָדָם רוּצָה לְלַכֵּת –
בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ מְנַהִיגִים אוֹתוֹ מִמֶּשׁ. **בֵּא** אָדָם
לְהִטָּהֵר – כַּמָּה הֵם שְׂמֻסִיעִים לוֹ.

הַרִי שְׁנִינוּ, שְׂכַשְׂאָדָם קָם בְּבִקְרָה, צָרִיךְ לְרַחֵץ
יָדָיו מִתּוֹךְ נִטְלָה שֶׁל מַיִם, שֶׁהוּא כְּלֵי לְטַל
מִמֶּנּוּ מַיִם, מִתּוֹךְ מִי שְׂרַחֵץ יָדוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ
שֶׁבְּאֵרוֹהוּ. וּבֵא רְאֵה, בְּשִׁבִיל הַנִּטְלָה הַזֶּה בְּאֵרְנוּ
אֶת הַדְּבָר.

וַעֲוֹד, שְׂצָרִיךְ אָדָם לְטַל יָד יְמִין בְּשִׂמְאָל, כְּדֵי
לְהַשְׁלִיט יְמִין עַל שִׂמְאָל, וַיִּרְחֹץ הַיְמִין

מִן הַשְּׂמַאל, וּמִשּׁוּם זֶה הִיא נְטִילָה. וְעַל כֵּן מִי שֶׁנּוּטַל יְדוֹ, יִטַּל יְמִין בְּשִׂמְאֵל, לְהַשְׁלִיט הַיְמִין עַל הַשְּׂמַאל, כְּדֵי שְׁלֹא יִתֵּן מְקוֹם לַיַּצָּר הָרַע לְשֵׁלֵט כָּלֵל, וְהֵנָּה בְּאַרְנוֹ.

בא רֵאָה, בְּשַׁעַת שְׂדֵינן הָרַע שׁוֹלֵט, לֹא מְשִׁיב יְדוֹ מִלְּהָרַע, וּבְשַׁעַת שְׁהֵימִין שׁוֹלֵט עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְשֹׁבֵר אוֹתָם, חָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם וְלֹא מַכֶּה אוֹתָם.

וּמִשּׁוּם כֵּן, כָּל מִי שֶׁהוּא חוֹטֵא, בְּאוֹתָם הַחֲטָאִים שְׂדֵשׁ בָּהֶם בְּרַגְלָיו, לֹא יָדַע עֲלֵיהֶם, וּפּוֹחַד תְּמִיד. דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ הִיָּה תְּמִיד נִשְׁמַר מִהַחֲטָאִים הַלְלוֹ, וּכְשֶׁהִיָּה יוֹצֵא לְקָרֵב, הִיָּה מִפְּשֵׁשׁ בָּהֶם, וְעַל כֵּן לֹא פָּחַד לְהִלָּחֵם עִמָּהֶם בְּקָרֵב.

וּבֵא רֵאָה, אַרְבַּעַת מְלָכִים הָיוּ, מֵה שֶׁבִקֵּשׁ זֶה לֹא בִקֵּשׁ זֶה. דְּוֹד אָמַר (תהלים יח) אֶרְדּוּף אוֹיְבֵי וְאֲשִׁיגֶם וְלֹא אָשׁוּב עַד כְּלוֹתָם. מָה הִטְעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיָּה נִשְׁמַר מִן הַחֲטָאִים הַלְלוֹ, וְלֹא נָתַן מְקוֹם לְשׁוֹנְאָיו לְשֵׁלֵט, וְעַל כֵּן רָצָה לְרַדְּף אַחֲרֵיהֶם תְּמִיד, וְהֵם לֹא יִרְדְּפוּ אַחֲרָיו לְתַבַּע אֶת חֲטָאָיו וַיִּפְּל בִּידֵיהֶם.

אָסָא הָיָה מִפְּחָד יוֹתֵר. אָף עַל גַּב שְׁהִיָּה מִפְּשֵׁשׁ בַּחֲטָאִיו, וְלֹא כִּמוֹ דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ, הוּא רָצָה לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא לְהִלָּחֵם בָּהֶם, וַיְהִיג אֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן הָיָה, שְׁכַתוֹב (דברי הימים-ב יד) וַיִּרְדָּפִם אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכַתּוֹב וַיִּגַּף ה' אֶת הַכּוֹשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי יְהוּדָה וַיִּגְסּוּ הַכּוֹשִׁים. [וְכֵן] מַה כְּתוֹב בְּדוֹד? (שמואל א ל) וַיִּכֶם דָּוִד מֵהַנְּשֵׁף וְעַד הָעָרֵב לְמַחֲרָתָם. אָבֵל אָסָא, הוּא רוֹדֵף וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּה.

גַּם יְהוֹשֵׁפֶט מֶלֶךְ יְהוּדָה כֵּן הָיָה מִבְּקֵשׁ וְאוֹמֵר, אֵינִי יָכוֹל לְרַדֵּף וְלֹא לְהִרְגַּ, אֶלָּא אֲנִי אֹמֵר, וְאַתָּה תִּהְיֶה אֹתָם, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא הָיָה כָּל כֵּן מִפְּשֵׁשׁ כִּמוֹ אָסָא, וְכֵן עָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוֹב (דברי הימים-ב כ) וּבָעֵת הַחֲלוּ בְּרָנָה וַתְּהִלָּה נַתָּן ה' מְאָרְבִּים עַל בְּנֵי עֲמוּן מוֹאָב וְהָרַ שְׁעִיר הַבָּאִים לְיְהוּדָה וַיִּנְגַּפוּ.

חֲזַקְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה אָף כֵּן גַּם אָמַר, אֵינִי יָכוֹל לֹא לְזַמֵּר וְלֹא לְרַדֵּף וְלֹא לְהִלָּחֵם בְּקָרֵב, מִשּׁוֹם שֶׁפְּחָד מֵהַחֲטָאִים הִלְלוּ שְׁאֲמַרְנוּ. מַה כְּתוֹב? (מלכים-ב יט) וַיְהִי בַלְיִלָּה הַהוּא וַיֵּצֵא מִלְּאָף ה' וַיִּךְ בְּמַחֲנֵה אֲשׁוּר מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֲלָף וַיִּשְׁכַּיְמוּ בַבֶּקֶר וְהִנֵּה כָּלֵם פְּגָרִים מֵתִים. וְחֲזַקְיָה

הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ, וְשׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא הָרַג אוֹתָם.

וּמָה הַצְדִּיקִים הִלְלוּ הָיוּ פּוֹחֲדִים מִן הַחֲטָאִים
הִלְלוּ – שָׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה
וְכַמָּה. מִשׁוּם כֵּן יֵשׁ לָאָדָם לְהִשְׁמַר מִהַחֲטָאִים
הִלְלוּ וּלְפִשְׁפֹּשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִשְׁלְטוּ עָלָיו אוֹתָם יְמֵי רָע, שֶׁלֹּא מְרַחֲמִים עָלָיו.

בא רָאָה, וַיִּכְרַ יוֹסֵף אֶת אָחָיו. בְּשַׁעַה שֶׁנִּפְלְאוּ
בְיָדוֹ, הוּא רַחֵם עֲלֵיהֶם, מִשׁוּם שֶׁהוּא שָׁלוֹם,
וְהֵם לֹא הִכְרָהוּ. שְׁאוֹתָם שִׁמְעוֹן וְלוֹי בָּאוּ מֵצַד
הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְעַל כֵּן לֹא רַחֲמוּ עָלָיו, שֶׁהָרִי כָּל
אוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין הַקָּשֶׁה לֹא מְרַחֲמִים עַל בְּנֵי
אָדָם בְּשַׁעַה שֶׁנוֹפְלִים בְּיַדֵּיהֶם.

וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר דָּוִד (תהלים מט) לָמָּה אֵירָא. לֹא
כָּתוּב יִרְאֵתִי, אֶלָּא אֵירָא, [אֶלָּא] שֵׁישׁ
[שְׁאִין] לִי לִפְחוֹד מֵאוֹתָם יְמֵי רָע, כְּפִי
שְׁאֲמַרְנוּ. עוֹן עֲקָבִי יְסוּבֵנִי, מִי הֵם עֲקָבִי? אֵלוּ
הֵם בְּסוּד הָאֲמוּנָה, שֶׁכָּתוּב (בראשית כה) וַיִּדּוּ
אֶחָזֶת בְּעֶקֶב יַעֲקֹב. זֶה הוּא הָעֶקֶב, וְהֵם
הָעֲקָבִים שֶׁמְסַתְּכָלִים בָּהֶם תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא
שֶׁאָדָם דָּשׁ בּוֹ תָּמִיד בְּעֶקְבוֹ.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב? (ישעיה ה) הוּי מְשָׁכִי הָעוֹן
 בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה.
 בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא – שָׁדַשׁ בּוֹ בְּעֵקֶב וְלֹא חוֹשֵׁשׁ עָלָיו,
 וְאַחַר כֵּן מִתְחַזֵּק וְנִעְשָׂה [בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא] כַּעֲבוֹת
 הָעֲגָלָה, וּמִתְחַזֵּק אוֹתוֹ הַחֲטָא, וּמִסְטָה אוֹתוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אֲשַׁרְיָהֶם הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים לְהַשְׁמֵר
 מִחֲטָאֵיהֶם, וְהֵם תָּמִיד
 מִפְּשָׁפְשִׁים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּדִּי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא עֲלֵיהֶם
 מִקְטָרֵג בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יִשְׁטִינוּ עֲלֵיהֶם לְעוֹלָם
 הַבָּא, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מִתְקַנֶּת לָהֶם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים
 לְלַכֵּת בָּהֶם, שֶׁכָּתוּב (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נֵעִם וְכֹל
 נְתִיבֶתֶיהָ שְׁלוֹם.

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו' .
 רַבִּי חֵיִיא פָּתַח וְאָמַר, (שם כד) בְּנִפְל אוֹיְבֶךָ
 אַל תִּשְׂמַח וּבְכַשְׁלוֹ אַל יִגַּל לְבָבְךָ. בֹּא רֵאָה,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם שִׁיזְכֶּה לְכַבוֹדוֹ
 וּלְשִׂמְשׁ לְפָנָיו תָּמִיד וּלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים
 וְלַיְלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה בָּהּ
 בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְכִיּוֹן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת הָאָדָם, נָתַן
 לְפָנָיו תּוֹרָה, וְלִמַּד אוֹתוֹ בָּהּ לְדַעַת אֶת

דְּרָכֶיהָ. מִנֵּינ לָנוּ? שְׁפָתוֹב (איוב כח) אִז רָאָה וַיִּסְפְּרָה
הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה. וְאַחַר כֵּן, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן
יִרְאֶת ה' הִיא חֲכָמָה וְסוֹר מֵרַע בִּינָה. כִּיּוֹן
שֶׁהִסְתַּכַּל בָּהּ וְלֹא שָׁמַר אוֹתָהּ, עָבַר עַל מִצְוֹת
רַבּוֹנוֹ וְנִתְפָּס בַּחֲטָאוֹ.

וְכָל אוֹתָם שְׁעָבְרוּ עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה
נִתְפָּסוּ בָּהּ. שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ שֶׁהִתְחַכֵּם עַל כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם, עָבַר עַל דְּבַר אֶחָד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְגַרְם
לוֹ לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אֶת מַלְכוּתוֹ וּלְפַלֵּג אֶת הַמַּלְכוּת
מִבְּנָו. מִי שְׁעוֹבֵר עַל הַתּוֹרָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וַיּוֹסֶף שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ תּוֹרָה, וְאַחֲיוּ נִפְלוּ בִידּוֹ,
לָמָּה גִלְגַּל עֲלֵיהֶם כָּל הַגִּלְגּוֹל הַזֶּה,
וְהָרִי הוּא יָדַע אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלָּמַד אוֹתוֹ אָבִיו?
אֲלֹא חֵס וְשָׁלוֹם שְׁיִוֶסֶף גִּלְגַּל עֲלֵיהֶם גִּלְגּוֹלִים
לְנֶקֶם מֵהֶם, אֲלֹא כָּל זֶה לֹא עָשָׂה אֲלֹא לְהַבִּיא
אֶת אַחֲיוּ בְּנֵימִין אֲצֵלוֹ, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ הִיָּתֵה אֵלָיו,
וְהוּא לֹא הִשְׁאִיר אֶת אַחֲיוּ לְפַל, שֶׁהָרִי כָּתוֹב
וַיִּצּוּ יוֹסֶף וַיִּמְלֹאוּ אֶת כָּלֵיהֶם בָּר וְגו', וְכָל זֶה
כִּדִּי שְׁלֵא יִפְלוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַלְבָּנָה, הָיָה תָּמִיד מִסְתַּכַּל בָּהּ, כְּכַתוּב (דברים

(יא) תמיד עיני ה' אֵלֶהֶיךָ בָּהֵ. הַשְּׁגָחְתוּ בָּהֵ תָּמִיד.
 וְכָתוּב אָז רָאָה, שְׁהָרִי הַשָּׁמֶשׁ בְּהַשְּׁגָחְתוּ בָּהֵ
 מֵאִירָה. וַיִּסְפָּרָהּ, מַה זֶה וַיִּסְפָּרָהּ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 מְקוֹם סִפִּיר אֲבָנֶיהָ. (איוב כח)

הַכִּינָהּ, שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּתִקּוֹן בְּשָׁנִים עֶשֶׂר
 תְּחוּמִים מְחֻלָּקֵת לְשִׁבְעִים שָׁרִים,
 הַתִּקֵּן אוֹתָהּ בְּשִׁבְעָה עֲמוּדִים עֲלִיוֹנִים לְהֵאוּר
 וְלִשְׁבֵּת עַל שְׁלֵמוֹת. וְגַם חֻקָּרָה, לְהַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ
 תָּמִיד, פַּעַם אַחַר פַּעַם, שְׂאִין פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים.

וְאַחֵר כֶּף הַזְּהִיר אֶת הָאָדָם וְאָמַר, וַיֹּאמֶר
 לְאָדָם הֵן יֵרָאֵת ה' הִיא חֻכְמָה וְסוּר
 מֵרַע בִּינָה, שְׁהָרִי הִיא מִתְעַטָּרֶת עַל הַתְּחַתּוֹנִים
 לִירָא וְלִדְעַת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְלָה.
 וְסוּר מֵרַע בִּינָה, בְּרוּר מֵהַפְּסֻלֵת שְׁלֵא לְקָרֵב
 עִמוֹ, וְאִזּוֹ הַשְּׁגָחַת [הַמְצָאוֹת] הַבִּינָה לְדַעַת
 וְלְהַסְתַּפֵּל בְּכַבוֹד הַמְּלֶךְ הָעֲלִיוֹן.

רַבִּי יוֹסִי קָם לִלְלָה אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְהָיָה
 שֶׁם עִמוֹ יְהוּדִי אֶחָד שֶׁפָּגַשׁ בּוֹ בְּאוֹתוֹ
 הַבַּיִת. פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (משלי י) לֹא יוֹעִילוּ
 אוֹצְרוֹת רָשָׁע וְצַדִּיקָה תַּצִּיל מִמּוֹת. לֹא יוֹעִילוּ
 אוֹצְרוֹת רָשָׁע – אֵלּוּ הֵם שְׁלֵא מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה,

וְהוֹלְכִים אַחַר דְּבָרֵי הָעוֹלָם וְלִכְנֹס אוֹצְרוֹת רָשָׁע.
 מַה כָּתוּב? (קהלת ה) וְאֶבֶד הָעֶשֶׂר הֵהוּא בְּעֵינַי רָע,
 מִשּׁוּם שֶׁהֵם אוֹצְרוֹת רָשָׁע.

וְצַדִּיקָה תִּצְלֵל מִמּוֹת – אֵלוּ שְׂמֵשֶׁת־דָּלִים בַּתּוֹרָה
 וְיוֹדְעִים דְּרָכֶיהָ לְהִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, שֶׁהִרִי
 הַתּוֹרָה נִקְרָאת עֵץ חַיִּים, וְנִקְרָאת צַדִּיקָה, שְׂכַתּוֹב
 (דברים ו) וְצַדִּיקָה תִּהְיֶה לְנוּ.

דָּבָר אַחֵר וְצַדִּיקָה תִּצְלֵל מִמּוֹת – זוֹ צַדִּיקָה מִמֶּשֶׁ,
 וְהִיא בְּשֵׁנֵי גּוֹנִים וּבְשֵׁנֵי צַדִּדִּים. קוֹרָא לוֹ
 תּוֹרָה וְקוֹרָא לוֹ צַדִּיקָה, וְהִכַּל אֶחָד.

אָמַר אוֹתוֹ הִיְהוּדִי, וְקוֹרָא לוֹ שָׁלוֹם. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כִּף זֶה וְדָאֵי שְׁנִקְרָאת שָׁלוֹם. קָם
 אוֹתוֹ הִיְהוּדִי וְהִשְׁתַּתַּף עִמוֹ. פָּתַח אוֹתוֹ הִיְהוּדִי
 וְאָמַר, (משלי כח) עֲבֹד אֲדַמְתּוּ יִשְׁבַּע לָחֶם וּמְרִדֶּף
 רִיקִים יִשְׁבַּע רִישׁ. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, וְכִי שְׁלֹמֹה
 הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא חָכֵם מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵיךְ אָמַר
 שְׂתֵאמֹץ אָדָם לְעֵבֶד אֶת הָאֲדָמָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל
 אַחֲרֶיהָ וְיַעֲזֹב חַיֵּי עוֹלָם?

אָמַר סוּד הוּא. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּקַּח ה'
 אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעֵבְדָהּ
 וּלְשִׁמְרָהּ, וּבְאָרוּהוּ שֶׁהוּא בְּסוּד הַקְּרִבְנוֹת. בֵּא

רָאָה, לְעַבְדָּהּ – זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. וְלִשְׁמֶרָה – זֶה
הַמֶּלֶךְ הַתַּחְתּוֹן. הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.
לְעַבְדָּהּ – [לְזָכַר] בְּסוּד שֶׁל זְכוּר. וְלִשְׁמֶרָה –
בְּסוּד שֶׁל שְׁמוֹר.

וּמִשׁוּם כֵּן עֲבַד אֲדַמְתוּ זֶה גַן עֵדֶן, שְׁצַרִיף
לְעִשׂוֹת וְלַעֲבֹד וְלִמְשֹׁךְ לָהּ בְּרָכוֹת
מִלְמַעְלָה, וּכְשֶׁמִּתְבָּרַכַת וְנִמְשָׁכוֹת לָהּ בְּרָכוֹת
מִלְמַעְלָה, גַּם הוּא מִתְבָּרֵךְ עִמָּהּ. בֵּא רָאָה
שֶׁהִכֵּן שְׁמִבְרָךְ מִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ו)
וְאֲנִי אֲבָרְכֶם. וּמִשׁוּם כֵּן עֲבַד אֲדַמְתוּ יִשְׁבַּע לַחֵם
– זֶהוּ הַמְּזוֹן שֶׁלְמַעְלָה. וּמְרִדֵף רִיקִים – מִי
שִׁיתְדַבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר שֶׁהוּא מְרִדֵף רִיקִים –
יִשְׁבַּע רִישׁ וְדַאי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשַׁרִיף שְׁזָכִיתָ
לְדַבֵּר הַזֶּה.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר פְּסוּק אַחֲרָיו, (משלי כח) אִישׁ
אָמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת. זֶהוּ אָדָם שֶׁבוֹ אָמוּנוֹת
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ רַבִּי יִיסָא הַזִּקְנָן, שְׁאָף עַל
גַּב שֶׁהָיָה לוֹ מֵאֲכָל שֶׁל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֶאֱכֹל, לֹא הָיָה
מִתְקִין אוֹתוֹ עַד שֶׁהָיָה מִבְּקֵשׁ מְזוֹנוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוּשׁ. אַחֵר שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וּבִקֵּשׁ מְזוֹנוֹ
מִלְפָּנֵי הַמֶּלֶךְ, אָז הָיָה מִתְקִין, וְהָיָה תְּמִיד אוֹמֵר:
לֹא נִתְקִין עַד שִׁינָתְנֵנוּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

וְאִין לְהַעֲשִׂיר לֹא יִנְקָה, מְשׁוּם שְׁלֹא רָצָה
 לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַחַיִּים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. עֲכָשׁוּ
 שֶׁהִיא הַשְּׁעָה לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה – נִשְׁתַּדֵּל.

פְּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּסוּד הַחֲלוּם וְאָמַר, וַיִּזְכֹּר
 יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וְגו'.
 וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת, וְכִי לָמָּה יוֹסֵף [אָמַר
 אֲו] זָכַר לָהֶם אוֹתָם הַחֲלוּמוֹת שֶׁחָלַם לָהֶם, וּמָה
 הוֹעִיל לוֹ אִלּוּ לֹא הִזְכִּיר לָהֶם, שֶׁהָרִי יוֹסֵף הָיָה
 חָכָם, וְכָתוּב כָּל עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדַעַת וְכִסִּיל
 יִפְרֹשׂ אוֹלֵת?

אָבִי כִּיּוֹן שָׂרָאָה שֶׁהֵם בָּאוּ וּמִשְׁתַּחֲוִים לוֹ אֲפִים
 עַל הָאָרֶץ, אִזּוֹ נִזְכָּר מִמָּה שֶׁחָלַם לָהֶם
 כְּשֶׁהָיָה עִמָּהֶם, שֶׁכָּתוּב וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם
 נִצְבָּה וְהִנֵּה תִסְבִּינָה אֶלְמַתִּיכֶם וּתְשַׁתַּחֲוֶינּוּ
 לְאֶלְמָתִי. אָמַר יוֹסֵף בְּשַׁעָה שָׂרָאָה שֶׁכּוֹרְעִים
 אַחֲרָיו לְפָנָיו, שֶׁכָּתוּב וַיִּבְאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
 אֲפִים אַרְצָה, אִזּוֹ וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר
 חָלַם, שֶׁהָרִי רָאָה שֶׁהֵם קִיָּמִים.

עוֹד, וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר חָלַם – זָכַר
 אוֹתָם, מְשׁוּם שֶׁאֵין שִׁכְחָה לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא. שְׁהָרִי חֵלוֹם שֶׁהוּא טוֹב, צָרִיךְ אָדָם
לְהִזְכִּירוֹ, שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח, וְאִזּוֹ מִתְקַיֵּם, שְׁהָרִי כְּמוֹ
שֶׁנִּשְׁכַּח לְפָנֵי הָאָדָם, כִּף נִשְׁכַּח עָלָיו.

בא רֵאָה, חֵלוֹם שֶׁלֹּא נִפְתָּר, כְּאִגְרַת שֶׁלֹּא
נִקְרָאָה. וּבֵא רֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִזְכָּר, כְּמִי
שֶׁלֹּא הִכִּיר אוֹתוֹ. וְעַל זֶה, מִי שֶׁנִּשְׁכַּח מִמְּנוֹ חֵלוֹם
וְלֹא יָדַע אוֹתוֹ, לֹא עוֹמֵד עָלָיו לְהִתְקַיֵּם. וּמִשּׁוּם
זֶה יוֹסֵף הִיָּה זוֹכֵר אֶת חֵלוֹמוֹ, כְּדִי לְהִתְקַיֵּם,
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח הַחֵלוֹם מִמְּנוֹ לְעוֹלָם, וְהִיָּה
תָּמִיד מְצַפֶּה לוֹ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מְרַגְלִים אַתֶּם. הוּא
זָכַר אֶת הַחֵלוֹם, אֲבָל לֹא אָמַר לָהֶם דְּבַר, אֲלֵא
מְרַגְלִים אַתֶּם.

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (קהלת ה) כִּי בָּא הַחֵלוֹם
בְּרַב עֲנָיִן וְקוֹל כְּסִיל בְּרַב דְּבָרִים. כִּי
בָּא הַחֵלוֹם בְּרַב עֲנָיִן, הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ שְׁכֵמָה הֵם
הַעוֹזְרִים בְּחֵלוֹם, וּמִמֵּנִים דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת,
עַד שֶׁהַחֵלוֹמוֹת מֵהֶם כָּלֶם אֲמַת, וּמֵהֶם שֵׁישׁ
בָּהֶם אֲמַת וְכֹזֵב. אֲבָל לְאוֹתָם צְדִיקֵי הָאֲמַת,
אֵין מִתְגַּלִּים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים כְּלוּם, אֲלֵא
כָּלֶם אֲמַת.

בא רֵאָה דְּנִיָּאל מֵהַ כְּתוּב בּוֹ, (דניאל ב) אִזּוֹ לְדְנִיָּאל
בְּחִזְיוֹן הַלִּילָה סוּד גְּלָה, וְכֹתוּב (שם ז) דְּנִיָּאל

רְאֵה חֲלוֹם בְּהִיּוֹתוֹ יִשָּׁן עַל מִשְׁכְּבוֹ, אִזּוֹ כָּתַב אֶת
הַחֲלוֹם. וְאִם יֵשׁ בּוֹ דְבָרִים כּוֹזְבִים, לָמָּה נִכְתַּב
בֵּין הַכְּתוּבִים? אֲלֹא אוֹתָם צִדִּיקֵי אֱמֶת, בְּשַׁעַת
שְׁנִשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת, לֹא מִתְחַבְּרִים בָּהֶם אֲלֹא
דְבָרִים קְדוּשִׁים, שְׁמוּדִיעִים לוֹ דְבָרֵי אֱמֶת, דְּבָרִים
קִיָּמִים, שְׁלֹא מִשְׁקָרִים לְעוֹלָמִים.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה שְׁנִינוּ שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה
חֲלוֹם טוֹב, הִנֵּה נִשְׁמַע שֶׁהָיָה רוֹאֶה דָּוִד
דְּבָרִים שְׁלֹא אֱמֶת? אֲלֹא וְדָאֵי, כֹּל יָמָיו הָיָה
מִשְׁתַּדֵּל לְשַׁפֵּךְ דְּמִים וְנִלְחַם קְרִבּוֹת, וְכָל חֲלוֹמוֹת
לֹא הָיוּ אֲלֹא חֲלוֹמוֹת רָעִים, חֲרָבָן וְשִׁמְמָה וְדָם
וְשִׁפְכוֹת דְּמִים, וְלֹא חֲלוֹם שֶׁל שְׁלוֹם.

וְאִם תֹּאמַר, לְאָדָם טוֹב מֵרְאִים חֲלוֹם רָע? כִּי זֶה
וְדָאֵי. כֹּל אוֹתָם רָעוֹת שְׁעֵתִידִים לְהַשִּׁיג –
עַל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וְאוֹתָם
עֹנְשִׁים שְׁעֵתִידִים לְהַעֲנֹשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא כְּלָם
רוֹאֶה, כִּדֵּי שְׁכָל שַׁעַת תְּהִיָּה יִרְאֵת אֲדוֹנוֹ עָלָיו.
וְהִנֵּה הֵעִירוּ שְׁכֵתוֹב (קִהֲלַת ג) וְהֶאֱלִהִים עֲשֵׂה
שְׁיִירָאוּ מִלְּפָנָיו – זֶה חֲלוֹם רָע. וְעַל זֶה לְאוֹתוֹ
צִדִּיק מֵרְאִים לוֹ חֲלוֹם רָע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

בְּאִ רָאָה, שֶׁהִנֵּה שְׁנִינוּ, שְׁאוֹתוֹ אָדָם שְׁרוּאֶה
חֲלוֹם, צָרִיךְ לוֹ לִפְתַּח אֶת פִּיו בּוֹ לִפְנֵי

אֲנָשִׁים שְׂאוּהֵבִים אוֹתוֹ, כְּדֵי שְׂיַעֲלֶה רְצוֹנָם אֵלָיו
 לְטוֹב וְיִפְתָּחוּ פִּיהֶם לְטוֹב, וְיִמְצָא הָרְצוֹן וְהַדְּבָר
 הַכֹּל לְטוֹב. הָרְצוֹן שֶׁהוּא הַמַּחְשָׁבָה רֵאשִׁית הַכֹּל,
 וְהַמְלָה שֶׁהִיא סִיּוּם הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִמְצָא שֶׁהִנֵּה
 הוּא שְׁלֵמוֹת בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

וּמִשּׁוּם כֵּן הַכֹּל מֵתְקַיֵּם, וְצָרִיכִים אוּהֵבֵי הָאִישׁ
 לְהִתְקַיֵּם בְּאוֹתוֹ פְּתֻרוֹן טוֹב, וְהַכֹּל הוּא
 כְּרֵאוּי. וּמִשּׁוּם כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹדִיעַ
 לְאָדָם כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁלוֹ כְּמוֹ
 שֶׁהוּא, וּבְאוֹתוֹ גִּוֵּן שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר שִׁיְהִיָּה
 חֵלוּם. אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, וַדַּאי שֶׁהַחֵלוּם אֵינוֹ אֶלָּא
 לְאָדָם צְדִיק, שֶׁהוּא רָאָה חֵלוּם כְּרֵאוּי.

וּבֵּא וּרְאָה, שְׁכַאֲשֶׁר אָדָם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ
 יוֹצֵאת וּמִשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם לְמַעְלָה וְנִכְנָסָת
 לְמָקוֹם שְׁנִכְנָסָת, וְכַמָּה קְבוּצוֹת מְזִיקִים עוֹמְדִים
 וְהוֹלְכִים בְּעוֹלָם וּפּוֹגְשִׁים אֶת אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה. אִם
 הִיא צְדִיקָה, עוֹלָה לְמַעְלָה וְרוֹאֶה מֶה שְׁרוּאָה.
 וְאִם לֹא, נֶאֱחָזֶת בְּצַד הַהוּא, וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים
 כּוֹזְבִים אוֹ דְּבָרִים שְׁעֵתִידִים לְבֹא לְזִמְן הַקָּרוֹב.
 וְכִשְׁמַתְעוֹרְרַת אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שָׁבוּ, הִיא מוֹדִיעָה
 לוֹ מֶה שְׁרָאָתָה.

וְעַל כֵּן לְאָדָם שְׂאִינוּ צְדִיק מוֹדִיעִים לוֹ חֵלּוֹם
טוֹב שְׂאִינוּ אִמֶת, הַכֹּל כְּדֵי לְהַסְטוֹתוֹ
מֵאוֹתָהּ דְרֶךְ הָאִמֶת. כִּיּוֹן שֶׁהוּא הִסִּיט אֶת דְרֶכּוֹ
מִדְרֶךְ הָאִמֶת, מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. שְׁכַל מִי שֶׁבָא
לְהִטְהַר – מְטַהְרִים אוֹתוֹ, וּמִי שֶׁבָא לְהִטְמֵא –
מְטַמְּאִים אוֹתוֹ. הִנֵּה וְדַאי כֶּךָ נִתְבָּאֵר.

יִשְׁבוּ עַד שֶׁעָלָה הַבְּקָר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי לֹא
זָכַר שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּאוֹתָם דְּגָלִים, שֶׁכָּתוּב
(במדבר ב) דְּגָל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם, וְלֹא כָּתוּב דְּגָל מַחֲנֵה
יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁהִתְגָּאָה עַל אָחִיו, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.
אָמַר אוֹתוֹ הַיְהוּדִי, וְדַאי שֶׁמֵּעַתִּי, שְׂיוֹסֵף הוּא
בְּעוֹלָם הַזְּכָר, וְכֹל הַשְּׂבָטִים הֵם בְּעוֹלָם
הַנְּקֵבָה, וְעַל כֵּן לֹא נִכְלָל יוֹסֵף עִמָּהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁהוּא בְּעוֹלָם הַזְּכָר עִמָּהֶם.

מָה כָּתוּב? כִּלְנֹו בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נִחְנוּ. נִחְנוּ? אֶחְנוּ
הִיא צְרִיךְ לְכַתֵּב! לָמָּה חָסַר א' ? אֵלֶּא מִשּׁוּם
שֶׁסּוּד הַבְּרִית לֹא נִמְצָא עִמָּם. הַסְתַּלַּק מִשֵּׁם א',
שֶׁהָרִי א' הוּא זָכַר. וְעַל כֵּן ב' הִיא נִקְבָּה, א' זָכַר.
וּמִשּׁוּם כֶּךָ א' הַסְתַּלַּק מִשֵּׁם, וּנְשָׂאוֹ אוֹתָן נִקְבוֹת
אֲצֵל הַשְּׂכִינָה.

אַחַר כֶּךָ אָמְרוּ כְּנִים אֲנַחְנוּ. נוֹסְפָה א'. אָמְרוּ
וְלֹא יָדְעוּ מָה אָמְרוּ, מִשּׁוּם שְׂיוֹסֵף נִמְצָא

שם, וְהַשְׁלִימוּ הַדְּבָר וְאָמְרוּ אֲנַחְנוּ. מִנֵּינ לָנוּ?
שְׁכָתוּב וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ.
וְיוֹסֵף הוּא בַּחֲשָׁבוֹן. כְּשֶׁנִּכְנַס בַּחֲשָׁבוֹן, אָמְרוּ
אֲנַחְנוּ. וּכְשֶׁלֹּא נִכְנַס בַּחֲשָׁבוֹן, אָמְרוּ נַחְנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל הַדְּבָרִים הִלְלוּ שְׁאֲמַרְנוּ כָּאן,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בָּהֶם, שֶׁהָרִי
הַשְׁכִּינָה לֹא זָזָה מִכָּאן, כְּכַתוּב (מלאכי ג) אֲזַ נְדַבְּרוּ
יְרֵאִי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּפְתַּח
סֵפֶר זְכוּרֹן לְפָנָיו לִירְאֵי ה' וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

וַיֹּאסְרוּ אַתֶּם אֶל מִשְׁמַר שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הִלְלוּ לָמָּה? אֵלֶּא
שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הִלְלוּ כִּנְגֵד שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים שֶׁל
שְׁכֶם, שְׁכָתוּב (בראשית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
בְּהִיוֹתָם כְּאָבִים.

בֵּא רָאָה מָה כְּתוּב בּוֹ, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עָשׂוּ וְחָיו. לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא לֹא
עָשָׂה כְּמוֹ שֶׁהֵם עָשׂוּ בְּשֶׁכֶם, שֶׁגָּרְמוּ לְאַנְשֵׁי שְׁכֶם
לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת זֹאת, סוּד הַבְּרִית, וְאַחַר שֶׁעָשׂוּ
הַבְּרִית הַזֹּאת, הִרְגוּ אוֹתָם, וְלֹא נִשְׁאַר מֵהֶם אֶחָד.
וְהוּא מָה כְּתוּב? זֹאת עָשׂוּ וְחָיו. מָה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁאֵת הָאֱלֹהִים אָנִי יֵרָא, שְׁמַר הַבְּרִית. וְכָל
הַגְּלָגוּל הַזֶּה לֹא הָיָה אֵלֶּא בְּשִׁבִיל בְּנֵימִין.

**וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו אָבֵל אֲשֶׁמִים אֲנַחְנוּ עַל
אָחִינוּ וְגו'.** וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו – זֶה

שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּרֵאשׁוֹנָה שְׁכָתוֹב (שם לו')
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלָמוֹת הִלְזָה
בָּא. מַה לְהֵלֵךְ שְׁמֵעוֹן וְלוֹי – אִף כָּאֵן שְׁמֵעוֹן וְלוֹי.

בֹּא רְאֵה, מִי אִישׁ וּמִי אָחִיו? אֲלֵא אִישׁ זֶה
שְׁמֵעוֹן. כְּתוּב כָּאֵן אִישׁ, וְכָתוּב שָׁם (במדבר כה)

וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא. מַה לְהֵלֵךְ מִשְׁמֵעוֹן –
אִף כָּאֵן גַּם שְׁמֵעוֹן. וּמִשׁוּם שֶׁחֲזַר בְּתִשׁוּבָה, בְּכָה
וְהִתְנַחֵם עַל זֶה, וְאָמַר לְלוֹי אָבֵל אֲשֶׁמִים אֲנַחְנוּ.
עַל כֵּן נִבְנָה מְזֻלוֹ שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁמְזֻלוֹ שֶׁל יוֹסֵף
שׁוֹר, שְׁכָתוּב (דברים לג) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ. וּמְזֻלוֹ
שֶׁל שְׁמֵעוֹן הוּא שׁוֹר.

וַעֲלֵ כֵּן וַיִּקַּח מֵאֵתֶם אֶת שְׁמֵעוֹן, כְּדִי שֶׁלֹּא יִקְטָרַג
עִם לוֹי, מִשׁוּם שֶׁשְׁמֵעוֹן וְלוֹי, כְּשֶׁשְׁנִיָּהִם
מִתְחַבְּרִים, יְכוּלִים לְקַטָּרַג. וַיֶּאֱסַר אֶתֹו לְעֵינֵיהֶם.
הִנֵּה פְּרִשׁוּהָ, לְעֵינֵיהֶם אֶסְרוּ, וְאַחַר שֶׁצִּצְאוּ הָיָה
מֵאֲכִיל אוֹתוֹ וּמִשְׁקָה אוֹתוֹ.

וְאֵם תֹּאמַר שֶׁהוּא רְצוּנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מִשׁוּם
שְׁכָתוּב (משלי כה) אִם רָעַב שִׁנְאָךָ הֶאֱכִילְהוּ
לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהוּ מַיִם. אִם כֵּן, יוֹסֵף שֶׁהוּא

צָדִיק אֵיךְ עָשָׂה כָּךְ, שְׁהָרִי כְּתוּב (שם) כִּי גִחְלִים
אָתָּה חָתָה עַל רֵאשׁוֹ וְהוֹ יִשְׁלַם לָךְ?

אָלָא חס וְחִלְיָה שְׁיוֹסֵף לְכָךְ הוּא חָשַׁשׁ, אָלָא
כְּאָדָם לְאָחִיו כָּךְ גַּם הָיָה עוֹשֶׂה, הַתְּנַהֵג
עִמּוֹ בְּאֶחָוָה וְלֹא בְּצוּרָה אַחֲרָת, וְלֹא עִמּוֹ בְּלִבְדּוֹ,
אָלָא עִם כָּל אָחִיו, כְּמוֹ שְׂכָתוּב וַיֵּצֵא יוֹסֵף וַיִּמְלְאוּ
אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וּלְהָשִׁיב כִּסְפֵיהֶם אִישׁ אֶל שְׁקוֹ
וְלָתֵת לָהֶם צְדָה לְדָרְךָ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, כְּדִי
לְהַתְּנַהֵג עִמָּם בְּאֶחָוָה.

רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (נחום א) אִם שְׁלָמִים וְכֵן
רַבִּים וְכֵן נִגְזָזוּ וְעָבְרוּ וְעָנְתָךְ לֹא אֲעַנְךָ עוֹד.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֶרְוָהוּ, שְׂכָאֲשֶׁר הָעַם בְּכָלֶם יִשׁ
שְׁלוֹם וְאֵין בָּהֶם בְּעָלִי שְׁנֵאָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חָס עַלְיֵיהֶם, וְהַדִּין לֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם. וְאֵף עַל גַּב
שְׂכָלֶם עוֹבְדִים לְכוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת וְהֵם בְּשְׁלוֹם –
הַדִּין לֹא שׁוֹלֵט עַלְיֵיהֶם, וּבְאֶרְוָה שְׂכָתוּב (הושע ד)
חִבּוֹר עֲצָבִים אֶפְרַיִם הִנָּח לוֹ.

וְכֵן נִגְזָזוּ וְעָבְרוּ, מַה זֶה וְכֵן נִגְזָזוּ? הָיָה צָרִיךְ
לְהִיּוֹת וְנִגְזָזוּ! אָלָא זֶהוּ רֵאשׁ הַפְּסוּק שֶׁהוּא
שְׁלוֹם, אֵף כָּאֵן שְׁלוֹם, וּמִי הוּא? זֶהוּ צְדָקָה.
מִשׁוּם שֶׁצְדָקָה זֶהוּ שְׁלוֹם, וּמִי שֶׁמְרַבֵּה בְּצְדָקָה,

מַרְבָּה שְׁלוֹם לְמַעְלָה וּמַרְבָּה שְׁלוֹם לְמַטָּה,
 וּמִשּׁוֹם כֶּף וְכֵן נִגְזָזוּ וְעָבְרוּ, שְׂגוּזִים מְמוֹנִים
 בְּצַדְקָה. וְעָבְרוּ? הֲיֵה צָרִיף לְהִיּוֹת וְעָבְרוּ. מַה זֶה
 וְעָבְרוּ? אֵלֶּא זֶה הַדִּין שֶׁל הַרְגָזוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה
 כו) עַד יַעֲבֹר זַעַם. עָבַר הַדִּין מֵעֲלֵיהֶם.

דְּבַר אַחַר כֵּה אָמַר ה' אִם שְׁלָמִים – אֵלֹו יִשְׂרָאֵל
 שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם בְּרִית הַקְדָּשׁ
 לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד, וְשֶׁהָאָדָם יִהְיֶה בּוֹ שָׁלֵם בְּכָל
 הַצְדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאִם אֵין הָאָדָם שׁוֹמֵר
 אוֹתוֹ תָּמִיד, הָרִי הוּא פָּגוּם, פָּגוּם בְּכָל. מִנִּין
 לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית יז) הַתְּהִלָּה לְפָנַי וְהִי תָמִים.
 מַה זֶה תָּמִים? שָׁלֵם. שְׁעַד שֶׁלֹא הַתְּקִימָה בּוֹ
 בְּרִית, הוּא פָּגוּם.

וּמִשּׁוֹם כֶּף, אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים – אִם שְׁלָמִים
 שְׁשׁוֹמְרִים הַמְצֹוה הַזֶּה לְהִיּוֹת שְׁלָמִים,
 שֶׁלֹא יִהְיוּ פָּגוּמִים. וְכֵן רַבִּים – יִרְבוּ וַיִּגְדְּלוּ בּוֹ,
 מִשּׁוֹם שֶׁאֵין הַנְּשָׁמוֹת יּוֹצְאוֹת לְעוֹלָם אֵלֶּא עִם
 הַבְּרִית הַזֶּה. וְכֵן נִגְזָזוּ – זֶה אִם שְׁלָמִים שְׁשׁוֹמְרִים
 אוֹתוֹ תָּמִיד, נִגְזָזוּ מִי שֶׁנִּמְוֹל וְקִבֵּל עָלָיו אֶת
 הַבְּרִית הַזֶּה. וְעָבְרוּ – מַה זֶה וְעָבְרוּ? אוֹתָהּ זֶה־מַת
 הַעֲרָלָה שֶׁהִיְתָה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה.

דְּבַר אַחַר כֵּה אָמַר ה' אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים - אֵלּוּ בְּנֵי יַעֲקֹב. שְׁהָרִי כָּל זְמַן שְׁהִיּוּ אֶצֶל יוֹסֵף, הֵם שְׁלָמִים, שְׁעוֹמְדִים עִם הַבְּרִית. וְכֵן נִגְזַזוּ - שְׁהִלְכוּ וְהִשְׁאִירוּ אֶת יוֹסֵף וְאֶת שְׁמֵעוֹן. וְעֵבֶר - אִזּוּ הַדִּין שׁוֹרֵה בְּגִלְלָם [הַשְּׂכִינָה שְׁרֵתָה בִּינֵיהֶם], כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת י"ב) וְעֵבֶר ה' לִנְגַף אֶת מִצְרַיִם.

בֵּא רֵאָה, יֵשׁ דִּין קָשָׁה וְיֵשׁ דִּין רַפָּה. הַדִּין הַקָּשָׁה חֲזָק, הַדִּין הַרַפָּה חֲלָשׁ. וְכֹאֲשֶׁר יוֹנֵק הַדִּין הַרַפָּה הַזֶּה מֵהַדִּין הַקָּשָׁה, אִזּוּ מִתְגַּבֵּר, וְהוּא חֲזָק. **בְּשַׁעַה** שְׁנַעֲשֶׂה דִין עַל יִשְׂרָאֵל, נַעֲשֶׂה בְּדִין הַרַפָּה הַזֶּה, וְאֵינּוּ מִתְגַּבֵּר בְּאוֹתוֹ הַדִּין הַקָּשָׁה. וְכִשְׁהַדִּין נַעֲשֶׂה עַל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מִתְגַּבֵּר הַדִּין הַרַפָּה הַזֶּה בְּדִין הַקָּשָׁה שְׁלִמְעָלָה כְּדִי לְהִתְגַּבֵּר. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְעֵבֶר ה' לִנְגַף אֶת מִצְרַיִם. וְעֵבֶר - שְׁהִתְמַלֵּא עֵבְרָה וְזַעַם וְהִתְגַּבֵּר בְּדִין הַקָּשָׁה. אֵף כָּאֵן וְעֵבֶר. וּבֵא וּרְאָה, בְּשַׁעַה שְׁמִתְכַנְסִים עֲשָׂרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְאַחַד מֵהֶם נִשְׁמָט, אִזּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹגֵז עָלָיו.

דְּבַר אַחַר וְכֵן נִגְזַזוּ - כְּשִׁמְתַּבְּטְלִים מֵהֶם אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים, אִזּוּ וְעֵבֶר. מֵה זֶה וְעֵבֶר?

רבי שמעון אָמר, בְּזִמְן שֶׁהִנְשָׁמָה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הִיא נְדוֹנִית בְּכַמָּה דִּינִים בְּטָרָם תִּכְנִס לְמִקּוּמָהּ. אַחַר כֵּן כָּךְ כָּל אוֹתָן הִנְשָׁמוֹת יִשְׁלְחֵן לְעֵבֶר בְּזֶה הַנְּהַר דִּינּוֹר שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא וּלְרַחֵץ שָׁם. וּמִי הוּא שֶׁיַּעֲמֵד שָׁם וַיַּעֲבֹר בְּלִי פֶחַד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו', וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק עוֹבֵרֶת בְּלִי פֶחַד, וַיִּקּוּם בְּמִקּוּם קָדְשׁוֹ.

וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּצַדִּיקָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וַיִּתֵּן מִמְּמוֹנוֹ לְצַדִּיקָה, אָזִי וְעֵבֶר בְּאוֹתוֹ הַמִּקּוּם וְלֹא פּוֹחַד, וְהַפְּרוֹז קוֹרָא לְנִשְׁמָה הַהִיא, (נחום א) וְעִנְתֶּךָ לֹא אֶעֱנֶךָ עוֹד. מִי שֶׁזָּכָה לְעֵבֶר בְּזֶה, אֵין לוֹ יוֹתֵר דִּין כָּלֵל.

בא רֵאֵה, כָּל זֶה שֶׁל יוֹסֵף עִם אָחִיו וְכָל הַדְּבָרִים הִלְלוּ לָמָּה צָרִיךְ? אֵלֶּא תוֹרַת אֱמֶת הִיא הַתּוֹרָה, וְכָל דְּרָכֶיהָ דְרָכִים קְדוֹשׁוֹת, וְאֵין לָהּ דְּבַר בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין בּוֹ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְקְדוּשִׁים וְדְרָכִים לְבַנֵּי אָדָם לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם.

פֶּתַח וְאָמַר, (משלי כ) אֵל תֹּאמַר אֲשַׁלְמָה רַע וְגו'. בֹּא רֵאֵה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאָדָם שֶׁיִּתְגַּבֵּר בַּתּוֹרָה, וְלִלְכֵת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, וּלְצַד הַיָּמִין, וְלֹא יִלָּךְ לְצַד הַשְּׂמָאל. וּמִשּׁוֹם שֶׁצָּרִיךְ

לָהֶם לְלַכֵּת לְצַד הַיָּמִין, יֵשׁ לָהֶם לְהִרְבוֹת אֶהְבָּה
 זֶה עִם זֶה, וְלֹא תִהְיֶה שְׁנֵאָה זֶה עִם זֶה, כְּדִי
 שְׁלֹא לְהִכְחִישׁ אֶת הַיָּמִין, שֶׁהוּא הַמָּקוֹם
 שִׁישְׂרָאֵל נִדְבָקִים בּוֹ.

וּבֵא וּרְאֵה, מִשּׁוּם כֶּךָ הוּא יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רָע,
 וַיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְחַזֵּק אֶת יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר
 רָע בְּאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הַכְּשָׁרִים, וְאִם אָדָם סוֹטֶה
 לְשִׂמְאֵל, אִזּוֹ מִתְגַּבֵּר יֵצֵר רָע עַל יֵצֵר טוֹב. וּמִי
 שֶׁהָיָה פָּגוּם, מִשְׁלִים לוֹ בְּחֻטָּאוֹ, שֶׁהָרִי אֵין
 הַמְּנוּל הַזֶּה נִתְקַן אֲלֵא בְּחֻטָּאִים שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם.
 וּמִשּׁוּם כֶּךָ צְרִיךְ הָאָדָם לְהַזְהֵר שְׁלֹא יִתְקַן אוֹתוֹ
 יֵצֵר רָע בְּחֻטָּאוֹ, וְתָמִיד יִשְׁמַר, שֶׁהָרִי
 יֵצֵר טוֹב רוֹצֵה לְהַשְׁלִימוֹ תָּמִיד בְּשִׁלְמוֹת, וְלֹא
 יֵצֵר הָרָע. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, אֵל תֹּאמַר אֲשֶׁלְמָה רָע קִנְיָה
 אֵל ה' וַיִּשַׁע לָךְ.

דְּבַר אַחַר אֵל תֹּאמַר אֲשֶׁלְמָה רָע – כִּכְתוּב (תהלים
 לח) וּמִשְׁלָמִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה. לְמִי שֶׁשְׁלָם
 לוֹ טוֹבָה – שְׁלֹא יִשְׁלָם לוֹ רָע, מִשּׁוּם [יִרְאֵת
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר זֹאת עָשׂוֹ וְחִינוּ.
 וְגַם הוּא תָּמִיד עוֹשֶׂה] שְׁכָתוּב (משלי יז) מְשִׁיב רָעָה
 תַּחַת טוֹבָה לֹא תִמוֹשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ. אֲפִלוּ לְמִי

שְׁהַשְׁלִימוּ לוֹ רְעוֹת, אֵין לוֹ לְהַשְׁלִים רַע תְּמוּרַת
 אוֹתוֹ הָרַע שֶׁשְׁלָמוֹ לוֹ, אֶלֶּא קְנֵה אֶל ה' וַיִּשַׁע לָךְ.
 וְהַפְסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוּ בְיוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁלֹּא רָצָה
 לְשַׁלֵּם רַע לְאַחֵיו בְּשַׁעַה שֶׁנִּפְּלוּ בְיָדוֹ.
 קְנֵה אֶל ה' וַיִּשַׁע לָךְ, מְשׁוּם שֶׁהוּא הִיָּה יָרֵא מִן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב זֹאת עָשׂוּ וַחֲזִיו וְגו' .
 [וְגַם] וְהוּא הִיָּה תָמִיד מְצַפֶּה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 [כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, קְנֵה לַה' וַיִּשַׁע לָךְ.]

סדר הלימוד ליום ה' כסלו (יום 64 בשנה)

רְבִי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (משלי כ) מִיָּם עֲמָקִים עֲצָה
 בְּלֵב אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלָנָה. מִיָּם עֲמָקִים
 עֲצָה בְּלֵב אִישׁ – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עֲצוֹת, שֶׁמֵּבִיא טְעָמִים לְגַלְגֵּל
 גְּלָגוּלִים עַל הָעוֹלָם עַל יְדֵי יוֹסֵף לְקַיֵּם אֶת אוֹתָהּ
 הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזַר רָעַב עַל הָאָרֶץ [הָעוֹלָם]. וְאִישׁ
 תְּבוּנָה יִדְלָנָה – זֶה יוֹסֵף שֶׁגָּלָה אוֹתָם עֲמָקִים
 שֶׁגָּזַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

בֵּא רְאָה, לֹא דִי לְיוֹסֵף שֶׁהוּא לֹא שָׁלֵם רַע
 לְאַחֵיו, אֶלֶּא שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם חֶסֶד וְאַמֶּת, וְכִּי
 דִּרְכֵי הַצַּדִּיקִים תָּמִיד. מְשׁוּם זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חָס עֲלֵיהֶם תָּמִיד, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מים עמקים עצה בלב איש – זה יהודה, והנה
פרשה, בשעה שהתקרב ליוסף על העסק
של בנימין. ואיש תבונה ידלנה – זה יוסף.

רבי אבא היה יושב על שער הכניסה של לוד.
ראה איש אחד שהיה בא, וישב על בליטה
בצד החר, והיה עיף מן הדרך, וישב וישן שם.
בינתיים ראה נחש אחד שהיה בא אליו. יצא
קוסטפא דגורדנא (מין שרץ) והרג את הנחש.
כשהתעורר אותו האיש, ראה את אותו הנחש
כנגדו שהיה מת. הזדקף אותו האיש, ונפלה
אותה הבליטה לעמק שתחתיה ונצול.

בא אליו רבי אבא, אמר לו, אמר לי מה
מעשיך, שהרי הקדוש ברוך הוא הרחיש
לך שני הנסים הללו שאינם לחנם? אמר לו
אותו האיש, כל ימי לא שלם לי איש רע בעולם
שלא התפיסתי עמו ומחלתי לו. ועוד, אם לא
יכלתי להתפיס עמו, לא עליתי על מטתי עד
שמחלתי לו ולכל אותם שצערו אותי, ולא
חששתי כל היום לאותו הרע ששלם לי, ולא די
לי זה, אלא שמאותו היום והלאה השתדלתי
לעשות עמהם טוב.

בְּכָה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, מַעֲשִׂיו שֶׁל זֶה הֵם יוֹתֵר מִיּוֹסֵף, שְׂיֹסֵף הָיוּ אָחִיו וְדָאִי, וְהָיָה לוֹ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אֲבָל מָה שְׁזָה עָשָׂה - יוֹתֵר מִיּוֹסֵף, נֶאֱדָה הוּא שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחִישׁ לוֹ גַם עַל גַּם.

פְּתַח וְאָמַר, (שם י) הוֹלֵךְ בְּתָם יֵלֵךְ בְּטַח וּמַעֲקֵשׁ דְּרָכָיו יוֹדֵעַ. הוֹלֵךְ בְּתָם יֵלֵךְ בְּטַח - זֶה הָאָדָם הֵהוּא שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, יֵלֵךְ בְּטַח - שְׁלֵא יְכוּלִים נִזְקִי הָעוֹלָם לְהָרַע לוֹ. וּמַעֲקֵשׁ דְּרָכָיו יוֹדֵעַ - מִי יוֹדֵעַ? זֶה הוּא מִי שְׁסוּטָה מִדְּרָךְ הָאֱמֶת וְרוּצָה לְגַבּוֹת מִחֲבָרוֹ, יוֹדֵעַ. מָה זֶה יוֹדֵעַ? הוּא יִכַר בְּעֵינָיו כָּל בְּעֵלֵי הַדִּין שְׁלֵא יֵאבֹד מֵהֶם הַדְּמוּת שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם, כְּדֵי לְהַבִּיא אוֹתוֹ לְמָקוֹם שְׂיִנְקְמוּ מִמֶּנּוּ, וּמִשׁוּם כֵּךְ יוֹדֵעַ.

וּבֵא וְרָאָה, אוֹתוֹ שֶׁהוֹלֵךְ בְּדְרָךְ אֱמֶת, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה עָלָיו כְּדֵי שְׁלֵא יוֹדֵעַ וְלֵא יִכַר לְבַעֲלֵי הַדִּין, אֲבָל מַעֲקֵשׁ דְּרָכָיו יוֹדֵעַ וְיִכַר לָהֶם. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלְכִים בְּדְרָךְ אֱמֶת וְהוֹלְכִים לְבְטַח עַל הָעוֹלָם, שֶׁהֵם אֵינָם פּוֹחֲדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֵא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוּבָאוּ בֵּית יוֹסֵף. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, אוֹי לָהֶם לְבַנֵּי הָאָדָם שְׂאִין

יודעים ואין מסתכלים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. אוי לָהֶם
בְּשָׁעָה שְׁיָבֵא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַבַּע אוֹתָם עַל
דֵּין מַעֲשֵׂיהֶם, וַיְקוּם הַגּוֹף וְהִנֵּפֶשׁ לְתַת חֲשַׁבּוֹן
עַל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם בְּטָרֵם יִפְרְדּוּ הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוֹף.

וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא יוֹם הַדֵּין, הַיּוֹם שֶׁסִּפְרִים
פְּתוּחִים וּבְעֵלֵי הַדֵּין עוֹמְדִים, מְשׁוּם
שֶׁבְּאוֹתוֹ הַזְּמַן עוֹמֵד הַנֶּחֱשׁ בְּקִיּוּמוֹ לְנִשְׁךְ אוֹתוֹ,
וְכָל הָאֵיבָרִים מִתְּרַגְּשִׁים אֶצְלוֹ, וְהַנִּשְׁמָה נִפְרָדֶת
מִן הַגּוֹף וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת, וְאֵין יוֹדַעַת לְאִיזוֹ
דֶּרֶךְ תֵּלֵךְ וּלְאִיזָה מְקוֹם מַעֲלִים אוֹתָהּ.

אוי לְאוֹתוֹ הַיּוֹם! הַיּוֹם שֶׁל רִגְזוֹ וּנְאָצָה אוֹתוֹ
הַיּוֹם. מְשׁוּם כִּךָ צָרִיךְ לְאָדָם לְהִרְגִּיז אֶת
יָצְרוֹ כָּל יוֹם, לְהַזְכִּיר לְפָנָיו אוֹתוֹ יוֹם שֶׁיַּעֲמֵד
בְּדֵין הַמֶּלֶךְ, שֶׁמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ תַּחַת הָאָרֶץ
לְהִרְקֵב, וְהַנִּשְׁמָה נִפְרָדֶת מִמֶּנּוּ.

וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִרְגִּיז אָדָם יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע
וְיִשְׁתַּדֵּל אַחֲרָיו. אִם הוֹלֵךְ מִמֶּנּוּ – יָפֵה,
וְאִם לֹאוֹ – יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁהִנֵּה אֵין לָךְ דְּבָר
לְשַׁבֵּר אֶת הַיֵּצֵר הָרָע אֶלָּא הַתּוֹרָה. אִם הוֹלֵךְ –
מוֹטֵב, וְאִם לֹא – יִזְכִּיר לוֹ אֶת יוֹם הַמּוֹת, כִּדִּי
לְשַׁבֵּר אוֹתוֹ.

כַּאֲן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שְׁהָרִי זֶה הוּא יֵצֵר הָרַע, וְזֶה הוּא מְלֵאךְ הַמּוֹת, וְכִי מְלֵאךְ הַמּוֹת נִשְׁבֵּר לְפָנֵי יוֹם הַמּוֹת, וְהָרִי הוּא הַהֶרֶג שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם, וְנִשְׁמָע שְׁזוֹ שְׁמַחָה שְׁלוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ מִסְטָה אֶת בְּנֵי הָאָדָם תָּמִיד כְּדִי לְהַמְשִׁיכֵם לְזֶה?

אָלֵא וְדָאִי מַה שְׁנַתְּבָאָר שְׁיִזְכֹּר לוֹ אָדָם אוֹתוֹ יוֹם הַמּוֹת – וְדָאִי כֵן זֶה, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת לֵב הָאָדָם, שְׁהָרִי אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹרָה אֱלָא בְּמָקוֹם שְׁנַמְצָאת שְׁמַחַת הַיִּיז וְגִסּוֹת הָרוּחַ, וְכִשְׁנַמְצָאת רוּחַ שְׁבוּרָה, אָז נִפְרָד מִמֶּנּוּ וְאֵין שׁוֹרָה עִמוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ צָרִיף לְהַזְכִּירוֹ אֶת יוֹם הַמּוֹת, וְיִשְׁבֵּר גּוּפוֹ, וְהוּא הוֹלֵךְ לוֹ.

בֵּא רָאֵה, יֵצֵר טוֹב צָרִיף שְׁמַחָה שֶׁל תּוֹרָה, וְיֵצֵר הָרַע שְׁמַחָה שֶׁל יִיז וְנִאוּפִים וְגִסּוֹת רוּחַ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ צָרִיף אָדָם לְרַגֵּז תָּמִיד מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הַגָּדוֹל, יוֹם הַדִּין, יוֹם הַחֲשֻׁבוֹן, שְׁאֵין לוֹ לְאָדָם לְהִגֵּן עָלָיו אֱלָא מֵעֲשָׂיו הַכְּשָׁרִים שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי שְׁיִגְנוּ עָלָיו בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה.

בֵּא רָאֵה, וְיִירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הוֹבָאוּ בֵּית יוֹסֵף. וּמַה כָּלָם הָיוּ גְבוּרִים, כָּלָם חֲזָקִים, וְעָלָם אַחַד שֶׁהִבִּיא אוֹתָם לְבֵית יוֹסֵף פְּחָדוֹ – כְּשִׁיבָא

הקדוש ברוך הוא לתבוע אותו לדין את האדם על
אחת כמה וכמה.

משום כך צריך לאדם להזהר בעולם הזה
להתחזק בקדוש ברוך הוא, וישים בו
את בטחונו. שאף על גב שהוא חוטא, אם יחזר
ממנו בתשובה שלמה, הרי הוא תקיף חזק,
ויתחזק בו בקדוש ברוך הוא כאלו לא חטא.

שהרי השבטים, משום שחטאו על גנבת יוסף
היו פוחדים, שאלמלא לא חטאו לא היו
פוחדים כלל, משום שחטאי האדם משברים את
לבו, ואין לו כלל כח. מה הטעם? שהרי אותו
יצר הטוב נשבר עמו, ואין לו כח להתחזק על
אותו יצר הרע, ועל זה כתוב (דברים ט) מי האיש
הירא ורף הלבב, הירא [שיראה זו] מן החטאים
שבידו, שהם שבר הלב של האדם.

ובא ראה לכמה דורות נפרע הקדוש ברוך הוא
מאותם חטאי השבטים, שהרי אין נאבד
מלפני הקדוש ברוך הוא כלום, ונפרע מדור
לדור, והדין תמיד עומד לפניו עד שנפרע,
ושורה הדין במקום שצריך.

מנין לנו? מחזקיהו. חזקיהו חטא את אותו
החטא, שגלה את נסתרות הקדוש ברוך

הוא לְשָׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים
וּמַזְלוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לְגַלוֹת, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא שָׁלַח אֶת יִשְׁעֵיהוּ וְאָמַר לוֹ, (ישעיה לט) הִנֵּה
יָמִים בָּאִים וְנִשְׂאָ כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אֶצְרוּ
אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְגו'.

בא רֵאָה כִּמָּה גָרַם אוֹתוֹ הַחֲטָא מִשּׁוֹם שְׁגָלָה מֵה
שֶׁהָיָה נִסְתָּר, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהִתְגַּלָּה, נִתַּן הַמָּקוֹם
לְמָקוֹם אַחֵר שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְשַׁלֵּט עָלָיו. מִשּׁוֹם כִּי
אֵין בְּרִכָּה שׁוֹרָה אֲלֵא בְּמָקוֹם נִסְתָּר. וּבְאַרְוֵה, מֵה
שֶׁהוּא [הָיָה] נִסְתָּר, הַבְּרִכָּה [שֶׁהָיְתָה] שׁוֹרָה
עָלָיו. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה, נִתַּן מָקוֹם לְמָקוֹם אַחֵר
לְשַׁלֵּט עָלָיו.

כתוב (איכה א) כָּל מְכַבְּדֵיהָ הִזְלִוּהָ כִּי רָאוּ עֲרוֹתָהּ,
וּבְאַרְוֵה. אָבֵל כָּל מְכַבְּדֵיהָ הִזְלִוּהָ – זו
מַלְכוּת בָּבֶל, שֶׁהָרִי מִשָּׁם נִשְׁלַח דּוֹרוֹן לִירוּשָׁלַיִם,
שֶׁכְּתוּב (ישעיה לט) בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח מְרֹאדְךָ בְּלֶאֱדָן
בֶּן בְּלֶאֱדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סִפְרִים וּמִנְחָה אֶל חִזְקִיָּהוּ.

וּמֵה כְּתוּב בָּהֶם? שְׁלוֹם לְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְשְׁלוֹם לְאַלְהֵים הַגָּדוֹל וְשְׁלוֹם לִירוּשָׁלַיִם.
כִּיּוֹן שֶׁיֵּצֵא הַפֶּתַק שְׁלוֹ מִמֶּנּוּ, הַחֲזִיר עַל לְבוֹ
וְאָמַר: לֹא נָאָה שְׁעֵשִׂיתִי שֶׁהִקְדַּמְתִּי אֶת שְׁלוֹם

הַעֲבֹד לְשָׁלוֹם רַבּוֹ. קָם מִכִּסְאוֹ וּפָסַע שְׁלֹשׁ
פְּסִיעוֹת, וְהַחֲזִיר אֶת הַפֶּתַח שְׁלוֹ, וְכָתַב אַחֲרָיִם
תַּחֲתֵיהֶם. וְכַךְ כָּתַב: שְׁלוֹם לְאַלוֹהַּ הַגָּדוֹל, שְׁלוֹם
לְיִרוּשָׁלַיִם, וְשְׁלוֹם לְחִזְקִיָּה. וְזֶהוּ מִכַּבְּדִיהָ.

וְאַחַר כִּךְ הִזְלִינָהּ. מָה הֵטַעַם הִזְלִינָהּ? מִשּׁוֹם כִּי
רָאוּ עֲרוֹתָהּ, שֶׁהִרְאָה לָהֶם חִזְקִיָּה,
שֶׁאֵלְמֵלֶא כִּךְ לֹא הִזְלִינָהּ אַחַר כִּךְ. מִתּוֹךְ
שֶׁחִזְקִיָּהוּ הָיָה יוֹתֵר צַדִּיק, הִתְעַכֵּב הַדְּבָר מִלָּבֵא,
וְלֹא בָּא בְיָמָיו, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לט) כִּי יִהְיֶה שְׁלוֹם
וְאַמֶּת בְּיָמַי. וְאַחַר כִּךְ פָּקַד אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא עַל
בָּנָיו אַחֲרָיו.

כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַשְּׁבָטִים עָמַד עַד
לְאַחַר מִכֵּן, מִשּׁוֹם שֶׁהָדִין שֶׁלְמַעֲלָה לֹא
יָכַל לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁנִּמְצְאָה הַשְּׁעָה לְהַפְרֵעַ
וּנְפָרַע מֵהֶם. וּמִשּׁוֹם כִּךְ, כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ
חֲטָאִים, תָּמִיד פּוֹחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח)
וּפְחַדְתָּ לַיְלָה וַיּוֹמֵם וְגו'. וְעַל כֵּן וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים
כִּי הוֹכְבָאוּ וְגו'.

וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיִּרְא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ וְגו'.
רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַח וְאָמַר, (משלי יג) תּוֹחֶלֶת
מִמְשָׁכָה מַחֲלָה לֵב וְעֵץ חַיִּים תִּאָּוֶה בָּאָה. זֶה הוּא

שְׁשֵׁנִינוּ, שְׂאִין לְאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּבִקְשָׁתוֹ אֶל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם בָּאָה וְאִם לֹא בָּאָה. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂאִם הוּא מִתְבּוֹנֵן בָּהּ, כַּמָּה בַּעֲלֵי
הַדִּין בָּאִים לְהִתְבּוֹנֵן בְּמַעֲשָׂיו.

וְסוּד הוּא, שְׁהָרִי אוֹתָהּ הֵהִתְבּוֹנְנוֹת שֶׁהוּא
מִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָהּ הַבִּקְשָׁה, גּוֹרֶמֶת לוֹ
לְמַחֲלַת לֵב. מָה זֶה מַחֲלַת לֵב? זֶהוּ מִי שֶׁעוֹמֵד
תָּמִיד עַל הָאָדָם לְהִסְטִין לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה.

וְעֵץ חַיִּים תֵּאֲוָה בָּאָה. שְׁשֵׁנִינוּ, מִי שֶׁרוּצָה
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְבַּל אֶת תְּפִלָּתוֹ,
יִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ חַיִּים, וְאִז תֵּאֲוָה בָּאָה.
מִי הַתֵּאֲוָה? זֶה הַדְּרָגָה שֶׁכָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם
בְּיָדֶיהָ, וּמְכַנְּסָה אוֹתָם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן. כְּתוּב
כָּאֵן בָּאָה, וְכְתוּב שָׁם (אֶסְתֵּר ב) בְּעָרֵב הִיא בָּאָה. וְזוֹ
הִיא תֵּאֲוָה בָּאָה, בָּאָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן
לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אוֹתוֹ הָאִישׁ.

דְּבַר אַחַר תּוֹחֲלַת מְמַשְׁכָּה מַחֲלָה לֵב - זֶהוּ
הַמָּקוֹם שֶׁנִּתֵּן אוֹתוֹ הַדְּבַר בְּמָקוֹם אַחַר
שְׂאִינוֹ צָרִיךְ, וְנִמְשָׁךְ עַד שֶׁנִּתֵּן מִיַּד לְיָד, וְלִפְעָמִים
שֶׁלֹּא יָבֵא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט וְנִמְשָׁךְ
עִם כָּל אוֹתָם הַמְּמַנִּים לְהוֹרִיד אוֹתוֹ לְעוֹלָם.

וְעַיִן חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה – זו היא התּוֹחֶלֶת שְׁלֵא
 נִמְשַׁכֶּת, מְשׁוּם אוֹתָם מְמַנֵּי הַמְרַכְּבוֹת,
 אֲלֵא שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן [לָהֶם] לוֹ מִיד,
 מְשׁוּם שֶׁכֶּאֱשֶׁר נִמְשַׁכֶּת בֵּין אוֹתָם מְמַנֵּי
 הַמְרַכְּבוֹת, כִּמְהֵרָה הֵם בְּעֲלֵי הַדִּין שֶׁנִּתְּנָת לָהֶם
 רְשׁוּת לְעַיֵן וּלְהִסְתַּכֵּל בְּדִינוֹ טָרָם יִתְּנוּ לוֹ, וּמֵה
 שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִתֵּן לוֹ לְאָדָם, בֵּין שְׁזוֹכָה בֵּין
 שְׁלֵא זוֹכָה – נִתֵּן מִיד, וְזֶהוּ עֵץ חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה.
 דְּבַר אַחַר תּוֹחֶלֶת מְמַשְׁכָּה – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁנִּמְשַׁכָּה
 לוֹ הַתּוֹחֶלֶת שֶׁל יוֹסֵף עַד לְזִמְן אָרְךְ. וְעַץ
 חַיִּים תֵּאָוֶה בָּאָה – זֶה הוּא בְּנֵימִין, שֶׁהָרִי מְזִמֵּן
 שֶׁבִקֵּשׁ אוֹתוֹ יוֹסֵף עַד אוֹתוֹ זִמְן שֶׁהוּא בָּא אֵלָיו
 לֹא הָיָה אֲלֵא זִמְן מוֹעֵט, שְׁאוֹתוֹ הַזִּמְן לֹא נִמְשַׁךְ.
 זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן
 אָמוֹ. מֵה זֶה בֶּן אָמוֹ? שֶׁדְּמוּת אָמוֹ הָיְתָה בּוֹ,
 וְהָיְתָה דוּמָה דְּמוּתוֹ לְדְמוּת רַחֵל, מְשׁוּם כִּךְ כָּתוּב
 וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן אָמוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, וְהָרִי כָּתַב בְּרֵאשׁוֹנָה וַיֵּרָא יוֹסֵף
 אֶתָם אֶת בְּנֵימִין, וְכֵאֵן כָּתוּב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו
 וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו, אִיזוֹ רֵאִיָּה רָאָה? אֲלֵא
 רָאָה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ אֶת בְּנֵימִין שֶׁחִלְקוֹ הָיָה עִמָּהֶם
 בְּאָרֶץ, וּבְחִלְקָם שֶׁל בְּנֵימִין וַיְהוּדָה תִּשְׁרָה

השְׁכִינָה, שֶׁהָרִי רָאָה אֶת יְהוּדָה וְאֶת בְּנֵימִין
שֶׁבְחָלְקָם יִהְיֶה הַמְקַדָּשׁ. וְזֶהוּ וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶתְּם אֶת
בְּנֵימִין, רָאָה אוֹתוֹ עִמָּהֶם, וְאֶת יוֹסֵף שֶׁהָיָה אָחִיו
לֹא רָאָה עִמָּהֶם בְּאוֹתוֹ הַחֶלֶק.

אָף כָּאֵן, וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת בְּנֵימִין אָחִיו בֶּן
אָמוֹ. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי
נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל אָחִיו וַיִּבְקֹשׁ לְבָכוֹת וַיִּבְא
הַחֲדָרָה וַיִּבְךְ שָׁמָּה.

רַבִּי חֲזַקְיָה פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה כב) מִשָּׂא גִיא חֲזִיוֹן
מַה לָּךְ אִפּוֹא כִּי עֲלִית כְּלָךְ לַגְּגוֹת. בֹּא רָאָה,
הָרִי פֶּרְשׁוּהָ, בְּזִמְן שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמְקַדָּשׁ וְהָיוּ
שׁוֹרְפִים אוֹתוֹ בָּאֵשׁ, עָלוּ כָּל אוֹתָם הַכֹּהֲנִים עַל
כְּתָלֵי [גְּגוֹת] הַמְקַדָּשׁ, וְכָל הַמִּפְתָּחוֹת בִּידֵיהֶם,
וְאָמְרוּ: עַד כָּאֵן הָיִינוּ גִזְבָּרִים שְׁלֶךְ. מִכָּאֵן וַאֲיִלָּךְ
טַל אֶת שְׁלֶךְ.

אָבִי בֹּא רָאָה, גִּיא חֲזִיוֹן – זֶה הַשְּׁכִינָה שֶׁהִתְהַ
בְּמַקְדָּשׁ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִמְּנָה הָיוּ
יוֹנְקִים יְנִיקַת הַנְּבוּאָה. שְׂאָף עַל גֵּב שְׁכָל
הַנְּבִיאִים הָיוּ מִתְנַבְּאִים מִמְּקוֹם אַחֵר – מִתּוֹכָהּ
הָיוּ יוֹנְקִים אֶת נְבוּאָתָם, וְעַל כֵּן הִיא נִקְרָאת גִּיא
חֲזִיוֹן. חֲזִיוֹן, הִנֵּה פֶּרְשׁוּהָ שֶׁהוּא הַמְרָאָה שֶׁל כָּל
הַגְּוֹנִים הָעֲלִיוֹנִים.

מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות, שהרי
 כשנחרב המקדש, השכינה באה ועלתה
 לכל אותם המקומות שהיה בהם מדורה
 בראשונה, והיתה בוכה על בית מדורה, ועל
 ישראל שהלכו לגלות, ועל כל אותם החסידים
 והצדיקים שהיו שם ונאבדו. ומנין לנו? שכתוב
 (ירמיה לא) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי
 תמרורים רחל מבכה על בניה, והרי נתבאר. ואז
 הקדוש ברוך הוא שואל את השכינה ואומר לה:
 מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות.

מה זה כלך, שהרי כי עלית זה מספיק. מה זה
 כלך? להכליל עמה כל העבאות
 והמרפכות האחרים שכלם בכו עמה על חרבן
 בית המקדש.

ומי שוב כף מה לך אפוא. אמרה לפניו: וכי
 בני בגלות, והמקדש נשרף, ואני מה
 לי כאן? התחילה ואמרת, (ישעיה כב) תשאות
 מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי
 חרב ולא מתי מלחמה. על כן אמרתי שעו מני
 אמרר בכי וגו'. והנה בארנו, שהקדוש ברוך
 הוא אמר לה (ירמיה שם) כה אמר ה' מנעי קולך
 מבכי וגו'.

וּבֵּא וּרְאֵה, מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ קְלָלוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁכָּאֲשֶׁר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִים עֲבוֹדוֹת וּמְקַרְיָבִים עוֹלוֹת וְקַרְבָּנוֹת, וְהִשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ אִם שָׁרוּבְצָת עַל בְּנֵיהָ, וְהָיוּ כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת, עַד שֶׁנִּמְצְאוּ בְּרֻכּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלֹא הָיָה יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ בְּרֻכּוֹת וּשְׂמֻחוֹת, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִים לְבִטָּח בְּאֶרֶץ, וְכָל הָעוֹלָם הָיָה נִזּוֹן בְּגִלְלָם.

עֲבָשׁוּ שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִשְׁכִּינָה עִמָּהֶם בְּגִלוֹת, אֵין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בוֹ קְלָלוֹת, וְהָעוֹלָם מְקַלֵּל, וְאֵין נִמְצְאוֹת שְׂמֻחוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקִּים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר,

וּלְשַׂמַּח אֶת הָעוֹלָם בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) וְהִבִּיאֹתִים אֶל הַר קְדֹשִׁי וְשִׂמְחֹתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי וְגו', וְכָתוּב (ירמיה לא) בְּכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם. כְּמוֹ שֶׁבִּהְתַּחֲלָה, שֶׁכָּתוּב (איכה א) בְּכוֹ תִבְכֶּה בְּלִילָה וְדַמְעָתָה עַל לְחִיָּה, כִּךָּ גַם כֵּן לְאַחַר כִּךָּ בְּכִי יַחְזְרוּ, שֶׁכָּתוּב בְּכִי יָבֹאוּ וְגו'.

הַבְּקָר אור וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם. רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמַר, כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבוּנָן, אִם הֵם
 הָיוּ הוֹלְכִים וְנִשְׁלָחִים, לָמָּה לָנוּ לְכַתֵּב בַּתּוֹרָה
 הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם? אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁכָתוּב וְלִקְחַת
 אֶתְנוּ לְעֵבְדִים וְאֶת חִמְרֵינוּ, מִשּׁוּם כֶּף וְהָאֲנָשִׁים
 שְׁלָחוּ הֵמָּה וְחִמְרֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁאָרוּ הֵם
 וְחִמְרֵיהֶם כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית כב) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבִקְר
 וַיִּחְבֵּשׂ אֶת חֲמוּרוֹ וְגו'. אוֹתוֹ הַבְּקָר שֶׁל
 אַבְרָהָם הָיָה מְאִיר לְעַמֵּד עֲלֵיהֶם בְּזִכּוֹתוֹ, אֲזַי
 זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם עֲמָדָה עֲלֵיהֶם וְהִלְכוּ בְּשָׁלוֹם
 וְנִצְלוּ מִן הַדִּין, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ הַשְּׁעָה עֲמַד
 עֲלֵיהֶם הַדִּין לְהַפְרֵעַ מֵהֶם, רַק שְׁזִכּוֹת אוֹתוֹ הַבְּקָר
 שֶׁל אַבְרָהָם הִגְנָה עֲלֵיהֶם וְנִשְׁלָחוּ מִן הַדִּין, שֶׁלֹּא
 שָׁלַט עֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹ זְמַן.

רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב כג) וַיְכַאֲר בְּקָר
 יִזְרַח שֶׁמֶשׁ - זֶהוּ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ בְּקָר שֶׁל
 אַבְרָהָם. יִזְרַח שֶׁמֶשׁ - זֶה הוּא הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב,
 שְׁכָתוּב (בראשית לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. בְּקָר לֹא עֲבוֹת
 - שְׁאוֹתוֹ בְּקָר הוּא לֹא כָּל כֶּף עֲבוֹת, אֶלָּא מְנַגֵּה
 מִמָּטָר. נִגְהָ מִמָּטָר - הוּא הַמָּטָר שֶׁבֹא מִצֵּד
 יִצְחָק, שְׁאוֹתוֹ מִטָּר מוֹצִיא דָּשָׁא מִן הָאָרֶץ.

דְּבַר אַחַר וּכְאוּר בְּקָר – בְּאוּתוֹ אוּר הַבְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם יִזְרַח שְׁמֶשׁ, זֶה הוּא יַעֲקֹב, שְׁאוּרוֹ כְּאוּתוֹ אוּר שֶׁל הַבְּקָר. בְּקָר לֹא עֲבוֹת – מְשׁוּם שְׁאוּתוֹ בְּקָר אֵינוֹ חָשׂוּף, אֶלֶּא מְאִיר, שֶׁהָרִי בְּשַׁעֲהָ שָׁבָא הַבְּקָר, הַדִּין לֹא שׁוֹלֵט כָּלֵל, אֶלֶּא הַכֹּל מְאִיר בְּצַד שֶׁל אַבְרָהָם. מְנַגֵּה מִמָּטָר – זֶהוּ הַצַּד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא מִמָּטִיר עַל הָאָרֶץ לְהוֹצִיא דָשָׁא וְכֹל טוֹב הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעֲהָ שְׁנַכְנְסֵה הַלֵּילָה וּפּוֹרֵשׁ כְּנַפְיֹו עַל הָעוֹלָם, כְּמָה שׁוֹמְרִים מְזִיקִים מְזַמְּנִים לְצִאת וּלְשִׁלֹּט בְּעוֹלָם, וְכְמָה בְּעַלֵּי הַדִּינִים מְתַעוֹרְרִים בְּכְמָה צַדִּדִּים לְמִינָם, וְשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ הַבְּקָר וּמְאִיר, כָּלֵם מְסַתְּלָקִים וְלֹא שׁוֹלְטִים, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד נִכְנָס לְמְקוֹמוֹ וְשָׁב לְמְקוֹמוֹ.

כְּמוֹ שְׁנֹאמַר הַבְּקָר אוּר – זֶה בְּקָר שֶׁל אַבְרָהָם. וְהֶאֱנָשִׁים שְׁלָחוּ – אֵלוֹ בְּעַלֵּי הַדִּין, שֶׁהֵיוּ שׁוֹלְטִים בְּלֵילָה. הֵמָּה וְחַמְרֵיהֶם – [הֵמָּה – אוֹתָם בְּעַלֵּי הַדִּינִים שְׁאֵמְרָנוּ. וְחַמְרֵיהֶם –] הֵם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שְׁבָאִים מִצַּד הַטְּמְאָה, שְׁאֵינָם קְדוּשִׁים וְלֹא שׁוֹלְטִים וְלֹא נִרְאִים מְכַשְׁבָּא

הבקר. והם מצדם של אותם החמורים, שומרי החקים שאמרו.

שְׁהָרִי אין לה דרגות עליונות שאין [יש] בהם ימין ושמאל, רחמים ודין, דרגות על דרגות קדושות מצד הקדשה, וטמאות מצד הטמאה, וכלם דרגות על דרגות, אלו על אלו. ובכל מקום שמתעורר הבקר של אברהם בעולם, כלם עוברים ולא שולטים, משום שאין להם [קיום] לעמד בצד ימין, אלא בצד שמאל. והקדוש ברוך הוא עשה יומם וליל להנהיג כל אחד ואחד לצד שלו כראוי לו. אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי חייא פתח ואמר, (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. בא ראה, עתיד הקדוש ברוך הוא להאיר לישראל אותו השמש שגנז הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם [שגנז הקדוש ברוך הוא] מלפני הרשעים של העולם, כמו שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם.

ואת אותו האור גנז אותו הקדוש ברוך הוא. שכאשר יצא בראשונה, היה מאיר מסוף

הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּכַּל בְּדוֹר
אָנוּשׁ וּבְדוֹר הַמַּבּוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה וּבְכָל אוֹתָם
הִרְשָׁעִים, גָּנְזוּ אֶת אוֹתוֹ הָאוֹר.

כִּיּוֹן שֶׁבָּא יַעֲקֹב וַנְּדַבֵּק בְּאוֹתוֹ הַמַּמְנָה הַגְּדוֹל
שֶׁל יֵשׁוּ וְהִפִּישׁ אוֹתוֹ בִּירְכוּ, וְהָיָה נֹכַח, אִז
מָה כָּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אִיזָה שֶׁמֶשׁ? אוֹתוֹ
הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּנְזוּ, מִשּׁוּם שִׂישׁ בּוֹ רְפוּאָה לְרַפָּא אוֹתוֹ
מֵאֲרַכְבָּתוֹ, וְאַחַר כֵּן נִרְפָּא בַּשֶּׁמֶשׁ הַהוּא, שֶׁכָּתוּב
(בְּרֵאשִׁית ל"ג) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֵם, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ, שֶׁנִּרְפָּא.

וַעֲלֵי כֵן עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלוֹת אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ הַהוּא וּלְהַאִיר אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל,
שֶׁכָּתוּב וַיִּזְרַח לָכֶם יְרֵאֵי שְׁמֵי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. מָה
זֶה שֶׁמֶשׁ צְדָקָה? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁנִּרְפָּא בּוֹ.
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ – שֶׁל אוֹתָהּ שֶׁמֶשׁ כָּלָם יִתְרַפְּאוּ.
מִשּׁוּם שֶׁהֵנָּה בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל יִקוּמוּ מִן הָעֶפְרָר,
כַּמָּה חֲגָרִים וְכַמָּה סוּמִים יִהְיוּ בָהֶם, וְאִז הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יֵאִיר לָהֶם אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ לְהִרְפָּא בָּהּ,
שֶׁכָּתוּב וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וְאִז יוֹאֵר אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף
הָעוֹלָם, וּלְיִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה רְפוּאָה, וְהַעֲמִים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת יִשְׁרְפוּ בּוֹ. אָבֵל

לְיִשְׂרָאֵל מֶה כְּתוּב? (ישעיה נח) אֲזַיִּבְקַע כְּשֹׁחַר
 אֲוֵרָה וְאַרְכָּתָהּ מִהֲרָה תִצְמַח וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה
 כְּבוֹד ה' יֵאֲסָפֶךָ.

אָנּוּ חוֹזְרִים לְדְבָרִים הָרָאשׁוֹנִים. וְלִיּוֹסֵף יֶלֶד שְׁנֵי
 בָּנִים בְּטָרֵם תָּבֵא שְׁנַת הָרָעַב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
 פָּתַח, (מיכה ה) וְהָיָה שְׂאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקָרֵב
 עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת ה' כְּרַבִּיכִים עָלַי עֹשֵׁב
 אֲשֶׁר לֹא יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם. בֹּא
 רְאֵה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּשֶׁהָאֹר עוֹלָה, מִתְעוֹרְרֶת
 צְפוּר אַחַת בְּעֵץ שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן, וְקוֹרֵאת שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים, וְהַשְׂרֵיט מִזְדַּקָּה, וְהַכְּרוֹז קוֹרֵא בְּחֵיל:
 לָכֶם אוֹמְרִים שְׂרֵי הַמַּמְשָׁלָה, מִי מִכֶּם שְׂרוּאָה
 וְלֹא רוּאָה, שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים עַל מָה
 קִיָּמִים, וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכְבוֹד רַבּוֹנָם, הַתּוֹרָה
 עוֹמֶדֶת לְפָנֵיהֶם וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ – טוֹב לָהֶם
 שְׁלֹא נִבְרָאוּ, עַל מָה יִקּוּמוּ בְּלֵי שֶׁכֶל. אוֹי לָהֶם
 כְּשֵׁיתְעוֹרְרוּ יְמֵי רַע וְיִטְרְדוּ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

מִי הֵם הַיְיָמִים שֶׁל רַע? אִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהֵם
 יְמֵי הַזְקָנָה – לֹא כֵן, שְׁהָרֵי יְמֵי הַזְקָנָה, אִם
 זָכָה בְּבָנִים וּבְנֵי בָנִים – הֵם יְמֵי טוֹב. מִי הֵם יְמֵי
 רַע? אֵלֶּא הֵם כְּמוֹ שְׁנֵי אָמֵר, שְׁכַתּוּב (קהלת יב) וְזָכַר
 אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֵי בַחֲוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֵאוּ יְמֵי

הָרָעָה. אֵינָם יְמֵי הַזְקָנָה. אֶלֶּא סוּד הַדְּבָר –
 כְּשֶׁבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא אוֹתוֹ
 בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל אוֹת וְאוֹת נִכְנְסָה לְפָנָיו, עַד
 שֶׁהִתְקִימוּ כָּל אוֹתִיּוֹת בְּאוֹת בֵּי"ת. וְכָל אוֹתָן
 אֶלְפָּא בֵּיתוֹת שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ הָאוֹתִיּוֹת, כְּלָן עוֹמְדוֹת
 [כְּלָן] לְבְרָא הָעוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁהִתְגַּלְגְּלוּ וְהִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ
 ט"ר יַחַד, עָלְתָה טי"ת, וְלֹא הִתְיַשְׁבָּה, עַד
 שֶׁגָּעַר בָּהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהּ: טי"ת
 טי"ת, עַל מָה אַתְּ עוֹלָה וְאֵינְךָ מְתִישְׁבֶת
 בְּמְקוֹמְךָ? אָמְרָה לְפָנָיו: וְכִי עָשִׂיתְ אוֹתִי לְהִיּוֹת
 אוֹת בְּרֵאשׁ שֶׁל טוֹב, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה פְּתָחָה בִּי כִּי
 טוֹב, אֵיךְ אָנִי מִתְחַבְּרֶת לְהִתְיַשֵּׁב עִם אוֹת רַע?

אָמַר לָהּ: שׁוּבִי לְמְקוֹמְךָ, שֶׁהָרִי אַתְּ צְרִיכָה
 אוֹתָהּ, שֶׁהָרִי הָאָדָם שֶׁאָנִי רוֹצֶה לְבְרָא
 בְּכֶם, שֶׁתִּיכֵן נִכְלָלִים יַחַד וַיְבָרָא, אָבָל אַתְּ לִימִין,
 וְהוּא לְשְׂמָאל. וְאִז שָׁבוּ וְהִתְיַשְׁבוּ זֶה עִם זֶה יַחַד.

בְּאוֹתָהּ שֶׁעָה הַפְּרִיד אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּבְרָא אוֹתָן אֶת כָּל אַחַת וְאַחַת יָמִים
 וְשָׁנִים יְדוּעוֹת, אֵלוֹ לִימִין וְאֵלוֹ לְשְׂמָאל. אֵלוֹ שֶׁל
 הַיְמִין נִקְרָאִים יְמֵי הַטּוֹב, וְאֵלוֹ שֶׁל הַשְּׂמָאל

נִקְרְאִים יְמֵי הָרָעָה. וְעַל כֵּן אָמַר שְׁלֵמָה, עַד אֲשֶׁר
 לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, שְׁאֵלוּ סוֹבְבִים אֶת הָאָדָם
 בַּחֲטָאֵיו שֶׁהוּא עֹשֶׂה. כִּיּוֹן שֶׁנִּבְרְאוּ יָמִים שֶׁל טוֹב
 וְיָמִים שֶׁל רָע, אֲזִי שָׁבוּ וְהִתְיַשְׁבוּ לְהַכְלִיל בְּאָדָם.
 וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר דָּוִד, (תהלים מט) לָמָּה אֵירָא בִימֵי
 רָע עֲוֹן עַקְבֵי יִסּוּבֵנִי. יְמֵי רָע וְדָאֵי, וְזֶה
 הַסּוּד. אֵלוּ נִקְרְאִים יְמֵי רָעָב, שְׁנוֹת הָרָעָב, וְאֵלוּ
 נִקְרְאִים יְמֵי הַשָּׂבַע, שְׁנוֹת הַשָּׂבַע.

וְסוּד הַדְּבָר – שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶת מַעֲיֵן הַבְּרִית
 הַקְּדוּשׁ בִּימֵי הָרָעָב, בְּשִׁנַּת הָרָעָב. וּמִשּׁוֹם
 כֵּן יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוּד הַבְּרִית, סָתַם אֶת מַעֲיָנוּ
 בְּשִׁנַּת הָרָעָב וְלֹא נָתַן לוֹ מְקוֹם לְרַבּוֹת בְּעוֹלָם.
 וְזֶה צָרִיף לְאָדָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר שׁוֹלְטַת שְׁנַת הָרָעָב,
 שְׁיִסְתֵּם אֶת מַעֲיֵן הַבְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתֵּן
 לוֹ מְקוֹם לְרַבּוֹת בְּעוֹלָם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד זֶה הוּא סוּד עֲלִיוֹן. בְּשִׁנַּת
 הָרָעָב הֵהִיא, כִּיּוֹן שֶׁהִיא שׁוֹלְטַת, צָרִיף
 לְסַתֵּם אֶת מַעֲיָנוּ, מִשּׁוֹם שֶׁאִם אֵינּוּ סוֹתֵם אוֹתוֹ,
 גּוֹרֵם לְמִשְׁךְ רוּחַ לְאוֹתוֹ הַיּוֹלֵד מֵהַצַּד הַהוּא, וְנוֹתֵן
 מְקוֹם לְצַד הַהוּא לְגַדֵּל בְּעוֹלָם, צַד הַטְּמָאָה בְּצַד
 הַקְּדוּשָׁה. וְעוֹד סוּד, שֶׁכְּתוּב (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ
 רַגְזָה אֶרֶץ וְגו'.

וּמִשׁוּם כֶּף יוֹסֵף הַצְּדִיק, סוּד הַבְּרִית, סֶלֶק וְסִתָּם
 אֶת מַעֲיָנוּ בְּשֵׁנַת הָרָעַב, שְׁלֵא לְהִתְעַרֵּב
 עִמָּה כָּלֵל וְלָתֵת לָהּ מִקּוֹם, וּמִי שְׁפּוֹתַח מַעֲיָנוּ
 בְּזִמְן הַהוּא, עָלְיוֹ כְּתוּב (הושע ה) בַּה' בָּגְדוּ כִּי בָּנִים
 זָרִים יִלְדוּ עִתָּהּ לֹא כָּלֵם וְגו'. שְׁהָרִי אֱלוֹ נִקְרָאִים
 בָּנִים זָרִים וְדָאִי. בַּה' בָּגְדוּ וְדָאִי. וּמִשׁוּם כֶּף
 אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים שְׁלֵא הִחְלִיפוּ
 מְקוֹם קְדוּשׁ בְּמְקוֹם טָמֵא.

וְעַל זֶה כְּתוּב וּלְיוֹסֵף יֵלֵד שְׁנֵי בָּנִים בְּטָרָם תְּבֵא
 שְׁנַת הָרָעַב, שְׁהָרִי מִהַזְּמַן הַהוּא שְׁשָׁלְטָה
 שְׁנַת הָרָעַב, סִתָּם אֶת מַעֲיָנוּ וְסֶלֶק אֶת מְקוֹרוֹ שְׁלֵא
 לָתֵת בָּנִים לְצַד הַטְּמֵאָה וְלֹא לְהִחְלִיף מְקוֹם שֶׁל
 קְדֻשׁ בְּמְקוֹם שֶׁל טְמֵאָה. וְצָרִיךְ אָדָם לְצַפּוֹת
 לְרַבּוֹנוֹ כְּשֵׁיבֵא וְיִשְׁלֹט, כְּכַתוּב (ישעיה ח) וְחִכִּיתִי
 לָהּ הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב וְקִנִּיתִי לוֹ.

סדר הלימוד ליום ו' כסלו [יום 65 בשנה]

אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצְּדִיקִים שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בָּהֶם, שְׁכַתּוּב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָאֵל
 דְּרָכֵי ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָּם.
 וְכַתּוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הִדְבַקְתֶּם בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים

כְּלַכֶּם הַיּוֹם. [ר"א ל"ג וְכָתוּב (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם
וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי (ה')]. שְׁהִרֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכֹל, וְלֹא
יִהְיֶה לָהֶם כְּלוּם בְּצַד הַטְּמְאָה] [בא רֵאָה,
כְּשֶׁהֲצַד הַזֶּה שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ לְאָדָם
לְהִרְאוֹת לְפָנָיו בְּשׁוֹק, מִשּׁוּם שֶׁיְכוּל לְהִזִּיק
וּנְתַנָּה לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁחִית. וּבֹא וּרְאֵה מָה כָּתוּב
בְּיַעֲקֹב, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לְמָה תִּתְרָאוּ, שְׂלֹא
רָצָה לְהִרְאוֹת לְפָנָיו].

וּמִשּׁוּם זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל
לְהִתְקַדֵּשׁ, שְׁכָתוּב וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי
קָדוֹשׁ אָנִי. מִי זֶה אָנִי? זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מְלָכּוֹת הַשָּׁמַיִם הַקְּדוֹשָׁה. הַמְּלָכּוֹת הָאֲחֵרֹת שֶׁל
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה נִקְרָאת אַחֵר, שְׁכָתוּב (שמות לד)
כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי ה' קָנָא שְׁמוֹ.

וּבֹא רֵאָה, אָנִי – שֶׁלְטוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם
הַבָּא, וְהַכֹּל תְּלוּי בּוֹ. אַחֵר – צַד הַטְּמְאָה,
אַחֵר, צַד הָאֲחֵר בְּצַד הַטְּמְאָה, וְשֶׁלְטוֹנוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְאֵין לוֹ כְּלוּם בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִשּׁוּם זֶה מִי
שֶׁנִּדְבַּק בְּאָנִי הַזֶּה, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וּמִי שֶׁנִּדְבַק בְּאַחַר הַזֶּה, נֶאֱכָד מִן הָעוֹלָם הַהוּא
וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. וַיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּטַמְאָה, מִשּׁוּם שְׂאוֹתָהּ הַמַּלְכוּת
הָאֲחֵרֶת, עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, כַּמָּה הֵם
מְגַנְיִים שׁוֹמְרִים מִמְּנִים בָּהּ לְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וּמִשּׁוּם כֵּן אֵלִישַׁע אַחַר שְׁיָרַד וְנִדְבַק בְּדַרְגָּה
הַזֹּאת, נִטְרַד מִן הָעוֹלָם הַבָּא הַהוּא, וְלֹא
נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה וְנִטְרַד מִן הָעוֹלָם
הַהוּא, וְעַל כֵּן נִקְרָא אַחֵר.

וּמִשּׁוּם כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְהִפָּרֵד מִכָּל הַצְּדָדִים
שֶׁלֹּא לְהִטְמֵא בְּצַד הַהוּא, לְזִכּוֹת
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן זֶה בְּרָכָה וְזֶה
קְלָלָה, זֶה שָׁבַע וְזֶה רָעַב. הַכֹּל בְּהַפּוֹךְ זֶה מִזֶּה,
וְהֵנָּה בְּאַרְנוֹ.

וּמִשּׁוּם כֵּן, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל שְׁנַת הָרָעַב, אֵין
לְאָדָם לְהִרְאוֹת בְּשׁוֹק, וְלֹא לְפָתַח
מַעֲיָנו לְהוֹלִיד בָּנִים לְאֵל אַחֵר, וְהֵנָּה נִתְּבָאֵר.

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁנִּשְׁמַר לְלַכֵּת בְּדַרְךְ אֱמֶת וּלְהִדְבֵּק
תָּמִיד בְּרַבּוֹנוֹ, שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים *) וְכוּ תְּדַבֵּק
[וְכָתוֹב אֶת יְיָ אֱלֹהֵיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וְכוּ תְּדַבֵּק]
וּבְשֵׁמוֹ תִשָּׁבַע. וְכוּ תִשָּׁבַע לֹא כָתוֹב, אֶלֶּא

ובשמו. מה זה תשבע? כמו שבארנו, להיות דבק
בסוד האמונה.

שבע דרגות למעלה עליונות על הכל, הסוד של
שלמות האמונה והסוד של שבע דרגות
שלמטה מהם, שהם חבור אחד וקשר אחד, אלו
עם אלו, שכלם יהיו אחד. ומשום כך כתוב
(מלכים-א ח) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר
יום, והכל אחד וקשר אחד. ועל כן כתוב ובשמו
תשבע, מלמעלה ומלמטה. אשריו [מי שזוכה
להתדבק בקדוש ברוך הוא כראוי, צדיק הוא
בעולם הזה ובעולם הבא. שהקדוש ברוך הוא
פותח לו אוצרות טובים קדושים בשעה שיצטרף
לקבלת התפלה, כמו שנאמר]

[ומי שמיחד אלו עם אלו, עליו כתוב] (דברים כח)
יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים.
אלו האוצרות שלמעלה ולמטה. שבעת ימים
ושבעת ימים כלם אחד, שכתוב את אוצרו הטוב
את השמים. אוצרו אחד, והוא את השמים. (זכריה
ד) שבעה ושבעה מוצקות, והם אחד.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. בינתיים
ראו איש אחד שהיה בא מעטף בעטוף

שֶׁל מִצְוָה וְכָלֵי זֵינן קְשׁוּרִים תַּחֲתָיו. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, הָאִישׁ הַזֶּה, אֶחָד מִן הַשְּׁנַיִם יֵשׁ בּוֹ – אוֹ שֶׁהוּא צָדִיק שָׁלֵם, אוֹ שֶׁהוּא בְּשָׁבִיל לְרֵמוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, הֲרֵי הַחֲסִידִים הָעֲלִיּוֹנִים אָמְרוּ, הֲוֵי דָן כָּל אָדָם לְכַף זְכוּת. הִנֵּה שְׁנֵינוּ, אָדָם שִׁיּוּצָא לְדֶרֶךְ, יִתְכַּוֵּן לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים – לְדוּרוּן, לְקָרֵב, וְלִתְפִלָּה. מִנֵּין לָנוּ? מֵיַעֲקֹב. שֶׁהֲרֵי הוּא הִתְכַּוֵּן לְשִׁלְשֵׁת אֵלֹהִים, וְזָרַז עֲצָמוֹ לְדוּרוּן, לְקָרֵב וְלִתְפִלָּה. וְהָאִישׁ הַזֶּה הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, הִנֵּה יֵשׁ בּוֹ עֲטוּף שֶׁל מִצְוָה לִתְפִלָּה, וְהִנֵּה בּוֹ כָּלֵי זֵינן לְקָרֵב. כִּיּוֹן שֵׁישׁ בּוֹ שְׁנֵי אֱלֹהִים, הַשְּׁלִישִׁי אֵינן לְרֵדֵף אַחֲרֶיהָ.

כְּשֶׁקָּרַב אֲלֵיהֶם, נִתְּנוּ לוֹ שָׁלוֹם וְלֹא הִשִּׁיב לָהֶם. אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, הִנֵּה אֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׁנַיִם שְׂרָאוּנִים לִהְיוֹת בּוֹ – אֵינן בּוֹ, שֶׁהֲרֵי לֹא תִקַּן עֲצָמוֹ לְדוּרוּן, וּבְדוּרוּן כָּלּוֹל הַשָּׁלוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוּלַי הִיא מִשְׁתַּדֵּל בְּתַפְלָתוֹ, אוֹ שֶׁמִּרְחִישׁ תְּלִמּוּדוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ.

הֲלָכּוֹ יַחַד, וְלֹא דְבַר אוֹתוֹ הָאִישׁ עִמָּהֶם. אַחַר כֵּן נִשְׁמְטוּ רַבִּי חֲזִיָא וְרַבִּי יוֹסִי וְהִשְׁתַּדְּלוּ

בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים הָיוּ
בַּתּוֹרָה, קָרַב אֲלֵיהֶם וְנָתַן לָהֶם שְׁלוֹם.

אָמַר לָהֶם, רַבּוֹתַי, בְּמָה חִשְׁדַּתֶּם אוֹתִי
כְּשֶׁנִּתְּתֶם לִי שְׁלוֹם וְלֹא הִשְׁבַּתִּי לָכֶם?
אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אוֹלֵי הָיִיתָ אוֹמֵר תְּפִלָּה אוֹ
מִרְחִישׁ בְּתַלְמוּדֶךָ. אָמַר לָהֶם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יְדוּן אֶתְכֶם לְכַף זְכוּת.

אָבִי אָמַר לָכֶם, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ,
מִצָּאֵתִי אִישׁ אֶחָד וְהִקְדַּמְתִּי לוֹ שְׁלוֹם,
וְאוֹתוֹ אִישׁ הָיָה שׁוֹדֵד, וְקָם עָלַי וְצִעַר אוֹתִי,
וְאִלְמָלֵא שֶׁהִתְגַּבַּרְתִּי עָלָיו הִצֵּטְעַרְתִּי. מֵאוֹתוֹ יוֹם
נִדְרַתִּי שְׁלֵא לְהִקְדִּים שְׁלוֹם, רַק לְאָדָם צָדִיק,
אֲלֵא אִם הִכְרַתִּיו בְּרֵאשׁוֹנָה, מִשׁוּם שֶׁיִּכּוֹל לְצִעַר
אוֹתִי וְיִתְגַּבֵּר עָלַי בְּכַח, מִשׁוּם שֶׁאֶסוּר לְהִקְדִּים
שְׁלוֹם לְאִישׁ רָשָׁע, שְׁכֵתוֹב (ישעיה מט) אֵין שְׁלוֹם
אָמַר ה' לְרָשָׁעִים.

וְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שָׂרָאִיתִי אֶתְכֶם וְנִתְּתֶם לִי שְׁלוֹם
וְלֹא הִשְׁבַּתִּי לָכֶם, חִשְׁדַּתִּי אֶתְכֶם, מִשׁוּם
שְׁלֵא רָאִיתִי בָכֶם מִצְוָה שֶׁנִּרְאִיתָ בַּחוּץ, וְכִמוֹ כֵּן
הָיִיתִי חוֹזֵר עַל תַּלְמוּדִי, אָבֵל עֲכָשׁוּ שָׂרָאִיתִי
אֶתְכֶם שֶׁאַתֶּם צָדִיקִים, הִנֵּה הַדֶּרֶךְ מִתְקַנֶּת לְפָנַי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים עג) מְזִמּוֹר לְאָסָף אֶךְ טוֹב
 לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרִי לְכָב. בֵּא רְאֵה,
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַיָּמִין וְעָשָׂה שְׂמָאל
 לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם. אֶחָד נִקְרָא טוֹב, וְאֶחָד נִקְרָא
 רָע. וּבִשְׁנֵי אֵלֶּה נִכְלָל הָאָדָם, וְהִתְקַרַּב בְּכָל.

וּבְאוֹתוֹ הָרַע, שֶׁהוּא הַשְּׂמָאל, נִכְלָלוּ עַמִּים
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְנִתְּן בְּצַד
 שְׁלֵהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם עַרְלֵי לֵב וְעַרְלֵי בֶשֶׁר
 וְלֹהֲטֵמָא בּוֹ. אָבֵל בְּיִשְׂרָאֵל מַה כָּתוּב? אֶךְ
 טוֹב לְיִשְׂרָאֵל.

וְאִם תֹּאמַר, לְכֻלָּם? לֹא, אֲלֵא לְאוֹתָם שְׁלֵא
 נִטְמָאִים עִם אוֹתוֹ הָרַע, שְׁכָתוּב לְבָרִי
 לְכָב, מִשּׁוּם שֶׁזֶה טוֹב וְזֶה רָע. טוֹב לְיִשְׂרָאֵל
 לְבָדָם, וְרָע לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. אֶךְ
 טוֹב לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְהַדְבִּק בּוֹ, וּבְזֶה נִדְבְּקוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּסוּד עֲלִיּוֹן, בְּסוּד הָאֱמוּנָה, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִינוּ שְׁלֵא טְעִינוּ בְּךָ, וְהָרִי
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלַח אוֹתְךָ אֵלֵינוּ. אָמַר
 רַבֵּי יוֹסִי, מִשּׁוּם שֶׁטוֹב הוּא לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ
 לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק לְעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא לְרְאוּת
 עֵין בְּעֵין אֶת מְרֵאָה הַכְּבוֹד, כְּפָתוּב (ישעיה נב) כִּי

עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשַׁת וִיגֵשׁ (דף רה' ע"א - דף ריא' ע"ב)

וִיגֵשׁ אֱלֹהֵי יְהוּדָה וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (ישעיה
סג) כִּי אֲתָה אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהֵם לֹא יִדְעֻנוּ
וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכִּירְנוּ אֲתָה ה' אָבִינוּ גְּאֻלָּנוּ מֵעוֹלָם
שְׁמֶךָ. הַפְּסוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ. אָבֵל בֹּא רֵא, הָא
כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כֹּל יוֹם
וְיוֹם עָשָׂה מַעֲשָׂהוּ כְּרָאוּי בְּכֹל יוֹם וְיוֹם כְּמוֹ
שְׁצָרִיךְ. כִּיּוֹן שֶׁבֹא הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַצֵּטְרִיךְ לְבִרְא
אָדָם, בָּאָה לְפָנָיו הַתּוֹרָה. אָמְרָה [לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא]: הָאָדָם הַזֶּה שְׂאֲתָה רוּצָה לְבִרְא,
עֲתִיד הוּא לְהַרְגִּיז לְפָנֶיךָ. אֲלֵמְלֵא לֹא תִאָּרִיךְ
רְגִזְךָ, טוֹב לוֹ שְׁלֵא יִבְרָא. אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: וְכִי לְחֻנָּם נִקְרָאתִי אָרְךָ אַפִּים?

אָמַר הַכֹּל נִבְרָא בַּתּוֹרָה וְהַכֹּל נִתְקַן בַּתּוֹרָה,
מִשׁוּם שֶׁבְּטָרָם בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָעוֹלָם, בָּאוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְנִכְנְסוּ כָּל
אֶחָת לְמַפְרָע.

נִכְנְסָה תִּי"ו, אָמְרָה לְפָנָיו: רְצוֹנְךָ לְבִרְא בִּי אֶת
הָעוֹלָם? אָמַר לָהּ: לֹא, שְׁכַךְ עֲתִידִים

כְּמָה צְדִיקִים לְמוֹת, שְׁכָתוּב וְהִתְוִיַּת תּוֹ עַל
מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגו'. וְשָׁנִינוּ, שְׁכָתוּב וּמִמְקַדְשֵׁי
תַּחֲלוֹ, אֵל תִּקְרִי מִמְקַדְשֵׁי אֶלָּא מִמְקַדְשֵׁי. וּמִשׁוּם
כֶּךָ הָעוֹלָם לֹא יִבְרָא בְךָ.

וּנְכַנְסוּ שְׁלֹשׁ הָאוֹתִיּוֹת שִׁי"ן קו"ף רי"ש, כָּל
אֶחָת וְאֶחָת לְבִדְהָ. אָמַר לְהֵן הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: אֵינְכֵן כְּדֹאִיוֹת לְבָרָא בְּכֵן אֶת הָעוֹלָם,
שְׁהָרִי אֲתָן הָאוֹתִיּוֹת שְׁנִקְרָא בְּכֵן שְׁקָר, וְהִשְׁקָר
אֵינוֹ כְּדֹאִי לְעַמֵּד לְפָנַי, וְהִנֵּה פִרְשׁוּהָ.

וּנְכַנְסוּ פ"א צד"י, וְכֵן כָּלָן, עַד שְׁהִגִּיעוּ
הָאוֹתִיּוֹת לְאוֹת כ"ף. כִּיּוֹן שְׁיִרְדֶּה כ"ף
מֵעַל הַכֶּתֶר, הִזְדַּעְזְעוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכוּ', עַד
שְׁהַכֵּל הַתְּקִים בְּאוֹת בִּי"ת, שְׁהִיא סִימֵן בְּרָכָה,
וּבָהּ הַשְׁתַּכְּלֵל הָעוֹלָם וְנִבְרָא.

וְאִם תֹּאמַר שְׁאֵל"ף הִיא הָרֵאשׁ שֶׁל כָּל [אוֹתָן]
הָאוֹתִיּוֹת - [לֹא] נֶאֱדָה הוּא. אֶלָּא מִשׁוּם
שְׁנִקְרָא בּוֹ אָרוּר [מִשׁוּם שְׁנִקְרָא בָּהּ אָרוּר],
וּמִשׁוּם זֶה לֹא נִבְרָא בּוֹ הָעוֹלָם, אִף עַל גַּב
שְׁאֵל"ף הִיא אוֹת שֶׁל סוּד עֲלִיוֹן. כִּדִּי לֹא לִתַּת
מְקוֹם לְצַד הָאֲחֵר שְׁנִקְרָא אָרוּר, לֹא נִבְרָא בּוֹ
הָעוֹלָם, וְנִתְקַן הָעוֹלָם בְּבִי"ת, וּבּוֹ הוּא נִבְרָא.

בא ראה, כי אתה אבינו, משום שהעולם הזה נתקן ונברא בדרגה הזו, והאדם נברא בה ויצא לעולם. כי אברהם לא ידענו, שהרי אף על גב שבו קיום העולם, לא השתדל עלינו כמו שהשתדל על ישמעאל, שאמר לו ישמעאל יחיה לפניך. וישראל לא יפירונו, משום שכל הפרכות שהצטרף לברך את בניו, השאיר לדרגה הזו לברך את כלם.

אתה ה' אבינו, שהרי אתה תמיד עומד עלינו לברך ולהשגיח עלינו, כמו אב שמשגיח על הבנים בכל מה שצריך להם. גאלנו מעולם שמה, שהרי אתה הוא גואל, שכה נקרא המלאך הגואל, וזה גאלנו מעולם שמה, שמה ודאי. שנינו, אין מפסיקים בין גאלה לתפלה, כמו שלא מפסיקים בין תפלה של יד לתפלה של ראש, שצריך להראות שהכל אחד, והנה פרשוה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, הנה שנינו, שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה את העולם התחתון כמו שהעולם העליון, והכל זה כנגד זה, [כדי להיות זה כנגד זה] והוא כבודו למעלה ולמטה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּןֹּן זֶה וַדַּאי, וּבְרָא אָדָם עַל
הַכֹּל. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה מה) אֲנֹכִי עָשִׂיתִי
אָרֶץ וְאָדָם עָלֶיהָ בְּרֵאתִי. אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אָרֶץ, וַדַּאי.
מָה הַטַּעַם עָשִׂיתִי אָרֶץ? מִשּׁוֹם שְׂאָדָם עָלֶיהָ
בְּרֵאתִי, שֶׁהוּא קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל
בְּשִׁלְמוֹת אַחַת.

פֶּתַח וְאָמַר, (שם מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא
הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם רַקַּע הָאָרֶץ וְצִאֲצָאִיהָ
נִתְּן נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֲלָכִים בָּהּ. הַפְּסוּק
הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ, אֲבָל כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא
הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה
לְמַעְלָה, שֶׁהוּא בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, וְהַתְּקִינָם תָּמִיד,
בְּכֹל זְמַן. רַקַּע הָאָרֶץ וְצִאֲצָאִיהָ – זוֹ הָאָרֶץ
הַקְּדוֹשָׁה, צְרוּר הַחַיִּים. נִתְּן נִשְׁמָה לָעָם עָלֶיהָ.
[הָאָרֶץ] זוֹ הִיא שְׁנוֹתְנַת נִשְׁמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַכֹּל הוּא לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי מִשָּׁם
יוֹצֵאת נִשְׁמַת חַיִּים לְאָרֶץ הַזֹּו, וְהָאָרֶץ הַזֹּו
לוֹקַחַת הַנִּשְׁמָה לְתַת לְכֹל, מִשּׁוֹם שֶׁהַנְּהָר הַהוּא
שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, הוּא נוֹתֵן וּמְכַנֵּס נִשְׁמוֹת לְאָרֶץ
הַזֹּו, וְהִיא לוֹקַחַת אוֹתָן וְנוֹתְנַת לְכֹל.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם,
כִּנְס אֶת עַפְרוֹ מֵאֲרֻבְעָה הַצְּדָדִים שֶׁל הָעֵלָם,

וְעָשָׂה אֶת עֲצָמוֹ בַּמָּקוֹם הַמְּקַדָּשׁ לְמַטָּה, וְהִמְשִׁיךְ
עָלָיו נְשִׁמַת חַיִּים מִבֵּית הַמְּקַדָּשׁ לְמַעְלָה.

וְהַנְּשָׁמָה הִיא כְּלוּלָה בְּשֵׁלשׁ דְּרָגוֹת, וְעַל כֵּן
שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הֵם לְנִשְׁמָה, כְּמוֹ
שֶׁהַסּוּד הָעֲלִיּוֹן: נַפְ"שׁ, רוּחַ, נְשָׁמָ"ה. נַפְ"שׁ, הִנֵּה
פְּרִשׁוּהָ, שֶׁהִיא תַּחְתּוֹנָה מֵהַכֹּל. רוּחַ, הִיא הַקִּיּוּם
שֶׁשׁוֹלֵט עַל הַנַּפְ"שׁ, וְהִיא דְרָגָה עֲלִיּוֹנָה עָלֶיהָ
לְעַמֵּד עָלֶיהָ בְּכָל כְּרָאוּי. הַנְּשָׁמָה הִיא הַקִּיּוּם
הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְשׁוֹלֵטת עַל הַכֹּל, דְרָגָה קְדוּשָׁה,
עֲלִיּוֹנָה עַל כָּלֵם.

א וְשֵׁלשׁ הַדְּרָגוֹת כְּלוּלוֹת בְּכַנֵּי הָאָדָם,
לְאוֹתָם שְׁזוּכִים לְעִבּוּדַת רַבּוֹנָם. שֶׁהִרִי
בַּהֲתַחֲלָה יֵשׁ בּוֹ נַפְ"שׁ, וְהוּא הַתְּקוּן הַקְּדוּשׁ
לְתַקֵּן בּוֹ אֶת הָאָדָם. כִּיּוֹן שָׁבָא הָאָדָם לְהַטָּהֵר
בְּדְרָגָה הַזֹּאת, נִתְקַן לְהַתְעַטֵּר בְּרוּחַ, שֶׁהִיא דְרָגָה
קְדוּשָׁה שֶׁשׁוֹרָה עַל הַנַּפְ"שׁ לְהַתְעַטֵּר בְּאָדָם
הַהוּא שְׁזוּכָה.

כִּיּוֹן שֶׁהִתְעַלָּה בָּהֶם, בְּנַפְ"שׁ וְרוּחַ, וְנִכְנַס וְנִתְקַן
בְּעִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ כְּרָאוּי, אֲזַי שׁוֹרָה עָלָיו
נְשָׁמָה, דְרָגָה עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה, שֶׁשׁוֹלֵטת עַל הַכֹּל,
כְּדִי לְהַתְעַטֵּר בְּדְרָגָה עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה. וְאֲזַי הוּא

הַשְּׁלָם שֶׁל הַכֹּל, שְׁלָם בְּכָל הַצְּדָדִים, לְזִכּוֹת
 בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא אוֹהֵבוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לְהִנְחִיל אֶהְיֵי יֵשׁ. מִי הֵם אוֹהֲבֵי?
 אֵלוֹ הֵם שְׂבָהֶם נְשָׂמָה קְדוּשָׁה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּן, הֲרֵי כְּתוּב כֹּל אֲשֶׁר
 נְשָׂמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפֵּיו וְגו' . אָמַר לוֹ, כֶּן
 הוּא וְדַאי, שְׁהֲרֵי לֹא נִשְׂאָר בָּהֶם.

השלמה מההשמטות (סימן כ)

כֵּן אֲשֶׁר נְשָׂמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפֵּיו מִכֹּל אֲשֶׁר
 בְּחֶרֶבָה מֵתוֹ (בראשית ז). שָׁאֵל רַבִּי חֲזִיָּא אֵת
 רַבִּי אַבָּא, אֲמַרְתֶּם שֶׁנְּשָׂמָה לֹא נִכְנָסֶת לְבֵן
 אָדָם עַד שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּעִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וְאִז תְּהִיָּה לוֹ אוֹתָהּ נְשָׂמָה, וְאֲמַרְתֶּם שֶׁהַנְּשָׂמָה
 הִיא קְדוּשָׁה מְעֻלָּה עַל הַכֹּל. אִם כֵּן, מַה זֶה
 שֶׁאָמַר הַכְּתוּב כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂמַת רוּחַ חַיִּים וְגו' ?
 הוֹאִיל וְהִיתָה לָהֶם נְשָׂמָה, הִיָּה לָהֶם לְהִנְצִיל!
 לֹא הִיָּה בִידּוֹ.

בְּאוֹ וְשָׁאֵלוּ אֵת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר
 לָהֶם, כֶּן הוּא, וּפְסוּק זֶה מְסִיעֵ לּוֹ, שְׁכַף
 אָמַר אָבִיו [אָבִי], שְׁכַף אֲשֶׁר בָּא הַמְּבוּל, לֹא רָאָה
 [הִיָּה] אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלּוֹ

אֶלָּא נַח, וְזָכוּתוֹ לֹא הִיְתָה אֶלָּא לְהִגָּן עֲלֵיהֶם
 וְעַל בְּתִיָּהֶם, שֶׁלֹּא הִיְתָה זְכוּתוֹ כָּל כֶּף לְהִגָּן
 עַל כָּל הַדּוֹר, וְאוֹתָם שֶׁהָיוּ צְדִיקִים בְּתַחֲלָה,
 כָּמוֹ חֲנוּךְ וַיְרַד, שֶׁהִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה
 וְרֵאוּיִים שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה בְּשִׁבְלֵם –
 בְּחֶרֶבָה מֵתוֹ. וְהֵינּוּ שְׁאֵמֵר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ
 חַיִּים בְּאַפָּיו, אוֹתָם שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה הִיְתָה
 בָּהֶם. וְאֵל תֵּאמֵר שֶׁעַל אֵלוֹ שֶׁהָיוּ בְּמַבּוּל הוּא
 אָמַר, אֶלָּא בָּא הַכְּתוּב וְאָמַר מְכַל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה
 מֵתוֹ: (ע"כ מהשמטות)

מִכָּל אוֹתָם שֶׁהִיְתָה בָּהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה כָּמוֹ
 חֲנוּךְ, יְרַד, וְכָל הַצְּדִיקִים, כְּדִי לְהִגָּן עַל
 הָאָרֶץ שֶׁלֹּא תִשְׁמַד בְּגִלְלָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב כָּל אֲשֶׁר
 נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מְכַל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה מֵתוֹ,
 כִּכְּר מֵתוֹ וְהִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁאָר מֵהֶם
 מִי שֶׁיִּגָּן עַל הָעוֹלָם בְּזִמְנֵי הַהוּא.

בֵּא רְאֵה, הַכֹּל הֵם דְּרָגוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ, נִפְ"שׁ,
 רו"ח, נִשְׁמָ"ה, דְּרָגָה עַל דְּרָגָה. הַנִּפְשׁ
 בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִיא הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, כְּפִי שְׁאֵמֵרנוּ.
 אַחֵר כְּף רוּחַ, שֶׁשׁוּרָה עַל הַנִּפְשׁ וְעוֹמְדַת עָלֶיהָ.
 הַנִּשְׁמָה הַדְּרָגָה שְׁעוֹלָה עַל הַכֹּל, וּבְאֵרוּהָ.

נִפְּשׁ – זו נִפְּשׁ דָּוִד, וְהִיא שְׁעוּמַדַּת לְקַבֵּל
הַנִּפְּשׁ מֵאוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. רוּחַ –
זו הָרוּחַ שְׁעוּמַדַּת עַל הַנִּפְּשׁ, וְאֵין קִיּוּם לְנִפְּשׁ
אֶלָּא בְּרוּחַ, וְזו הָרוּחַ שְׁשׁוּרָה בֵּין הָאֵשׁ וְהַמַּיִם,
וּמִכָּאן נְזוּנִית הַנִּפְּשׁ הַזֶּה.

הָרוּחַ עוּמַדַּת בְּקִיּוּם שֶׁל דְּרָגָה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה
שְׁנַקְרָאת נְשָׁמָה, שְׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת
נִפְּשׁ וְרוּחַ, מִשָּׁם נְזוּנִית הָרוּחַ. וּכְשֶׁנוֹסַעַת הָרוּחַ,
אֵז נוֹסַעַת הַנִּפְּשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִתְקַרְבִּים זֶה לְזֶה.
הַנִּפְּשׁ נִקְרַבַת לְרוּחַ, וְהָרוּחַ נִקְרַבַת לְנְשָׁמָה,
וְהַכֹּל אֶחָד.

בֵּא רֵאָה, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו, הִתְקַרְבוֹת שֶׁל עוֹלָם עִם
עוֹלָם, לְהֶאָחֵז זֶה עִם זֶה, שֶׁהַכֹּל יִהְיֶה אֶחָד.
מִשׁוּם שִׁיְהוּדָה הוּא מְלֻךְ וַיּוֹסֵף מְלֻךְ, הִתְקַרְבוּ זֶה
לְזֶה וּנְאָחֲזוּ זֶה עִם זֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) כִּי הִנֵּה
הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ – זֶה יְהוּדָה וַיּוֹסֵף, מִשׁוּם
שְׁשִׁנְיָהֶם מְלָכִים, וְהִתְקַרְבוּ זֶה לְזֶה לְהִתּוֹפַח
שְׁשִׁנְיָהֶם יַחַד, מִשׁוּם שִׁיְהוּדָה עָרַב לְבִנְיָמִין, וְהָיָה
עָרַב לְאָבִיו בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְעַל
כֵּן הִתְקַרַב לְפָנָיו יוֹסֵף לְהִתּוֹפַח עִמּוֹ עַל עֶסְקוֹ

שֶׁל בְּנֵי־מִין, שְׁלֹא לְהִיּוֹת בְּנִדְוֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) אֲנֹכִי אֶעְרַבְנֶנּוּ מִיַּדִּי תִּבְקַשְׁנוּ אִם לֹא הִבִּיאֲתִיו אֵלַיךָ וְהִצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטְאתִי לָךְ כָּל הַיָּמִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַעַל כֵּן, כִּי הֵנּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ עִבְרוּ יַחְדָּו, הִתְרַגְּזוּ יַחַד וְהִתְרַגְּזוּ זֶה עִם זֶה בְּשִׁבְלֵי בְּנֵי־מִין. מַה כָּתוּב? הֲמָה רְאוּ כֵּן תִּמְהוּ נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ רַעְדָה אֲחֻזְתֶּם שָׁם, לְכֹל אוֹתָם שֶׁהָיוּ שָׁם. [לְכֹל שָׂאָר הַשִּׁבְטִים שֶׁהָיוּ שָׁם.]

חַיִּיל כִּיּוֹלְדָה, מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ פּוֹחֲדִים לְהִרְגֹּ וּלְהִהָרֵג, וְהַכֹּל בְּשִׁבְלֵי בְּנֵי־מִין. [מַה כָּתוּב? כֵּן תִּמְהוּ נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ, וְהַכֹּל בְּגִלְלוֹן שֶׁהָרִי יוֹסֵף נִמְכָּר בְּגִלְלֵי יְהוּדָה וְאָבִד לְאָבִיו, וְכַעַת עָרַב לוֹ לְבְנֵי־מִין, וּפְחַד שְׁלֹא יֵאבֵד, וּמִשּׁוֹם כֵּן וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.]

דְּבַר אַחַר כִּי הֵנּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ – זֶה יְהוּדָה וַיּוֹסֵף שֶׁהִזְדַּמְּנוּ לְהִתּוֹכַח זֶה עִם זֶה, לְהִתּוֹכַח שְׁנֵיהֶם יַחַד, מִשּׁוֹם שֶׁיְהוּדָה הָיָה מֶלֶךְ וַיּוֹסֵף הָיָה מֶלֶךְ, וּשְׁנֵיהֶם בָּאוּ יַחַד לְהִתּוֹכַח זֶה עִם זֶה, זֶה עַל בְּנֵי־מִין – וְזֶה עַל בְּנֵי־מִין.

כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוּד הָאֱמוּנָה
 כָּאֵן, שְׁהָרִי כְּשִׁנְמָצָא הָרְצוֹן, וְהַקָּשֶׁר מִתְעַטֵּר
 יַחַד, אָזִי שְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִקְשָׁרִים יַחַד וּמְזַדְמָנִים
 יַחַד, זֶה לְפָתַח אֶת הָאוֹצָר – וְזֶה לְלִקֵּט וְלִכְנֹס
 לְתוֹכוֹ. וְאָז, כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ, שְׁנֵי עוֹלָמוֹת
 קְדוּשִׁים, הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

עָבְרוּ יַחְדוֹ, סוּד הַדְּבָר – שְׁכַאֲשֶׁר מִתְחַבְּרִים
 יַחַד, אָזִי עָבְרוּ יַחְדוֹ, מִשׁוּם שְׁכָל
 הַחֲטָאִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא מִתְבַּטְּלִים לְהִכְנֹעַ עַד
 שְׁמִתְחַבְּרִים יַחַד, כְּפָתוּב וְעֵבֶר עַל פֶּשַׁע, וְעַל כֵּן
 עָבְרוּ יַחְדוֹ. עָבְרוּ – אוֹתָם הַחֲטָאִים הַתְּכַפְּרוּ,
 מִשׁוּם שֶׁהִנֵּה אָז כָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת וְכָל
 הַחֲטָאִים הַתְּבַטְּלוּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, הַסוּד הַזֶּה הוּא בְּתַקוּן הַקְּרִבָּן,
 שְׁהָרִי כְּאֲשֶׁר נִקְרַב הַקְּרִבָּן, וְכֹלֵם מְקַבְּלִים
 הַסְּפָקָתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֹאֵי לוֹ, אֵז הַכֹּל נִקְשָׁר
 יַחַד וְכֹל הַפָּנִים מְאִירוֹת, וְנִמְצָא קָשֶׁר אֶחָד, וְאָז
 הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ וּמְזַדְמָנִים יַחַד לְכַפֵּר עַל
 הַחֲטָאִים, לְהַעֲבִיר אוֹתָם. וְאָז הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ
 וְנִקְשָׁרִים יַחַד. עָבְרוּ יַחְדוֹ, לְהָאִיר כָּל הַפָּנִים,
 וְשִׁיְהִיָּה הַכֹּל רְצוֹן אֶחָד.

הַמָּה רְאוּ כֵן תְּמָהוּ, הַתְּעֵלָה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהִם
 מְלָכִים? אֵלָּא אֵלּוּ בַּעֲלֵי הַדִּינִים,
 שְׁמַחְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֶת הַדִּין הַהוּא שֶׁהַצֵּטוּר עָלָיו.
 וְאִז, כְּשֶׁהַמְּלָכִים מְזַדְּמָנִים שְׁנִיֵּיהֶם בְּרִצּוֹן אֶחָד,
 אִז הַמָּה רְאוּ אוֹתוֹ הַרְצוֹן שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת. כֵּן
 תְּמָהוּ נִבְהָלוּ נִחְפְּזוּ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל בַּעֲלֵי הַדִּין
 נִכְנָעִים וְעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט,
 וְאִז קִיּוּמָם עוֹבֵר, וּמַעֲבִירִים אֶת שְׁלִטוֹנָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. מָה הַטַּעַם
 יְהוּדָה? מִשּׁוֹם שֶׁכָּף צָרִיף, שֶׁהוּא עָרַב, כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר כִּי עֲבָדְךָ עָרַב אֶת הַנֶּעֱר. וְסוּד הַדָּבָר –
 יְהוּדָה וַיּוֹסֵף כֶּף הַצֵּטְרוֹכוֹ לְהִתְקַרֵּב יָחַד, מִשּׁוֹם
 שְׁיּוֹסֵף הוּא צָדִיק, יְהוּדָה הוּא מְלָךְ, וְעַל כֵּן וַיִּגַּשׁ
 אֵלָיו יְהוּדָה, מִשּׁוֹם שֶׁהִתְקַרְבָּה שְׁלָהֶם, שֶׁהִתְקַרְבוּ
 יָחַד, גְּרָמָה לְכַמָּה טוֹבוֹת בְּעוֹלָם, גְּרָמָה שְׁלוֹם
 לְכָל הַשְּׁבָטִים, גְּרָמָה לְשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, גְּרָמָה
 לִיעֲקֹב שֶׁהִתְקִימָה רוּחוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בראשית מה)
 וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אָבִיהֶם. וְעַל כֵּן הִתְקַרְבוּת שֶׁל
 זֶה עִם זֶה הַצֵּרְכָה בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.
 רַבִּי אַבָּא פָתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ
 כָּל הָאָרֶץ הִר צִיּוֹן יִרְכָתִי צְפוֹן קָרִית מְלֶךְ
 רַב. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הָאָמוּנָה. יִפֶּה נוֹף –

זֶהוּ יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁכָתוּב בּוֹ וַיְהִי יוֹסֵף יָפֵה
 תָּאֵר וַיְפֵה מְרָאֵה. מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ - הוּא
 חֲדוּדָה וְשִׁמְחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. הֵר צִיּוֹן יִרְכַּתִּי
 צָפוֹן - מְשׁוֹם שְׁבַחֲלָקוֹ עוֹמֵד מִשְׁכַּן שִׁילָה. הֵר
 צִיּוֹן - זֶה יְרוּשָׁלַיִם. יִרְכַּתִּי צָפוֹן, כִּף זֶה וְדָאֵי
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

קַרְיַת מֶלֶךְ רַב - מְקוֹם מִתְקַן הוּא כְּנֶגֶד מֶלֶךְ רַב,
 זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֹּל, קִדְשׁ
 הַקְּדוּשִׁים, שְׁהָרֵי מְשֵׁם בָּא כָּל הָאֹר וְכָל הַבְּרָכוֹת
 וְכָל הַשְּׁמִיחָה שֶׁל הַכֹּל, שְׁהָרֵי מְשֵׁם כָּל הַפְּנִים
 מְאִירוֹת, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מִתְבָּרֵךְ מְשֵׁם, וּכְשֶׁהִיא
 מִתְבָּרַכַת, מְשֵׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָם,
 שְׁהָרֵי מְשֵׁם כָּל הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי נִפְגְּשׁוּ לְכַפֵּר חֲנֹן. בְּעוֹדָם
 יוֹשְׁבִים בְּבֵית מְלוֹנָם, בָּא אִישׁ אֶחָד, וּמְשָׂא
 שֶׁל חֲמוֹר לְפָנָיו, וְנִכְנַס לְבֵיתוֹ. בֵּין כֵּף אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי, הִנֵּה שְׁנִינוּ שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ הִיָּה
 מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוּס וּשְׁנָתוֹ מוֹעֵטָת, אֵיךְ הִיָּה קָם
 בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה, הַשְּׁעוֹר הַזֶּה הוּא קָטָן, וְלֹא הִיָּה
 מִתְעוֹרֵר אֶפְלוּ בְּשִׁלִּישׁ הַלַּיְלָה?

אָמַר לוֹ, בְּשַׁעָה שְׁנִכְנַס הַלַּיְלָה, הִיָּה יוֹשֵׁב עִם
 כָּל גְּדוּלֵי בֵיתוֹ וְדָן אֶת הַדִּין וְעוֹסֵק בְּדַבְרֵי

תורה, ואחר כך היה ישן שנתו עד חצות הלילה,
וקם בחצות הלילה ומתעורר, ומשתדל בעבודת
רבונו בשירים ותשפחות.

בינתים אמר האיש ההוא, וכי הדבר הזה
שאתם אומרים הוא כך? סוד הדבר
יש כאן, שהנה דוד המלך חי וקים לעולם
ולעולמי עולמים, ודוד המלך היה שומר כל
ימיו שלא יטעם טעם מיתה, משום שהשנה
אחד מששים במיתה היא, ודוד, משום מקומו
שהוא חי, לא היה ישן אלא ששים נשימות,
שעד ששים נשימות חסר אחת הוא חי, משם
והלאה טועם אדם טעם מיתה ושולט בו הצד
של רוח הטמאה.

וזה היה שומר דוד המלך, שלא יטעם טעם של
מיתה, ושולט (שלא ישלט) בו צד של רוח
אחרת, משום שששים נשימות חסר אחת הוא
הסוד של החיים שלמעלה, עד ששים נשימות
שהם ששים [חסר נשימה אחת] נשימות
עליונות, ואלו הסוד שלהן, שהחיים תלויים
בהם, ומכאן ומטה הוא סוד המות.

ועל כן דוד היה משער את שעור הלילה כדי
שיתקיים בחיים, שלא ישלט בו טעם המות,

וּכְשֶׁנֶחֱלַק הַלְיִלָּה הָיָה דָּוִד עוֹמֵד בְּמִקוּמוֹ, מְשׁוּם
שְׂכָאֲשֶׁר מִתְעוֹרֵר חֲצוֹת הַלְיִלָּה וְהַכֶּתֶר הַקְּדוֹשׁ
מִתְעוֹרֵר, צָרִיךְ שְׁלֹא יִמָּצֵא אֶת דָּוִד קָשׁוּר בְּמִקוּם
אַחַר, בְּמִקוּם הַמּוֹת.

מִשׁוּם שְׂכָאֲשֶׁר נֶחֱלַק הַלְיִלָּה וְהַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה
מִתְעוֹרֵרָת, וְאָדָם שֵׁישֵׁן בְּמִטָּתוֹ וְלֹא
מִתְעוֹרֵר לְהַשְׁגִּיחַ בְּכבוֹד רְבוּנוֹ, הֵנָּה הוּא נִקְשָׁר
בְּסוּד הַמּוֹת, וְנִדְבֵק לְמִקוּם אַחַר, וְעַל כֵּן דָּוִד
הַמֶּלֶךְ הָיָה עוֹמֵד לְהַשְׁגִּיחַ בְּכבוֹד רְבוּנוֹ תָּמִיד,
חַי אֲצֵל חַי, וְלֹא נִרְדָּם בְּשָׁנָה לְטַעַם טַעַם הַמּוֹת,
וּמִשׁוּם כִּף הָיָה מִתְנַמְנֵם כְּמוֹ סוּס, שְׂשִׁים
נְשִׁימוֹת, וְלֹא בְּשִׁלְמוֹת.

בְּאוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּהוּ. אָמְרוּ לוֹ,
מַה שְׂמִיךְ? אָמַר לָהֶם, חֲזַקְיָה. אָמְרוּ לוֹ,
יִישֵׁר כַּחַף וְתִתְחַזַּק תּוֹרַתְךָ. יִשְׁבוּ. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, הוֹאִיל וְהִתְחַלַּתְתָּ, אָמַר לָנוּ מֵעַתָּה סוּדוֹת
עֲלִיּוֹנִים שְׂאֵמְרָת.

פְּתַח וְאָמַר, (משלי ג) ה' בְּחִכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן
שְׂמִים בְּתַבּוּנָה. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רְאֵה שְׁלֹא יְכוּל לַעֲמֹד, עַד
שְׂבָרָא אֶת הַתּוֹרָה, מְשׁוּם שְׂמִמְנָה יוֹצְאִים כָּל

הנהגות העליונים והתחתונים, ובה עומדים עליונים ותחתונים. זהו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, שהרי בחכמה עומדים כל הקיומים של העולם, וכלם יוצאים מתוכה.

דבר אחר ה' בחכמה יסד ארץ – העולם העליון לא נברא אלא מתוך החכמה, והעולם התחתון לא נברא אלא מתוך החכמה התחתונה, וכלם יוצאים מתוך החכמה העליונה ומתוך החכמה התחתונה. כונן שמים בתבונה. כונן, מה זה כונן? אלא כונן כל יום ויום ולא פוסק, ולא נתקן בזמן אחד, אלא בכל יום ויום מתקין אותו.

והיגו סוד הכתוב (איוב טו) ושמים לא זכו בעיניו. וכי תעלה על דעתך שהחסרון הוא משמים? אלא חשיבות השמים היא משום החביבות ורצון רב שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם וחביבותם אצלו, שהרי אף על גב שהוא מתקין אותם בכל יום ויום, אין דומה בעיניו שהם מתקנים כראוי, משום שאהבתם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק, שהרי העולם הבא מוציא אורות זוהרים כל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר להם תמיד, ועל כן לא זכו

בְּעֵינָיו. לֹא זָכוּ לְבָדוֹ לֹא כָּתוּב, אֲלֵא לֹא זָכוּ
בְּעֵינָיו, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה.

מִי הַשָּׁמַיִם? זֶה הַסּוּד שֶׁל הָאָבוֹת, וְהַסּוּד שֶׁל
הָאָבוֹת זֶהוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַכִּלְלוֹת שְׁלֵהֶם,
מִשּׁוֹם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא הַבְּחִיר שֶׁבְּאָבוֹת, וְהוּא עוֹמֵד
לְהָאִיר עַל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַסְּתֵלֵק לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, יֵצֵא
מִמֶּנּוּ עֲנָף אֶחָד יִפֶּה לְמִרְאָה, וְכָל
הָאוֹרוֹת יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ וְכָל הַשְּׁבַע וְשִׁמְן הַמִּשְׁחָה
לְהָאִיר לְאֶרֶץ, וּמִי הוּא? זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁהוּא
נוֹתֵן שְׁבַע לְכָל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם נִזוֹן מִמֶּנּוּ.
וּמִשּׁוֹם כֶּךָ, כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעוֹלָם, הַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיוֹן, וְהַכֹּל כְּרָאוּי.

בֵּינֵיהֶם בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אוֹתָם,
אָמַר, וּדְאִי שֶׁהִשְׁכִּינָה כָּאן. אָמַר לָהֶם,
בְּמָה עֲסַקְתֶּם? אָמְרוּ לוֹ אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר,
וּדְאִי שִׁיפָה אָמַר, אָבֵל אוֹתָם שְׁשִׁים הַנְּשִׁימוֹת,
וּדְאִי שֶׁשְׁשִׁים נְשִׁימוֹת הֵן שֶׁל חַיִּים, בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה. מִכָּאן וְהִלָּאָה יֵשׁ שְׁשִׁים נְשִׁימוֹת
אַחֲרוֹת שֶׁהֵן בְּלֵן מִצַּד הַמְּוֹת, וְדַרְגַּת הַמְּוֹת
עֲלִיהֵן, וְנִקְרְאוֹת תְּרַדְמָה, וְכֵלֵן טַעַם הַמְּוֹת.

וּמִשׁוּם כִּף דְּדוּד הַמֶּלֶךְ הוּא הָיָה נִדְבֵק לְאוֹתָם
 שְׂשִׁים הַנְּשִׁימוֹת שֶׁל חַיִּים, וּמִשָּׁם
 וְהִלָּאָה לֹא יֵשֵׁן כָּלֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קלב) אִם
 אֶתֶן שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפֵּי תְנוּמָה. וְעַל כֵּן יָפָה
 אָמַר, כִּדֵּי שְׂיָקוּם דְּדוּד חַי, בְּצַד שֶׁל הַחַי, וְלֹא
 בְּצַד הַמּוֹת. כָּלֶם יֵשְׁבוּ וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה
 וְהִתְחַבְּרוּ יַחַד.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שם פח) ה' אֱלֹהֵי יִשׁוּעָתִי
 יוֹם צַעֲקוֹתֵי בְלִילָה נִגְדָּךְ. בֹּא רְאֵה, דְּדוּד
 הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה
 בְּשִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת לְשִׁמְחַת הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, וְזוֹ
 הִיְתָה שְׂמִיחַת הָאֱמוּנָה בְּאָרֶץ, מִשׁוּם שֶׁזֶהוּ הַשִּׁבְחָה
 שֶׁל הָאֱמוּנָה שֶׁנִּרְאָה בְּאָרֶץ.

שְׂהַרֵי לְמַעְלָה פּוֹתְחִים בְּשִׁמְחָה שִׁירָה, כַּמָּה
 מְלֶאכִים עֲלִיוֹנִים בְּכַמָּה מִיָּנִים
 שְׂמִשְׁבָּחִים בְּלִילָה בְּכָל הַצְּדָדִים. כָּמוֹ כֵּן לְמַטָּה
 בְּאָרֶץ, מִי שְׂמִשְׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָרֶץ
 בְּלִילָה, בּוֹ חִפְץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל אוֹתָם
 הַמְּלֶאכִים הַקְּדוֹשִׁים שְׂמִשְׁבָּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, כָּלֶם מְקַשְׁיָבִים לְאוֹתוֹ שְׂמִשְׁבַּח אוֹתוֹ
 בְּלִילָה בְּאָרֶץ, שֶׁהִשְׁבַּח הַזֶּה הוּא בְּשִׁלְמוֹת,

לְהַעֲלוֹת אֶת כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמָטָה
וּלְזַמַּר בְּשִׂמְחָה שֶׁל הַיְחִוּד.

בא רֵאָה, דְּוֹד הַמֶּלֶךְ כָּתַב, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי וְגו'.
ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי, מָתִי הוּא יִשְׁוּעָתִי? בְּאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְדַּמְתִּי שֶׁבַח בְּלִילָה אֶצְלָךְ, אָז הוּא
יִשְׁוּעָתִי בַּיּוֹם.

ובא רֵאָה, שְׁהָרִי בְּלִילָה, מִי שֶׁמְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוֹ
בְּשִׁבְחֵךְ שֶׁל הַתּוֹרָה, אָז מִתְחַזֵּק בְּחִזְקֵךְ בַּיּוֹם
בְּצַד הַיְמִינִי, שֶׁהֵנָּה חוּט אֶחָד יוֹצֵא מֵצַד הַיְמִינִי,
וְאֵז נִמְשָׁךְ עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר ה' אֱלֹהֵי
יִשְׁוּעָתִי יוֹם צָעַקְתִּי וְגו'.

ומישום כִּךְ אָמַר לֹא הֵמְתִים יְהַלְלוּ יְהוָה. לֹא
הֵמְתִים, מְשׁוּם שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁבַּח חַי לְחַי.
וּמֵת לְחַי לֹא כֵן, שֶׁכָּתוּב לֹא הֵמְתִים יְהַלְלוּ יְהוָה,
וְאִנְחָנוּ נִבְרַךְ יְהוָה, שְׁהָרִי אָנוּ חַיִּים, וְאִין לָנוּ חֵלֶק
בְּצַד הַמּוֹת כָּלֵל. חִזְקִיָּהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חַי חַי
הוּא יוֹדֵךְ כְּמוֹנִי, מְשׁוּם שֶׁחַי מִתְקָרֵב לְחַי. דְּוֹד
הַמֶּלֶךְ הוּא חַי, וְהִקְרָבָה שְׁלוֹ לְחַי הָעוֹלָמִים, וּמִי
שֶׁנִּקְרָב אֵלָיו הוּא חַי, שֶׁכָּתוּב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם, וְכָתוּב וּבְנִיָּהוּ בֵּן
יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי רַב פְּעָלִים מִקְבָּצָאֵל.

פְּתַח אֹתוֹ הַיְהוּדִי אַחֲרָיו וְאָמַר, (דברים ח) וְאָכַלְתָּ
 וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא
 מְבָרְכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טָרַם נֹאכֵל, וְהָרִי
 יֵשׁ לָנוּ לְהַקְדִּים בִּבְקָר, וְלִסְדֹר אֶת הַשֶּׁבַח שֶׁלּוֹ
 [שֶׁל רַבּוֹנוֹ] כְּרֵאוּי, וְלִבְרֹךְ אֶת שְׁמוֹ טָרַם שְׂיִבְרֹךְ
 מִיִּשְׁהוּ אַחַר בְּעוֹלָם, וְכָתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל
 הַדָּם, אָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל טָרַם שְׂיִבְרֹךְ אֶת רַבּוֹנוֹ,
 וְעַכְשָׁו כָּתוּב וְאָכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ?

אָמַר, זוּ הַבְּרָכָה שֶׁל תְּפִלַּת הַיְחִוּד, וְזוּ בְרַכַּת
 הַמְּזוֹן, לְהִרְאוֹת כָּלפִּי דַרְגַּת הָאֱמוּנָה
 שְׂבַע כְּרֵאוּי. וְאִזְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ אֹתוֹ כְּרֵאוּי,
 שְׂאוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁל הָאֱמוּנָה תִּתְרַוָּה וְתִתְבָּרֵךְ,
 וְיִתְמַלֵּא שְׂמִיחָה מֵהַחַיִּים שֶׁלִּמְעַלָּה כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ,
 כְּדֵי לְתַת לָנוּ מְזוֹנוֹת.

שְׂהָרִי קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ קְרִיעַת יַם סוּף, מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהַמְּזוֹן שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁלִּמְעַלָּה
 הוּא, שְׂשָׁנִינוּ בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת וְכוּ'. וּמִשּׁוֹם כֶּף
 קָשִׁים לִפְנֵינוּ מְזוֹנוֹת הָעוֹלָם. שְׂהָרִי בְּמִזְל תְּלוּי
 הַדָּבָר שְׂיוֹצָאִים מִמֶּנּוּ מְזוֹנוֹת וְחַיִּים וּבָנִים.
 וּמִשּׁוֹם כֶּף קָשִׁים לִפְנֵינוּ הַמְּזוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 שְׂהָרִי זֶה לֹא עוֹמֵד בְּרִשְׁוֹתוֹ עַד שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ.

כְּמוֹ כֵּן הַזּוּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לְפָנָיו, וְהַכֹּל מְשׁוּם שְׂרָקִיעַ וִילּוֹן אֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם, וְכֹל שֶׁכֵּן הַדְּבָרִים הִלְלוּ שְׁעוּמָדִים לְמַעְלָה בְּמָקוֹם אַחֵר, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְבָּרֵךְ.

בֵּא רְאֵה, כָּל הַזּוּוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם קָשִׁים לְפָנָיו הַדְּרָגָה הַזֹּאת, מְשׁוּם שְׁכַאֲשֶׁר הַזּוּוּג הַקָּדוֹשׁ נִמְצָא, יּוֹצְאוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת מִתּוֹךְ הַמְּזֹל הַזֶּה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא אוֹתוֹ נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא. וְכַאֲשֶׁר הֵהֱשִׁתוּקְקוֹת נִמְצָאוֹת מִלְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאִזּוֹ פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת, וְנִתְּנוֹת כֵּלָן זָכָר וְנִקְבָּה יַחַד בַּדְּרָגָה הַזֹּאת, וְאַחֵר כֵּךְ הוּא מְפָרִיד אוֹתָן, כָּל אַחַת וְאַחַת לְמָקוֹמָהּ כְּרְאוּיָהּ לָהּ. וְאַחֵר כֵּךְ קָשִׁים לְפָנָיו הַדְּרָגָה הַזֹּאת לְחַבֵּר אוֹתָם כְּבְרָא שׁוֹנָה, מְשׁוּם שְׁאִין מִתְּחַבְּרִים, רַק בְּאוֹתָם דְּרָכֵי הָאָדָם, וְהַכֹּל תְּלוּיִים לְמַעְלָה.

וְעַל כֵּן קָשִׁים לְפָנָיו כְּקָרִיעַת יַם סוּף. שְׁהָרִי קָרִיעַת הַיָּם שִׁיפְתָּחוּ בוֹ שְׁבִילִים הִיא לְמַעְלָה, וְכֵמוֹ שֶׁנִּפְתְּחוּ בוֹ שְׁבִילִים וְדְרָכִים, כֵּךְ נִבְקָע וְנִפְתְּחָה. וּמְשׁוּם כֵּךְ הַכֹּל תְּלוּי לְמַעְלָה, וְצָרִיכִים לְבָרֵךְ אוֹתוֹ וְלִתֵּת לוֹ חֶזֶק מִלְמַטָּה כְּדִי שִׁיתְּבָרֵךְ מִלְמַעְלָה וְיִתְחַזַּק כְּרְאוּיָהּ, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּבִרְכָתְךָ אֵת ה', דּוֹקֵא אֵת.

וּכְלָפִי הַמְקוֹם הַזֶּה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו שֶׁבַע
וְהָאֲרַת פָּנִים, וּכְלָפִי הַצַּד הָאֲחֵר, בְּזִמְן
שְׁשׁוּלֵט בְּעוֹלָם, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו רָעַב,
שְׁאוֹתָהּ הַדְּרָגָה הִיא שֶׁל רָעַב, וְרְאוּי לְהִרְאוֹת
לְפָנֶיהָ רָעַב וְלֹא שֶׁבַע, הוֹאִיל וְהַשֶּׁבַע לֹא שׁוּלֵט
בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן וְאֶכְלֶתָּ וְשִׁבְעָתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת ה'
אֱלֹהֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כֶּךָ זֶה וְדַאי וְכֶךָ צָרִיךְ!

סדר הלימוד ליום ז כסלו (יום 66 בשנה)

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִיחֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁקָּרְבָתָם
הִיא שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, מִשׁוּם שְׂיֻדְעִים לִיחַד
אֶת הַיְחֻד וּמְקָרְבִים קָרְבָה לְהִרְבּוֹת שְׁלוֹם
בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי יוֹסֵף וְיִהְיֶה בְטָרָם הַתְקָרְבוּ זֶה
עִם זֶה, לֹא הָיָה שְׁלוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהַתְקָרְבוּ יוֹסֵף
וְיִהְיֶה יחַד, אֲזִי הִרְבּוּ שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְהַשְׂמִיחָה
נוֹסֶפֶה לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהַקָּרְבָה שֶׁל יְהוּדָה
וְיוֹסֵף, וְכָל הַשִּׁבְטִים נִמְצְאוּ יחַד עִם יוֹסֵף, וְאוֹתָהּ
הַקָּרְבָה הִרְבָתָה שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ
שֶׁכָּתוּב וַיִּגַשׁ אֵלָיו יְהוּדָה.

וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנִּצְצִים עָלָיו וְגו'.

רַבִּי חֲזִיָא פָתַח וְאָמַר, (תהלים קיב) פְּזוֹר נָתַן
לְאֲבִיוֹנִים צְדָקְתוֹ עֲמֶדֶת לְעַד קִרְנוֹ תְרוּם בְּכָבוֹד.

בֹּא רְאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת הָעוֹלָם
וְהַשְׁלִיט עָלָיו אֶת הָאָדָם שִׁיְהִי מֶלֶךְ עַל הַכֹּל.

וְהָאָדָם הַזֶּה נִפְרָדִים מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם כְּמָה מִיָּנִים,
מֵהֶם צְדִיקִים וּמֵהֶם רְשָׁעִים, מֵהֶם
טַפְּשִׁים וּמֵהֶם חֲכָמִים, וְכֹלֵם מִתְקִימִים בְּעוֹלָם,
עֲשִׂירִים וְעֵנִיִּים, וְכֹלֵם כְּדֵי לְזָכוֹת אֱלוֹ בְּאֱלוֹ,
לְזָכוֹת צְדִיקִים עִם רְשָׁעִים, לְזָכוֹת חֲכָמִים עִם
טַפְּשִׁים, לְזָכוֹת עֲשִׂירִים עִם עֵנִיִּים, שֶׁהָרִי מִשׁוּם
כֶּף זֹכָה הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם וְנִקְשָׁר בְּעֵץ הַחַיִּים.
וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁהִנֵּה הַצְּדָקָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה
עוֹמְדָת לְעוֹלָמִים, שְׁכָתוֹב וְצְדָקְתוֹ עוֹמְדָת לְעַד.

פִּזֹּר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כְּשֶׁבְרָא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הֶעֱמִיד אוֹתוֹ
עַל עִמּוּד אֶחָד וַשְּׁמוֹ צְדִיק, וְהַצְּדִיק הַזֶּה הוּא
הַקִּיּוּם שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הוּא שְׁמִשְׁקָה וְזֶן לְכֹל,
שְׁכָתוֹב (בְּרֹאשִׁית ב) וְנִהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן
וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים.

וּמִשָּׁם יִפְרֹד, מֵה זֶה יִפְרֹד? אֲלֵא הַמְזוּן הַהוּא
וְהַמִּשְׁקָה שֶׁל הַנְּהָר הַהוּא נוֹטֵל הַגֶּן
הַכֹּל, וְאַחַר כֵּן מִתְפָּזֵר הַמִּשְׁקָה הַהוּא לְאַרְבָּעָה
צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְכִמָּה הֵם שְׁמֻצְפִּים לְהִיּוֹת

מְשָׁקִים וּלְהַזוֹן מִשָּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה)
 עֵינַי כָּל אֵלֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכָלָם
 בְּעֵתוֹ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ פֶּזֶר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים – זֶה
 צְדִיק. צְדִיקְתוֹ עֹמֶדֶת לְעַד – זֶה כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁמִּשׁוֹם כֶּךָ הִיא עֹמֶדֶת בְּסוּד שֶׁל שְׁלוֹם בְּקִיּוֹם
 שָׁלֵם. רָשַׁע יִרְאֶה וְכַעַס – זֶה מַלְכוּת עֹבְדֵי
 כּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת.

בא רֵאָה, מַלְכוּת שָׁמַיִם הִיא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
 לְקַיֵּם כָּל הָעֲנִיִּים בְּתוֹךְ הַצֵּל שֶׁל רֵאשִׁית
 הַשְּׂכִינָה, וְהַצְדִּיק הַזֶּה הוּא נִקְרָא גִבְאֵי צְדָקָה,
 לְחַן וְלִזְנוֹן אֶת הַכֹּל, שֶׁכְּתוּב פֶּזֶר נָתַן לְאֲבִיוֹנִים,
 מִשׁוֹם כֶּךָ גִּבְאֵי צְדָקָה נוֹטְלִים שְׂכָר כְּנִגְדֵי כָּל
 הַנוֹתְנִים צְדָקָה.

בא רֵאָה, וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנֶּצְעִים
 – אֵלּוּ הֵם כָּל הָעֹמְדִים לְהַזְנוֹן וְלְהַשְׁקוֹת
 מִמֶּנּוּ. וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהַתּוֹדֵעַ יוֹסֵף אֶל
 אָחִיו. אִתּוֹ – זֶה כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. אָחִיו – אֵלּוּ שְׂאֵר
 הַמְּרַכְבוֹת הַחֲיִלוֹת, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי.

דְּבַר אַחֵר וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ – בְּזִמְן שֶׁהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהִתְחַבֵּר עִם כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל.
 בְּהַתּוֹדֵעַ יוֹסֵף אֶל אָחִיו, בְּזִמְן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא הָיָה מִתְחַבֵּר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם נוֹטְלִים לְבָדֵם, וְלֹא חֲבוּר שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת עִמָּם. מִשׁוּם כֵּן, (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם, שֶׁהָרִי בְּזִמְנָה הַזֶּה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ בְּחֲבוּר אֶחָד עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב בָּהֶם לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ.

רַבִּי יִיסָא פִּתַּח הַפְּסוּק, בְּזִמְנָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יָקִים אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפְרָ וַיִּרְצָה לְהַנְקֵם נִקְמָה מֵעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, אֲזַי כָּתוּב (ישעיה סג) וּמַעַמִּים אֵין אִישׁ אֶתִּי, וְכָתוּב כָּאֵן וְלֹא עָמַד אִישׁ אֶתוֹ בְּהַתְּוֹדַע יוֹסֵף אֶל אַחִיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּנְטְלֵם וַיִּנְשְׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם.

וְלֹא יְכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק. רַבִּי חֲזַקְיָה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קכג) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶלֶיךָ נִשְׂאֵתִי אֶת עֵינַי הַיִּשְׁבָּי בַּשָּׁמַיִם. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרוּהוֹ וְנִתְבָּאֵר, אֲבָל בֹּא רֵאֵה, אֶלֶיךָ נִשְׂאֵתִי אֶת עֵינַי, וְכָתוּב (תהלים קכא) אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים. אֲלֵא, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה. אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים – זֶה לְמַעְלָה, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, מִהַהָרִים הַלְלוּ הָעֲלִיוֹנִים לְמִשְׁךְ מֵהֶם בְּרָכוֹת לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל שְׁמֵתִּבְרַכַת מֵהֶם. אֶלֶיךָ נִשְׂאֵתִי

אֶת עֵינַי, לְצַפּוֹת וּלְחַכּוֹת לְאוֹתָן בְּרִכּוֹת שְׂוִירְדוֹת
מִשֵּׁם לְמַטָּה.

הַיְשָׁבִי בְּשָׁמַיִם, שְׁכָל תְּקִפָּה וְקִיּוּמָה וְחִלָּה הוּא
בְּשָׁמַיִם. מִשׁוּם שְׁכַאֲשֵׁר הַיּוֹבֵל פּוֹתַח
הַמְעֵינּוֹת שֶׁל כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים, כָּלֵם עוֹמְדִים
בְּשָׁמַיִם. וְכִיּוֹן שְׁשָׁמַיִם נוֹטְלִים כָּל אוֹתָם אוֹרוֹת
שְׂוִיצָאִים מֵהַיּוֹבֵל, אִז הוּא זָן וּמִשְׁקָה אֶת כְּנֻסַת
יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי צַדִּיק אֶחָד.

וְכִיּוֹן שְׁזָה מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ, כְּמָה הֵם שְׁעוֹמְדִים
בְּכָל הַצְּדָדִים לְהִיּוֹת מְשָׁקִים וּלְהִתְבָּרֵךְ
מִשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַכְּפִירִים שְׂאֲגִים לְטָרֶף
וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלִם. וְאִז הִיא עוֹלָה בְּסוֹד
הַסּוֹדוֹת כְּרָאוּי [לו], וּמְקַבֶּלֶת עֲדוּנִים מִבְּעֻלָּה
כְּרָאוּי, וְכָל הָעוֹמְדִים בְּכָל הַצְּדָדִים עוֹמְדִים
לְבָדֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ, שְׁכַתּוֹב
וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָי. וְאַחַר שֶׁהִיא
מְקַבֶּלֶת עֲדוּנִים מִבְּעֻלָּה, כָּלֵם נְשָׁקִים לְאַחַר מִכָּן
וְנִזְוָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁקוּ כָּל חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ
פְּרָאִים צְמָאִם.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח הַפְּסוּק בְּאַלְיָהוּ, שְׁכַתּוֹב (מלכים-א
י') וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי הַגִּם עַל

הָאֱלֹמְנָה אֲשֶׁר אָנִי מִתְגוֹרֵר עִמָּה הִרְעוֹת לְהַמִּית
 אֶת בְּנֵיהָ. בֹּא רְאֵה, שְׁנַיִם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ דְבָרִים
 כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשֶּׁה וְאֵלֶיהוּ. מִשֶּׁה
 אָמַר (שְׁמוֹת ה) לָמָּה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה. וְאֵלֶיהוּ
 אָמַר, הִרְעוֹת לְהַמִּית אֶת בְּנֵיהָ. וּשְׁנֵיהֶם אָמְרוּ
 דְּבַר אֶחָד.

מָה הַטַּעַם? אֲלָא סוּד הוּא. מִשֶּׁה אָמַר לָמָּה
 הִרְעַתָּה, מָה הַטַּעַם? אֲלָא מִשּׁוֹם שְׁנִיתְנָה
 רְשׁוּת לְצַד הָאֲחֵר לְשִׁלְט עַל יִשְׂרָאֵל. הִרְעַתָּה –
 נִתְּתָ רְשׁוּת לְצַד הָאֲחֵר שֶׁל רַע לְשִׁלְט עֲלֵיהֶם.
 אֵלֶיהוּ אָמַר הִרְעוֹת – נִתְּן רְשׁוּת לְצַד הָרַע לְטַל
 נִשְׁמָתוֹ שֶׁל זֶה, וְזֶהוּ הוּא הִרְעוֹת, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.
בֹּא רְאֵה, אֵלֶיהוּ אָמַר, הֲגַם עַל הָאֱלֹמְנָה אֲשֶׁר
 אָנִי מִתְגוֹרֵר עִמָּה. מִשּׁוֹם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אָמַר לוֹ לְאֵלֶיהוּ, הִנֵּה צוֹיְתִי שָׁם אִשָּׁה
 אֱלֹמְנָה לְכֻלְכְּלָךְ, וְכֹל מִי שֶׁזָּן וּמִפְרָנִס לְמִי שֶׁצָּרִיךְ
 לוֹ, וְכֹל שֶׁכֵּן בִּימֵי רָעַב, הִרִי נֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים,
 וְגוֹרֵם לוֹ וּלְבָנָיו חַיִּים, וְהִנֵּה בְּאֲרָנוֹ. וְעַכְשָׁו
 אֵלֶיהוּ אָמַר, כֹּל מִי שֶׁמְקִיִּים נַפְשׁ בְּעוֹלָם, זוֹכֵה לוֹ
 חַיִּים, וְזוֹכֵה לְהֶאֱחָז בְּעֵץ הַחַיִּים, וְעַכְשָׁו שׁוֹלֵט
 עַץ הַמָּוֶת, הַצַּד שֶׁל רַע, עַל הָאֱלֹמְנָה שֶׁאֵתָה צוֹיֶת
 לְזוֹן אוֹתִי, מִשּׁוֹם כֶּף הִרְעוֹת [לָמָּה הִרְעַתָּה].

וְאֵם תֹּאמַר שְׂרַע לֹא נַעֲשֶׂה לְאִישׁ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא – בֵּא רְאֵה, בְּזִמְן שְׂאָדָם הוֹלֵךְ
 לְיָמִין, שְׂמִירְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּמִיד
 אֲצִלוֹ, וְלֹא יָכוֹל הֵצֵד הָאֲחֵר לְשִׁלֵּט עָלָיו, וְהָרַע
 הַזֶּה נִכְנָע לְפָנָיו וְלֹא יָכוֹל לְשִׁלֵּט. וְכִיּוֹן שְׂשִׁמִּירַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹבְרַת מִמֶּנּוּ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 נִדְבֵק בְּרַע, אֲזִי אוֹתוֹ הָרַע, כִּיּוֹן שְׂרוּאָה שְׂאִין עִמוֹ
 שְׂמִירָה, אֲזִי שׁוֹלֵט עָלָיו וּבֵא לְהַשְׁמִיד אוֹתוֹ, וְאֲזִי
 נִתְּנָת לּוֹ רְשׁוּת וְנוֹטֵל אֶת נִשְׁמָתוֹ.

מִשֶּׁה אָמַר לָמָּה הִרְעַתָּהּ, שְׂנִתְּנָה רְשׁוּת לְצַד
 הָרַע לְשִׁלֵּט עַל יִשְׂרָאֵל, לְהִיּוֹת בִּשְׂעָבוֹד
 שְׂלוֹ. דְּבַר אַחֲרֵי לָמָּה הִרְעַתָּהּ – שְׂרָאָה כְּמָה מֵהֶם
 שֶׁהָיוּ מֵתִים וְנִמְסְרוּ לְצַד הָרַע.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעָה שֶׁהַטּוֹב מִתְעוֹרֵר, שֶׁהוּא הַיָּמִין,
 כָּל הַשְּׂמִחָה וְכָל הַטּוֹב וְכָל הַבְּרָכוֹת
 נִמְצָאוֹת, וְהַכֹּל הוּא בְּחֵשָׁאִי, כְּמוֹ שְׂבִאָרוּהָ
 שְׂאוּמָרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד
 בְּחֵשָׁאִי, וְזֶה הַסּוּד, מִשּׁוּם [שְׂזָהוּ יַחּוּד] שְׂאֲזִי הוּא
 הַיַּחּוּד כְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְכִי אֵלֵיָּהוּ, כִּיּוֹן שֶׁהוּא גּוֹזֵר
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, וְהוּא גֹזֵר עַל

הַשָּׁמַיִם שְׁלֵא לְהוֹרִיד טַל וּמָטָר, אֵיךְ הוּא פָּחַד
מֵאִיזְבָּל שֶׁשְׁלָחָה לוֹ, שְׁכָתוּב (מלכים-א יט) כִּי כָעַת
מָחָר אָשִׁים אֶת נַפְשְׁךָ כְּנַפֵּשׁ אֶחָד מֵהֶם, וּמִיֵּד
פָּחַד וּבָרַח עַל נַפְשׁוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, הִנֵּה פִּרְשׁוּהָ שֶׁהַצְּדִיקִים לֹא
רוֹצִים לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּזְק
נִמְצָא [לוֹ] לְעֵין, כְּמוֹ שֶׁשְׁמוּאֵל, שְׁכָתוּב (שמואל-א
טז) אֵיךְ אֵלֶיךָ וְשָׁמַע שְׁאוּל וְהִרְגָנִי. אָמַר לוֹ, עָגַלְתָּ
בְּקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ, מִשּׁוֹם שֶׁצְּדִיקִים לֹא רוֹצִים
לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָא נִזְק. אַךְ כִּף
אֵלֵיהֶוּ, כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שֶׁנִּזְק נִמְצָא, לֹא רָצָה
לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנוֹ.

אָמַר לוֹ, אֲנִי שָׁמַעְתִּי דְבָר, שֶׁהִנֵּה בְּאֵלֵיהֶוּ לֹא
כָּתוּב בּוֹ וַיִּירָא וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ, אֶלָּא וַיִּירָא,
רְאִיָּה רְאָה. וּמָה רְאָה? אֶלָּא רְאָה שֶׁהִנֵּה מִכְמָה
שָׁנִים הוֹלֵךְ אַחֲרָיו מִלְּאֶף הַמּוֹת, וְלֹא נִמְסָר
בְּיָדוֹ, וְעַכְשָׁו וַיֵּלֶךְ אֶל נַפְשׁוֹ. מָה זֶה וַיֵּלֶךְ אֶל
נַפְשׁוֹ? הֲלֵךְ לְקִיוֵם הַנַּפֵּשׁ, וּמִי הוּא? עַץ הַחַיִּים
לְהִדְבֵק שָׁם.

בֵּא רְאָה, כָּלֵם כָּתוּב אֶת נַפְשׁוֹ, וְכֵאֵן כָּתוּב אֶל
נַפְשׁוֹ, וְסוּד זֶה שֶׁמַּעְתִּי, שֶׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,

כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, כֻּלָּם יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ נְהָר
שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, וְאֵת כֻּלָּם הוּא לּוֹקֵחַ אוֹתוֹ צָרוּר
הַחַיִּים, וְכִשְׁהִנְקָה מִתְעַבְּרַת מִן הַזָּכֵר, כֻּלָּם
בְּתִשׁוּקַת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, בְּתִשׁוּקַת הַנְּקָבָה לְזָכֵר,
וְכִשְׁתִּשׁוּקַת הַזָּכֵר יוֹצֵאת בְּרָצוֹן, אֲזִי אוֹתָן
הַנְּשָׁמוֹת בְּקִיּוּם יוֹתֵר, מִשּׁוּם שֶׁהֵכֵל בְּתִשׁוּקָה
וְרָצוֹן שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְאֵלֶיהוּ, מִשּׁוּם שֶׁהִיָּה
מֵאוֹתוֹ רָצוֹן יוֹתֵר מֵאָדָם אַחֵר, הַתְּקִיָּם.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב אֶל נִפְשׁוֹ, וְלֹא כָּתוּב אֵת נִפְשׁוֹ,
שֶׁהָרִי אֵת נִפְשׁוֹ – זֶה הַנְּקָבָה. וְאִם תֹּאמֵר
וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר – הַכְּלָלוֹת שֶׁל זָכֵר וְנִקְבָּה
כִּשְׁהִיא בְּתוֹךְ הַזָּכֵר, אֲזִי וְאֵל הָאִשָּׁה אָמַר. אֵת
הָאִשָּׁה – הַנְּקָבָה לְבִדָּה, וְלֹא שֶׁל הַזָּכֵר. כִּמוֹ זֶה
אֶל נִפְשׁוֹ – הַזָּכֵר לְבִדּוֹ. אֵת נִפְשׁוֹ – הַנְּקָבָה לְבִדָּה
וְלֹא הַתְּכַלְלוֹת שֶׁל זָכֵר. וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא מְצַד הַזָּכֵר
יוֹתֵר מִכֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם, הַתְּקִיָּם בְּקִיּוּמוֹ יוֹתֵר, וְלֹא
מִת כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵכֵל הוּא מֵעַץ
הַחַיִּים, וְלֹא מִתּוֹךְ הָעֶפֶר. וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַסְּתַלְק
לְמַעְלָה וְלֹא מִת כְּדֶרֶךְ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב
(מלכים-ב ב) וַיַּעַל אֶלְיָהוּ בַּסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב, וְהִנֵּה רֵכֵב אִשׁ וְסוּסֵי אִשׁ
וְגו', שֶׁהָרִי אֲזִי הַתְּפִשֵׁט הַגּוֹף מִן הַרוּחַ

וְהִסְתַּלַּק שְׁלֵא כְּשֶׁאֵר דְּרַךְ בְּנֵי הָעוֹלָם, וְנִשְׁאַר
מֵלֶאֱדָךְ קָדוֹשׁ כְּשֶׁאֵר קָדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים, וְעוֹשֶׂה
שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, שְׁהַנְּסִים שְׁעוֹשֶׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, נַעֲשִׂים עַל יָדוֹ.

וְבֵא וּרְאֵה מֶה כְּתוּב, וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ.
בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּלֶּךְ אֶל נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר
בְּקִיּוּם, וְכֵאֵן אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת, הֶעֵץ שָׁבוּ שׁוֹרֵה
הַמּוֹת, וְשֵׁם נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כְּכֹתוּב צֵא וְעַמְדָתָ בְּהָר. מֶה כְּתוּב אַחֲרָיו?
וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ ה' וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל
דְּמָמָה דְקָה. זֶהוּ הַמְּקוֹם הַפְּנִימִי שֶׁל הַכֹּל,
שְׁמֵמָנוּ יוֹצְאִים כָּל הָאוֹרוֹת.

מֶה כְּתוּב? וַיְהִי כְּשִׁמְעַ אֵלָיְהוּ וַיִּלֶּט פָּנָיו
בְּאֲדָרְתוֹ וְגו' וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מֶה לְךָ
פֹה אֵלָיְהוּ. וַיֹּאמֶר קִנְאָה קִנְאָתִי. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, עַד מָתִי אַתָּה מְקַנְאָ לִי? סִגְרַת אֶת
הַדִּלְתָ שְׁלֵא יְכוּל לְשַׁלֵּט בְּךָ הַמּוֹת לְעוֹלָם,
וְהָעוֹלָם לֹא יְכוּל לְסַבֵּל אוֹתְךָ עִם בְּנֵי [אָדָם].
אָמַר לוֹ, כִּי עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר
לוֹ, חַיִּיךָ שְׁבַכְל מְקוֹם שְׁבָנִי [אָדָם] יִקְיְמוּ אֶת
בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, אַתָּה תְהִיָּה מְזַמֵּן לְשֵׁם. [וְהָרִי

נִתְבָּאָר שְׁמֵשׁוּם כְּךָ מִתְקַנִּים כְּסֵא לְאַלְיָהוּ, שֶׁהוּא
מְזֻמָּן לְשֵׁם.]

בא רָאָה מֶה גָרַם אוֹתוֹ הַדְּבוּר שֶׁל אֱלֹיָהוּ,
שֶׁכָּתוּב וְהִשְׁאֲרִיתִי בְיִשְׂרָאֵל שְׁבַעַת אֲלָפִים
כָּל הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לְבַעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר
לֹא נָשַׁק לוֹ. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה, שְׂאִין הָעוֹלָם לְסַבֵּל אוֹתָךְ עִם בְּנֵי [אָדָם].
וְאֵת אֱלִישָׁע בֶּן שִׁפְט מֵאֲבֵל מְחוּלָה תִּמְשַׁח
לְנָבִיא תַחְתֶּיךָ, יִהְיֶה נָבִיא אַחֵר אֲצֶל בְּנֵי [אָדָם],
וְאֵתָה תִּסְתַּלֵּק לְמִקּוּמְךָ.

ובא רָאָה, כָּל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמִּקְנֵא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, לֹא יְכוּל מִלְּאֵךְ הַמּוֹת לְשַׁלֵּט בּוֹ
כְּשֶׁאָר בְּנֵי אָדָם, וַיִּתְקַיֵּם בּוֹ שְׁלוֹם, וְהִנֵּה פְרִשׁוּהָ
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִנְחָס, (במדבר כה) לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן
לוֹ אֵת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וַיִּפֹּל עַל צְוָאֲרֵי בְנֵימָן אָחִיו
וַיִּבֶךְ וּבְנֵימָן בָּכָה עַל צְוָאֲרָיו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
הִנֵּה פְרִשׁוּהָ שֶׁבָכָה עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן וְעַל
מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

פְּתַח וְאָמַר, כְּמַגִּדֵל דְּוִיד צְוָאֲרֵךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת
אֲלֵךְ הַמְּגֵן תְּלוּי עָלָיו כָּל שְׁלֵטֵי הַגְּבָרִים.
כְּמַגִּדֵל דְּוִיד, מִי מַגִּדֵל דְּוִיד? זֶה וְדָאֵי מַגִּדֵל דְּוִיד

שְׁכַנָּה אוֹתוֹ דָּוִד וְהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם.
 אֲלֵא כַּמְגִדֵל דָּוִד – זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה,
 שְׁכַתוֹב בָּהּ (משלי יא) מְגִדֵל עִז שֵׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק
 וְנִשְׁגָּב. מִי הַנִּשְׁגָּב? אֲלֵא אוֹתוֹ מְגִדֵל נִשְׁגָּב,
 מִשׁוּם שָׁבוּ יְרוּץ צַדִּיק.

צִוְאָרָךְ – זֶה בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ שְׁלֵמֵטָה, שְׁעוֹמֵד
 בְּתַקוּן שֶׁל יָפִי כְּצִוְאָר לַגּוֹף. מָה הַצִּוְאָר
 הוּא הַיָּפִי שֶׁל כָּל הַגּוֹף – כֶּךָ גַּם בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ הוּא
 הַיָּפִי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

בְּנֵי לְתַלְפִּיּוֹת – תֵּל שֶׁכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הֵיוּ
 מִסְתַּכְלִים בּוֹ. וְכֵן בְּאַרוּהוֹ, תַּלְפִּיּוֹת –
 תֵּל שֶׁכָּל הַפִּיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים
 וּמְתַפְּלִים אֵלָיו.

אַלְף הַמַּגֵּן תְּלוּי עֲלָיו – אֵלּוֹ אֶלְף הַתְּקוּנִים
 שֶׁמְתַקְּנִים בּוֹ כְּרָאוּי. כֹּל שְׁלֵטֵי הַגְּבֻרִים –
 שְׁכֻלָם בָּאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה.

מָה הַצִּוְאָר כָּל תְּקוּנֵי הָאֵשָׁה תְּלוּיִים בּוֹ – כֶּךָ
 בְּמְקֻדָּשׁ כָּל תְּקוּנֵי הָעוֹלָם תְּלוּיִים וְשְׂרוּיִים
 בּוֹ. וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, שְׁכַתוֹב (איכה ה) עַל צִוְאָרְנוּ
 נִרְדְּפָנוּ, עַל בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, שֶׁהוּא הַצִּוְאָר וְהַיָּפִי
 שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. נִרְדְּפָנוּ יַגְעָנוּ, לְבָנוֹת אוֹתוֹ

פְּעָמִים. וְלֹא הוֹנַח לָנוּ, שְׁהָרִי לֹא הִשְׁאִירוּהוּ לָנוּ,
וְנִחָרַב וְלֹא נִבְנָה לְאַחַר מִכֵּן.

מִדָּה הַצְּוָאר, כִּיּוֹן שְׁהַשְׁמַד, כָּל הַגּוֹף מִשְׁמַד עִמּוֹ
– כִּךְ גַּם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּיּוֹן שְׁהַשְׁמַד וְנִחָשֵׁף,
כָּל הָעוֹלָם כִּךְ גַּם נִחָשֵׁף, וְלֹא מֵאִיר הַשָּׁמֶשׁ, וְלֹא
שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכוּכָבִים.

מִשּׁוּם כִּךְ בָּכָה עַל זֶה יוֹסֵף, וְאַחַר שֶׁבָּכָה עַל זֶה,
בָּכָה עַל הַשְּׁבָטִים שִׁיגְלוּ. כְּשֶׁנִּחָרַב בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, כָּל הַשְּׁבָטִים גָּלוּ מִיַּד וְהִתְפָּזְרוּ בֵּין
הָעַמִּים. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וַיִּנָּשֶׁק לְכָל אָחִיו וַיִּבְכֶּה
עֲלֵהֶם. עֲלֵהֶם וְדַאי.

עַל כָּלֵם בָּכָה, עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּחָרַב פְּעָמִים,
וְעַל אָחִיו עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבָטִים שֶׁהִגְלוּ לַגְּלוּת
וְהִתְפָּזְרוּ בֵּין הָעַמִּים. וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְרוּ אָחִיו אִתּוֹ,
וְלֹא כְּתוּב וַיִּבְכּוּ, שְׁהָרִי הוּא בָּכָה, שֶׁנִּצְנָצָה בּוֹ
רוּחַ הַקְּדוֹשׁ, וְהֵם לֹא בָּכוּ, שְׁלֹא שָׂרְתָה עֲלֵיהֶם
רוּחַ הַקְּדוֹשׁ.

וְהִקֵּץ נִשְׁמַע בֵּית פָּרְעָה. רַבִּי [אַלְעָזָר] אָבָא
פָּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה
נַפְשֵׁי לְחַצְרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרֵי יִרְנָנוּ אֶל אֵל חַי.
בֹּא רֵאָה, כָּל אָדָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ [וְקָם] לְפָנָי

רבֹּנוֹ, צָרִיף לוֹ לְהַקְדִּים לוֹ בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם
 וְיוֹם וּלְהַתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ בְּזִמְן שְׁצָרִיף.
בְּבִקְר לְאַחַז בְּיָמֵינוּ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 בְּמִנְחָה לְאַחַז בְּשִׂמְלָה. וְתְפִלָּה וּבִקְשָׁה
 צָרִיף לְאָדָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּדֵי לְהֵאָחֵז בּוֹ.
 וּבְאַרְנוֹ, מִי שֶׁמְתַפְּלֵל תְּפִלָּתוֹ [וְעוֹמֵד] לְפָנֵי
 רַבּוֹנוֹ, צָרִיף לוֹ שֶׁלֹּא לְשִׁמְעַ קוֹלוֹ בְּתְפִלָּתוֹ, וּמִי
 שֶׁשׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ בְּתְפִלָּתוֹ, תְּפִלָּתוֹ לֹא נִשְׁמָעַת.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַתְּפִלָּה אֵינָה אוֹתוֹ הַקּוֹל
 שֶׁנִּשְׁמָע, שְׁאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע אֵינּוּ תְּפִלָּה.
 וּמָה הִיא תְּפִלָּה? זֶהוּ קוֹל אַחַר שֶׁתְּלוּי בְּקוֹל
 שֶׁנִּשְׁמָע. וּמִי הוּא הַקּוֹל שֶׁנִּשְׁמָע? זֶה אוֹתוֹ הַקּוֹל
 שֶׁהוּא בּוֹא"ו, הַקּוֹל שֶׁתְּלוּי בּוֹ, זֶהוּ קוֹל בְּלִי וָא"ו.

וּמִשּׁוּם כִּף לֹא צָרִיף לְאָדָם לְשִׁמְעַ קוֹלוֹ
 בְּתְפִלָּתוֹ, אֲלֹא לְהַתְפַּלֵּל בְּלִחַשׁ בְּאוֹתוֹ
 הַקּוֹל שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, וְזוֹ הַתְּפִלָּה שֶׁמְתַקַּבֶּלֶת תְּמִיד,
 וְסִימָן לְדַבֵּר – וְהַקּוֹל נִשְׁמָע. קוֹל בְּלִי וָא"ו, נִשְׁמָע.
 זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִשָּׁאִי, שֶׁכָּתוּב בְּחִנּוּחַ
 וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע. זוֹ הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמְקַבֵּל הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנֶּעֱשִׂית בְּתוֹךְ רְצוֹן וְכוּנָה וְתַקּוּן
 כְּרָאוּי, וְלִיחַד אֶת הַיְחוּד שֶׁל רַבּוֹנוֹ כְּרָאוּי בְּכָל

יום. [וְהַקֵּל נִשְׁמַע בֵּית פְּרָעָה. וְהַקֵּל נִשְׁמַע, חָסֵד וְאִ"ו, מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה הִיא הַשְּׂכִינָה שְׂבוּכָה עַל חֶרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל גְּלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כְּתוּב כָּאן וְהַקֵּל נִשְׁמַע, וְכְתוּב שֵׁם, (ירמיה לא) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע. מָה לְפָנֵינוּ שְׂכִינָה, אָף כָּאן גַּם כֵּן שְׂכִינָה].

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקּוֹל בְּחֵשָׁאי זֶהוּ קוֹל עֲלִיּוֹן שֶׁכָּל הַקּוֹלוֹת יּוֹצְאִים מִשָּׁם. אָבֵל קַל בְּלִי וְאִ"ו, זֹהִי הַתְּפִלָּה שֶׁל מָטָה, שֶׁהִיא הוֹלֶכֶת לְהַתְּעִלוֹת בְּוָא"ו וּלְהַתְּחַבֵּר בּוֹ.

בא רָאָה, וְהַקֵּל נִשְׁמַע, זֶה הוּא הַקֵּל בְּלִי וְאִ"ו, זֶהוּ הַקּוֹל שֶׁבְּכָה עַל מִקְדָּשׁ רָאוּן וְעַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי. נִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע. בְּרָמָה, מָה זֶה בְּרָמָה? זֶה הוּא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הָעוֹלָם הַבָּא, וְסִימָן לְדַבֵּר – מִן הָרָמָה וְעַד בֵּית אֵל, (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. כָּאן בְּרָמָה – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי בִּשְׂעָה הִיא שְׂבָרָמָה נִשְׁמַע, אִז מָה כְּתוּב? (ישעיה כב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד וְגו'.

וְהַקֵּל נִשְׁמַע, לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁוָא"ו הַתְּרַחֵק וְהַסְתַּלַּק מִמָּנָה,

וְאִז רַחַל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהָ מֵאַנָּה לְהִנָּחֵם עַל בְּנֵיהָ
 כִּי אֵינָנּוּ. כִּי אֵינָנּוּ? כִּי אֵינָם צָרִיךְ הָיָה לְהִיּוֹת!
 אֲלֵא כִּי אֵינָנּוּ, וְהִנֵּה בְּאָרְנוּ כִּי אֵינָנּוּ, שְׂבַעֲלָה לֹא
 נִמְצָא עִמָּה, שְׂאֵלְמָלָא הָיָה בַּעֲלָה נִמְצָא עִמָּה,
 תַּתְנַחֵם עֲלֵיהֶם, שְׁהֲרִי אִז בְּנֵיהָ לֹא יְהִיוּ בַּגְלוֹת,
 וּמִשׁוּם שְׂאֵינָנּוּ, אֵינָה מַתְנַחֶמֶת עַל בְּנֵיהָ, מִשׁוּם
 שְׂבַנְיָה הִתְרַחֲקוּ מִמֶּנָּה עַל שְׂאֵינָנּוּ עִמָּה.

בא רֵאָה, בֵּית פְּרַעָה – זֶה הוּא סִימָן לְדַבָּר
 לְמַעַלָּה, הַבֵּית שֶׁנִּפְרָעִים וּמִתְגַּלִּים מִמֶּנּוּ כָּל
 הָאֲוֵרוֹת וְכָל הַמְּאֻרוֹת, כָּל מֵה שְׁהָיָה סְתוּם מִשָּׁם
 הַתְּגַלָּה, וּמִשׁוּם כֵּךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אֶת
 כָּל הָאֲוֵרוֹת וְכָל הַמְּאֻרוֹת, כְּדִי לְהָאִיר לְאוֹתוֹ
 הַקּוֹל שֶׁנִּקְרָא קַל בְּלִי וְא"ו.

בא רֵאָה, כַּאֲשֶׁר יָקִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזֶה
 הַקּוֹל מִהֶעֱפָר וַיִּתְחַבֵּר בְּאוֹת וְא"ו, אִז כָּל
 מֵה שֶׁנֶּאֱבַד מֵהֶם בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת יַחְזוּר, וַיִּתְעַדְנּוּ
 בְּאֲוֵרוֹת עֲלִיּוֹנִים שְׁנוֹסְפִים מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
 וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהִנְדַּחִים בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לֵה' בְּהַר הַקְּדֹשׁ בִּירוּשָׁלַם.

וְאַתָּה צְוִיתָה זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֶם מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם וְגו'. רַבִּי חֲיִיא פִּתַּח, שְׂמַחוּ

אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אֲהַבֶּיהָ שִׁישׁוּ אֶתְהָ
 מְשׁוֹשׁ וְגו'. בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁנֶּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 וְגִרְמוּ הַחֲטָאִים וְגִלוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָאָרֶץ, הַסִּתְּלַק
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ
 עַל חֲרַבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל עַמּוֹ שָׁגְלוּ, וְאִז
 הִשְׁכִּינָה גְלוֹתָהּ עִמָּהֶם.

כְּשִׁירָד, הִשְׁגִּיחַ עַל בֵּיתוֹ שֶׁנִּשְׂרַף, הַסִּתְּכַל עַל
 עַמּוֹ – וְהֵנָּה הַגְּלוּת. שָׂאֵל עַל הַגְּבִירָה
 – וְהִיא גְּרָשָׁה. אִז וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם
 הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפָּד וּלְקִרְחָה וּלְחִגּוֹר שָׁק. וְהִיא
 גַּם הִיא מַה כָּתוּב בָּהּ? (יִואֵל א) אֵלֵי כְּבַתּוּלָה חִגְרַת
 שָׁק עַל בַּעַל נְעוּרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי אֵינְנוּ, מְשׁוֹם
 שֶׁהַסִּתְּלַק מִמֶּנָּה וְנִמְצָא פְּרוּד.

וְאֶבְרָה שָׁמַיִם וְאָרֶץ כֻּלָּם הִתְאַבְּלוּ עָלָיו, שְׁכַתּוֹב
 (ישעיה כ) אֶלְבִּישׁ שָׁמַיִם קִדְרוֹת וְשָׁק אָשִׁים
 כְּסוּתָם. מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים כֻּלָּם הִתְאַבְּלוּ עָלֶיהָ,
 שֶׁנֶּאֱמַר הֵן אֲרָאֲלֶם צְעָקוֹ חֲצָה מְלֹאכֵי שְׁלוֹם מִר
 יבְכִיּוֹן. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה הִתְאַבְּלוּ וְהַחֲשִׁיכוּ אֶת
 אֲוֶרֶם, שְׁכַתּוֹב חֲשֵׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצִאתוֹ וְגו', וְכָל
 הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים בָּכוּ עָלֶיהָ וְהִתְאַבְּלוּ. מָה
 הַטַּעַם? מְשׁוֹם שֶׁשׁוֹלֵט עָלֶיהָ הַצַּד הָאֲחֵר
 שֶׁשׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ הַקָּדוֹשָׁה.

פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל ז) **וְאֵתָה בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר ה'**
אֱלֹהִים לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ בָּא הַקֵּץ עַל
אַרְבַּע כְּנַפּוֹת הָאָרֶץ. הַפְּסוּק הַזֶּה הוּא עֲלִיּוֹן. מַה
זֶה לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ, וְכִי אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל הִיא
קֵץ? אֵלָּא כִּף זֶה וְדַאי, וְנִתְבָּאָר. הַקֵּץ הוּא לְיָמִין,
וְהַקֵּץ הוּא לְשְׁמַאל. קֵץ לְיָמִין - שְׁכָתוּב (דְּנִיָּאל יב)
לְקֵץ הַיָּמִין. קֵץ לְשְׁמַאל - שְׁכָתוּב (בְּרַאשִׁית ו) קֵץ
שָׁם לַחֲשָׁךְ וּלְכָל תְּכֵלִית הוּא חֶקֶר, וְזֶהוּ קֵץ כָּל
בָּשָׂר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

קֵץ שֶׁל הַיָּמִין - הֵינּוּ שְׁכָתוּב לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל קֵץ.
בָּא הַקֵּץ - זֶה קֵץ הַשְּׁמַאל. הַקֵּץ שֶׁל הַיָּמִין
זֶה הַקֵּץ שֶׁל יֵצֵר הַטּוֹב. הַקֵּץ שֶׁל הַשְּׁמַאל זֶה הַקֵּץ
שֶׁל יֵצֵר הָרָע. וְזֶה הוּא שְׁכָאָשֶׁר הַחֲטָאִים גָּרְמוּ
וְהַתְּגַבְּרוּ, נִגְזַר וְנִתֵּן הַשְּׁלֵטוֹן לְמַלְכוּת הַרְשָׁעָה
לְשֵׁלֵט וּלְהַחְרִיב בֵּיתוֹ וּמִקְדָּשׁוֹ, וְזֶהוּ שְׁכָתוּב
(יחזקאל ז) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים רָעָה אַחַת רָעָה הִנֵּה
בָּאָה, וְהֵכֵל אֶחָד.

וּמִשׁוּם כִּף הַתְּאֵבֵלוֹ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, **עַל**
שְׁנֵתַן הַשְּׁלֵטוֹן לְקֵץ הַזֶּה שֶׁל הַשְּׁמַאל.
וּמִשׁוּם כִּף, כִּיּוֹן שְׁהַמְּלָכוּת הַקְּדוּשָׁה, מְלָכוּת
הַשְּׁמַיִם נִכְנָעָה, וּמְלָכוּת הַרְשָׁעָה [הָאֶחָרָת]
הַתְּגַבְּרָה, [אָז] יֵשׁ לְכָל אָדָם לְהַתְּאֵבֵל עִמָּה

וּלְהַכְנִיעַ עַמָּהּ, וּמִשׁוּם שְׁכַאֲשֶׁר הִיא תִזְדַּקֵּף
וְהָעוֹלָם יִתְחַדֵּשׁ הוּא יִתְחַדֵּשׁ עַמָּהּ, שְׁכַתּוֹב (ישעיה
10) שִׁישׁוּ אֶתְּהוּ מִשׁוֹשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ.

בא רָאָה, כָּתוּב בְּמִצְרַיִם (ירמיהו מו) עֲגָלָה יְפֵה יְפֵה פִּיָּה
מִצְרַיִם, וְהַסּוּד שֶׁל הָעֲגָלָה הַזֹּאת הִיוּ יִשְׂרָאֵל
תַּחַת שְׁלִטוֹנָה כְּמֵה פְעָמִים וְכְמֵה שָׁנִים. וּמִשׁוּם
שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים אַחַר כֶּף לְשִׁלֵּט עָלֶיהָ, נִרְמַז
לָהֶם כָּאֵן עֲגָלוֹת.

רבי אֲלֵעָזָר אָמַר, רְמַז רְמַז יוֹסֵף לִיעֲקֹב עַל עֲגָלָה
עְרוּפָה, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ פָּרַק נִפְרַד מִמֶּנּוּ.
וּבְאֵרוֹהָ, עֲגָלָה עְרוּפָה, שֶׁהִיא בָּאָה עַל שְׁנַמְצָא
הָרוּג וְלֹא נוֹדַע מִי הָרַג אוֹתוֹ, וְכֵדִי שֶׁלֹּא יִשְׁלִטוּ
עַל הָאָרֶץ רוּחוֹת רְעוֹת שְׂאִינָן צְרִיכוֹת, נוֹתְנִים אֶת
הָעֲגָלָה הַזֹּאת לְתַקּוֹן, כֵּדִי שֶׁלֹּא יִתּוֹדְעוּ אֵלָיו וְלֹא
יִשְׁלִטוּ עָלֶיהֶם.

בא רָאָה, כָּל בְּנֵי הָאָדָם, כָּלֵם עוֹבְרִים עַל יְדֵי
מִלְּאָךְ הַמּוֹת, פָּרַט לָזֶה, שֶׁהַקְּדִימוֹ אוֹתוֹ בְּנֵי
אָדָם טָרַם הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְשִׁלֵּט בּוֹ וְלִטַּל רְשׁוֹת,
שֶׁהָרִי אֵין שׁוֹלֵט בְּאָדָם עַד שְׁנוּטֵל רְשׁוֹת.

וּמִשׁוּם כֶּף יֵשׁ לוֹ דִּין לְשִׁלֵּט עַל אוֹתוֹ מְקוּם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ. גַּם כֶּף

יש לו דין שלא נודע כְּדִי לְקַטְרַג עַל אוֹתוֹ מְקוּם,
 וְעַל כֵּן (דברים כא) וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִיא עֲגֻלַת
 בָּקָר וְגו', כְּדִי לְהַעֲבִיר דִּינֵנו שֶׁל הַמְּקוּם הַהוּא,
 וְלְהַתְקֵן שְׁלֵא יִשְׁלַט בּוֹ הַמְּקַטְרַג וְלְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ.

בא רֵאֵה, כְּשֶׁנִּפְרַד יוֹסֵף מֵאָבִיו, בְּלִי לְוִיָּה וּבְלִי
 אֲכִילָה נִשְׁלַח, וְהָיָה מֵה שְׁהָיָה, וּכְשֶׁאָמַר
 יַעֲקֹב (בראשית לז) טָרַף טָרַף יוֹסֵף, אָמַר כִּי אֵרַד אֶל
 בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה, שְׂאֵנִי גֵרְמַתִּי לוֹ, וְעוֹד – שְׁהֵיִיתִי
 יוֹדֵעַ שְׂאֲחָיו שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ וְשִׁלַּחְתִּי אוֹתוֹ, וְרָמַז
 הוּא רָמַז לוֹ.

אמר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, אֶת אוֹתָם הֶעֱגֵלוֹת שְׁלַח
 אוֹתָם עַל פִּי פְרָעָה, שְׁכָתוֹב וַיִּתֵּן לָהֶם
 יוֹסֵף עֲגֻלוֹת עַל פִּי פְרָעָה. אָמַר לוֹ, דִּיּוֹקוּ שֶׁל
 דָּבָר, שְׁכָתוֹב וְאִתָּה צְוִיתָה זֹאת עֲשׂוּ. וְאִתָּה
 צְוִיתָה דְּוִקָא, וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוֹב בְּה"א, מִשְׁמַע
 שְׁיִוִּסֵּף בְּקֶשׁ אוֹתָם, וּמִשׁוּם כֶּף וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף
 עֲגֻלוֹת עַל פִּי פְרָעָה, וַיַּעֲקֹב לֹא עָמַד בְּדָבָר עַד
 שְׂרָאָה אוֹתָם, שְׁכָתוֹב וַיִּרְא אֶת הֶעֱגֵלוֹת אֲשֶׁר
 שְׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אוֹתוֹ וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם.

אמר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרֵאשׁוֹנָה וַתַּחֲי רוּחַ יַעֲקֹב,
 וְאַחַר כֵּן וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי

חַי. אֶלָּא בְּרֵאשׁוֹנָה קָרְאָה לּוֹ הַתּוֹרָה יַעֲקֹב, מִשׁוּם
הַשְּׁתַּפּוּת, שֶׁשֶׁתְּפוּ אֶת הַשְּׂכִינָה בְּאוֹתוֹ חָרָם
כְּשֶׁנִּמְכַּר יוֹסֵף, וְעַכְשָׁיו שֶׁשְּׂכִינָה עָלְתָה, אִזּוֹ הִיא
וּתְחֵי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְזֶה הוּא סוּד הַשְּׂכִינָה.
וְאַחַר שֶׁהִיא עֲמֵדָה בְּקִיּוּם, [מִשׁוּם] אִזּוֹ הַדְּרָגָה
שְׁלֹמֶעֱלָה עֲבָרָה אֵלֶיהָ, הַדְּרָגָה שֶׁהִיא יִשְׂרָאֵל. [אִזּוֹ
הַדְּרָגָה שְׁלֹמֶעֱלָה הַתְּעוֹרָרָה אֵלֶיהָ, וְזוֹהִי דְרָגָה
שֶׁל יִשְׂרָאֵל] מִכָּאן שֶׁהַדְּרָגָה שְׁלֹמֶעֱלָה לֹא
מִתְּעוֹרָרֶת לְמַעְלָה עַד שֶׁמִּתְּעוֹרָרֶת בְּרֵאשׁוֹנָה
לְמַטָּה, שֶׁהָרִי כָּאן וּתְחֵי רוּחַ יַעֲקֹב בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְאַחַר כֵּךְ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה. בְּמִרְאֵת
כְּתוּב. בֹּא רְאֵה, וַיִּזְבַּח זְבָחִים לְאֱלֹהֵי
אֲבִיו יִצְחָק, בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּדִי לְהַעִיר אֶת הַשְּׂמָאל
בְּסוּד שֶׁל הָאֵהָבָה. וְאִזּוֹ – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִרְאֵת הַלֵּילָה, בַּדְּרָגָה הַזֹּאת שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהִיא
מִרְאֵת הַלֵּילָה.

וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אֲבִיךָ. מִהַ הֵטַעַם?
מִשׁוּם שֶׁצֵּד הַקִּדְשָׁה שְׁלֹמֶעֱלָה כֵּךְ הוּא,
שֶׁהָרִי צֵד הֵטַמְּאָה לֹא מִזְכִּיר אֶת שֵׁם הַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכֹל צֵד הַקִּדְשָׁה נִזְכָּר בְּשֵׁמוֹ. אֲנֹכִי
אֵרָד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְגו'. מִכָּאן שֶׁשְּׂכִינָה יֵרָדָה

עֲמוּ בַגְלוֹת, וּבְכָל מְקוֹם שִׁישְׂרָאֵל גָּלוּ – שְׂכִינָה
גָּלְתָה עִמָּהֶם, וְהִנֵּה פִרְשׁוּהָ.

בא ראה, כִּמָּה עֲגָלוֹת הָיוּ? שֵׁשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(במדבר ז) שֵׁשׁ עֲגָלוֹת צָב. דָּבָר אַחֵר, שְׁשִׁים
הָיוּ, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. בְּרֵאשׁוֹנָה כָּתוּב בְּעֲגָלוֹת
אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף, וּלְבִסוּף – אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרָעָה.
אֲלֹא כֻלָּם שֶׁשָּׁלַח יוֹסֵף הָיוּ בַּחֲשֹׁבוֹן כְּרֵאוּי,
וְאוֹתָם שֶׁשָּׁלַח פְּרָעָה יוֹתֵר מֵהֶם, לֹא הָיוּ בְּסוּד זֶה
וְלֹא הָיוּ בַּחֲשֹׁבוֹן.

וַאֲלֵהּ וְאֵלֶּה בָּאוּ, מִשׁוּם כֶּף אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף,
אֲשֶׁר שָׁלַח פְּרָעָה. וּכְשִׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן
הַגְּלוֹת מַה כָּתוּב? (ישעיה טו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחִיכֶם
מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגו'.

וַיֵּאמֶר יוֹסֵף מְרַכְבְּתוֹ. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח וְאָמַר,
(יחזקאל א) וּדְמוֹת עַל רְאֵשֵׁי הַחֲיָה רָקִיעַ
כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נְטוּי עַל רְאֵשֵׁיהֶם מְלֻמְעָה.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ, אֲבָל בֵּא רֵאָה, יֵשׁ חֲיָה
לְמַעְלָה מִן הַחֲיָה, וַיֵּשׁ חֲיָה קְדוּשָׁה שְׁעוֹמֶדֶת עַל
רֵאשׁ הַחֲיָה.

וַיֵּשׁ חֲיָה עֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה עַל כָּל שְׂאֵר הַחֲיָה, וְזוֹ
[וַיֵּשׁ] הַחֲיָה שׁוֹלֶטֶת עַל כָּלֶם, מִשׁוּם

שְׁכַאֲשֶׁר הַחַיָּה הַזֹּה נֹתֶנֶת וּמְאִירָה לְכֻלָּם, אִז כִּלְּן
נוֹסְעוֹת לְמַסְעוֹתֶיהֶן וְנוֹתְנוֹת זֹ לְזֹ וְשׁוֹלְטוֹת זֹ
עַל זֹ.

וַיֵּשׁ חַיָּה לְמַעְלָה עַל הַתַּחְתּוֹנִים עַל שְׂאָר
הַחַיּוֹת שְׁלִמָּטָה, וְכֻלָּם נְזוֹנִים מִמֶּנָּה,
וְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם רְשׁוּמִים בָּהּ, פְּנִים
מְאִירוֹת יְדוּעוֹת [דִּינִים] לְכֻל צַד, וְהִיא
שׁוֹלְטַת עַל אַרְבַּעַת צְדָדִים, וְהִנֵּה פְּרִשׁוּהָ,
שֶׁהֵם שָׁלֵשׁ לְצַד זֶה וְשָׁלֵשׁ לְצַד זֶה, וְכֵן
לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם.

וַיֵּשׁ רְקִיעַ לְמַעְלָה מִן הָרְקִיעַ, וְהָרְקִיעַ הַזֶּה
שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם מְסַתְּכָלִים כְּלַפְּיוֹ. מַה
כְּתוּב? (יחזקאל א) וְתַחַת הָרְקִיעַ כְּנִפְיָהֶם יִשְׁרוֹת
אֲשֶׁה אֶל אַחֻתָּהּ וְגו', מִשׁוּם שְׁכֻלָּם שׁוֹלְטִים עַל
מַה שְׁנִפְקְדוּ, וְשְׁלִיחוֹת שֶׁל מִדַּת הַחֻבֵּל בָּהֶם.

וְהֵם תִּשְׁעָה לְכֻל צַד, לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם,
וְהֵם ל"ו בְּחֻשְׁבוֹן. וְכִשְׁכֻּלָּם מִתַּחְבְּרִים,
נִעֲשִׂים רְשׁוּם אֶחָד, בְּסוּד שֶׁל שֵׁם אֶחָד, בְּיַחְוֹד
שָׁלֵם כְּרִאוּי.

וְכִשְׁנֵתִקְנִים כְּלַפֵּי הַכֶּסֶּא, מַה כְּתוּב? וּמִמַּעַל
לְרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל רִאשׁוֹ כְּמִרְאָה

אֲבָן סִפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶא וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶא דְּמוֹת
כְּמַרְאָה אָדָם עָלְיוּ מִלְמַעְלָה. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, [דְּמוֹת]
שְׁהָאֲבָן הַטּוֹבָה הַזֶּה בְּכֶסֶא, שְׁעוֹמֵד עַל אַרְבָּעָה
עַמּוּדִים, וְעַל אוֹתוֹ הַכֶּסֶא דְּמוֹת שֶׁל אָדָם,
לְהַתְחַבֵּר בּוֹ יַחַד וּלְהַתְבַּרֵךְ כְּרְאוּי.

וּכְשֶׁהֵיִא נִתְקַנְתָּ כְּלָפִי אָדָם, שְׁהַכֵּל יִהְיֶה
מְרַכְבָּה [נ"א קְדוּשָׁה, וְאִז כָּל
הַמְרַכְבָּה] אַחַת לְאָדָם הַזֶּה, אִז כְּתוּב: וַיֵּאסֹר
יוֹסֵף מְרַכְבָּתוֹ – זֶה הַצְּדִיק. וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל
אָבִיו גִּשְׁנָה. לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל – זֶה הַסּוּד שֶׁל אָדָם.
גִּשְׁנָה – הַתְקַרְבוֹת אַחַת, לְהַתְקַרֵּב יַחַד בְּקִרְבָּן
אֶחָד וַיַּחְוֵד אֶחָד.

סדר הלימוד ליום ח כסלו [יום 67 בשנה]

וַיֵּרָא אֵלָיו – שְׁכַשְׁנָרְאָה הַשְּׁמֵשׁ עִם הַלְבָנָה, אִז
מְאִירָה הַלְבָנָה, וּמְאִירָה לְכֻלָּם שְׁלֵמָטָה.
וְכֵן כְּמוֹ זֶה, כָּל זְמַן שְׁהַקְדָּשָׁה שְׁלֵמַעְלָה שׁוֹרָה
עַל הַמְקַדָּשׁ שְׁלֵמָטָה, מְאִיר בֵּית הַמְקַדָּשׁ וְעוֹמֵד
בְּשֵׁלְמוֹתוֹ. וּכְשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וּנְחַרְבַּ בֵּית
הַמְקַדָּשׁ, אִז וַיִּבֶךְ עַל צְוֹאָרָיו עוֹד, שְׁכֻלָּם בְּכוֹ
עַל הַמְקַדָּשׁ שֶׁנְחַרְבַּ. עוֹד, מֵה זֶה עוֹד? זוֹ
הַגְּלוּת הָאַחֲרוֹנָה.

אז כִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב וְהִסְתַּכַּל שְׁהִנָּה הַתְּקוּן
 שְׁלִמְטָה נִתְקַן כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, אֲזֵ אָמַר
 אָמוּתָהּ הַפְּעַם וְגו'. כִּי עוֹדֵךְ חֵי, שְׁהַתְּקִימָתָּ
 בְּסוּד שֶׁל הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ שֶׁנִּקְרָא חֵי הָעוֹלָמִים,
 וּמִשׁוּם כֶּף כִּי עוֹדֵךְ חֵי. וְעַל כֵּן בְּרָאשׁוֹנָה אָמַר,
 רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חֵי, שְׁצַרִיךְ לְעַמְד בְּסוּד שֶׁל חֵי,
 וְהִנֵּה נִתְבָּאָר.

בא רָאָה מַה כָּתוּב, וַיְבַרְךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרָעָה. אָמַר
 רַבֵּי יוֹסֵי, פְּרָעָה, אֵף עַל גַּב שֶׁבְּאֲרוּהוּ בְּסוּד
 אַחֵר, סָמַךְ שְׁסוּמִכִּים בְּעוֹלָם.

אבל בא רָאָה, (שיר א) לְסַסְתִּי בְּרֻכְבֵּי פְּרָעָה
 דְּמִיתִיךְ רַעֲיִתִי. בא רָאָה, יֵשׁ מְרַכְבוֹת
 לְשִׁמְאֵל בְּסוּד שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, וַיֵּשׁ מְרַכְבוֹת
 לְיִמִּין בְּסוּד שֶׁל לְמַעְלָה שֶׁל קְדֻשָּׁה, וְאֵלָה כְּנֻגָד
 אֵלָה. אֵלָה שֶׁל רַחֲמִים, וְאֵלָה שֶׁל דִּין.

וּכְשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה דִּין בְּמִצְרַיִם, כָּל
 הַדִּין שֶׁעָשָׂה, בְּאוֹתָהּ צוּרָה, שֶׁהֵם
 הַמְּרַכְבוֹת מִמֶּשׁ, וְכִמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד מִמֶּשׁ. מַה
 אוֹתוֹ הַצַּד [מִמֶּשׁ] הוֹרֵג וּמוֹצִיא נְשָׁמוֹת, כֶּף
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה כְּאוֹתָהּ צוּרָה מִמֶּשׁ,
 שְׁכָתוּב (שמות יג) וַיַּהַרְג ה' כָּל בְּכוֹר, וְכֵן בְּכָל

מְצָרִים בְּאוֹתָהּ צוּרָה מִמֶּשׁ. וּמִשׁוּם כֶּךָ דְּמִיתִיךָ
רַעֲיָתִי, כְּמוֹ שְׁלֵה מִמֶּשׁ לְהֶרֶג, שְׁכָתוּב כִּי אֲנִי ה'
אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר. וְלַעֲתִיד לָבֹא מֶה כָּתוּב? (ישעיה
סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו'.

בֹּא רֵאֵה מֶה כָּתוּב. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מְצָרִים
בְּאֶרֶץ גִּשְׁן וַיֶּאֱחָזוּ בָּהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד.
וַיֶּאֱחָזוּ בָּהּ – יִרְשֶׁת עוֹלָמִים. וַיֶּאֱחָזוּ בָּהּ – שְׁהָרִי
לָהֶם רְאוּיָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ. [אָמַר רַבִּי יוֹסִי] וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבוּ מְאֹד, וְדָאִי, שְׁהָרִי הִצְעֵר לֹא שָׂרָה בָּהֶם
וְעַמְדוֹ בְּתַפְנוּקֵי הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כֶּךָ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ
מְאֹד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֶׁת וַיְחִי

(דף ריא' ע"ב – דף רנא' ע"ב)

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְצָרִים שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵלֵב רוּאָה בְּנִבּוּאָה,
בְּמְצָרִים, שְׁיִהְיוּ בָּנָיו בְּכֻמָּה גְּלִיּוֹת, עַד כָּאֵן, וְעַד
עַדָּן שֶׁל קֶץ הַמְּשִׁיחַ. וְלֹא הִגִּיעָה לְנִבּוּאָה שֶׁל
וַיְחִי אֱלֹא בְּמְצָרִים, וְהִיא הַנְּבּוּאָה הַמְּעֻלָּה
מִשֶּׁהַתְּנַבְּאוֹ [שֶׁלֹּא הַתְּנַבְּאוֹ] כְּמוֹתָהּ וְלֹא הִגִּיעָה
לְשׁוּם אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים, אֱלֹא הוּא וּמִשָּׁה.
בְּמִשָּׁה כָּתוּב (שמות לג) כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחִי.

בַּיַעֲקֹב כְּתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב. וַיְחִי, נְבוֹאָה שְׂרָדָה
מֵהָאֶסְפֵּק־לְרִיָּה [מְאִירָה] הַמְאִירָה.

רְצָה לומר, [חפץ ההוא הָיָה בְּעִינָיו] נְבוֹאָת
הַגְּלוּת שֶׁתִּקְרָה לְבָנָיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וּבְכָל
אֶרֶץ הַתִּישָׁב בָּהּ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה שָׁבוֹר לְבוֹ,
שֶׁכְּתוּב כִּי יֵשׁ שָׁבֵר בְּמִצְרַיִם.

וַעֲלֵי כֵן הִגִּיעַ וַיְחִי יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם, וְלֹא הָיָה
שְׂמֵחַ, כִּי בְּאֶרֶץ הַיָּמָּה קִשְׁרָם שֶׁל הָעַמִּים,
סְפִירִים שֶׁל כֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְלֹא הִגִּיעַ לָהֶם שׁוֹם
אִישׁ, לֹא מֵהַעֲלִיוֹנִים וְלֹא מִן הַתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא
ח"י, וְסוּד זֶה – כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי. כַּמָּה
הוּא סוּד עֲלִיוֹן בְּפִסּוּק הַזֶּה, וְאֲנוּ הַחֲבָרִים
תְּמַהִים עֲלֵיהֶם, עַל וַיְחִי שְׂמֹזְכִיר עִמּוֹ יַעֲקֹב, הָיָה
לוֹ לומר לְפָנָיו יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מִנֵּין? שֶׁכְּתוּב
(ירמיה ב) קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית וְגו'. (שמות ד) בְּנֵי
בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, וְכִי לֹא אָמַר הַכְּתוּב (בראשית כה) וַיִּמְכַּר אֶת
בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, בְּזִמְן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל
אֲמַתִּיִּים וְצַדִּיקִים וְעוֹשִׂים זְכוּת וְלֹא הָיוּ
פּוֹחָדִים יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יַעֲקֹב לְבָדוֹ. מִשׁוֹם

הטובות שֶׁעָשׂוּ הָיָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם טוֹבוֹת רַבּוֹת
זֶה בְּזֵה.

מִשְׁחָטָאוֹ וְהִגְלוּ עַל חֲטָאֵיהֶם וְעַל מַעֲשֵׂיהֶם
הָרָעִים, לֹא הָיוּ סוֹבְלִים אוֹתוֹ שְׁלֹא
יִשְׁאַרוּ בְּעוֹלָם בְּאֵמֶת עַל חֲטָאֵיהֶם, וְעַל זֶה בָּאָה
מִדַּת הַרְחָמִים וְהַדִּין לְחוּד, יִשְׂרָאֵל, וְנִתְּנָה אוֹתָם
בְּאֶרֶץ גְּלוּתָם. יָפָה שְׂאֵלָתָּ, בְּנִי, אֲבָל אִישׁ
הַמִּסְתַּכֵּל וְיוֹדֵעַ אוֹתוֹ, יַעֲקֹב הַמְּחַבֵּר עִם וַיְחִי הוּא
קָדֵשׁ, וְעַל סוּד זֶה אוֹמְרִים, יַעֲקֹב בָּחַר אוֹתוֹ
לִהְיוֹת סִפִּיר בְּכֶסֶף הַכְּבוֹד.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה נז) וְאֵת דְּכָא וּשְׁפַל
רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב
נְדָכָאִים. לֵב נְדָכָאִים – זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,
תַּחַת מַהֲדַרְגָּה יִרְדֶּה עָלָיו נְבוֹאוֹת וּבְרָכוֹת
בְּמִצְרַיִם. שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אֲבָא, הֲלֵב רוּאָה,
שְׁהִיָּה יַעֲקֹב בְּמִצְרַיִם אֵין נְבוֹאוֹתוֹ מְעֵלָה.
[שְׁהָאֶרֶץ שְׁנוּאָה]. אֶרֶץ גְּדוּלָה.

בֵּא רְאָה, לֹא זָכָה לְבָרֶךְ אֶת אֶחָד מִבְּנָיו וְלֹא
הִיָּתָה בְּיָדוֹ רוּחַ לְבָרֶךְ אֶלָּא בְּמִצְרַיִם,
כְּשֶׁבָרַךְ אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּסוּד, וְסוּד – (בראשית
מב) וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבֵר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב

לְבָנָיו לְמָה תִּתְרָאוּ בֵּא רְאֵה שְׁלֵא נִתְּנָה הַנְּבוּאָה
אֶלָּא לְשִׁבּוּרֵי הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רְדוּ שְׁמָה וְשִׁבְרוּ
לָנוּ מָשֶׁם וְנִחְיָה וְלֹא נָמוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ, יַעֲקֹב
סָפִיר, שֶׁהִיא מִדַּת הַדִּין לְצִדּוֹ. בָּא וְאָמַר,
לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי
שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אַנְשִׁים וְתוֹכֵל. אַתָּה מוֹצֵא
שִׁיעֲקֹב רְאֵה לְצִדּוֹ מִדַּת הַדִּין. וַיִּזְרַח לוֹ הַשְּׁמֶשׁ
כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל וְגו', וְסוּד הַדְּבָר - (ירמיה ו)
אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כְּשֶׁהִגְלוּ מִירוּשָׁלַיִם וְהוֹסֵר
הַתְּמִיד, וְטַמֵּא הַשּׁוֹנֵא אֶת הַהֵיכָל, בְּזִמְן
הַהוּא לֹא סָבְלָה הַמַּלְכוּת אֶת יִשְׂרָאֵל מִשּׁוֹם
חֲטָאֵיהֶם, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוֹם שֶׁהִיא מְשַׁנֵּי
צְדָדִים - רַחֲמִים וְדִין.

וְהַמּוֹלָה שֶׁל לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמֶךָ כִּי אִם
יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר מִתְבָּאֵר בְּסִבְרָא.
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲקֹב - זֶה עֲלִיּוֹן מְזֵה, וּבְגִלְלָם הִיָּה
מִטָּה מִשֶּׁה חֲקוּק מְשַׁנֵּי צְדָדָיו מִשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ,
אַחַד רַחֲמִים בְּדִין, וְאַחַד דִּין בְּדִין.

וְסוּד (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֶוֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רְאָה
עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל - מִשְׁאֲנוּ בְּגִלוֹת דְּחוּקִים

בין שונאים, והסתלקה המלכה מן המלך
 והתרחקה ממנו, הוא ישרה שכנתו בינינו
 ויגאלנו, והסוד של (ישעיה מד) כה אמר ה' מלך
 ישראל וגאלו ה' צבאות. ויחי חי, כה אמר ה'
 השמים כסאי והארץ הדום רגלי.

בבנין העליון שת"י רגלים חי, ל"י גדולה י' לח'
 קטנה, ח' לת"י, ו"י לו', ו' לד', זה מה
 שיוצא מהעליון. תחת כפא הכבוד מאבן טובה
 בארץ מצרים, הינו מה שכתוב ונגף ה' את
 מצרים וגו', שתי חלקות. כי טל אורות טלף –
 משום חלקה אחת.

ולבן מתחלפים כאחד. ב' הפרוש על הגלות, א'
 הפרוש הראשון. בא ראה מה שכתוב, בית
 יעקב לכו ונלכה באור ה', בגלות, האותיות
 שנגזר עליהן על חטאייהם, באמת בדין היו.
 בתורה יש תקנה, ותצאו מחמר הטיט, שהיא
 גלות, ותלכו לאור ה'.

א', רצונו לומר בארץ, נראית באה בגזרת ספר
 התורה, והם מתחלקים בארץ בארץ אתה
 מוצא בגזרת ספר התורה, ר"ן מתחברים כאחד
 גלות. מהי גלות מצרים? ארבע מאות שנה היא

אומר לאברהם שתהיה גלות לבניו במצרים, וכשהיית מונה אותם, מאתים ותשעים שנים היו. **בא** ראה, וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה ז) הנה העלמה הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל. הריון ולדה, שנתמלאו לגליות ולצרות רבות ועדנים רעים. ואף על גב שיהיה עמנו, המלכה מזדעזעת ומתרחקת מבעלה, תהיה עמנו בגלות, בן מאה ועשר היתה החקיקה שנתוספה. ירצה לומר שהיה עובר מן הגלות מאה ועשר שנים ומאתים ותשעים, ויהיו ארבע מאות שנה. ולא נמנית גלותו של יעקב אלא משמת יוסף.

ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה. כאן סוד בגלות במנין, תקוני הגליות שיהיו הבנים במדת הדין שלש גליות. ראשונה של מצרים, שנמשל בשבע שנים. רבי חייא פתח ואמר, (שיר ב) השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות וגו'.

רבי שמעון אמר, מכאן (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך וגו'. כאן סוד הגלות, התקנה שיהיו בני ישראל משחררים

מגליות, ויתרצה לומר שיהיו הבנים הקדושים, שהגלו על חטאייהם בדין, שנים רבות יהיה, (ויקרא כו) שבע כחטאיכם, (בראשית ד) כי שבעתים יקם קין, בגלות הראשונה של מצרים שהיא קטנה. **שנית** – גלות השופטים שנמשלה לארבעים שנים, בשבע שהם רבים ממנו. שלישית – הגלות שאנו בה, ארבה, שנמשלה למאה שנים, לארבעים. והינו שגלה העליון שאמר (דניאל יב) ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שמים וגו'.

ויקרבו ימי ישראל למות. רבי חזקיה אמר, ראה צרה זו של הגלות שהיתה קוראת לבניו קרבה על נפשו ודחקה למות, לא נשאר חי. כשהיה יורד מדרגות משום חטאי ישראל, לא ירד עמם בגלות. אשרי חלקם. שאם לא ירד עמם בגלות, ישארו בין העמים, ואתה אמרת (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה. ואין עונה – זה ישראל. באתי ואין איש – זו שכינה. הקצור קצרה ידי מפדות ואם אין בי כח להציל הן בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר. הקדוש ברוך הוא נתן חלק לישראל שלא ישלט גדול אחר עליהם. ירדו לגלות – שכינה עמהם, והוא רחוק מן המלכה.

וַיִּקְרָא לְבָנָו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ. חָקֵר אֶת בְּנָיִו כְּלָם וְאָמַר לָהֶם: צָרוֹת רַבּוֹת, רַעוֹת גְּדוֹלוֹת, אָנִי רוֹאֶה לְבֹא עַל דִּירוֹתֵיכֶם נִמְצְאוּ רַחֲמִים עָלֵינוּ.

וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לְצִאת מִכָּל צָרָה, הִשְׁבַּעוּ לִי וַחֲנּוּ בֵינֵינוּ רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְתַעֲשׂוּ אֶמֶת וְדִין, וְתִהְיוּ כְּאֲבוֹתֵיכֶם, וְצוּוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר שְׂיִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם רוֹצִים לַעֲשׂוֹת כֶּךָ, תִּצְאוּ מִכָּל צָרָה שֶׁתִּבָּא עֲלֵיכֶם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, (עמוס ה) וְהִצִּיגוּ בַשַּׁעַר מִשְׁפָּט אוֹלֵי יַחֲנֹן ה' אֱלֹהֵי צְבָאוֹת שְׂאֲרִית יוֹסֵף. וְאִם תַּעֲשׂוּ כֶּךָ, לֹא תִקְבְּרוּ אֶחָד מִן בְּנֵי, אֶלָּא אֶתִּי תִשׁוּבוּ לְאַרְצְכֶם בְּשָׁלוֹם.

זְהוּ שְׁכַתוֹב (בראשית כד) שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי. מֵהוּ יָדְךָ? פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים מה) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדְךָ וְהִדְרְךָ. חָרַב שֵׁשׁ בָּהּ חֶסֶד וְאֶמֶת, שְׁתֵּי סְפִירוֹת, וְלֹא עוֹזְבִים זֶה אֶת זֶה. וְלִכֵּן אָמַר חֶסֶד וְאֶמֶת יִקְדְּמוּ פָּנֶיךָ, (איכה ד) פָּנֵי ה' חִלְקָם. וְאִם יִהְיוּ בְּנָיִו טוֹבִים וְעוֹשִׂים מַה שֶׁנִּשְׁבַּעוּ, לֹא מֵת אֶחָד מִבְּנֵיהֶם בְּמִצְרַיִם, שְׁכָל טוֹב וְטוֹב שֶׁגָּזַר שֵׁם הָאֱלֹהִים עַל אֲנָשִׁים, אֵינוֹ אֶלָּא

עַל שִׁיְהִיו טוֹבִים, וְאִם לֹא – לֹא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד
 (מלכים-א ב) לְמַעַן יָקִים ה' אֶת דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דָּבַר עָלַי
 לֵאמֹר אִם יִשְׁמְרוּ בְנֵיךָ אֶת דְּרָכָם לִלְכַת לְפָנַי
 בְּאֵמֶת. וְאִם לֹא – לֹא.

בא רֵאָה כִּמָּה הוּא עֲדִיף רוּחַ הָאֵב מְרוּחַ הַבֵּן,
 שְׁרוּחַ הָאֵב הוּא רוּחַ הַבֵּן, רוּחַ מְרוּחַ עוֹלָה.
 וְאִם סִיעָה אֲוִיר אַחֲרַת בְּרוּחַ, לֹא יוֹצֵא שָׁלֵם,
 שְׁהָרִי הוּא חֹסֵר בְּאֲוִיר הַזֶּה, וְהֵינּוּ (ירמיה ב) פָּרָא
 לְמַד מְדַבֵּר בְּאוֹת נִפְשָׁה שֶׁאֶפֶה רוּחַ.

לְמַדְנּוּ, רַב הַמְנוּנָא הִזְקֵן הֵלֶךְ לְקַפּוּטְקִיא. נִכְנַס
 לְפָנֵיהֶם רַב יִיסָא הִזְקֵן. אָמַר לוֹ, בְּמָה
 עֲסַקְתָּם? אוֹי לוֹ אוֹי לְנַפְשׁוֹ אִם נִשְׁלָפָה רוּחַ
 טְמֵאָה שְׁנִמְצָאת עִמּוֹ וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ לְבָנוֹ. וְזֶהוּ
 שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין לוֹ חֵלֶק, מִשְׁאִיר לוֹ חֵלֶק
 וּמִשְׁאִיר אוֹתוֹ לְהִשְׁמַד מִן הָעוֹלָם הַבֵּא. אָמַר לוֹ,
 מִנֵּיִן לָךְ זֶה? אָמַר לוֹ, כִּךָ לְמַדְתִּי, שֶׁהִירָשָׁה הָרַעָה
 הַזֶּה יוֹרְשִׁים כָּל בְּנָיו אִם לֹא יִשׁוּבוּ, שְׁהָרִי אֵין
 דְּבַר הָעוֹמֵד בְּפָנַי הַתְּשׁוּבָה.

וְאֵנִי כִּךָ לְמַדְתִּי, שְׁהָרִי רְפוּאָה זֹו נִתְּנָה לִי פַעַם
 אַחַת שְׁהֵייתִי רְשׁוּם בְּפָנַי, וְיוֹם אֶחָד הֵייתִי
 הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וּפְגַשְׁתִּי צְדִיק אֶחָד, וְעַל יְדוֹ עָבַר

מִמֶּנִּי אוֹתוֹ הִרְשָׁם. אָמַר לוֹ, מַה שְׂמֶךְ? אָמַר לוֹ, אֲלַעְזֵר, וְקִרְאֵתִי לוֹ אֲלַעְזֵר אַחֵר. אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׂרָאִיתִי אוֹתְךָ, אֲשֶׁרִי חִלַּקְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר הַשֶּׁבַע לִי וְגו'. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בְּיַמֵּינוּ וּבְזֵרוּעַ עֲזוֹ.

נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִוְצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת שְׁלָהֶם, וְזֶה נִשְׁבַּע לָהֶם שְׁבוּעָה שְׁלֹא יַעֲזֹב אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי (בראשית לב). מַה זֶה בְּרַכְתָּנִי? נָתַן לָהֶם גְּלוּת, וְנִשְׁבַּע לָהֶם שְׂיִצְאוּ מִמֶּנָּה.

שְׁנֵינֵנו, עֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׂיִהְיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד תַּחַת כַּסָּאוֹ וַיְהִיו מְעֵלִים מְכַל הַעֲלִיּוֹנִים. בְּשִׁבִיל זֶה תִּמְצָא וְא"ו אֲרַכָּה. נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְמוֹת שְׁל שְׁשֵׁה דוּרוֹת, וּבְשִׁבִיל שֵׁשׁ וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. הַשְׁתַּחֲוָה יִשְׂרָאֵל שְׂיִבֵּא הַמְּשִׁיחַ בְּסוֹף הַמַּגִּין הַזֶּה וְתִשְׁרָה שְׁכִינָה עִמָּם.

וַיְהִי אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלָה וְגו'. מִשָּׁנָה, אָמַר רַבִּי

חֲזָקֶיהָ, לֹא בָּא הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מֵה שְׁעָשָׂה,
 אֲלֵא בָּא הַכָּתוּב לְהַבִּיא מֵה שְׁיִהְיֶה בְּסוּף
 הַגְּלוּת כָּל אֵלֶּה לְסוּף הַמְּנִין שְׁנַמְנָה. רוּצָה
 לומר שְׂיבֹא הַמְּשִׁיחַ, וְיֹאמֵר לוֹ, אָבִיךָ שְׁבַשְׁמִים
 מִמֶּהָר לְקַבֵּל פְּנִיךָ הַצּוֹפוֹת לְקֶץ הַמְּשִׁיחַ. יְהִי
 רְצוֹן מֵאֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם שְׂיִשָּׂא בְּנֵיו שְׁהִרְבוּ בַּגְּלוּת
 וּמִשְׁנִשְׁכָּחוּ בָּהֶם, שְׁשַׁכַּח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בַּחֲטָאֵיהֶם בְּאֵמֶת.

בְּשֵׁבֶא רַבִּי אַבָּא, אָמַר, לֹא לְדַרְשָׁה בְּאֵתִי, חֲשַׁב
 סוּד הַדְּבָר (שם ל) יִסַּף ה' לִי בֶן אַחֵר, כְּפִי
 שְׁפָרְשָׁנוּ לְעֵיל. הָרִי שְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹסֵף, יְהוֹ
 יֹאמֵר, הָרִי אָבִיךָ רַבּוֹן הָעוֹלָם שְׁבֹא לְעֲשׂוֹת טוֹב
 לְבָנָיו שְׂיִצְאוּ מֵהַגְּלוּת שְׁלָהֶם, וְאִם אֵינְךָ רוּצָה
 בְּאֵמֶתְךָ, הָרַבּוּעַ יְדוּ"ד אֶחָד יַעֲשֶׂה אוֹתְךָ,
 וְיודְעִים שְׁתָּשׁוּב הַמֶּלֶכָה לְמִקּוּמָהּ.

שְׂאֵבוֹתֵינוּ הֵם מְרַכְּבוֹת שְׁלִמְעָלָה, וְיַעֲלֵ אֱלֹהִים
 מֵעַל אַבְרָהָם, הָאֵבוֹת שׁוֹקֵי הָעוֹלָם,
 (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֵמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. שְׁנִינוּ
 שְׂיִבֹא הַמְּשִׁיחַ.

רַבִּי יוֹסִי פְּתַח וְאָמַר, (זְכַרְיָה יד) וְהָיָה יוֹם אֶחָד
 הוּא יִדְעֵ לָהּ לֹא יוֹם וְלֹא לֵילָה וְהָיָה

לַעֲת עָרַב יִהְיֶה אֹר. רוֹצֵה לוֹמַר, שְׁנֵי מְקָרִים רָעִים שָׁבְאוּ לְבָנָיו לְהִיּוֹת בְּגָלוֹת בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם, וְלֹא יִסְתַּכַּל בָּהֶם כַּמָּה שָׁנִים רַבּוֹת עַל חֲטָאֵיהֶם בְּאֶמֶת, כֵּן יִזְנַח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם, וַיִּשָּׂא בָנָיו שְׁאֲרֵעוּ לָהֶם הַרְעוֹת הַלְלוּ, וַיִּנְהִיגֵם לְאֶרֶץ טוֹבָה כְּפָרוּשׁ הַכְּתוּב.

וְהָיָה שְׁנֵי גְדוֹלִים רַבִּים מְעֲלִים הָיוּ דוֹפְקִים תַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד, שְׁאֶפּוֹטְרוּפוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְדָה חֲמִישִׁית, מְשׁוּם הֵיוּתָם בְּגָלוֹת כָּל הַזְּמַן הַזֶּה, וְקָרָה שְׁיִשְׁכַּח אוֹתָם בְּאֶרֶץ שׁוֹנְאֵיהֶם.

וְהוּא שְׁתֵּי מִדּוֹת בְּשְׁתֵּי חֲלָקוֹת. יֵצֵאָה אַחַת וּדְבָרָה כְּנֶגֶד רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְנָתַן לָהּ רְשׁוּת לְדַבֵּר כָּל מַה שֶּׁתִּרְצֶה, וְרָאֲתָה בְּיִשְׂרָאֵל מִצַּד אֶחָד לְגִזֹּר עַל יִשְׂרָאֵל שְׁיִצְאוּ מֵהַגְּלוֹת בְּזִכּוֹת אֲבוֹתֵיהֶם, וּמִצַּד אַחֵר רְצֵתָה לְגִזֹּר עֲלֵיהֶם בְּשִׁבִיל חֲטָאֵיהֶם כְּשֶׁאָמְרוּ עֲלֵיהֶם רְעָה גְדוֹלָה, הָרִי אַרְבַּע מִדּוֹת, וְלֹא הֵיטָה בָּהֶם מְדָה חֲמִישִׁית אֶפּוֹטְרוּפוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּדְבָרוּ כָּל מַה שֶּׁרָצוּ.

עַד שֶׁהִגִּיעָה לָהֶם הַמְּדָה הַחֲמִישִׁית, וְהָיָה בְּכֶסֶא הַכְּבוֹד מִן הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, וְאָמְרָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב, וְלֹא הָיוּ פּוֹחַדוֹת שְׁתֵּי מִדּוֹת

הָרָא שׁוֹנוֹת לְדַבֵּר לְפָנָיו, בְּזִכּוֹת הַמִּדָּה הַחֲמִישִׁית
שְׁנַמְשָׁלָה לְלֵילָה, וַיִּצְאָה לְהָאִיר לָהֶם. וְלִכְן פָּתַח,
וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לָהּ לֹא יוֹם וְלֹא לֵילָה
וְהָיָה לְעֵת עָרֵב יִהְיֶה אוֹר.

שְׁנֵינִי, (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ
קָרָא לְלַיְלָה. וְשֵׁם אָמַר וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי
תְהוֹם. וְקָשָׁה שְׁלוֹ עַל שְׁלוֹ. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי
שְׁמַעוֹן אָבִיו וְאָמַר לוֹ, אָבִי מוֹרִי, מַה זֶה? אָמַר
לוֹ, מִבְּרֵאשִׁית עַד ו' דּוֹרוֹת בְּרָא יְדו"ד אֶחָד,
רוֹצֵה לומר, ו' שֶׁל שְׁמוֹ נָתַן בּוֹ רוּחַ חֲכָמָה. עַד
כָּאן לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מַהוּ חֹשֶׁךְ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר
וַנִּשְׁק יְדוֹ שֶׁל אָבִיו.

קָם רַבִּי אָבָא וְשָׂאֵל, מַה זֶה חֹשֶׁךְ? סָבִיב
הַחֲבָרִים וְלֹא הִגִּיעוּ לָמָּה שְׁשָׂאֵל. עָשׂוּ
מַעֲשֵׂה, וְהִגִּיעַ קוֹל מִלְּפָנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּפָסוּק
זֶה, (איוב ט) אֶרֶץ עֲפָתָהּ וְגו', צִלְמוֹת וְלֹא סְדָרִים
וְתַפְע כְּמוֹ אֶפֶל. גִּיהֵנִס מִלְּפָנֵי שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם
הָיָה גְנוּז לְרִשְׁעִים. אוֹי לְרִשְׁעִים שִׁיְהִיו כְּשִׁיעֲשָׂה
הָאֱלוֹהִים אֶת אֱלֹהִים, (ישעיה ט) כִּי הִנֵּה הַחֹשֶׁךְ יִכְסֶה
אֶרֶץ וְעָרְפָל לְאֵמִים וְעֲלִיךָ יִזְרַח ה' וְכָבוֹדוֹ עָלֶיךָ
יִרְאֶה. אֲשֶׁרִי חִלְקִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ

הוא לא ברא להם זה. (תהלים קמד) אֲשָׁרֵי הָעַם
שָׁכְכָה לוֹ אֲשָׁרֵי הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

וַיִּגַּד לִיעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלַיךְ. רַבִּי
יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאָךְ הוּא שְׁהִיָּה עֲתִיד לוֹמַר
טוֹב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁי־שׁוּבוֹ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכָל צָרָתָם, כְּשֵׁי־בֹא קִץ הַמְּשִׁיחַ. בְּכָל צָרָה שֶׁתִּבְא
עֲלֵיהֶם יֹאמְרוּ לַמָּדָה: בְּנִיךְ בָּאִים אֵלַיךְ. וַיִּגְאֻלוּ
הַטּוֹבִים. אֲשָׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהֵם כְּמוֹ מְלֹאכִים. (איוב לח)
וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. הוֹי"ה מָה?

בא ראה, מנין שֶׁקְרָא הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיעֲקֹב
אל? אַתָּה בְּעֲלִיּוֹנִים, וְאֲנִי אֶהְיֶה בַּתְּחַתּוֹנִים,
[אַתָּה תִּהְיֶה בַּתְּחַתּוֹנִים, וְאֲנִי אֶהְיֶה אֱלֹהִים
בְּעֲלִיּוֹנִים]. מָה זֶה אוֹמֵר? (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים
מֵעַל אַבְרָהָם. הָאֲבוֹת הֵם מְרַכְּבוֹת הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. שְׁנִינּוּ (מִיכָה יז) תַּתֵּן אֱמֶת לִיעֲקֹב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם. הֲרִי שְׁתֵּי סְפִירוֹת בְּשְׁתֵּי מְרַכְּבוֹת
גְּדוּלוֹת עֲלִיּוֹנוֹת.

שְׁלִישֵׁי יִצְחָק. מָה זֶה (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב
בְּפֶחַד אָבִיו יִצְחָק. וּמִשׁוֹם פֶּחַד
יִצְחָק שְׁהִיָּה סְפִירָה, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא

כָּסָא כְּבוֹד, מְרַכְּבָה עֲלֵיוֹנָה, וְסַפִּירָה שֶׁל יִצְחָק
 הִיא מֵעֲלִיוֹנִים, מִפְּרֻשֶׁת יוֹתֵר מִכָּל הַסְּפִירוֹת
 שֶׁל הָאָבוֹת. זֶהוּ שִׁפְתוֹב וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפִיחַד
 אָבִיו יִצְחָק.

רַבִּי אָבָא פָּתַח וְאָמַר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי
 נָחוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְיָהֶם וַיִּשְׁבַּע
 יַעֲקֹב בְּפִיחַד אָבִיו יִצְחָק. מִפְּסוּק זֶה אֵתָּה יָכוֹל
 לְדַעַת זֶה.

וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמָּטָה. וְסוּד הַפְּתוּב
 (דניאל יב) וּבָעֵת הַזֶּה יֵאָמַד מִיכָאֵל הַשָּׁר
 הַגָּדוֹל הָעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמּוּךְ וְהִיָּתָה עֵת צָרָה. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה גְבוּרַת יַד מִיכָאֵל הַגָּדוֹל, כְּמוֹ
 שֶׁהָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ מִקֵּדָם לְכֵן. לְמִי הָיָה
 מִשְׁתַּחֲוֶה? מִשְׁתַּחֲוֶה לַמָּטָה. הִיָּתָה הַמָּטָה
 פְּתוּחָה פְּנִיָּה. לְמִילָה הָיָה מִשְׁתַּחֲוֶה, שֶׁהָרִי הִיָּתָה
 חֲבִיבָה עָלָיו.

כִּי חָלַל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה' אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל
 נֶכֶר (מלאכי ב). כְּשֶׁהִסְתַּלַּק זִיווּ מִמֶּנּוּ עַל
 חֲטָאֵיהֶם, וְלֹא הָיָה לָּהּ לַעֲמֵד לְפָנָיו, וְגֵרְשָׁה
 הַמְּלָכָה מִן הַמְּלָךְ מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא יִכְלָה לְהִשְׁאִיר
 אֶת בְּנֵיהָ בֵּין הָעַמִּים לְהַרְגֵם אוֹתָם, וְהוּא הָיָה

בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, בְּזֶה שִׁיְהִיו עַמִּים נִכְרִים מִן
עַמּוֹ. רוֹצֵה לוֹמַר, הַכְּנִיס שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם בְּגִלּוֹת
וּבְזִמְן שְׁלֵא הִיְתָה בְּאֶרֶץ, וְהִיא בְּאֶרֶץ הָעַמִּים
בְּזִיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמְרוּ הָעַמִּים שְׁסָבִיבוּתֵיהֶם.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵי גְדוּלִים הָיוּ תַּחַת
כֶּסֶף הַכְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ, וְהָרִי שְׁמוֹ אֶחָד
מֵהֶם הוּא מְטָה, שְׁהָיָה שׁוֹרָה בְּאוֹצֵר שֶׁל הַהִיכָל.
וְהָרִי אֲנֹו בְּגִלּוֹת, לֹא נִשְׁאָר בֵּינֵינוּ אֲלֵא זֶה שְׁהוּא
מְטַבֵּעַ שְׁלוֹ, וְהוּא חָתוּם מִשְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות כג) הִנֵּה אֲנִכִי שֹׁלַח מִלְאָךְ לְפָנֶיךָ
לְשִׁמְרֶךָ וְגו'. לֹא לְדַבֵּר כָּךְ, אֲלֵא בְּעוֹלָם
הַבָּא, כְּמוֹ שְׁפִרְשָׁנוּ בְּמִקּוּמוֹ וְהִיא הַשְּׁמִירָה
בְּדֶרֶךְ, אֲנִי הַשְּׁרִיתִי שְׂכִינָה בֵּינֵיכֶם לְשִׁמּוֹר אֶתְכֶם
בְּגִלּוֹת, וְהִיא שְׁמִרָה אֶתְכֶם עַד שֶׁתָּבִיא אֶתְכֶם
לְאַרְצְכֶם כְּמוֹ שְׁהֵייתֶם מִקֵּדָם לָזֶה. אֲשֶׁר הִכְנַתִּי –
מוֹשְׁבוֹת מִקֵּדָם לָזֶה.

זוֹ שְׂכִינָה מִן מִטְטְרוֹ"ן, וְגִרְשָׁה הַמְּלָכָה מֵהַמְּלָךְ
עַד שֶׁתָּשׁוּב לְמִקּוּמָהּ, וְסוּד – כִּי רַק עוֹג מְלָךְ
הַבָּשָׁן נִשְׁאָר מִיְתָר הַרְפָּאִים הִנֵּה עֲרָשׁוֹ עֲרָשׁ
בְּרָזֵל הִלָּה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עֲמוּן, כְּמוֹ שְׁפִרְשָׁנוּ

במקומו. וְהִדְרֶךָ, שְׁנַמְשְׁלָה לְגָלוּת, שְׁמַר אוֹתָם
בְּגָלוּת עַל צָרָה שֶׁתָּבֵא עֲלֵיכֶם, עַד שְׂיָבֵא וַיִּכְנִס
אֶתְכֶם לָאָרֶץ שֶׁנִּשְׁבַּע לְאֲבוֹתֵיכֶם שֶׁנִּשְׁמְרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (רות ג) לִינִי הַלֵּילָה וְהִיא
בְּבִקְרָא אִם יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
הַשְּׁלִיט רַחֲמִים עַל הַדִּין. (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב. אִדְּוֹר וְטוֹב שְׂוִים, שֶׁהוּא מְבוֹעֵי
הַנְּחָלִים שְׂוִיצָא מֵהֶם הַיָּם וְהַנְּחָל שֶׁבְּעוֹלָם.

שְׁנַיִנּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, פַּעַם אַחַת עָלִיתִי
וַיִּרְדֹּתִי לְהָאִיר בְּמְבוֹעֵי הַנְּחָלִים, וְעָלָה
אַחֲרַי רַבִּי אַבָּא. אָמַר לִי, בְּמָה עֲסַקְתָּם? אָמַרְתִּי
לוֹ, בְּפָסוּק הַזֶּה (קהלת א) שֶׁכֹּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל
הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מָלֵא. מְזִיוּ נִבְרָאוּ כָּל הַגְּדוֹלִים
שֶׁמֶן הָעוֹלָם, וּמְזִיוּ נּוֹבְעִים כָּל הַנְּחָלִים, הַנְּחָלִים
שֶׁהֵם בְּפָסוּק הַזֶּה נְמוּכִים בְּגָלוּת הַזֹּאת, שֶׁהָרִי
חָשָׁךְ וְאַפְלָה, חֲבַת הָאֵם עֲשָׂה לָהֶם, וְאִם לֹא,
הַנְּחָל עוֹשֶׂה לְבַתּוֹ. גְּדָלָה שְׁנֵיָהּ הוּא, הוּא תַּחַת
הַקְּדוֹשׁ שֶׁשׁוֹכֵב עַל גְּנֵי הַיִּכָּל, שֶׁהָרִי הֵשֵׁר שֶׁל
יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מְמַנָּה עֲלֵיהֶם, בְּכֹל זְמַן שֶׁהִתְהַתָּה
הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, הִיא יוֹצֵא וּבָא לְפָנֶיהֶם
מִטְטְרוּ"ן, וְהוּא מְקַרֵּב עֲבוֹדָתָם לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כָּאֵשׁ. כָּאֵשׁ הַתְּבַטְלָה הָאֵשׁ וְגָלוּ, הַסְּתַלַּק

זיוה, והסתלקה הגבירה מן המלך. זה לא היה שלם עד שיבא צד אחר שלא היה נמנה בגלות. והשמות שנקראים יד, היא מבוע לכל, ותמצא יד הוי"ה, (ישעיה נט) הן לא קצרה יד יהוה, שלא נזכר יד אלא בשם אחד.

בא רבי אלעזר ושאל לרבי שמעון אביו, ובכה ואמר לו, גלה לי זה הסוד אבי מורי. אמר לו, בזה הפסוק יתגלה לך, (שמות יז) כי יד על כס יה מלחמה לה'. כס משום הוי"ה, שולטים רחמים על דין. רוצה לומר, יהי רצון שיהיה לעולם במקום הגבורה יד ה' הגדולה מלחמה שהיתה במצרים, ואם לא, היו בדינים.

וכשיבא המשיח, יבא בהתחדשות ביד גדולה ויערף קרב בעמלק. בחזק יד הוציאף ה' ממצרים. וכשיבא שם של יד בחזק יד לברו, הוא בזמן שיערף קרב בעמלק, יבא המשיח. רבי אלעזר מסייע, (זכריה יד) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו כיום קרב. כ"ס בשביל יהו"ה.

בא ראה, כמה היא יד הגדולה שלא מגיעה ליד הזו העליונה, לאבות הגדולה לא אגנים. ובזו היד יצאו ממצרים משום שמנינם שוה,

מוֹנֵה י' לִי, ד' לְד', שְׁוִים זֶה לְזֶה, שֵׁם שֶׁל הַיָּד
הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּצֵא מֵהֶם שְׁוִים בְּאוֹתֵיּוֹתֵיהֶם, שֶׁמִּנְיָנָם
כְּמִנְיָנָם, שֶׁקִּבְּלָה שְׁתֵּי יָדִים, שְׁתֵּים.

כִּי צִד לֹא נִמְנְעוּ זֶה מִזֶּה, וְלֹא שְׁוִים? נִתְבָּאֵר
שְׁנֵי אֵלֶּה שֶׁבְּאוֹתֵיּוֹתֵיהֶם יָד הֵם שְׁוִים
בְּעִנְיָן, שְׁנַיִם לֹא בְּעִינֵיהֶם מִתְבָּאֵר. מֵאלוֹ נִבְרָאוּ
שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְשַׁעֲמָהֶם. וְאלוֹ סְפִירָה רִאשׁוֹנָה,
שֶׁהִיא כְּתוּר עֲלִיּוֹן. (מִשְׁלֵי טו) בְּכֹל מְקוֹם עֵינֵי ה'
צְפוֹת רָעִים וְטוֹבִים. הֵן מְסִיעוֹת לְשֵׁם אֶחָד
אוֹת ו' שֶׁעָשָׂה כְּמָה אוֹתוֹת בְּאָרֶץ מִצְרַיִם. (רֵאָה

ציור למעלה)

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף אֵל שְׁדֵי נִרְאָה אֵלַי בְּלוֹז
בְּאָרֶץ כְּנָעַן. רַבִּי אַבָּא אָמַר, לֹז זֶה
יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁשׁוּרָה שְׂכִינָה בְּתוֹכָהּ. אָמַר
יַעֲקֹב הָעֲלִיּוֹן לְמִטָּה, תַּן לִי בְּרָכָה שֶׁהוּא רוֹצֵה,
לְהִרְבּוֹת אֶתְכֶם אֲנִי, וְלָתֵת אֶת הָאָרֶץ לְבְנֵיכֶם. לֹז
זֶה יְרוּשָׁלַיִם הָעֲלִיּוֹנָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִתֵּן
הַשֵּׁר שֶׁהֵיוּ בְּרָכָה זֶה עַל יְדוֹ בְּאָרֶץ הַקְּדוֹשׁ, אֲבָל
מִחוּץ לְאָרֶץ אַחֲרַת לֹא תִהְיֶה בְּרָכָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (מִשְׁלֵי כז) מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ
בְּקוֹל גְּדוֹל בְּבִקְרַת הַשְּׁכִימִים קָלְלָה תַחֲשֹׁב לוֹ.

הקדוש ברוך הוא קרא לישראל אחים ורעים.
איזו ברכה נתן להם? שיהיו עם זה טהור תחת
ידו, ולהיות עליהם שומר.

אשרי חלקו של העם הטהור הזה שהוא
עליהם, שנקראים בעליונים בנים
חביבים יותר מהעליונים. כתוב (דברים יד) בנים
אתם לה', מהו הכל בשביל זה. מה הוא? בשביל
שהשתלם השם בחותם שלהם, שהם מהולים.
בא ראה, בפני האדם שמו של הקדוש ברוך
הוא, וחסר יו"ד ממנו ולא נתקן. בא
אברהם וחיבב את הקדוש ברוך הוא, ואמר לו,
בך יתקן השם, ונמול, ונתקן השם ביו"ד של
המילה. בפני האדם שי"ן של שד"י וד', חסר
יו"ד, נתקן ביו"ד של המילה, ואז נקראו בנים
לה', בנים קדושים.

וכשמוטמאים את אות הברית הקדושה
ומכניסו לרשות אחרת, עולה
ממנו קדשת החותם, והוא כמו שהחריב עולם,
וטמא את החותם שנתקן בו שמו של הקדוש
ברוך הוא, והרי הוא החריב את העולם.

רבי אבא היה הולך מקפוטקיא, והיה עמו רבי
יוסי. עד שהיו הולכים, ראו איש אחד

שְׁהִיָּה בָּא וְרָשָׁם אֶחָד בְּפָנָיו. אָבֵל אוֹי לָהֶם
 לְרָשָׁעִים שְׂיָמוּתוֹ בְּלִי תְּשׁוּבָה, שְׁלֵא יָזוּז מִמֶּנּוּ
 הָרָשָׁם לֹא בַּעֲוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בַּעֲוֹלָם הַבָּא.

וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנְּנִי מִפְּרֹךְ וְהִרְבִּיתֶךָ. רַבִּי אַבָּא פִּתַח
 וַאֲמַר, פָּסוּק זֶה (ישעיה כט) לֹא עֲתָה יְבוּשׁ
 יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחֹרְרוּ, וְכִי אִישׁ שְׂאוֹמֵר טוֹב
 לְבֶן אָדָם כְּמוֹתוֹ, אִם לֹא יִשְׁלִים מֶה שְׂאֹמֵר, פָּנָיו
 מִתְּבִישׁוֹת, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה מִהַעֲלִיּוֹנִים לְבְנֵי
 אָדָם, שְׂאֵם לֹא מִבִּיא כָּל טוֹב שְׂאֹמֵר עַל בְּנָיו,
 פָּנָיו מִתְּבִישׁוֹת.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי יִשְׂרָאֵל הַעֲלִיּוֹן
 שְׂאֲנִי מִרְבֶּךָ וּמִגְדֻלָּךְ, הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁנִּתֵּן
 לִי, וְאַתָּן אֶרֶץ זֹאת לְבְנֵיכֶם לֹא הִיְתָה בְּאֶרֶץ, לֹא
 הָיָה עִמָּם כְּשִׁיבָא קֶץ הַמְּשִׁיחַ וַיִּתְקֶן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב – כְּעַתָּה (לא) פָּנָיו
 יַעֲקֹב שְׁלֹמְעֵלָה לֹא מִתְּבִישִׁים מִשְׂאֹמֵר לָהֶם אֶתָּן,
 הָרִי עַד עַכְשָׁיו לֹא הָיוּ בְּיָדוֹ, וְהָיוּ פָּנִים מִתְּבִישׁוֹת.
 כְּעַתָּה שְׁלוֹ מִסְתִּיעַ מִלְּפָנָיו רַבּוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.

כְּמוֹ שְׂאֹמְרָנוּ, נִלְחָמִים בַּעֲמָלֵק כְּשִׁישְׁתֵּלֵם הַקֶּץ,
 וְלֹא יִהְיֶה אֵלָּא בְּחֹזֶק יָד, כְּמוֹ שֶׁהִיְתָה בְּיוֹם
 קָרָב, וַיִּצָּא ה' וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם, שְׁלוֹ וְלֹא אַחֵר.

וַעֲתָה שְׁנֵי בְנֵי הַנּוֹלָדִים לָךְ – זֶה יִשְׂרָאֵל
 שְׁלֹמֹה שֶׁמְקוֹמָם בְּגָלוּת, בְּנֵי שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנוֹלְדוּ בֵּין הָעַמִּים. לְמַדְנוּ,
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יִשְׂרָאֵל, כְּשִׁיחֵי בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּרִים בְּאֶרֶץ, כְּשִׁיבֵא הַמְּשִׁיחַ יִהְיֶה עִם
 אַחֵיהֶם שְׁיִלּוּ אַחֲרֵיהֶם, שְׁלֹא נִקְרָא גְלוּת אֲלֵא
 לְמִי שֶׁהוּא דָר בְּאֶרֶץ נְכַרְיָה, הֵם נִקְרָאִים גּוֹלִים.
 וְזִכַּרְתִּי אֶת בְּרִית יַעֲקֹב (ויקרא כו), וְאִ"ו יִתְּרָה.
 תָּבֵא וְאִ"ו שֶׁהִסְתַּלְקָה כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת,
 וְתִהְיֶה סִיּוּעַ לַיַּעֲקֹב כְּשֶׁזֶה יִהְיֶה, וְיִהְיֶה לְבֵן קְדוֹשׁ
 אֶרֶץ יְרֻשָׁת עוֹלָם, וְיִהְיֶה בְּנֵי בְּאֶרֶץ, שְׁגָרוּ בָּהּ
 מִקֵּדָם לְזֶה בְּאֶרֶץ. אֲשֶׁרֵי חֻלְקָם.

כַּעַת בָּנִים, שֶׁקָּרָה לָהֶם [תִּהְיֶה הוֹלְכִים גְּדוֹלִים]
 שֶׁהִגְלוּ לְחוּץ לְאֶרֶץ וְנִשְׁכָּחוּ, וְהִתְרַבּוּ,
 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הָעֲלִיזוּן לְתַחְתּוֹן: בָּנִים שְׁלָךְ שֶׁהֵם
 בְּחוּץ לְאֶרֶץ שְׁנוֹלְדוּ בְּגָלוּת בְּכָל אֶרֶץ וְאֶרֶץ, עַד
 שֶׁאֵי אֶכְנֵס לְמִצְרַיִם וְאֶעֱשֶׂה בָּהֶם דִּין עַל
 חֲטֵאֵיהֶם, אֵינִי מַעֲלֶה אֶת בְּנֵיךְ שֶׁנִּבְרְאוּ בְּגָלוּת
 בְּחוּץ לְאֶרֶץ בְּאֶרֶץ רְחוֹקָה, וְאֵף עַל גִּב שֶׁהֵם
 רַבִּים וְנִשְׁכָּחוּ הֵם שְׁלִי, כְּשֶׁרֵאִיתִי גְלוּת זוֹ שְׁלָהֶם
 וְרִפֵּאתִי אֶת כְּאֲבֵיכֶם וְשִׁמַּעְתִּי אֶת קוֹלְךָ. רְאוּבֵן –
 (בראשית כט) כִּי רָאָה ה' אֶת עֲנִי. שִׁמַּעוֹן – כִּי שִׁמַּע

ה' כִּי שָׁנוּאָה אֲנֹכִי. וְחֻשְׁבֵּת בְּלִבְךָ כְּאֵלוֹ יִהְיוּ
 לְפָנַי הֵם, וּמִשְׁנָשׁוּב מִמְצָרִים מְלַעֲשׂוֹת דִּין, נַעֲלָה
 אוֹתָם מֵאָרֶץ גְּלוֹתָם.

רַבִּי אָבָא אָמַר, מִכָּאן (ישעיה טו) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל
 אֲחִיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לְה'. רוֹצֵה
 לוֹמַר, כְּשִׁיחֶיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין בְּמִצְרִים,
 בְּאוֹתוֹ זְמַן יָבִיאוּ כָּל הָעַמִּים מִנְחָה כְּשִׁישְׁמְעוּ
 שְׁמוֹעָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵינּוּ (שם ב) וְנִגְהָרוּ
 אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם.

סדר הלימוד ליום ט כסלו [יום 68 בשנה]

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לַעֲשׂוֹת לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק חֲפָה
 בִּירוּשָׁלַיִם, (ירמיה טז) קוֹל שָׁשׂוֹן וְקוֹל שְׂמִחָה קוֹל
 חֲתָן וְקוֹל כְּלָה, כְּשֶׁתְּשׁוּב הַמַּלְכָּה לְמִלְךָ וַיַּעֲשֶׂה
 לָהּ אֲרוּסִין. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה וְגו' –
 בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וּבְיוֹם שְׂמִחַת לְבוֹ. בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ – זֶה
 מִתַּן תּוֹרָה. וּבְיוֹם שְׂמִחַת לְבוֹ – זֶה בְּנִיזַן בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיִבְנָה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ.

וּמוֹלְדֵתָךְ אֲשֶׁר הוֹלְדָתְךָ אַחֲרֵיהֶם לָךְ יִהְיוּ, זֶה
 יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה, לְאַבּוֹת שֶׁהֵם

מְרַכְבוֹת יִהְיוּ שְׁמוֹתֵיהֶם בְּסוּד שְׁנוּלְדוּ לְאַחַר מִפְּנֵי,
עַל שֵׁם שְׁאַחִיָּהֶם יִהְיוּ מְקַרְיָבִים בִּירְשָׁה שְׁלָהֶם.
לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּמוֹלְדֵתְךָ - זֶה
יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מֵטָה, (ויקרא יח) מוֹלְדַת
בֵּית, בְּפִרְשַׁת עֲרִיּוֹת. יְרוּשָׁלַיִם לְמֵטָה. גְּבָרִים
שְׁנוּלְדוּ זֶה יְרוּשָׁלַיִם. אַחַר זֶה שִׁישׁוּבוּ הָעוֹלָם
לְרַבּוֹן הַשָּׁמַיִם בִּירוּשָׁלַיִם, כְּשֶׁהִתְגַּדְּרוּ לֹא נִקְרְאוּ
אֲלָא עַל שְׁמֵם, שֶׁהוּא בֶן יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִקְרְאוּ כְּמוֹ
שְׁאַבוֹתֵיהֶם, גַּר מְקַפּוּטְקִיָּא, אֲלָא בְּזֵה יִשְׂרָאֵל.
לָךְ יִהְיוּ - צָרִיף לֹאמַר עַל שֵׁם יִשְׂרָאֵל הֵם
יִקְרְאוּ, עַל שֵׁם אַחִיָּהֶם יִקְרְאוּ בְּנַחֲלָתָם,
וְכִשְׁיִשׁוּבוּ לֹא יִקְבְּלוּ יְרֵשָׁה אֵלּוּ עִם יִשְׂרָאֵל
בְּאַרְץ, וַיִּטַּל כָּל שִׁבְט וְשִׁבְט אֶת שְׁלוֹ, וְהֵאָנְשִׁים
מִמֶּנּוּ, כָּל אֶחָד לְפִי מִנְיָנוּ.

וְאֲנִי בְּבֹאֵי מִפְּדֵן מֵתָה עָלַי רַחֵל בְּדַרְךְךָ וְגו'. רַבִּי
אָבָא פָּתַח, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה
נִשְׁמָע וְגו'. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי
קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינַיִךָ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר לְפַעֲלֵתְךָ
וְגו' וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם. לֹא אָמַר וְיִשׁוּבוּ, אֲלָא
וְשָׁבוּ, כְּכָר שָׁבוּ.

בֵּא רָאָה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשַׁעָה שִׁיְהִיָּה דִין עַל
הָהָר, תִּתְעַטֵּר הַגְּבִירָה עַל הָהָר, וְהִיא סְבוּרָה

שְׁבִינֵיהֶם אוֹבְדִים בְּדִין, וְסוֹד – (ישעיה נד) רְנִי עֲקָרָה
 לֹא יִלְדָה פְּצָחֵי רְנָה וְצִהְלֵי וְגו'. לְמַדְנּוּ, רַבִּים
 יִהְיוּ בְנֵי הַכֶּסֶּא מִשְׁלָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי רַבִּים בְּנֵי
 שׁוֹמְמָה מִבְּנֵי בְּעוֹלָה. תָּשׁוּב הַגְּבִירָה לְבַעֲלָה,
 (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

מִקְדָּם לְכֵן תֹּאמַר הַגְּבִירָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אֵיפֹה הַבָּנִים שְׁלִי? הוּא יֹאמֵר לָהּ, הֵם
 בְּדִין. הִיא תַחֲשַׁב שֶׁהֵם אוֹבְדִים בְּדִין, וּבוֹכָה עַל
 הַדִּין שֶׁל בְּנֵיהָ, כִּי הָרִי הִרְבֵּה יֵשׁ לָךְ לְקַחַת מִמֶּנִּי
 בְּשִׁלְהֶם, שֶׁהִיְתָה עִמָּם, וְהָרִי שָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב.
 וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ שְׁאִמּוֹ מִתָּה? שָׁם הָיָה עִמָּה
 כְּשִׁמְתָה. אֲלֵא יֹאמֵר יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיוֹן,
 כְּשִׁתְּבֹא גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל, תִּתְעוֹרֵר הַגְּבִירָה,
 וְתִתְעוֹרֵר כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל וְתַעֲרֹךְ קָרֵב עִם הָעַמִּים,
 וְיִמּוּתוּ מֵהֶם, וְיִתְקַרְבוּ כְּמַעַט לְבֹא אֶרֶצָה. יֹאמֵר
 לָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁהִיא בּוֹכָה: אֵל תִּפְחָדִי,
 יֵשׁ שָׂכָר לְבָנִים שְׁמִתּוּ עַל שָׁמַי, הָאֲחֵרִים הָרִי
 שָׁבוּ, אֵלּוּ יִשׁוּבוּ לְתַחֲתֵית הַמַּתִּים.

מִתָּה עָלֵי רַחֵל. מִתָּה עַל יַחּוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וְלִכֵּן נֹאמַר בְּעוֹד כְּבָרַת אֶרֶץ
 לְבֹא, שְׁמִתּוּ עַל יַחּוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִחוּץ לְאֶרֶץ, בְּאֶרֶץ זוֹ לֹא יָמוּת אֶחָד מֵהֶם.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא, עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְעֹרֵב
 קָרֵב בְּדֶרֶךְ אַפְרַת וַיְמוֹתוּ מֵהֶם עִם
 רַב, וְאַחַר כֵּךְ יִקְוּמוּ בְּתַחֲתֵת הַמַּתִּים. יוֹתֵר
 שְׁלֹטוֹן יִהְיֶה לָּהֶם שְׁמֹתוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה מְכַל שְׁהִיָּה
 לְפָנֵיהֶם בִּירוּשָׁלַיִם.

וְלָמָּה נִקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל מָקוֹם זֶה
 לְחֶם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שָׁבוּ, שְׁיִמוֹתוֹ שֵׁם עַל שְׁמוֹ י"ד, שְׁיִמוֹתוֹ שֵׁם
 עַל שְׁמוֹ י"ה, לְחֶם בְּגִלּוֹת, בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא מְשֻׁמוֹ
 שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה. רַבִּי
 אַבָּא פָּתַח, (ישעיה מט) וְאָמַרְתָּ בְּלִבְכֶךָ מִי יֵלֵד
 לִי אֶת אֵלֶּה. מָה רָצָה בָּזֶה? יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמֻטָּה רָאָה
 שְׁיָבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו, כְּשִׁיבָאוּ (שם יא) מֵעִילָם
 וּמִשְׁנַעַר וּמִחֻמַּת וּמֵאֵיִי הַיָּם, וַיִּתְכַּנְּסוּ כֻלָּם וַיִּהְיוּ
 רַבִּים, תֹּאמַר הַשְּׂכִינָה: מֵאִיפֹה כָּל אֵלֶּה, וְאֵין
 בָּהֶם פְּסוּל מִבְּנֵי נִכְרִים? יֹאמְרוּ לוֹ, אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ
 מִבְּנֵיךְ וְאֵין בָּנוּ נִכְרֵי עַמָּנוּ, שִׁיפְרְדוּ זֶה מִזֶּה
 וַיִּכְרוּת אוֹתָם כְּאַחַד, וַיִּתְגַּירוּ, וַיִּשׁוּבוּ גְרִים עִם
 יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ כְּאַחַד.

שְׁנֵינּוּ, קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְּחַת בְּעוֹר הַחִי,
 לְאַרְצָם. כְּתוּב (שם יד) כִּי יִרְחַם ה' אֶת

יַעֲקֹב וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל [וְגוֹ'] וְנִלְוֶה הַגֵּר
עֲלֵיהֶם וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב. כְּשִׁישׁוּבוּ לְאֶרֶץ
הַבְּנִים וְתִהְיֶה בִּינֵיהֶם אֲהָבָה, יִהְיֶה ה' אֶחָד
וּשְׁמוֹ אֶחָד, יִתְלוּ גֵרִים עִם יִשְׂרָאֵל וְיִהְיוּ לָהֶם
כְּסִפְחַת בְּבֶשֶׂרם.

וְכַל כֶּף לָמָּה? בֵּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַל
תְּחוּמֵי הָאָרֶץ שְׁלֹכַל אֶחָד יִהְיֶה רְצוֹן לְדוֹר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיִתְרָאוּ הַדִּירִים כְּתוֹב (שם נד)
וַיִּתְדַתֵּן חִזְקִי. רוֹצֶה לוֹמַר, הִיִּתְדוֹת שְׁהִיו עִמָּךְ
מִהֶתְחַלָּה, חִזְקִי אוֹתָם, וְעִזֹר לָהֶם יוֹתֵר מִשְׂאֵר
הָעַמִּים כְּבִיכּוֹל, שְׂאֵתָה הַסִּתְפַּלְתָּ לְחִזֵּק אוֹתָם
בְּכֹל הָעַמִּים הָאֲחֵרִים, וְיִהְיוּ רַבִּים.

וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי
אֱלֹהִים בְּזֶה. רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁנָה, מִכָּאֵן
(דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. יֹאמֶר יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, כְּשִׁישׁוּבוּ לְאֶרֶץ
מִלְמַעְלָה, בְּנֵי הֵם, שְׁנָתַן לִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
תּוֹרָה, כְּמָה שְׁדַתָּם וּמְנַהֲגֵיהֶם אֲמַתִּיִּים בְּהִנְהָגוֹת
הַתּוֹרָה [שְׁנָתַתִּי לָהֶם].

בֵּא רֵאָה, כְּשִׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה,
[הַתּוֹרָה] שְׁלָהֶם נִקְרְאתָ זֶה, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שמות

טו) זֶה אֵלַי וְאֲנוּהוּ. וּבְכָל זְמַן שֶׁלֹּא הָיָה דָּוֵד
מְדַבֵּר תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה דְּבַר זֶה, אֶלֶּא מִתְנַבֵּא
מֵה שְׂיֵהִיָּהּ, נִקְרָאת זֹאת.

רַב נַחֲמָן אָמַר מִכָּאן, (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶנָּה עָלַי
מִחֲנָנָה לֹא יִירָא לְבִי וְגו' בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ,
זֹאת – זו תּוֹרָה תְּהִיָּה לְכַשְׂיבֵּא הַמְּשִׁיחַ, וְלִכְּן (שיר
ב) וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. לָמָּה נִמְשְׁלָה
הַתּוֹרָה לְגוֹזֵל? מֵה גּוֹזֵל קוֹלוֹ עָרַב – אָף דְּבַרֵי
הַתּוֹרָה קוֹלָם עָרַב, וְהַקּוֹל הַזֶּה יִהְיֶה כַּשְׂיבֵּא
הַמְּשִׁיחַ לְיוֹם הַדִּין.

לְמַדְנֵנוּ, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בְּאַרְץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. הַנִּצָּנִים –
אֵלוֹ הָאֲבוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּבָה שְׁמֵן הָעוֹלָם הֵם יִקוּמוּ
וַיִּתְּרָאוּ. עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ – הַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁיִּשְׁבְּחוּ
הַלְּוִיִּם כַּשְׂיֵשׁוּבוֹ לְעִבּוֹדְתָם כְּבַתְּחִלָּה. וְקוֹל הַתּוֹר
– אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, דְּבַרֵי תּוֹרָה שֶׁהֵם
עָרְבִים כְּקוֹל הַתּוֹר הַזֶּה, ז"ה וְזֹאת תּוֹר שְׁוִים.

מֵה רוּצָה לוֹמַר? וְסוּד הַדְּבָר – בְּזְמַן שֶׁלֹּא תְּהִי
תַּחַת כַּנְּפֵי הַשְּׂכִינָה, א' שֶׁל זֹאת יוֹרֵד, וְהוּא
מִתַּחַת לְכָל, וְעוֹלָה ה' שֶׁל זֶה אֶל וְאֲנוּהוּ מִשְׁחָרַב
הַבַּיִת, שֶׁה"א לֹא יִכְלֶה לְדוֹר וְלַהֲיוֹת בֵּין עַמִּים

נְכָרִים, שֶׁה"א קְדוּשָׁה חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם. ה"א אָלֶף: ה"א עֲדִיפָה בְּקִדְשָׁה, א' עֲדִיפָה לְאוֹתִיּוֹת. כְּשִׁישׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָם, ה"א קְדוּשָׁה שֶׁהיא חֲתוּכָה מִן הַשֵּׁם שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, תָּשׁוּב בָּזֶה וַיֵּצֵא מִנִּין מִתְקֵן.

רבי אבא פתח ואמר, (ישעיה מ) **מי מדד בשעלו** מים ושמים בזרת תפן. זה תור, שוין כפיכול ז' לר', ר' לת', ו' לה', זרת של הקדוש ברוך הוא בשש מאות שבעים שנים. מכאן מן השמים ועד הארץ, כיצד? תו"ר, זר"ת ו"ה ה"ו תר"ז. הקדמה ה' לו' והקדמה ו' לת', ת' לר', ר' לז', (שמות כח) רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו כפול.

ויאמר קחם נא אלי ואברכם. יאמר, משהיו מתעסקים בדברי תורה והיתה מדה זו בין חכמיהם, אברך אותם, והסוד – (בראשית לב) ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב. ויאמר למה זה תשאל לשמי. ויאמר יעקב, מנין זה למנין הראשון שלפניו, כמו שפרשנו במקומו.

וסוד אחר – וישאל יעקב וגו', ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו שם. זה לא עתיד,

אֵלָא בְּזִכּוּתוֹ שֶׁל זֶה לְבָרַךְ אוֹתָם. וְסוּד גְּדוֹל שְׁנֵי
 בְּמָקוֹם שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה, אֲבָל לֹא בְּאֵתִי לְפָנֶיךָ
 אֵלָא לְהַשְׁמִיעַ פְּסוּק זֶה שְׁאִמְרָתִי מִלְּפָנֵי שְׁאִמְרָתִי
 לָךְ שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרָאת זֶה. כְּתוּב (שׁוֹפְטִים ה) זֶה סִינֵי
 מִפְּנֵי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יַדִּי
 מֹשֶׁה, (שׁוֹמֵר לֵב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, (שׁוֹמֵר טו) זֶה אֵלֵי
 וְאֲנֹהוּ. הַתּוֹרָה הִיְתָה יוֹרֶדֶת מִלְּפָנֵי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוֹ מִזְקֵן וְגו'. וְלִכֵּן אֵינֶךָ מוֹצֵא
 כְּמוֹתוֹ, וְכִשְׁיֵהוּ בַּגְּלוּת כָּל זְמַן הַחֲרָבָן
 הַזֶּה, יִזְדַּקְנוּ, וְלֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה עַד
 שֶׁתָּבֹא בָהֶם רוּחַ אַחֲרֵת.

מִקְדָּם לִכֵּן נִטְמְאוּ בְּאֶרֶץ הָעַמִּים וְלֹא הָיוּ בְּדַרְכֵי
 הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְלַכֵּת, וַיֵּשְׁבוּ
 זְמַן רַב בֵּין נִכְרִים דוֹר אַחֲרֵי דוֹר וְלָמְדוּ
 מִדְּרָכֵיהֶם. כְּשֶׁיֵּשְׁבוּ פְּנֵי הַשְּׁכִינָה לְאַרְצָם,
 בְּתַחֲלָה לֹא יוּכְלוּ לִרְאוֹת פְּנֵי שְׁכִינָה עַד שֶׁיִּתֵּן
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחוֹ לָהֶם.

רַבִּי חַיִּיא פָּתַח, (יַחֲזַקָא לו) וְאֵת רוּחֵי אֶתְנָן בְּקַרְבְּכֶם.
 וְאַחַר כֵּן, וְעֲשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר בַּחֲקֵי תִלְכוּ
 וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם. מֵאַחַר שֶׁיִּתֵּן רוּחוֹת
 בְּכֶם וְגַם קִדְשָׁה, בְּדַרְכֵי תִלְכוּ וְתַתְּהַלְכוּ.

לא יוכל לראות. רבי אבא פתח ואמר, (משלי יז)
 באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש.
 כשיקבלו פני שכינתו של הקדוש ברוך הוא,
 ויתעסקו באותן מרכבות שמהן חיות העולם.

בא ראה, לא תמצא בפסוקים הללו כלם לשון
 אלא לאנשים, (תהלים עא) גם לשוני כל היום
 תהגה צדקתך. ולא תמצא בפסוקים הללו
 בקדוש ברוך הוא, ומשום כך ישובו לארצם ויתן
 בהם הקדוש ברוך הוא רוח חכמה, לשונם תהיה
 תמיד. (עד כאן אינו מן הזהרה)

ויחי יעקב וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה ס)
 ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'.
 אשריהם ישראל יותר מכל אמות עובדי עבודת
 כוכבים ומזלות, שהקדוש ברוך הוא קרא אותם
 צדיקים להוריש להם ירשת עולמים בעולם
 הבא, להתענג באותו עולם, כמו שכתוב (ישעיה נח)
 אז תתענג על ה'. מה הטעם? בגלל שנדבקים
 בגוף של המלך, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים
 בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

רבי יצחק פתח ואמר, ועמך כלם צדיקים
 לעולם יירשו ארץ, פסוק זה הוא סוד

עֲלִיּוֹן בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה, שְׁהָרֵי בְּסוּד הָאֲגָדָה שְׁנָה רַבִּי שְׁמֵעוֹן שְׁיִרְשֵׁת הִירְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ אֶרֶץ, אֵין מִי שְׁיִוֶרֶשׁ אוֹתוֹ פֶּרֶט לְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא צְדִיק. [שֶׁל הָאֶרֶץ הַזֹּאת, וְאֵין מִי שְׁיִוֶרֶשׁ אוֹתָהּ פֶּרֶט לְאוֹתוֹ שְׁנִקְרָא צְדִיק, שְׁהָרֵי הַצְּדִיק יוֹרֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה וְדַאי] שְׁהָרֵי הַגְּבִירָה נִדְבָקֶת בּוֹ לְהִתְבַּשֵּׁם, וְהַצְּדִיק יוֹרֵשׁ וְדַאי אֶת הַגְּבִירָה הַזֹּה.

אָף כָּאֵן, בְּחִבִּיבוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אָמַר וְעַמֶּךָ כֻּלָּם צְדִיקִים. וְלִכֵּן לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, רְאוּיִים לִירֵשׁ אֶת הַגְּבִירָה. מָה הַטַּעַם נִקְרָאוּ צְדִיקִים, וּמָה הַטַּעַם יוֹרְשִׁים אֶת הַגְּבִירָה? מִשּׁוֹם שְׁנִמּוּלוֹ, כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוּ, כֹּל מִי שְׁנִמּוּל וְנִכְנַס [בְּבְרִית הַקְּדֹשׁ וְנִכְנַס בְּזוֹן] בִּירְשָׁה זֶה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית הַזֹּה, נִכְנַס וְנִדְבָק בְּגוֹף הַמְּלָךְ וְנִכְנַס בְּצְדִיק זֶה, וְלִכֵּן נִקְרָאוּ צְדִיקִים, וְעַל כֵּךְ לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. אֵיזוֹ אֶרֶץ? זֶה אֶרֶץ הַחַיִּים.

חֲזַר וְאָמַר, נִצַּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. נִצַּר מִטְּעֵי - עֲנַף מֵאוֹתָם עֲנָפִים שְׁנִטְעַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׁבְרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֶן מִקְדָּם, וְאֶרֶץ זֶה הִיא אֶחָד מֵהֶם, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ נִצַּר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר.

דְּבַר אַחַר וְעַמּוּן כְּלָם צְדִיקִים – זֶה יַעֲקֹב וּבְנָיו
שִׁירְדוּ מִצָּרִימָה בֵּין עִם קָשִׁי עֲרָף, וְנִמְצְאוּ
כְּלָם צְדִיקִים, וְלִכֵּן כָּתוּב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ,
שְׁמֵשׁ עָלוּ לְרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. לָמָּה פָּרָשָׁה זֹאת
סְתוּמָה? רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר, בְּשַׁעֲהַ שְׁמַת
יַעֲקֹב, נִסְתָּמוּ עֵינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר, שָׂאז יִרְדוּ לְגַלוּת וְהִשְׁתַּעֲבְדוּ בָהֶם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מַה כָּתוּב לְמַעְלָה? וַיֵּשֶׁב
יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאֱחָזוּ
בָּהּ וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד, וְכָתוּב וַיְחִי יַעֲקֹב, שְׁלֹא
רְאוּי לְהַפְרִיד בֵּין זֶה לָזֶה. מַה הֵם עוֹמְדִים
בְּתַפְנוּקִים שֶׁל מְלָכִים וּמְקַבְּלִים לְעֶצְמָם עֲנֹג
וְכִסּוּפִים, אֵף יַעֲקֹב גַּם עוֹמֵד בְּתַפְנוּקֵי מְלָכִים
בְּעֲנֹג וְכִסּוּף לְעֶצְמוֹ, לֹא נִפְרָד זֶה מִזֶּה.

וְכֹאֵן נִקְרָא וַיְחִי, שֶׁהָרִי כָּל יָמָיו לֹא נִקְרָא וַיְחִי,
מִשּׁוּם שֶׁכָּל יָמָיו הָיוּ בְּצַעַר, בְּצַעַר נִמְצְאוּ,
כָּתוּב עָלָיו (אִיּוֹב ג) לֹא שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקֻטִי וְלֹא
נִחְתִּי וַיִּבֵּא רִגְזוֹ. אַחֲרַי שִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם נִקְרָא וַיְחִי.
רְאֵה אֶת בְּנוֹ מֶלֶךְ, רְאֵה אֶת כָּל בְּנָיו צְדִיקִים וְכָל־
בְּתַפְנוּקֵי וְתַעֲנוּגוֹת הָעוֹלָם, וְהוּא יוֹשֵׁב בֵּינֵיהֶם

כַּיִן טוֹב שְׁשׁוּקֵט עַל שְׁמַרְיוֹ, וְאִזּוּ נִקְרָא וַיְחִי
 יַעֲקֹב, וְלֹא הִפְרִיד בֵּין וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד לְבֵין וַיְחִי
 יַעֲקֹב, וְכֵךְ רָאוּי.

שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנָה. מָה הַטַּעַם שֶׁבַע עֲשָׂרָה
 שָׁנָה? אָלֵא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל יְמֵי
 יַעֲקֹב הָיוּ בְּצַעַר. בְּצַעַר עָבַר אוֹתָם בְּהַתְחַלָּה.
 כַּיִן שָׂרָאָה אֶת יוֹסֵף וְהָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו, כְּשִׁיעַקֵב
 מִסֹּתֵפֶל בְּיוֹסֵף, הָיָה נִשְׁלָם בְּנַפְשׁוֹ כְּאִלּוּ רָאָה אֶת
 אִמּוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁיַפְּיוֹ שֶׁל יוֹסֵף דּוֹמָה לְיַפְיָהּ שֶׁל
 רַחֵל, וְהָיָה מְדַמָּה בְּעַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁלֹּא עָבַר עָלָיו
 צַעַר בְּיָמָיו.

וְכַשִּׁיּוֹסֵף נִפְרַד מִמֶּנּוּ, אִזּוּ הַתְקִיָּם בּוֹ, לֹא שְׁלוֹתֵי
 וְלֹא שְׁקֻטֵתִי וְלֹא נַחֲתִי וַיָּבֵא רִגְזוֹ, שְׁזָה
 הָיָה קָשָׁה לְיַעֲקֹב מִכָּל מָה שֶׁעָבַר. וּבְזִמְן שְׁיּוֹסֵף
 נִפְרַד מִמֶּנּוּ מָה כָּתוּב? (בראשית לו) יוֹסֵף בֶּן שֶׁבַע
 עֲשָׂרָה שָׁנָה הָיָה רַעְיָהּ וְגו'. וְכָל יְמֵי יַעֲקֹב לֹא הָיָה
 לוֹ צַעַר כְּזֶה, וְהָיָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַל אוֹתָן שֶׁבַע
 עֲשָׂרָה שָׁנָה שֶׁל יוֹסֵף.

מָה הַשִּׁיבוֹ לוֹ? (שם מו) וַיּוֹסֵף יְשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיו.
 הָרִי לָךְ שֶׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנִים אַחֲרוֹת בְּעֵנּוּגִים
 וְתַפְנוּקִים וְהִנָּאוֹת וְכִסּוּפִים. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וַיְחִי

יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. שְׁנֵינוּ,
שָׁכַל אוֹתָן שָׁנִים שְׁכִינַת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא נִמְצָאָה עִמוֹ, וְלִכֵּן אֵלּוּ נִקְרְאוּ חַיִּים.

בא רֵאָה, כְּתוּב וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. נִרְאָה
הָיָה שֶׁבִּתְחִלָּה מֵתָה הַיְתָה אוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁלוֹ
וְלֹא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְקַבֵּל רוּחַ אַחֲרַת, שֶׁהָרִי רוּחַ
שֶׁלֹּמְעֵלָה לֹא שׁוֹרָה בְּרִיקָנוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
שְׁכִינָה לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמָקוֹם שָׁלֵם, וְלֹא בְּמָקוֹם
חֶסֶר, וְלֹא בְּמָקוֹם פְּגוּם, וְלֹא בְּמָקוֹם עָצוּב, אֶלָּא
בְּמָקוֹם שֶׁהִתְכַּוֵּן, בְּמָקוֹם שֶׁמְחָה, וְלִכֵּן בְּכָל אוֹתָן
שָׁנִים שִׁיוֹסֵף נִפְרַד מֵאָבִיו וַיַּעֲקֹב הָיָה עָצוּב, לֹא
שָׁרְתָה בּוֹ שְׁכִינָה.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב
עֲבַדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי
בְּרַנְנָה. לְהוֹצִיא, שְׂאִין עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶלָּא מִתּוֹךְ חֲדוּהָ. שְׂאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵין שְׁכִינָה
שׁוֹרָה מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת, שְׁכֵתוּב (מלכים-ב ג) וְעַתָּה קָחוּ
לִי מִנְּגִן וְהָיָה כְּנִגֹן הַמְּנַגֵּן. מְנַגֵּן מְנַגֵּן שֶׁלֹּשׁ
פְּעָמִים לְשֵׁם מָה? כְּדִי לְעוֹרֵר רוּחַ מְשָׁלְמוֹת הַכֹּל,
שֶׁהוּא רוּחַ שָׁלֵם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, שָׁם שְׁנֵינוּ, הַכֹּל נִמְצָא
מֵאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְכֹל הַשְּׂרָשִׁים שֶׁל

הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים בָּהֶם אַחֲזִיזִים. וְשָׁנִינוּ, זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא, זֶה סְתוּם וְזֶה מְפָרֵשׁ, אַחֲזִיז אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ, וְהֵם אֲבוֹת הַכֹּל.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, (דברים י) רַק בְּאַבְתִּיךָ חָשַׁק ה'. כָּתוּב בְּאַבְתִּיךָ, מִמֶּשׁ שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁמַע שְׁכָתוּב רַק – רַק מִמֶּשׁ, וּמֵאֵלֶּה נִפְרָדִים וְנֶאֱחָזִים כָּל שְׂאֵר הָאֲחֵרִים וְעוֹלָיִם הַשֵּׁם לְהַתְּעַטֵּר.

שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִן הַיּוֹם שֶׁהִתְעַלָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן מֵהַמְּעָרָה, הַדְּבָרִים הִלְלוּ לֹא נִתְּכַסּוּ מִן הַחֲבָרִים וּבְסוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים וּמִתְגַּלִּים מִבִּינֵיהֶם, כְּאִלּוּ שֶׁנִּתְּנוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּהַר סִינַי, אַחֲרֵי שְׁמֵת כָּתוּב (בראשית ה) וַיִּסְכְּרוּ מַעְיֵנוֹת תְּהוֹם וְאַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָיוּ הַחֲבָרִים מְרוֹחְשִׁים דְּבָרִים, וְלֹא מִתְקַיְמִים בָּהֶם.

שְׁיֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי יְהוּדָה עַל פֶּתַחָהּ שֶׁל טְבַרְיָה וְרָאָה שְׁנֵי גַמְלִים שְׁמַעְלִים בְּגַדֵי צֹמֵר מֵעַל הַכְּתָפִים. נָפַל הַמֶּשָּׂא שֶׁל בְּגַדֵי הַצֹּמֵר, וּבָאוּ צִפְרִים, וְעַד שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ עֲלֵיהֶם, הִתְבַּקְּעוּ.

אַחֲרַי כֶּן בָּאוּ כַּמָּה צִפְרִים, וְהָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם, וְשָׁהוּ [וְזָרְקוּ] אוֹתָם בְּסַלְעַי, וְלֹא הִתְבַּקְּעוּ, וְהָיוּ צוֹוָחִים לָהֶם וְלֹא הָיוּ נִפְרָדִים.

שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד עֵטְרַת הָעֵטְרוֹת שׁוֹרָה בַּחֲשֵׁכָה
וְהַבְּעָלִים בַּחוּץ.

עַד שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב, עָבַר אִישׁ אֶחָד, הַשְּׂגִיחַ בָּהֶם
וְאָמַר, לֹא קִיָּם זֶה מֵה שְׁפָתוֹב (בראשית טו)
וַיֵּרֵד הָעֵיט עַל הַפְּגָרִים וַיֵּשֶׁב אֹתָם אַבְרָם. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי עָשִׂינוּ וְלֹא הַתְּפָרְדּוּ. הַחֲזִיר
רָאָשׁוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, עֲדִין לֹא מָרַט זֶה
רָאָשׁוֹ שֶׁל אָדוֹנָיו וְעֲדִין לֹא הִקְרִיחַ אֶת הַגְּבִירָה.
רַץ אַחֲרָיו שְׁלֶשָׁה מִלִּין וְלֹא אָמַר לוֹ. חֲלֹשָׁה
דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה.

יּוֹם אֶחָד נִרְדָּם תַּחַת עֵץ וְרָאָה בַּחֲלוּמוֹ אַרְבַּע
כְּנָפִים מְתַקְנוֹת וְעוֹלָה עָלֶיהֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְסִפֵּר תּוֹרָה עִמוֹ, וְלֹא הִשְׁאִיר כָּל סִפְרֵי הַסּוּדוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים וְאַגָּדָה שֶׁלֹּא הֶעֱלָה אוֹתָם עִמוֹ, וְהֶעֱלָה
אוֹתָם [וְהֶעֱלוּ אוֹתוֹ] לְרִקִיעַ, וְרָאָה שֶׁהוּא מְתַכֶּסֶּה
מֵהָעִינִים וְלֹא הִתְגַּלָּה.

כְּשֶׁהִתְעוֹרֵר, אָמַר, וַדַּאי מִשְׁמַת רַבִּי שְׁמַעוֹן,
הַחֲכָמָה הַסְּתַלְקָה מִן הָאָרֶץ. אוֹי
לְדוֹר שֶׁהָאָבֶן הַטּוֹבָה הַזֶּה, שֶׁהָיוּ נִרְאִים
[מֵתְאַחֲדִים] מִמָּנָה וְסוּמְכִים עָלֶיהָ עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, נֶאֱבָדָה מֵהֶם.

בא אֶל רַבִּי אַבָּא, סִפֵּר לוֹ. הָרִים רַבִּי אַבָּא אֶת יָדָיו עַל רֵאשׁוֹ וּבָכָה וְאָמַר, רַבִּי שְׁמַעוֹן רַחֲמִים שְׁטוּחַנּוֹת מִמֶּנּוּ מִן טוֹב כָּל יוֹם וְלוֹקְטִים אוֹתוֹ, כִּכְתוּב (במדבר יא) הַמְּעִיט אֶסֶף עֲשֶׂרָה חֲמָרִים, וְעָכְשׁוּ הַרְחִים וְהִמָּן הַסֵּתְלָקוּ וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם, פָּרַט לָמָּה שְׁכָתוּב (שמות טז) קַח צְנֻצֹת אַחַת וְתֵן שָׁמָּה מְלֵא הָעֵמֶר מִן וְהִנֵּחַ אוֹתוֹ לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת. וְאֵלּוּ בְּהִתְגַּלּוֹת לֹא כָתוּב אֶלֶּא לְמִשְׁמֶרֶת, לְהַצְנֵעָה. עָכְשׁוּ מִי יְכוּל לְגַלּוֹת סוּדוֹת וּמִי יֵדַע אוֹתָם.

רַחֲשׁ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה בְּלַחֲשׁ, [אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא] וְדָאֵי אוֹתוֹ אִישׁ שְׁרָאִיתָ הָיָה אֵלָיְהוּ, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת סוּדוֹת כִּדֵּי שְׁתַּדַּע אֶת שְׁבָחוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁהָיָה בְיָמָיו וַיִּבְכּוּ הַדּוֹר עָלָיו. אָמַר לוֹ, מִסְפִּיק לְבָכוֹת בְּכֵיָה עָלָיו.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עָלָיו, שְׁהָרִי נִפְגַּשׁ עִמּוֹ בְּאֶדְרָא הַקְּדוּשָׁה שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן וּשְׁאַר הַחֲבֵרִים. אָמַר לוֹ, אוֹי שְׁלֵא הַסֵּתְלָקְתִּי אוֹתוֹ יוֹם עִם אוֹתָם שְׁלֵשָׁה שְׁהַסֵּתְלָקוּ, וְלֹא לְרֵאוֹת דּוֹר זֶה, שְׁהָרִי מִתְהַפֵּךְ.

אָמַר לוֹ, רַבִּי, אָמַר לִי, כָתוּב (שם כח) וְהֵם יִקְחוּ אֶת הַזָּהָב וְאֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגָמָן וְאֶת

תולעת השני ואת השש, ואלו כסף לא כתוב, והרי כתוב זהב וכסף? אמר לו, והרי גם נחשת, שכסף ונחשת היו בחשבון, וכאן לא. אלא אם לא שגלה המנורה הקדושה במקומו - לא הצטרפתי לגלות.

פֶתַח וְאָמַר, (חגי ב) **לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נָא** ה'.
 הֵינּוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קטו) **הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵה'.**
בְּכֶמָה מְקוֹמוֹת הַסֵּתֶפֶלְתִּי בְּכָלִי הַקֹּדֶשׁ הַלָּלוּ,
שְׁכָתוֹב (ויקרא טז) בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ הֵם, וְכָתוֹב (שמות כח)
וַעֲשׂוּ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ. אִיזוֹ קֹדֶשׁה כָּאֵן? אֵלֶּא כֶּף
שְׁנִינּוּ, קֹדֶשׁה הֵם בְּכָל מְקוֹם, וְכָתוֹב בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ
הֵם. וַעֲשִׂיתָ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ, כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

שְׁלֹמֶדְנּוּ, כֵּהֵן גְּדוֹל לְמַעְלָה, כֵּהֵן גְּדוֹל לְמַטָּה.
 לְבוּשֵׁי כְבוֹד לְמַעְלָה, וּלְבוּשֵׁי כְבוֹד
 לְמַטָּה. וּמָה שְׁלֹא אָמַר כֶּסֶף וְנַחֲשֶׁת, לְמְקוֹם אַחַר
 הֵם הִתְעַלּוּ, שְׁכָתוֹב (שם כז) **כָּל עֲמוּדֵי הַחֶצֶר סָבִיב**
מִחֲשָׁקִים כֶּסֶף וְגו', וְכָתוֹב וְאֲדַנִּיָּהֵם נַחֲשֶׁת, שֶׁהֵם
כָּלִים לְשִׁמוּשׁ שֶׁהֵמְשָׁכָן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

אָבֵל כָּאֵן בְּלְבוּשֵׁי כְבוֹד הָאֵלוּ לֹא צָרִיף
 לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אָדָם אַחַר, פָּרַט לְכַהֵן
 הַגְּדוֹל שְׁשֵׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֵאשׁוֹ, שְׁכָתוֹב (שם)

(כח) וְעֲשִׂיתָ בְּגֵדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחִיךָ לְכָבוֹד
וּלְתַפְאֳרָתוֹ, שִׁבְאוֹתֶם לְבוֹשִׁים הוּא דוֹמָה לַגֶּזֶן
שֶׁלְמַעֲלָה.

השלמה מההשמטות (סימן נ"ב)

לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. מַה זֶה לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב?
מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁנֵי
אוֹצְרוֹת, אֶחָד שֶׁל כֶּסֶף וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, שֶׁם שֶׁל
כֶּסֶף בִּימֵינוּ, וְשֶׁל זָהָב בְּשִׂמְלוֹ. אָמַר, זֶה יִהְיֶה
מִזְמַן וְקַל לְהוֹצֵאָהּ. וְעוֹשֶׂה דְבָרָיו בְּנִחָת, וְהוּא
יִהְיֶה דָּבֵק עִם הָעֲנִיִּים וּמְנַהֵגֵם בְּנִחָת, כְּאוֹתָהּ
שֶׁאֲמַרְנוּ יְמִינֶךָ ה' נֹאדְרֵי בְכֹחַ.

וְאִם שְׂמַח אָדָם בְּחֶלְקוֹ – טוֹב, וְאִם לָאוּ – יְמִינֶךָ
ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מַה זֶה יְמִינֶךָ ה' תִּרְעֵץ
אוֹיֵב? אָמַר לוֹ, זֶה הַזָּהָב, שֶׁכֶּתוּב לִי הַכֶּסֶף וְלִי
הַזָּהָב. וְלְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ זָהָב? שֶׁבוּ כְּלוּלוֹת שֶׁלֹּשׁ
מִדּוֹת. הַז' – שֶׁבַע מִדּוֹת, הַה' – חֲמֵשׁ אֲחָדוֹת
אַחֲרוֹנוֹת [אַחֲרוֹנָה], הַב' – חֲכָמָה וּבִינָה. וְנִקְרָאת
נִשְׁמָה זוֹ עַל שֵׁם אֲצִילוֹת, חֲמֵשׁ סְפִירוֹת
אַחֲרוֹנוֹת, וְחֲמֵשׁ שְׁמוֹת לְנִשְׁמָה [נר"ן ח"י הַסִּימָן
– נֶפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה חֲתִיָּה יְחִידָה] – רוּחַ חֲתִיָּה יְחִידָה
נִשְׁמָה נֶפֶשׁ.

מַה מַעֲשֶׂהוּ? כִּסּא הִיא ה', לְז', שְׁכָתוּב כִּי גְבֵהָ
מֵעַל גְּבֵהָ שִׁמְר וּגְבֵהִים עָלֶיהֶם, וּב' הִיא
קִיּוּמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּבְרָאשִׁית. וּמַה מַעֲשֶׂהוּ
כָּאן? מָשָׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְאַחַד שְׁהִיָּה לּוֹ
בֵּת טוֹבָה וְנִעְיָמָה וּשְׁלָמָה וְנֶאֱמָר, וְהַשִּׁיאָה לְבֵן
מֶלֶךְ, וְהַלְבִּישָׁה וְעִטָּרָה וְקִשְׁטָה, וְנִתְּנָה לּוֹ עִם
מָמוֹן רַב. אָמַר, אֶפְשָׁר לְמֶלֶךְ זֶה לְשַׁבֵּת חוּץ
מִבֵּיתוֹ? אָמְרָת לֹא. אֶפְשָׁר לּוֹ לְשַׁבֵּת כָּל הַיּוֹם
תָּמִיד עִמָּה? אָמְרָת לֹא. הֲאֵי כִּיצַד? שֵׁם חֲלוֹן בֵּינוֹ
לְבֵינָהּ, וְכָל שַׁעַה שֶׁצָּרִיכָה הַבֵּת לְאַבְיָה אוֹ הָאֵב
לְבָתוֹ, מִתְחַבְּרִים יַחַד בְּחֲלוֹן. זֶהוּ שְׁכָתוּב כָּל
כְּבוֹדָה בֵּת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבָּצוֹת זֶהָב לְבוֹשָׁה
(ע"כ). [וּכְתוּב] [וְוִיָּהֶם כָּסֶף] וְאֲדִנְיָהֶם נִחְשֶׁת, שֶׁהֵם
כְּלֵי שְׁמוֹשׁ שֶׁהִמְשִׁכָן יִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם.

אַבְלִי כָּאן בְּלְבוּשֵׁי הַכְּבוֹד הִלְלוּ לֹא צָרִיף
לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם אִישׁ אַחַר פָּרַט כְּהֵן
[מִהַכְּהֵן] הַגְּדוֹל, שֶׁשָּׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עַל רֹאשׁוֹ,
שְׁכָתוּב [וְעִשִׂיתָ] בְּגִדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אַחִיף לְכְבוֹד
וּלְתַפְאֵרַת, בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים דּוּמָה לְגוֹן עֲלִיּוֹן:

(ע"כ מההשמטות)

לְמִדְּנוּ, וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אוֹי לְעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּנֵי אָדָם לֹא

רואים ולא שומעים ולא יודעים, שהרי כל יום
 ויום קול הכרוז נשמע במאתים חמשים עולמות.
שנינו, עולם אחד נודע למעלה, וכשהכרוז
 יוצא, אותו העולם מזדעזע ומתחלחל
 יוצאות שתי צפפים שעולות מאותו העולם,
 שמדורם תחת העץ שבו מראה החיים והמות.

יוצאת צפור אחת לצד דרום, וצפור אחת לצד
 צפון, וצפור אחת כשמאיר היום, ואחת
 כשנחשך היום, וכל אחת ואחת קוראת ומכריזה
 מה ששומעים מאותו כרוז.

אחר כך רוצות להתעלות למקומן, ונשמטות
 רגליהן בנקב תהום רבה, ונלכדות בתוכה
 עד שנחלק הלילה. וכשנחלק הלילה, הכרוז
 קורא: (קהלת ט) וכצפפים האחזות בפח פהם
 יוקשים בני האדם.

אמר רבי יהודה, בשעה שנלכדות רגלי בני
 האדם וימיו מתקרבים, אותו יום נקרא
 יום ה' להשיב רוחו אליו. שנינו, באותה שעה
 פוקד אותו הכתור הקדוש על רוחו, ומיהו?
 שכתוב (תהלים ז) ימי שנותינו בהם שבעים שנה.
 והיא כתר של שביעי של הכל.

וְאִם מֵצַד הַגְּבוּרָה הוּא בָּא - כְּתוּב וְאִם
בְּגִבּוּרֹת שְׂמָנִים שָׁנָה, שְׁכַתְרַת הַגְּבוּרָה
הוּא הָרִי שְׂמִינִי. מִכָּאן וְהִלָּא אֵין מְקוּם
לְהַמְשִׁיךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וְרַהֲבָם עֲמַל וְאוֹן. בְּמְקוּם
שֶׁלֹּא הָיָה יְסוּד, הַבְּנִין לֹא עוֹמְדִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַשִּׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ
אֵלָיו וְלִשְׂאֵב אוֹתָהּ רוּחַ לְתוֹכוֹ. שְׁשָׁנִינוּ, בְּשַׁעֲהַ
שְׁרוּצָה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשִּׁיב אֵלָיו אֶת רוּחוֹ,
אִם רוּחַ זוֹ הִיא שֶׁל צְדִיק, מֵהַ כְּתוּב? (קֹהֶלֶת יב)
וְהַרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָהּ.

וְאִם לֹא נִמְצָא צְדִיק, אוֹי לְאוֹתָהּ רוּחַ שְׁצָרִיכָה
לְרַחֵץ בְּאֵשׁ שְׂדוּלָקֶת וּלְהַתְקֵן כְּדֵי לְהַשְׂאֵב
לְגוּף הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא נִתְקַנְתָּ, אוֹי לְאוֹתָהּ רוּחַ
שְׂמִתְגַּלְגַּלֶּתֶת כְּאֶבֶן בְּכַף הַקְּלַע, שְׁכַתוּב (שְׁמוּאֵל-א כה)
וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידָה יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלַע. שְׁנִינוּ,
אִם אוֹתָהּ רוּחַ זוֹכָה, כְּמֵה טוֹבוֹת גְּנוּזִים לָהּ
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁכַתוּב (יִשְׁעִיָּה טד) עֵינַי לֹא רָאִיתָהּ
אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁמִּתְקַרְבִּים יְמֵי אוֹתוֹ הָאִישׁ,
שְׁלֹשִׁים יוֹם מְכַרְיִזִים עָלָיו בְּעוֹלָם, וְאֶפְלוּ

צַפְרֵי הַשָּׁמַיִם מְכַרְיָזִים עָלָיו. וְאִם צַדִּיק הוּא,
שְׁלֵשִׁים יוֹם מְכַרְיָזִים עָלָיו בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן.

שְׁנֵינּוּ, כָּל אוֹתָם שְׁלֵשִׁים יָמִים נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת
מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה, וְעוֹלָה וְרוֹאָה אֶת
מְקוֹמָהּ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ אָדָם לֹא יוֹדֵעַ וְלֹא
מִשְׁגִּיחַ וְלֹא שׁוֹלֵט בְּנִשְׁמָתוֹ כָּל אוֹתָם שְׁלֵשִׁים
יוֹם כְּמוֹ שֶׁהָיָה בַּתְּחִלָּה, שְׁכָתוֹב (קהלת ח) אֵין אָדָם
שְׁלִיט בְּרוּחַ לְכֹלֵא אֶת הָרוּחַ וְגו'. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, מִכְּשֶׁמִּתְחִילִים אוֹתָם שְׁלֵשִׁים יוֹם, צָלַם
הָאָדָם נְחֻשֶׁה, וְהִדְמוּת שֶׁנִּרְאִית בְּאָרֶץ נִמְנַעַת.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל פְּתָחוֹ שֶׁל רַבִּי
יְהוּדָה וְהָיָה עָצוֹב. יָצָא רַבִּי יְהוּדָה וּמָצָא
אוֹתוֹ בַּשַּׁעַר שֶׁלּוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְעָצוֹב. אָמַר לוֹ,
מַה יוֹם זֶה מִשָּׂאָר יָמִים?

אָמַר לוֹ, בָּאתִי אֵלֶיךָ לְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים. אֶחָד – שֶׁכַּאֲשֶׁר תֹּאמַר דְּבָרֵי
תוֹרָה וְתִזְכֵּיר מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׂאֲנִי אָמַרְתִּי,
שֶׁתֹּאמַר אוֹתָם בְּשִׁמִּי, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמִי.
וְאֶחָד – שֶׁתִּזְכֶּה אֶת יוֹסֵף בְּנֵי בַּתוֹרָה. וְאֶחָד –
שֶׁתִּלְךָ לְקַבְּרִי כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים וְתִבְקֵשׁ
בְּקִשְׁתְּךָ עָלַי.

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמַרְם דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשֵּׁם יִמְשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְּם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוּצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנָנוּ כְּדַכְתִּיב וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׂבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרַר חֲבַצְלַת הַשְּׂרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתָּהּ בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵנוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְאָ שְׂגֻלָּה תִּקְוַן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ גְּרִנָּה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזַּ « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אֲמַרְתָּ
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנֵּי אֶתָּה, טוֹבֹתֵי בַל־עֲלִיךָ:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציי-בם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסיף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, כסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה יאהדונהי לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידה, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה יאהדונהי,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהַדוּנְהִי חֶסֶד
 יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַיהוָה יֵאֱהַדוּנְהִי, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהַדוּנְהִי: ג יְהוָה
 יֵאֱהַדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבּוֹ: ד יְהוָה יֵאֱהַדוּנְהִי יִסְעֲדֵנוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמְרָתִי יְהוָה
 יֵאֱהַדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתִּי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יְדַבֵּר, לְבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בְּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהַדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפְצָתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעַע אוֹיְבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכָּתָּ בִּי, וְתִצְיַבֵּנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהַדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְהָלִי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמְרַי אֵלִי כָּל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלֶּה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְבֵּר בְּסַף, אֲדַדְּם עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגִיג: ו מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשִׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוֹדְנֹו
 יִשְׁוּעוֹת פְּנִיֹו: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרָךְ מֵאַרְצֵן יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצַעֵר: ח תַּהוּם-
 אֶל-תַּהוּם קוֹרְא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהֵי חֶסֶדֹו, וּבְלִילָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְּלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שְׂכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלִי כָּל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמַה-תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוֹדְנֹו יִשְׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַחַת, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הִצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְּמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבּוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא־פִשְׁעֵי וְלֹא־חַטָּאתַי יְהוָה־יֵאָהֳרֹנְהִי: ה בְּלִי־עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה־
 יֵאָהֳרֹנְהִי אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל־הַגּוֹיִם, אֶל־תִּחַן כָּל־בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי־מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה־יֵאָהֳרֹנְהִי
 תִשְׁחַק־לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמֶרֶת,
 כִּי־אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֵׁרָרִי: יב אֶל־תִּהְרָגִם פֶּן־יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת־פִּימוֹ,
 דַּבַּר־שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהֵי וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים מוֹשֵׁל
 בַּיַּעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעוֹן יַנְיַעוֹן כ, לְאָכַל, אִם־לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי־הִיִּית מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צַר־לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲזַמְרָה, כִּי־אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז « לְמַנְצַח עַל־יְדוּתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְף מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל־אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזֶתְךָ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שְׁנוֹת
 יָמַי עֲלִיּוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלֹאֵךְ: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּךְ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֹא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָךְ: טז גְּאֹלְתָּ בְּזוֹרַע
 עֲמֻךְ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוֹסֵף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים, רְאוּךָ
 מִיָּם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָךְ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמֻךְ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דִּרְכָּךְ,
 וַשְׁבִּילְךָ וַשְׁבִּילֶיךָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כִּצְאָן עֲמֻךְ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתִּבַּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בַּעֲיִנְיָךְ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאֶפֶד, ובחמתך
 נבהלנו: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתֵינוּ לְנִגְדָךְ, עלמנו למאור
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרֹתֶךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שָׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, ואם בגבורת
 שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהֶבֶם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אֶפֶד, וּכִירְאֲתָךְ עִבְרֹתֶךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוֹבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עֲד־מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדֶךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׁמַחְנוּ בַּיּוֹמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שָׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהִדְרֶךָ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הודו ליהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שיחו
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פָּנָיו תָּמִיד: ה זָכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפֶּתְיוֹ
 וּמִשְׁפֹּטֵי־פִיו: ו זָרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֲתָן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֲבֵל גְּחֻלַּתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הֵנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי-תִרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְּחֵם שָׁבֵר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַכָּבֵל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בְּאֵה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹא-דַבְּרוּ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשְׁלַ עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שְׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשְׁלַ בְּכָל-קְנִינֹו: כב לְאִסֹּר שָׂרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִינוֹ יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַ אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרַיִם:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֹׂנְאֵ עַמּוֹ, לְהַתְנַכַּל בְּעַבְדֵי: כו שְׁלַח
 מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בּוֹ: כז שְׁמוֹ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֲתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֲשֹׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דַּבְּרוֹ דְּבָרֵי כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דֹּגְתָם: ל שְׂרָץ אֶרֶץ צִפְרֹדְעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלָכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עֶרְב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב גִּתָּן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרֶץ: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרְצָם, וַיֹּאכַל
 פְּרִי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׂאֵל וַיִּבְא
 שְׁלִיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיִּזְכּוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהַר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהִירוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזִכְרָנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׂאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְבַר-יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה:
 יאהדוּגְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַח יְמִינִי: ו תִּדְבַק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּי,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה יאהדוּגְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵד הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלֵם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֵת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסֵּלַע:

קנ « הַלְלוּהָ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּכְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֳרֹנְהִי וַיַּפְלְטֵם וַיַּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲלֵת הָעֲלוֹת וּסְבַת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמִקּוּם שְׁאֲנִי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעִלּוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִי לְחֶשֶׁב בְּמַחְשְׁבֹתַי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחיות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ שְׁתוּלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
 וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
 יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
 בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
 וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
 יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
 הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
 וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קוֹיֵתִי
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
 פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ: יִשָּׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
 אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלַהֲבִיאֶךָ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
 וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵהֶם
 וַיִּצְחָקוּ, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמְהָ שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבֵּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכַת בֵּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֵּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפַאת אוֹתִי,
 שְׁמַרְתָּ עָלַי, עוֹדַדְתָּ אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תָמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁם/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׂכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׂכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׂמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלֻךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתְר
כְּנָפֶיךָ סְלָה. וְאִזְכָּה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׂפִתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שְׂמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְר
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי יִרְאָה אֵל
עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרָךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוֹן הָעוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים. אָב הַרְחָמִים
 וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
 יֵאֱהוּדֵנוּ וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדְהָ וּבְהַשְׁתַּחֲוֶיָה,
 שֶׁקִּבְּרָתָנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ
 חֵלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. מַה אָנוּ, מַה חַיֵּינוּ,
 אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
 תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל חַטָּאתֵינוּ
 וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יְהִיוּ עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבִינֶךָ.
 וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדֵנוּ וְאֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לְבַבְנוּ לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבְּתָךְ,
 וְתִקְשִׁיב אֲזַנְךָ לְדַבְּרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתַּח לְבַבְנוּ הָעֶרֶל
 בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
 כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוֹת. וְתֵאָצִּיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נְשֻׁמָּתָנוּ
 בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּ צִצּוֹ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים
 אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְבָרֶיךָ אֱלֹהִים בְּעוֹלָם. וּזְכוּתָם וּזְכוּת
 אֲבוֹתָם וּזְכוּת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוּתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִד לָנוּ
 לְכָל גִּפְשָׁל בְּדַבְּרִים אֵלֹהִים. וּבְזְכוּתָם תִּאִיר עֵינֵינוּ בְּמַה
 שֶׁאֲנוּ לוֹמְדִים. כְּמֵאמֵר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינַי
 וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יְהִיוּ לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן
 לְפִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהוּדֵנוּ צוּרֵי וְגֹאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהוּדֵנוּ יִתֵּן חֲכָמָה, מִפִּיו דַּעַת וְתִבְנוּנָה:

רבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרָא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפָא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָא דְרִישָׁא דְמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אֲמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
 לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזַקְהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעָהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחִמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצִי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְּׁכִינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לָנוּ
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפּוֹ בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תִּצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּיִם בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵי הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדְּנֹו
 תוֹרָתָם יַעֲמוּד לָנוּ וּלְזֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשַׁע בִּיעַקֵּב נְאֻם
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא
 יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה
 נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי כְּפִיתֶיךָ לְנִטְע
 שָׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְת
 מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנֵנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נִכְר, יֵרְאוּ עֵינֵינוּ
 וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִישׁוּעַתְךָ בְּאֵמֶת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן
 מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
 (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
 טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
 [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ.
 בְּנֵה בֵיתֶךָ כְּבַתְחֻלָּה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנֵנוּ.
 וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחָנוּ בְּתַקּוּנוּ. וְהָשִׁב שְׂכִינְתְּךָ
 לְתוֹכֵנוּ, וְהָשִׁב כְּהַנִּים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם
 לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה
 אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן.
 (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אִז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכִדָּה מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֻלָּה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאֵין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדָאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הַעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שְׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמָר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִינָה. "לְדַרְתָּם", מֵהוּ
 לְדַרְתָּם? אֵלָּא זָכַאי הוּא מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֵּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלִיּוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֱמֻצָּעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרָ יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ וְיֵשׁ נִהְרָ, יֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נִהְרָ פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרָ הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמָר
 (ישעיה סד) "עֵינִ לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרָ
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבַּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלּוּ מְדַלֵּק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מְלָאכוֹת חֲסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֲסֵר
 אַחַת בְּשַׁבַּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבַּת, שְׂאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵן נַחֲשָׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבַּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלּוּ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חֶמְ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נַחֲשִׁים וְעֻקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבֵרָהּם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבַרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְּנֶפֶת שֶׁל טְפָה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמֵתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּגָד וּבְמֵאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְּרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה אוֹ תַפְיֶסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוֹצֵאת וְגַלִּיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נְגָלִים וְעוֹלָמוֹת הַנְּגָלִים. וּבָהֶם אֵתָה מַתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׂמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׂמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶתָ לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תִּקְנֶתָ לָהֶם, שְׂנַקְרָאוֹ גּוֹפִים כָּלִפִי הַלְבוּשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנַקְרָאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוֹד כְּנָגֵד שְׁנֵי רַגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נַקְרָאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסַתְרוֹת לֵה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתוּר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתוּר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מַגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הכה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הכה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

